

ISSN: 2730-3055 (Online)

วารสาร รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

SSRU Journal of Public Administration

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 : (กันยายน-ธันวาคม 2566)
Vol. 6 No. 3 : (September-December 2023)

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai Journal Citation Index Centre

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

SSRU Journal of Public Administration

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2566)

Vol. 6 No. 3 (September-December 2023)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในภายนอกสถาบัน
2. เพื่อนำเสนอและพัฒนาศักยภาพและผลงานทางวิชาการ การค้นคว้าและบทความทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิจัย นักศึกษาและนักวิชาการภายนอก
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

ขอบเขตของวารสาร

1. ขอบเขตของวารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จะครอบคลุมเนื้อหา ด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการ บริหารธุรกิจ ศิลปศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับรัฐศาสตร์
2. เนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้องไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. การส่งบทความวิชาการและบทความวิจัยนั้น สามารถส่งโดยตรงไปที่กองบรรณาธิการวารสารผ่านระบบ online Submission ที่เว็บไซต์ บทความทั้ง 2 ประเภท ซึ่งบทความที่ส่งมานั้นจะถูกส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินแบบ Double-Blinded Review ก่อนที่จะพิจารณาจัดพิมพ์ในขั้นต่อไป
4. การรับบทความของวารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จะเป็นบทความที่มุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ ๆ ช่วยขยายองค์ความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ในทางวิชาการที่กว้าง และมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏจน์

ศรีวิบูลย์

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช	จันทร์ศร	มหาวิทยาลัยชินวัตร
ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์	ทับทิมรัษฎ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา	เมฆขำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา	ชินบุตร	มหาวิทยาลัยทองสุข
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน	แสงดี	มหาวิทยาลัยมหิดล

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่: วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

พิมพ์เผยแพร่ 3 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

การเผยแพร่

จัดส่งให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/SSRUJPD>

ติดต่อกองบรรณาธิการ

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขที่ 1 ถนนอุทองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์: 097-9359356

Website: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/SSRUJPD>

E-mail: touch_life@outlook.co.th

บทความทุกเรื่องที่ตีพิมพ์ได้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 3 ท่าน
ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2566 มีวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารเพื่อเป็นสื่อการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และจากการที่วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้รับการรับรองมาตรฐานจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) ให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 ดังนั้นในการจัดทำวารสารดังกล่าวให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามตัวชี้วัดที่ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้กำหนดไว้ทางกองบรรณาธิการมีกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การรับบทความผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องที่จะพิจารณาบทความแต่ละบทความ ดังปรากฏในหน้าสารบัญ และประกอบไปด้วยบทความทั้งหมด 14 บทความ กองบรรณาธิการขอเสนอบทความที่น่าสนใจดังนี้

ผลกระทบของทักษะความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ โดย วนิดา วงศ์ถาวร และดารณี เอื้อชนะจิต ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายด้านของทักษะความรู้ความสามารถ คือด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะในการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก และสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน คือ ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายในด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณของงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก และพบว่าภาพรวมของทักษะความรู้ความสามารถและภาพรวมของสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ในทุกด้านหรือตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อิทธิพลของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีและกระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย วิฑิตาภรณ์ ใจดี และมัตติมา กรงเต็น ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับข้อมูลทางการบัญชี มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ด้านมีความยุติธรรม ด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ ด้านการสร้างการมีส่วนร่วม ด้านกำหนดเป้าหมายและ

มาตรฐานได้ชัดเจน ด้านผลสัมฤทธิ์ของงานเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 0.05

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ โดย พรศักดิ์ พรสุขสว่าง, ขาญเดช เจริญวิริยะกุล, สโรชินี ศิริวัฒนา และสุดา สุวรรณภิรมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงงานอะไหล่รถยนต์มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมักจะมีวิธีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การส่งมอบสินค้าที่ผลิตทันต่อความต้องการของลูกค้าทั้งภายในและภายนอก มักจะค้นพบวิธีการทำงานให้มีประสิทธิผลมากกว่าเดิม มักจะทำงานได้ดีกว่าโดยเฉลี่ยของคนส่วนใหญ่ และมักจะผลิตผลงานที่ดีเลิศ ตามลำดับ และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ คือ การพัฒนาบุคคล ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ผู้ประกอบการโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กร และการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานและองค์กรมากขึ้น

กองบรรณาธิการวารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาลงตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป และขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

ผศ.ดร.ณัฐณารณ์ เอกนราจินดาวัฒน์

บรรณาธิการ

สารบัญ	
บทนำ	I
บทบรรณาธิการ	III
สารบัญ	V
แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย Strategy for Success of Investment in the Foreign Exchange Business of New Investors in Thailand	588
สุมิตร อโรร่า และ มณีกัญญา นากามัทสึ Sumit Arora and Maneekanya Nagamatsu	
บุพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ Non-Bank ในเขตกรุงเทพมหานคร Antecedent Factors Influencing the Effectiveness of Non-Bank Lending in Bangkok Metropolitan	600
ศลิษา ชินสุข, ทวี แจ่มจำรัส, ชยภรณ์ ธนาบริบูรณ์ และ สุธา สุวรรณภิรมย์ Salisa Chinsuk, Tawee Jamjumrus, Chyaporn Thanabibor and Suda Suwannapirom	
ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สิน ที่มีต่อผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 50 The Relationship between the Audit Quality and Debt Ratios on the Firm Performance and Earning Management on the Stock Exchange of Thailand: SET 50	613
กุลธิดา ศรีเผือก และ จิรพงษ์ จันทร์งาม Kultida Sripuak and Jirapong Channgam	
ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับผลการดำเนินงาน และการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย The Relation between Corporate Governance and Audit Quality with the Performance and Profit Decoration by Total Accrual of Set 50 in the Stock Exchange of Thailand	626
พุ่มพงศ์ ภูมิมะภูติ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ Phoomphong Bhumabhuti and Kanoksak Sukwatanasinit	

ผลกระทบของทักษะความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ The Impact of Skills Competences and Work Environments Performing Work that Affects Audit Efficiency Within the Patrol and Special Operation Division	639
วนิดา วงศ์ถาวร และ ดารณี เอื้อชนะจิต Wanida Wongthaworn and Daranee Unchanachit	
แนวทางกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 Guidelines for Configuring Sea Freight in Epidemic Situations of Coronavirus 2019	652
ธราญา ลุ่มพรสุขสว่าง, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล, สโรชนี ศิริวัฒนา และ สุดา สุวรรณภิมมย์ Tharaya Luypornsuksawang, Chandej Charoenwiryakul, Srochinee Siri wattana and Suda Suwannapirom	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ Factors Affecting the Performance of Employees in Auto Parts Factory	662
พรศักดิ์ พรสุขสว่าง, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล, สโรชนี ศิริวัฒนา และ สุดา สุวรรณภิมมย์ Pornsak Pornsuksawang, Chandej Charoenwiryakul, Srochinee Siri wattana and Suda Suwannapirom	
แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่ Sustainable development guidelines for eco-friendly tourism within the boundaries of Khao Yai National Park in the new normal era	671
ธนกร จินดาตวงรัตน์, ทวี แจ่มจำรัส, ชัยเดช ช่างเพียร และ ชัยวัฒน์ รวีโรจนวงศ์ Thanakorn Chindaduangratn, Tawee Jamjumrus, Chaidet Changpian and Tanavich Chindapradist	
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ Factors Affecting Buying Decisions Online Pet Products	686
นฤชิต สุนทรภักดี, เอี่ยมพร ศิริรัตน์ และ สโรชนี ศิริวัฒนา Nareuchit Soonthornkiti, Euamporn Sirirat and Srochinee Siri wattana	
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ Product Development from Eemblica Fruit Extract in Gummy Form	696
ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์, รุ่งรัตนา เจริญจิตต์ , ณัฐชัย เอกนราจินดาวัฒน์ และ ณัฐริกานต์ แก้วโกสฐาภย์ Duangsamorn Rungsawanpho, Roongrattana Jaroenjit, Nattachai Aeknarajindawut and Natarikarn Kaewkorathr	

การพัฒนานวัตกรรม ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick Innovation Development Dietary Supplement Product, Boesenbergia Rotunda (L.) Mansf., Honey and Citrus Aurantifolia (Christm.) Swingle in the form of a Jelly Stick	710
ณัฐริกันต์ แก้วโกธฐาภ, ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์, อานูภาพ ศิริพัฒน์, ณัฐชัย เอกนราจินดาวัดน์ และ สุภาพ พงษ์เพ็ง Nattarikarn Kaewkorathr, Duangsamorn Rungsawanpho, Arnupab Kerepat, Nattachai Aeknarajindawut and Suparp Pongpheng	
อิทธิพลของคุณภาพข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ The Influence of Quality of Accounting Information and Management Processes on Efficient Budget Management of Schools under the Secondary Educational Service Area of the Three Southern Border Provinces	722
ฐิตาภรณ์ ใจดี และ มัตติมา กรงเต็น Titapon Jaidee and Matthima Krongten	
หลักนิติธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการร่างกฎหมาย Rule of Law and Public Participation in Law Drafting Process	732
รุ่งรัตนา เจริญจิตต์ และ ภาณุมาศ ชัดเงางาม Roongrattana Jaroenjitt and Panumas Kudngaongarm	
ผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 The Effect of Profitability Ratio and Leverage Ratio on Stock Price and Market Value of The Listed Company: SET 50	747
วริยา สุวปิณโณภาส และ ดารณี เอื้อชนะจิต Variya Suwapinyopas and Daranee Uachanachit	

แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
ของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย
Strategy for Success of Investment in the Foreign Exchange
Business of New Investors in Thailand

สุมิตร อโรรา¹ และ มณีกัญญา นากามัทสึ²
Sumit Arora¹ and Maneekanya Nagamatsu²

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์^{1,2}
Southeast Asia University, Thailand^{1,2}
Email: mtamit1979@gmail.com¹

Received: October 11, 2023

Revised: December 27, 2023

Accepted: December 30, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการส่งเสริมประกอบด้วยแนวทางสำคัญ 3 ประการ เรียกว่า LMN MODEL ประกอบด้วย 1) กฎหมาย (Law) คือต้องลงทุนให้เป็นไปตามกฎหมาย ถูกกฎหมายและภายใต้กฎหมายการลงทุนโดยตรง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2) ถูกตลาด (Market) หมายถึง นักลงทุนต้องทำการศึกษารู้อย่างละเอียดตลาดทุนในแต่ละประเภทให้ดีกว่าก่อนทำการลงทุนว่าแต่ละประเภทนั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร ผลตอบแทนการลงทุนเป็นอย่างไร เป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุน และ 3) ถูกจริต (Need) หมายถึง ตรงตามความต้องการลงทุนของตน ผู้ลงทุนต้องรู้เป้าหมายและวัตถุประสงค์การลงทุนของตนให้ชัด เพื่อการตัดสินใจที่ดีอันนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ กล่าวโดยสรุป แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย คือ “ถูกกฎหมาย ถูกตลาด ถูกจริต” หรือ LMN MODEL

คำสำคัญ: การส่งเสริมการลงทุน, ธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา, นักลงทุนรุ่นใหม่

Abstract

This article aims to study the investment promotion guidelines for young investors in the foreign exchange business in Thailand. The study found that the promotion guidelines consist of 3 important guidelines, called LMN MODEL, consisting of 1) Legal (Law), i. e. must invest in accordance with the law, legally and under the Direct Investment Law. And related laws 2) being marketable (Market) means that investors must study and understand each type of capital market well before investing to see what advantages and disadvantages each type has. What is the return on investment? It is information for making investment decisions and 3) Need means meeting their investment needs. Investors must clearly know their investment goals and objectives. To make good decisions that lead to the desired goals. In summary, the guidelines for promoting

investment in the foreign exchange industry of new generation investors in Thailand are "legal, marketable, honest" or LMN MODEL.

Keywords: Investment Promotion, Currency Exchange Business, New Generation Investors

บทนำ

แนวโน้มธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในภาวะปัจจุบัน มีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นตามแนวโน้มทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะธุรกิจการค้าระหว่างประเทศในภาคบริการ เช่น การท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นประเทศท่องเที่ยวเป้าหมายของชาวต่างชาติอยู่แล้ว จึงทำให้คาดว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยแล้ว พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องประกอบกับเศรษฐกิจของประเทศไทยปี 2560 ที่คาดว่าจะเริ่มเติบโตขึ้นโดยเฉพาะภาคส่งออกจะสนับสนุนให้การค้าการลงทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้มีการใช้บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับการบริการและการใช้จ่ายของชาวต่างชาติในประเทศไทย ดังนั้นจะเห็นแนวโน้มการพัฒนาและปรับปรุงบริการการแลกเปลี่ยนเงินตราให้มีความรวดเร็ว สะดวก โดยนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาช่วยพัฒนาให้บริการดียิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาผลประกอบการของธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ พบว่าทั้งรายได้ กำไร และจำนวนผู้ประกอบการ มีอัตราการเติบโตที่เด่นชัดจากปัจจัยบวกของตัวชี้วัดข้างต้น ซึ่งคาดว่าธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจะมีแนวโน้มการเติบโตที่ต่อเนื่องไปอีกหลายปี (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2560) ประกอบกับธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศนโยบายผ่อนคลายหลักเกณฑ์มาตรการทางการเงิน ไปสู่ระดับปกติหลังเศรษฐกิจฟื้นแข็งแกร่งจ่ายเงินปันผล และมีมาตรการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง ยืดผ่อนขั้นต่ำบัตรเครดิตสินเชื่อดิจิทัลจนถึงปี 2566 ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) คาดการณ์ว่า เศรษฐกิจไทยไตรมาส 2/2565 จะขยายตัวได้ดีกว่าไตรมาส 1/2565 โดยเศรษฐกิจไทยปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องจากการบริโภค จากการลงทุนภาคเอกชน การส่งออก และจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ตามการผ่อนคลายมาตรการเปิดประเทศ จากเหตุการณ์ โควิด 19 ของรัฐบาลไทยแต่การผลิตภาคอุตสาหกรรม ยังปรับลดลงจากการขาดแคลน ชิ้นส่วนการผลิต ขณะที่การใช้จ่ายภาครัฐยังหดตัวตามรายจ่ายลงทุนเป็นสำคัญ

ในส่วนภาครัฐโดยสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศฯ ตั้งเป้าดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ 12 ล้านคนเข้าไทย ปีนี้รายได้ 1 ล้านล้านบาท หลังความเชื่อมั่นผู้ประกอบการเริ่มฟื้นตัว และคาดจ้างงานเพิ่มไตรมาส 4 พร้อมชู กระแส Soft Power อาหารและศิลปะการต่อสู้ไทย กระทรวงพลังงาน เร่งเจรจาโรงกลั่น ดึงกำไรหนุนราคาพลังงาน แล้วแต่ความสมัครใจ แต่ยังไม่สรุปหลายแนวทาง และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยประเมินราคาเฉลี่ย น้ำมันดิบดูไบปีนี้แตะ 103-104 เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล บริษัทแปซิฟิกอินเวสเมนต์แมนเนจเม้นท์ โคหรือ พิมโค ซึ่งเป็นหนึ่งในกองทุนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกระบุเตือนว่า สหรัฐอาจเผชิญภาวะเศรษฐกิจถดถอยใน ช่วง 12 เดือนข้างหน้า กระทรวงแรงงานสหรัฐเปิดเผยตัวเลขผู้ยื่นขอสวัสดิการว่างงานครั้งแรกลดลง 2,000 ราย (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2565) ภายใต้ความเติบโตทางเศรษฐกิจยังต้องดำเนิน การอย่างระมัดระวังเพราะยังต้องมีความเสี่ยง ความท้าทายในหลาย ๆ เรื่อง ดังที่ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย (CIMBT) กล่าวว่า เศรษฐกิจไทยครึ่งหลังปี 65 ต้องรับมือกับความท้าทายหลายประการ คือ 1) เงินเฟ้อเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10.0 ทำให้กดดันการบริโภค 2) เงินบาทอ่อนค่าลดลง 36 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ หากธนาคารกลางสหรัฐอเมริกาเร่งขึ้นดอกเบี้ยแรง ต่อเนื่อง 3) การเมืองไทยขาดเสถียรภาพส่งผลให้การลงทุนชะลอโครงการใหม่ 4) ปัญหาความขัดแย้งในยุโรปรุนแรงขึ้น การหนุนราคาน้ำมันพุ่งสูง 5) สหรัฐเสี่ยงเข้าสู่ภาวะถดถอยเร็วแต่เงินเฟ้อยังสูง ธนาคารกลางสหรัฐอเมริกาคาดต้องขึ้นดอกเบี้ยแม้การว่างงานพุ่ง

จากการศึกษาธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Forex) พบว่ามีปัญหาหลัก คือ การที่โบรกเกอร์ ยังไม่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายไทย ซึ่งนักลงทุนรายใหม่หรือนักเทรดรุ่นใหม่ต้องทำการสมัครสมาชิกและเปิดบัญชีเทรด Forex กับโบรกเกอร์ในต่างประเทศเพราะปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีสถาบันการเงินในไทยที่รองรับอย่างถูกกฎหมายเนื่องจากมีโอกาสดังกล่าวจะถูกหลอกหรือโบรกเกอร์ไม่มีมาตรฐานของการลงทุนประเภทนี้ (นิภาพันธุ์ พูนเสถียรทรัพย์, ม.ป.ป.) ซึ่งนับได้ว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเลยทีเดียว (วันสนั่นท์ กันทะวงศ์ และฐิตยา เพชรขมิ้น, 2563) นอกจากการที่กฎหมายไทยยังไม่รองรับแล้ว Forex ยังมีความเสี่ยงสูงมาก เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนมีความอ่อนไหวมากต่อปัจจัยรอบตัว ทำให้ราคามีความผันผวนสูง และหากคาดการณ์ผิดก็ทำให้ขาดทุนมหาศาลได้อย่างรวดเร็ว โดยข้อมูลของ Compare Forex Brokers ได้บ่งชี้ว่า 71% ของผู้เทรด Forex ได้เสียเงินให้กับ Forex และ มากกว่า 99% ของนักเทรด ไม่สามารถทำกำไร ติดต่อกันได้เกิน 4 ไตรมาส ดังนั้น ในบทความนี้ ผู้วิจัยต้องการ ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย

บททวนวรรณกรรม

1. ธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ให้ความหมายคำว่า “เงินตรา” หมายความว่า เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศไทย “เงินตราต่างประเทศ” หมายความว่า เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศอื่นใด นอกจากประเทศไทย และหมายความรวมถึงค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และคำว่า “ค่าแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ” หมายความว่า เงินฝากคงเหลือในธนาคาร ตัวแลกเงิน เช็ค ตัวสัญญาใช้เงิน โทเรลสั้งโอนเงิน หนังสือสั่งโอนเงิน หรือธนาคณัติบรรดาที่จะพึงจ่าย เป็นเงินตราต่างประเทศ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป)

ตลาดเงินตราต่างประเทศ หรือตลาดปริวรรตเงินตรา (Foreign Exchange Market) ตลาดที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างสกุลเงินต่าง ๆ โดยราคาของเงินตราต่างประเทศสกุลหนึ่งเมื่อเทียบกับอีกสกุลหนึ่ง จะเรียกว่า "อัตราแลกเปลี่ยน" (Foreign Exchange Rates) เช่น อัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทเทียบกับเงินดอลลาร์ สหรัฐ หรืออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทและเงินหยวน เป็นต้น ซึ่งอัตราแลกเปลี่ยนจะเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามอุปสงค์ และอุปทานของเงินตราต่างประเทศในแต่ละช่วงเวลา ปัจจัยสำคัญที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยน ได้แก่ มูลค่าการค้าและกระแสเงินลงทุนระหว่างประเทศรวมทั้งการคาดการณ์ของผู้เล่นต่าง ๆ ในตลาดอีกด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป)

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่มีต่อธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศด้วยเพราะนโยบายปิดประเทศ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคทำให้การเดินทางต้องหยุดชะงักลงความจำเป็นในการแลกเงินก็หายไปเช่นกัน จากผลกระทบดังกล่าว ทุกคนทุกองค์กรธุรกิจต้องค้นหาแนวทางให้อยู่รอดเพราะรายได้ที่ได้อยู่ได้ต้องมีสายป่านยาว และต้องปรับตัวหาตลาดใหม่ในรูปแบบตัวแทนโอนเงินระหว่างประเทศ (Money Transfer Agent) ซึ่งมี 2-3 รายได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว รวมถึงทำการค้าระหว่างประเทศหรือการค้าชายแดน เช่น ในกลุ่มประเทศ CLMV รวมถึงอินเดียและจีน บางแห่งยังชำระเงินสด ดูจากปริมาณธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินหน้าเคาน์เตอร์ช่วง 3 เดือนแรกปีนี้นับลดจากหลักร้อยเหลือเพียงสิบลาย แต่ขณะนี้เริ่มมีคนนำเงินสดที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศมาแลกบ้าง เนื่องจากการที่ไม่ได้เดินทางเป็นเวลานานเพราะอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน หากบางประเทศเปลี่ยนธนบัตรจะได้ไม่เสียโอกาสด้วย อย่างไรก็ตามหลังจาก รัฐบาลเริ่มทดลองเปิดรับนักท่องเที่ยวในบางพื้นที่แล้ว เชื่อว่าเมื่อมีชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ก็มีความจำเป็นต้องแลกเงินเป็นสกุลบาท เพราะเมืองไทยใช้ว่าจะสามารถใช้บัตรเครดิตในทุกที่ เช่น อาหารข้างทาง แต่แนวโน้มยอมรับว่า

ทิศทางการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศจะปรับเปลี่ยนไปในช่อง ทางเทคโนโลยี หรือ ไอที มากขึ้น ซึ่ง สถานการณ์ เศรษฐกิจที่พลิกผันจากผลกระทบทั้ง Disruption และการระบาดเชื้อโควิด19 ทำให้แนวโน้มการถือเงินสดลดลง ไม่มีใครอยากสัมผัสเพราะกังวลปัญหาเชื้อโรค และ ความปลอดภัย สมาคมจึงมีแนวคิดที่จะปรับรูปแบบการใช้เงิน อิเล็กทรอนิกส์มาเสริมการทำธุรกิจ ควบคู่กับการรับซื้อและขายสกุลเงินต่างประเทศหน้าเคาน์เตอร์ เพื่อให้เกิด ความคล่องตัวและปลอดภัย เพื่อรับกับสังคมไร้เงินสดด้วย และต่อมาอดีตนายกสมาคมแลกเปลี่ยนเงินตรา ต่างประเทศ กล่าวว่า ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศต้องเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ รวมทั้งไอที เพราะ แนวโน้มการท่องเที่ยว การซื้อขายหรือให้ บริการเทคโนโลยีหรือไอทีเป็นหลัก และรูปแบบการท่องเที่ยวก็ เปลี่ยนไปซึ่งประเมินว่าอาจจะกินเวลาถึงปี 2566 จึงจะเห็นภาพจำนวนนักท่องเที่ยวทยอยฟื้นตัว (ฐานเศรษฐกิจ ออนไลน์, 2564)

ในภาคส่วนของตลาดธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หรือ ตลาด Foreign Exchange Market (Forex) จากข้อมูลจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจในเดือน พ.ค. 60 พบว่า ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ มีจำนวน การจดทะเบียนจัดตั้ง 25 ราย สูงกว่าเดือนก่อน (เม.ย. 60) จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 212.00 และเมื่อเทียบกับ ช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน (พ.ค. 59) มีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 316.00เมื่อพิจารณาการจดทะเบียน จัดตั้ง ม.ค.-พ.ค. ปี 2560 พบว่า ในเดือน มี.ค. 60 มีการจดทะเบียนจัดตั้งของธุรกิจประเภทนี้สูงที่สุด ทั้งจำนวน รายและมูลค่าทุนจดทะเบียน ทั้งนี้การขยายตัวของธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ คาดว่า เกิดจากการขยาย ด้านการค้า การลงทุน รวมทั้งการท่องเที่ยวของ ชาวต่างชาติที่มีแนวโน้มเดินทางมาประเทศไทยมากขึ้น จึงทำให้ ธุรกิจ ประเภทนี้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อรองรับปริมาณการ ทำธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตรา ต่างประเทศ ซึ่งลักษณะเด่นของตลาด Forex ซึ่ง Forex ย่อมาจาก Foreign Exchangeเป็นตลาดที่ทำการซื้อขาย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา โดยราคารันจะแปรผันตาม Demand และ Supply ของแต่ละสกุลเงิน ซึ่งทั้งนี้อาจจะ ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นอัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ ราคาน้ำมัน ราคาทองคำ สภาพเศรษฐกิจ สถานการณ์บ้านเมือง เหตุการณ์ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการประกาศตัวเลขสำคัญ ๆ ของแต่ละประเทศ เช่น อัตราการว่างงาน เป็นต้น เรียกได้ว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีความอ่อนไหวต่อปัจจัยรอบข้างค่อนข้างมาก และ ได้แบ่งลักษณะเด่นของตลาด Forex ได้ ดังนี้ (ธนาคารกรุงศรี, 2559)

1. เป็นตลาดการเงินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก เปิดทำการซื้อขายตลอด 24 ชั่วโมง ยกเว้นวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ การซื้อขายเริ่มตั้งแต่ตลาดเปิดทำการตอนเช้าในออสเตรเลีย เอเชีย ยุโรปและจบ วันทำการของอเมริกา
2. มีสภาพคล่องสูง เพราะมีคนซื้อ และคนขายจำนวนมาก ทำให้ปริมาณการซื้อขายสูงมากเมื่อเทียบกับการลงทุนแบบอื่น ๆ
3. มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่มีความอ่อนไหวมากต่อปัจจัยรอบตัว ซึ่งนับได้ว่าเป็นโอกาสที่จะใช้ทำกำไรได้อย่างรวดเร็ว และในขณะเดียวกัน ก็อาจจะขาดทุนได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน
4. ทำกำไรได้ทั้งขาขึ้นและขาลง ในหนึ่งคู่สกุลเงิน นักลงทุนสามารถเปิดได้ทั้งสถานะซื้อ หรือขาย โดย เปิดสถานะซื้อหากคาดการณ์ว่าราคาจะสูงขึ้น และเปิดสถานะขายหากคาดว่าราคาจะลดลง
5. ใช้เงินลงทุนต่ำ แต่สามารถสร้างกำไรได้สูงด้วย Leverage แต่ในทางตรงข้าม Leverage ก็ทำให้ขาดทุนได้สูงเช่นกัน
6. ค่าธรรมเนียมการซื้อขายต่ำ เมื่อเทียบกับการลงทุนประเภทอื่น มีหลายโบรกเกอร์ไม่คิดค่าธรรมเนียม การซื้อขาย แต่จะคิดค่าบริการจากส่วนต่างราคา Bid / Ask หรือที่เรียกว่า Spread โดยคู่สกุลเงินที่มีการซื้อขาย มากจะมี Spread แคบ

สรุปได้ว่า ธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นธุรกิจที่มีอัตราการเติบโตของจำนวนผู้ประกอบการสูงเพื่อรองรับบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศให้กับชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยหรือทำธุรกิจ ซึ่งนับว่ามีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยจะเห็นได้จากการเติบโตของรายได้ที่มีอัตราการเติบโตที่ ร้อยละ 25.0 ต่อเนื่องทุกปี แต่ในส่วนของกำไรสุทธิ ดังนั้นเพื่อให้ธุรกิจมีผลประกอบการที่ดีขึ้นควรมีการปรับปรุงบริการให้มีความรวดเร็วโดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินธุรกิจ เช่น Application บริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจและใช้บริการเพิ่มขึ้น ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนนั้นเป็นสิ่งที่ยากต่อการคาดเดา เนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยน ทั้งปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจในประเทศนโยบายการเงินและการคลังภาวะเศรษฐกิจโลก การคาดการณ์และการเก็งกำไรเสถียรภาพการเมืองในประเทศ และต่างประเทศ จิตวิทยาตลาดข่าวลือต่าง ๆ และปัจจัยทางเทคนิค ซึ่งความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นนั้น ก่อให้เกิดความเสี่ยงแก่ภาคธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจที่มีการนำเข้า - ส่งออกหรือมีความเชื่อมโยงกับภาคต่างประเทศ แม้ว่าธุรกิจจะไม่สามารถควบคุมความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนได้ แต่ก็สามารถบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการป้องกันความเสี่ยงล่วงหน้า

2. แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุน

การลงทุน หมายถึง การนำเงินออมหรือเงินที่สะสมไว้ หรือเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน ไปซื้อเครื่องมือเครื่องจักร ที่ดิน หรือสินทรัพย์อื่น ๆ เช่น หลักทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลตอบแทนอาจอยู่ในรูปแบบของกำไรดอกเบี้ย หรือเงินปันผลแล้วแต่ประเภทของเงินลงทุน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531) และการลงทุนยังหมายถึง การใช้เงินลงทุนในปัจจุบันเพื่อหวังรายได้หรือผลตอบแทนจาก เงินลงทุนนั้นในอนาคต รายได้อาจอยู่ในรูปของดอกเบี้ย เงินปันผล ค่าเช่า และอื่น ๆ (ดาริณี ตัณทวิเชษฐ์, 2525)

ธนกร พจนธนาบันเทิง (2559) กล่าวถึงความสำคัญของการลงทุนต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

1. ก่อให้เกิดรายได้เมื่อมีการลงทุนทางธุรกิจหรือเศรษฐกิจ นักลงทุนย่อมได้รับ ผลตอบแทนในรูปแบบของกำไรเป็นเงินปันผล หรือ ดอกเบี้ย นอกจากนั้นการลงทุนยังก่อให้เกิดการจ้างงานทำให้ประชาชนมีรายได้ผลตอบแทนที่ประชาชนได้รับย่อมมีผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชน โดยรวมดีขึ้น

2. ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การลงทุนก่อให้เกิดการจ้างงาน ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น อำนาจการซื้อของประชาชนย่อมมีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ทำให้มีนักลงทุนผลิตสินค้าเพื่อตอบสนอง ความต้องการที่เพิ่มขึ้น และมีรายได้ที่เหลือจากการบริโภคที่อยู่ในรูปของเงินออมของประชาชนก็จะไหลเวียนไปสู่การลงทุนในรูปของเงินกู้ยืม หรือการลงทุนซื้อหลักทรัพย์จากธุรกิจโดยตรง ผู้ที่ต้องการใช้เงินเมื่อได้รับเงินก็อาจนำไปใช้จ่ายยารองงานหรือปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตทำให้มีผลผลิตมากขึ้น

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการลงทุนของภาครัฐบาลหรือภาคเอกชน การลงทุนในประเทศหรือ ต่างประเทศ ล้วนแล้วมีผลทางเศรษฐกิจโดยรวมต่อประเทศทั้งสิ้น

เพชร ชุมทรัพย์ (2544) แบ่งประเภทของการลงทุนไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1) การลงทุนเพื่อการบริโภค (Consumer Investment) เป็นการลงทุนในลักษณะที่ผู้ลงทุนนั้นหวังที่จะได้รับความพอใจจากการใช้สินทรัพย์นั้นมากกว่าผลตอบแทนในรูปแบบของตัวเงิน เกิดจากการซื้อสินค้าประเภท คงทนถาวร (Durable Goods) เช่น รถยนต์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น นอกจากนั้นการซื้อที่อยู่อาศัยยังเป็นการลงทุนเพื่อการบริโภคที่เรียกว่าการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Investment) ซึ่งนอกจากผู้ลงทุนจะได้รับความพึงพอใจในการอยู่อาศัยแล้วนั้น หากความต้องการหรืออุปสงค์ (Demand) ของอสังหาริมทรัพย์นั้น เพิ่มขึ้นในระดับที่มากกว่าอุปทาน (Supply) จะส่งผลให้มูลค่าของที่อยู่อาศัยที่มีกรรมสิทธิ์นั้นสูงขึ้นก่อให้เกิดการเก็งกำไรจากการซื้อขายต่อจากส่วนต่างของราคาเดิมของที่อยู่อาศัย

2) การลงทุนในธุรกิจ (Business or Economic Investment) เป็นการซื้อสินทรัพย์ต่าง ๆ โดยมุ่งหวังกำไร หรือผลตอบแทนในรูปของตัวเงินจากการลงทุนนั้น ๆ เช่น การซื้อเครื่องจักรและโรงงาน เป็นต้น โดยสินทรัพย์เหล่านั้นจะนำมาใช้ในธุรกิจที่ก่อให้เกิดรายได้หรือมูลค่าเพิ่มแก่ผู้ลงทุนและกิจการ

3) การลงทุนในหลักทรัพย์ (Financial or Securities Investment) หรือ การลงทุนทางการเงิน (Financial or Securities Investment) เป็นการซื้อขายหลักทรัพย์ของธุรกิจต่าง ๆ ผ่านทางตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งผู้ลงทุนนั้นเชื่อมั่นว่า การลงทุนไปนั้น สามารถสร้างผลตอบแทนในอนาคต โดยผู้ลงทุนได้ตัดสินใจยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการลงทุนตลอดเวลาซึ่งหลักทรัพย์นั้นคือสัญญาทางกฎหมายที่อยู่ในรูปของเอกสารแสดงสิทธิของผู้ลงทุนยกตัวอย่างเช่น ตัวเงินปันบัตร ตัวเงิน หุ้น หุ้นกู้ นอกจากนั้นยังมีหน่วยลงทุน เช่น ตราสาร หรือ หลักฐานแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้หรือเอกสารที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์นั้นกำหนด การลงทุนประเภทนี้ผู้ลงทุนนั้นในฐานะเป็นเจ้าของกิจการและมีสิทธิได้รับผลตอบแทนจากเงินปันผลของกิจการ (Dividend) หรือกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ (Capital Gain) และสิทธิในการจองหุ้นออกใหม่ (Rights Offering) เป็นต้น

ธีรพัฒน์ มีอาพล (2557) แบ่งวัตถุประสงค์หลัก ๆ ออกได้ ดังนี้

1. ความปลอดภัยของเงินทุน (Securities of Principal) นั่นคือ ต้องการรักษาเงินทุนตั้งต้นให้คงเดิมรวมทั้งเพื่อป้องกันอำนาจซื้อที่อาจลดลงจากการเกิดเงินเฟ้อในอนาคต เช่น การลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล หรือหุ้นกู้ ซึ่งเป็นการลงทุนที่มีกำหนดเงินคืนที่ชัดเจนและแน่นอน

2. ความเพิ่มพูนของเงินลงทุน (Capital Growth) ซึ่งการเพิ่มพูนของเงินลงทุน อาจมาจากการลงทุนในหลักทรัพย์ที่กำลังมีการขยายตัว เติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เงินทุนงอกเงย หรือเป็นเพราะมีการนำผลตอบแทนที่ได้รับในรูปของเงินปันผล และอัตราดอกเบี้ยไปลงทุนต่อ ซึ่งทำให้เงินทุนงอกเงยและเพิ่มพูน

3. สภาพคล่อง (Liquidity) นั่นคือสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์มีสภาพคล่องสูง โดยสินทรัพย์หรือ หลักทรัพย์ที่มีสภาพคล่องในการเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย สื่อถึงความสามารถในการทำกำไรที่ลดลงซึ่ง จุดประสงค์ของผู้ที่ลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทนี้ อาจเนื่องมาจากการคาดการณ์ว่าหากในอนาคตเจอ โอกาสที่น่าสนใจในการลงทุน จะได้มีเงินพร้อมลงทุนทันที

4. การกระจายการลงทุน (Diversification) ซึ่งวัตถุประสงค์ของการกระจายการลงทุน คือเพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยง ทำให้เผชิญกับความเสี่ยงที่ลดลง

5. ความพอใจด้านภาษี (Favorable Tax Status) ทั้งนี้การประเมินความเสี่ยงที่ยอมรับได้ของแต่ละบุคคล จะทำให้ทราบว่าผู้ลงทุนเป็นคนที่มีความคิดหรือมุมมองต่อความเสี่ยงอย่างไร เพื่อที่จะเลือกลงทุนในสินทรัพย์ที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งระดับการ ยอมรับความเสี่ยงจะแสดงถึงมุมมองต่อความเสี่ยงที่ต่างกัน อันจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุน

สิ่งที่นักลงทุนต้องคำนึงอยู่เสมอ คือ การลงทุนทุกรูปแบบนั้น มีความเสี่ยง ซึ่งแต่ละประเภทก็จะมีระดับความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ลงทุนควรตระหนักถึงจุดมุ่งหมายในการลงทุน และระดับของความเสี่ยงในการลงทุนที่ผู้ลงทุนสามารถยอมรับได้ ซึ่งแปรผันไปตามช่วงเวลา (สุชนาฏ ใจเย็น, 2556)

3. นักลงทุนรุ่นใหม่

การลงทุนในยุคปัจจุบันคือการเปิดกว้างมากขึ้น ทำให้พฤติกรรมการลงทุนและคนรุ่นใหม่สนใจการลงทุนมากขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงในรูปแบบทั่วโลก สะท้อนจากการที่นักลงทุนรุ่นใหม่มองหาสินทรัพย์หรือลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้ง Influencer ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนด้วยตัวเองมากขึ้น เมื่อเทียบกับสมัยก่อนที่จะอาศัยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ รวมทั้งมีการยอมรับความเสี่ยงจากการลงทุนได้มากกว่านักลงทุนกลุ่มอื่น โดยมองเห็นถึงกำไรแม้จะมีความเสี่ยงแต่ก็คุ้มค่า และเป็นการสร้างรายได้มากกว่าการออมและยังเป็นการแสดงถึง

ทัศนคติของตนเองได้ด้วย (สันติธาร เสถียรไทย, 2565) จะเห็นได้ว่าเพียงช่วง 4 เดือนแรกของปี 2564 มีนักลงทุนบุคคลใหม่ที่เริ่มเข้าซื้อขายหุ้นเป็นครั้งแรกสูงถึง 151,653 คน คิดเป็นมากกว่า 1 เท่าตัวจากยอดรวมทั้งปีก่อนหน้า และเป็นเกือบ 20% ของนักลงทุนบุคคลทั้งหมดที่ซื้อขายหุ้น ในปีนี้โดยนักลงทุน Gen Y เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสูงที่สุด คิดเป็น 61% ของจำนวนบุคคลใหม่ทั้งหมด และเป็น 54% ของมูลค่าซื้อขายของบุคคลใหม่ทั้งหมด ทั้งนี้ ในปี 2564 ถือเป็นครั้งแรกที่กลุ่มนักลงทุน Gen Y มีสัดส่วน มูลค่าซื้อขายสูงเกินกว่าครึ่งหนึ่งจากเดิมที่อยู่ระดับใกล้เคียงหรือน้อยกว่า Gen X (อดิษฐ์ เกลิมพงศ์, สิริกร ทรัพย์บุญเรือง, 2564) ส่วนแนวโน้มการลงทุนของนักลงทุนรุ่นใหม่ บรรณรงค์ พิษณุกร (2565) ได้ให้มุมมองว่า แนวโน้ม หรือไลฟ์สไตล์ของนักลงทุนในช่วง 7-8 ปี ที่ผ่านมา การเปิดบัญชีของนักลงทุนคนรุ่นใหม่ Generation Y มีมากขึ้น มากกว่า Generation อื่น ๆ โดยเป็นในแง่การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ลงทุน แต่ในส่วนของปริมาณการซื้อขายยังไม่มากนัก ทั้งนี้ 2-3 ปีที่ผ่านมา เทรนด์ที่เกิดขึ้นและเห็นได้ชัดเจน คือ นักลงทุน Generation Y กลายเป็นผู้ลงทุนส่วนใหญ่ที่มีความ Active ที่สุด และมีมูลค่าการซื้อขายหลักทรัพย์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีความมั่งคั่งทางการเงินมากขึ้น อีกทั้งเทรนด์ของการซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่ง่ายสะดวกและรวดเร็วโดยเมื่อเทียบกับเมื่อก่อนปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ จะมาจากผู้แนะนำการลงทุนมากกว่า แต่ปัจจุบัน 80-90 % จะมาจากอินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่า ความง่ายในการเข้าถึงการลงทุนเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกให้คนรุ่นใหม่ สามารถเข้ามาในตลาดทุนกันมากขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากนี้ บรรณรงค์ พิษณุกร ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการลงทุนของคนรุ่นใหม่ว่า จะมีการกระจายตัวในสินทรัพย์มากขึ้น มากกว่า Generation อื่น ๆ และมีความกล้าในการรับความเสี่ยงมากกว่า ในขณะที่ปัจจุบันตลาดทุนบ้านเรา ลักษณะของสินค้าการลงทุนเปิดกว้างมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตราสารอนุพันธ์, DW, DR และการลงทุนต่างประเทศ ซึ่งเทรนด์ที่นักลงทุนรุ่นใหม่ Gen Y ให้ความสนใจอย่างมาก คือ การลงทุนต่างประเทศ โดยมีการวางทรัพย์สินลงทุนมากกว่าคน Generation อื่น ๆ อาจเนื่องมาจากมุมมองของคนรุ่นใหม่ ที่เปิดกว้างต่อโลก Globalization มีความเข้าใจในเรื่องของธุรกิจต่างประเทศ และคิดว่าการลงทุนต่างประเทศนั้นมีโอกาสมากกว่าการลงทุนในประเทศไทยจึงทำให้นักลงทุนรุ่นใหม่เลือกสินทรัพย์นี้เป็นช่องทางหนึ่งในการกระจายความเสี่ยง (บรรณรงค์ พิษณุกร, 2565) นั่นคือหมายความว่า นักลงทุนรุ่นใหม่สนใจลงทุนสินทรัพย์ดิจิทัลมากขึ้น ยอมรับความเสี่ยงจากแรงผันผวนได้เพื่อผลตอบแทนที่สูง มีอิสระในการเลือกลงทุน และนำมากระจายพอร์ต มองลงทุนหุ้นยังเข้าถึงได้ยากและต้องใช้ทุนสูง อย่างไรก็ตาม การลงทุนยังต้องมีความรู้ความเข้าใจ และลงทุนในสิ่งที่ชอบและตอบโจทย์การลงทุน (ธานี ชัยวัฒน์, 2565)

วิษระ แก้วสว่าง แนะนำมือใหม่หรือคนที่กำลังตัดสินใจเข้ามาลงทุนว่า สิ่งที่นักลงทุนต้องรู้ 2 อย่าง คือ *ปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยเทคนิค* ต้องศึกษาก่อนว่าบริษัททำอะไร มีกำไรหรือไม่ ราคาหุ้นจะปรับขึ้นต้องมี Story และต้องหา Timing ในการซื้อขาย ที่สำคัญที่สุดคือ ต้องมีวินัย เช่น กราฟสั่งให้ขายก็ต้องขาย หรือถ้ามีใครมาชวนและบอกแค่ราคาหุ้นก็อย่าเชื่อมั่นว่าซื้อแล้วจะต้องได้กำไร เช่น ซื้อ 2 บาทและมั่นใจว่าจะขายได้ในราคา 5 บาท แต่ถ้าไปดูกราฟแล้วกลับพบว่าราคาเริ่มจากไม่กี่สตางค์ ก็ต้องระวังและศึกษาข้อมูลโดยเฉพาะปัจจัยพื้นฐานงบการเงิน และอัตราส่วนทางการเงิน” (วิษระ แก้วสว่าง, 2565)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ม.ป.ป.) กล่าวถึงคุณสมบัติ 8 ประการสู่ความสำเร็จ ซึ่งนักลงทุนระดับ “ปรมาจารย์” มีเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันดีกว่า

1. มีความรอบรู้ (Breadth) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะมีความกระตือรือร้นสนใจเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัว นอกจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ การลงทุนโดยตรงแล้ว ยังต้องให้ความสนใจกับสิ่งอื่น ๆ ด้วยที่เป็นเช่นนั้น เพราะโลกการลงทุนในปัจจุบันมีความเชื่อมโยงกันสูงมาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในซีกโลกหนึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประเทศที่อยู่ในอีกซีกโลกหนึ่ง ตัวอย่าง เช่น วิกฤต “ต้มยำกุ้ง” ที่เกิดกับประเทศไทย ปี 2540 ที่ส่งผลสะท้อนต่อระบบการเงินไปทั่วโลก เป็นต้น

2. ช่างสังเกต (Observation) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะสวมวิญญาณนักสืบ กลายเป็นคนที่ช่างสังเกต ใส่ใจในรายละเอียด รวมทั้งต้องจดจำข้อมูลที่สำคัญของหุ้นต่าง ๆ ได้ ยิ่งจดจำรายละเอียดได้มาเท่าใด ก็จะมีความสามารถในการวิเคราะห์ แยกแยะ รวมทั้งประเมินผลกระทบภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว กว่าคนอื่นมากขึ้นเท่านั้น

3. ไม่มีอคติ (Objectivity) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะมีความคิดที่เป็นอิสระและไม่ยอมให้ความคิดของตัวเองถูกครอบงำ โดยกระแสของคนส่วนใหญ่เพราะว่าความผิดพลาด เหล่านี้มักจะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนกลายเป็น พฤติกรรมที่สามารถคาดคะเนได้ล่วงหน้า

4. รักษาวินัย (Discipline) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะมีความอดทนอดกลั้น รอคอยโอกาส ไม่ตัดสินใจตามกระแส และเมื่อโอกาสนั้น มาถึงต้อง “หวดให้สุดแรง” คว่ำให้อยู่หมัด เพราะโอกาสดี ๆ ที่จะผ่านเข้ามาในชีวิตของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้งนัก

5. มีความลึก (Depth) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะมีสมาธิแน่วแน่อยู่ที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง และสามารถคิดได้อย่างอิสระ ตัวอย่างเช่น George Soros จะไม่ยอมให้ใครเข้ามารบกวนเวลาที่เขาทำการซื้อขายอยู่แม้ในช่วงที่ตลาดมีความผันผวนสูง เพราะมีข่าวใหญ่บางอย่างเข้ามาเข้ามากระทบ เขาก็ยังไม่ยอมให้ใครคนไหนเข้าพบเพื่อมาสรุปข้อมูล และวิเคราะห์ผลกระทบให้ฟัง จนกว่าเขาจะได้จัดการกับการลงทุนของเขาให้เรียบร้อยเสียก่อน

6. มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะเห็นภาพรวมของสิ่งต่าง ๆ เช่น ภาพเศรษฐกิจไทยและภาพเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสำคัญต่าง ๆ เช่น อัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนราคาน้ำมันด้วย มิฉะนั้นจะไม่สามารถคว้าโอกาสที่จะเกิดขึ้นหรือไม่สามารถจัดการกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เพื่อลดทอนความเสียหาย

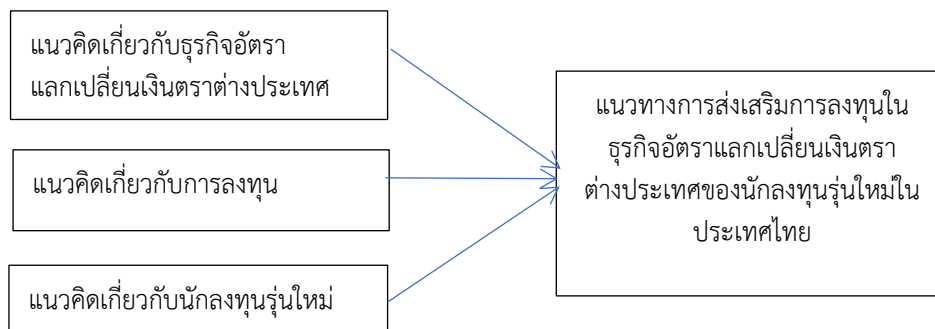
7. มีความรักในสิ่งที่ทำ (Passion) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะรักอาชีพการลงทุน มีความสุขกับการได้ทำในสิ่งที่รักมากกว่าคิดเรื่องของ ผลตอบแทน เหมือนอย่าง Warren Buffet ที่มักจะพูดกับตัวเองว่า “Enjoy the process rather than the proceeds” รู้สึกสนุกกับการทำให้ “ได้ผล” มากกว่าจะคำนึงถึง “ผลได้”

8. มีความยืดหยุ่น (Flexibility) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะเปิดใจพร้อมยอมรับ ข้อมูลใหม่ ๆ และโลกทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา กล้ายอมรับความจริง หากพบว่า มีการตัดสินใจ ผิดพลาดก็ยอม “ตัดขาดทุน” (Cut Losses) เสียแต่เนิ่น ๆ แต่หากตัดสินใจถูกต้องแล้ว ก็จะปล่อยให้ “กำไรเพิ่มพูน” (Run Profits) ด้วยการไม่รีบขายหุ้นนั้นทิ้งไป

ทั้งหมดนี้คือคุณสมบัติที่นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จมีอยู่คล้ายกันหากคุณเป็นผู้หนึ่งที่สนใจในการลงทุน เพื่ออิสรภาพทางการเงินในอนาคตก็ลองนำคุณสมบัติเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้กับการลงทุนของตนเอง และสิ่งที่นักลงทุนรุ่นใหม่ต้องคำนึง คือ ในเส้นทางของนักลงทุนไม่มีคำว่าแน่นอน ความสัมพันธ์ของผลตอบแทนผูกมัดกับความเสี่ยง สิ่งที่จะช่วยลดความเสี่ยงได้ วิธีหนึ่งคือ การเข้าหาผู้เชี่ยวชาญ และอีกสิ่งหนึ่งคือ การหาความรู้ที่ถูกต้องทั้งหมดนี้จะช่วยให้ “นักลงทุนรุ่นใหม่” ก้าวข้ามไปสู่ความเป็น “นักลงทุนมืออาชีพ” (VOA thai, 2564)

กรอบการวิเคราะห์

กรอบวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย ผู้เขียนกำหนดกรอบวิเคราะห์ในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ทั้ง 3 แนวคิดเข้าด้วยกัน คือแนวคิดธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ แนวคิดการลงทุนและ แนวคิดนักลงทุนรุ่นใหม่ ดังมีรายละเอียดตามแผนภาพกรอบการวิเคราะห์ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย

วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย เป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องคือ

แนวคิดธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นเรื่องที่นักลงทุนต้องรู้ถึงกฎหมายและแนวทางในการดำเนินธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภายใต้กฎหมายสำคัญ ๆ หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 (ฉบับประมวล) พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติโอนมติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 พุทธศักราช 2486 พุทธศักราช 2486 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 พุทธศักราช 2486 และ พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 เป็นต้น นั่นหมายความว่า นักลงทุนต้องมีความรู้เรื่องกฎหมายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินตรา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และอยู่ภายใต้กฎหมาย ที่เรียกว่า “ถูกกฎหมาย” (Law)

แนวคิดการลงทุน เป็นเรื่องที่นักลงทุนต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงแนวคิดการลงทุนในประเภทต่าง ๆ เป็นอย่างดี เพื่อที่จะได้ตัดสินใจในการลงทุนของตนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายทั้งในการลงทุนเพื่อบริโภคที่เน้นความพอใจในการใช้สินทรัพย์มากกว่าผลตอบแทน การลงทุนในธุรกิจเน้นการลงทุนในสินทรัพย์ที่มุ่งผลกำไรและผลตอบแทนจากการลงทุนและ การลงทุนในหลักทรัพย์ที่เน้นการลงทุนในการซื้อขายตามตลาดหลักทรัพย์ นั้นหมายความว่านักลงทุนต้องมีความรู้เรื่องการลงทุน และเลือกลงทุนตามเป้าหมายของตนที่เรียกว่า “ถูกตลาด” (Market)

แนวคิดนักลงทุนรุ่นใหม่ เป็นบุคคลที่เริ่มเข้าสู่ธุรกิจการลงทุนที่ไม่จำกัดด้วยเพศและวัย คือเปิดกว้างสำหรับผู้ที่ต้องการลงทุน แต่ความเป็นนักลงทุนรุ่นใหม่ต้องใส่ใจและศึกษาหาความรู้ให้มากพอที่จะเป็นตัวช่วยในการลงทุนของตนเอง ทั้งความรู้ในส่วนที่เป็นปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยเทคนิค ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ต้องรู้ว่าจะทำอะไรได้ ทำไม่ได้ ความรู้เรื่องการลงทุนว่าประเภทไหนเป็นอย่างไร ผลตอบแทนตรงกับความต้องการของตนหรือไม่ และต้องมีความรู้เกี่ยวกับบริษัทที่จะลงทุนว่าทำอะไร ผลประกอบการเป็นอย่างไร เป็นต้น ที่เรียกว่า “ถูกจริต” (Need)

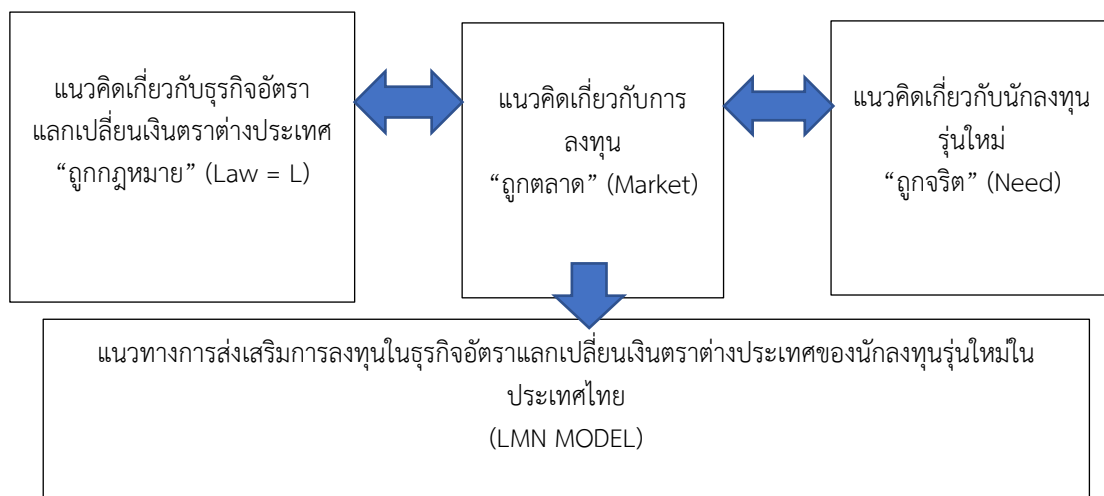
ผลจากการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทยโดยการประยุกต์ผสมผสานบูรณาการความรู้ทั้ง 3 เรื่องดังกล่าวข้างต้นเข้าด้วยกันผ่านกร

วิเคราะห์ สังเคราะห์ ศึกษา เลือกรวบรวมเอาส่วนดีของแต่ละแนวคิดมาบูรณาการสร้างเป็นแนวทางการส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย ภายใต้คำนิยามว่า “ถูกกฎหมาย ถูกตลาด ถูกจริต” หรือ LMN MODEL คือ

L = Law หมายถึง ถูกกฎหมาย ได้แก่ ในการลงทุนดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ถูกกฎหมาย และภายใต้กฎหมาย

M = Market หมายถึง ถูกตลาด ได้แก่ ต้องมีความรู้และแยกแยะประเภทการลงทุนได้ชัดเจน และเลือกตัดสินใจลงทุนในประเภทตามเป้าหมายได้

N = Need หมายถึง การรู้จักจริต ได้แก่ รู้ถึงความต้องการที่แท้จริงในการลงทุนว่าต้องการลงทุนประเภทไหน ใช้ทุนมากน้อยแค่ไหน พร้อมทั้งมีแผนเตรียมรับมือกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการลงทุนอย่างไร เพื่อให้การลงทุนเป็นไปตามเป้าหมาย

ภาพที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย

สรุป

บทความนี้แสดงให้เห็นว่า แนวทางการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย เกิดขึ้นจากการบูรณาการความรู้ศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้องมาหลอมสร้างเป็นแนวทางบนพื้นฐานของการเสริมสร้างการลงทุนของนักลงทุนรุ่นใหม่ในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ โดยนักลงทุนรุ่นใหม่ต้องมียุทธศาสตร์ 3 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในทุกมิติ ความรู้เรื่องการลงทุนประเภทต่าง ๆ และรู้ความต้องการของตนว่าต้องการลงทุนประเภทไหนเพื่อวัตถุประสงค์ เรียกว่า “ถูกกฎหมาย ถูกตลาด ถูกจริต” หรือ LMN MODEL

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางบริหารความเสี่ยงของธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของนักลงทุนรุ่นใหม่ในประเทศไทย

3. ควรศึกษาถอดบทเรียนกลยุทธ์แห่งความสำเร็จของนักลงทุนรุ่นใหม่ในธุรกิจอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- ดาโรณี ตันทวีเชษฐ์. (2525). *หลักและนโยบายการลงทุน*. กรุงเทพฯ: วัชรการพิมพ์.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *คุณสมบัติ 8 ประการ สู่ความสำเร็จ*. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2566. https://member.set.or.th/set/education/html.do?name=decode_begin_invest_3&innerMenuId=17
- ธนกร พจน์ธนาบันเทจ. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของนักลงทุนกลุ่มวัยทำงานในพื้นที่กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนาคารกรุงศรี. (2559). *ทำความรู้จักกับตลาดการเงินอย่าง forex*. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566, จาก <https://www.krungsri.com/th/krungsri-the-coach/investments/investment-knowledge/what-you-should-know-about-forex>
- ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย. (2565). *CIMBT แนะนำเตรียมรับ 6 ความเสี่ยงกระทบเศรษฐกิจไทยครึ่งปีหลัง*. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2566, จาก <https://www.ryt9.com/s/iq03/3335430>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 (ฉบับประมวล)*. ค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2566, จาก <https://www.bot.or.th/th/laws-and-rules/bot-takes-responsibilities-and-other-relevant-laws-and-regulations/law03.html>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *ตลาดเงินตราต่างประเทศ*. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566, จาก <https://www.bot.or.th/th/our-roles/financial-markets/Thai-financial-market-structure.html>
- ธานี ชัยวัฒน์. (2565). *นักลงทุนรุ่นใหม่รับความเสี่ยงแห่งคริปโต ผันผวนแต่ผลตอบแทนสูง-มีนุ้*. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2566, จาก <https://www.tnnthailand.com/news/wealth/102309/>
- ธีรพัฒน์ มีอำพล. (2557). *ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการออมที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงิน เพื่อการเกษียณอายุกรณีศึกษากลุ่มคนวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิภาพันท์ พูนเสถียรทรัพย์. (ม.ป.ป.). *การลงทุนใน Forex ความเสี่ยงและผลตอบแทน*. ค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2566, จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/grow-your-wealth/forex.html>
- บรรณรงค์ พิษญากร. (2565). *การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม-ไลฟ์สไตล์การลงทุนของคนรุ่นใหม่*. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566, จาก <https://thunhoon.com/article/250749>
- เพชร ชุมทรัพย์. (2544). *หลักการลงทุน*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2531). *เอกสารการสอนชุดวิชาการลงทุน*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- วันสนันท์ กันทะวงศ์ และ ฐิตียา เพชรมุณี. (2563). *อาชญากรรมเศรษฐกิจ: การหลอกลวงการเก็งกำไร อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ*. *วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 23(1), 133-144.
- วัชรระ แก้วสว่าง. (2565). *“5 ต้อง” มือใหม่ควรรู้ ก่อนลงทุนหุ้น*. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2566, จาก <https://www.setinvestnow.com>
- สันติธาร เสถียรไทย. (2565). *นักลงทุนรุ่นใหม่สนใจลงทุนคริปโตฯ มากกว่าหุ้น พร้อมรับความเสี่ยง-ผันผวนเป็นเรื่องปกติ*. ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2566, จาก <https://www.tnnthailand.com/news/wealth/102309/>

- สุขนาฏ ใจเย็น. (2556). การวิเคราะห์ความผันผวนของผลตอบแทนหลักทรัพย์ กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในอาเซียน โดยวิธีมีล์ติวารีเอท การ์ช (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อติณัฐ เกลิมพงศ์ และ สิริกร ทรัพย์บุญเรือง. (2564). ทำความรู้จักกับนักลงทุนบุคคลใหม่ในตลาดหุ้นไทย. ค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2566, จาก https://weblink.set.or.th/dat/vdoArticle/attachFile/AttachFile_1628072068901.pdf
- VOA Thai. (2564). “นักลงทุนรุ่นใหม่” กระแสที่เติบโตช่วงโควิด. เมื่อ 1 มีนาคม 2566, จาก <https://www.voathai.com/a/young-investor-ks/5849470.html>

บุพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ Non-Bank ในเขตกรุงเทพมหานคร

Antecedent Factors Influencing the Effectiveness of Non-Bank Lending in Bangkok Metropolitan

ศลิษา ชินสุข¹, ทวี แจ่มจำรัส², ชยภรณ์ ธนาภิบุรณ์³ และสุดา สุวรรณภิรมย์⁴

Salisa Chinsuk¹, Tawee Jamjumrus², Chyaporn Thanabibor³ and Suda Suwannapirom⁴

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2,3,4}

Program in Development Administration, Suan Sunandha Rajabhat University^{1,2,3,4}

E-mail: nont.jdar@gmail.com¹

Received: April 18, 2023

Revised: December 26, 2023

Accepted: December 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับประสิทธิผลการให้สินเชื่อ, นโยบายขององค์กร, มาตรการทางกฎหมาย, คุณภาพของสินเชื่อ, และพฤติกรรมผู้บริโภคของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) ปัจจัยเชิงสาเหตุของนโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมผู้บริโภคที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร และ 3) นำเสนอแนวทางการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 360 ตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้หลักเกณฑ์ 20 เท่าของตัวแปรสังเกต สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนและนโยบายด้านการปล่อยกู้ของธนาคารแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนและนโยบายด้านการกำหนดดอกเบี้ย ผู้บริหารด้านสินเชื่อของผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน จำนวนทั้งสิ้น 17 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร นโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมผู้บริโภค อยู่ในระดับมากทั้งหมด 2) มาตรการทางกฎหมายมีอิทธิพลเชิงสาเหตุรวมต่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด รองลงมา ตามลำดับ ได้แก่ คุณภาพของสินเชื่อ นโยบายขององค์กร และพฤติกรรมของผู้บริโภค และ 3) แนวทางประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นภาพแผนภูมิประกอบด้วย มาตรการทางกฎหมายที่มีอิทธิพลรวมมากที่สุด เป็นฐานผลักดันอยู่ล่างสุด มีคุณภาพของสินเชื่อ และนโยบายขององค์กรอยู่ตรงกลาง และพฤติกรรมผู้บริโภคช่วยส่งเสริมอยู่ในระดับบน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การให้สินเชื่อ, Non-Bank

Abstract

This research aims to study 1) the effectiveness level of credit granting. Organizational policies, legal measures, credit quality, and consumer behavior of non-banks in Bangkok. 2) Causal factors of organizational policies. Legal measures Quality of loans and consumer behavior that

influence the effectiveness of non-bank lending in Bangkok and 3) present guidelines for non-bank lending in Bangkok This research is a mixed methods research. Quantitative research. The sample group is Credit analysis staff of non-banks in Bangkok, totaling 360 samples, determined the sample size using the criterion of 20 times the observed variables. Stratified random sampling Use questionnaires to collect data. Data were analyzed using structural equation modeling. for qualitative research Data were collected through in-depth interviews, consisting of planning and lending policy officers of the Bank of Thailand. Planning and Policy Officer for Interest Determination Credit executives of non-financial financial service providers There were a total of 17 people and the data were analyzed using content analysis.

The results of the research found that 1) the effectiveness of non-bank lending in Bangkok Organization policy Legal measures Quality of loans and consumer behavior All were at a high level. 2) Legal measures had the greatest overall causal influence on the effectiveness of non-bank lending in Bangkok, followed in order by quality of loans. Organization policy and consumer behavior and 3) obtain guidelines for the effectiveness of non-bank lending in Bangkok It has the appearance of a chart consisting of the most influential legal measures It is the bottom pushing base. The quality of the loans and the organization's policies are in the middle. and consumer behavior helps to promote it at the upper level as well.

Keyword: Efficiency, Lending, Non-Bank

บทนำ

คำว่า “บุพปัจจัย” คือองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์หรือผลลัพธ์ทางด้านต่าง ๆ เช่น บุคคล, วัตถุ, สภาพแวดล้อม, หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นที่นิยมในการใช้ในการวิเคราะห์และการประเมินปัจจัยช่วยให้ผู้ประกอบการบริการทางการเงิน หรือ non-bank สามารถตัดสินใจในการให้สินเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพและป้องกันความเสี่ยงในการทำธุรกรรมการให้สินเชื่อ ส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีภารกิจหลักดังนี้ 1) ผู้ให้บริการบัตรเครดิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ดำเนินการเกี่ยวกับบัตรเครดิต 2) ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดา โดยไม่มีหลักประกัน เพื่อนำไปซื้อสินค้าและบริการเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่ไม่รวมการเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ โดยในประเทศไทย ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทยประกอบด้วย 7 บริษัท ได้แก่ บริษัท 1) เจเนอรัล คาร์ดิ เซอร์วิส จำกัด 2) บริษัทเทสโก้ โลตัส มั่นใจ เซอร์วิส จำกัด 3) บริษัท บัตรกรุงไทย จำกัด (มหาชน) 4) บริษัทบัตรกรุงศรีอยุธยา จำกัด 5) บริษัทอเมริกัน เอ็กซ์เพรส (ไทย) จำกัด 6) บริษัท อยุธยา แคปปิตอล เซอร์วิส จำกัด และ 7) บริษัท อีออน ธนสินทรัพย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) โดยที่สัดส่วนหนี้ต่อครัวเรือนต่อจีดีพีในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ยังยืนระดับเกินร้อยละ 80 เนื่องจากเศรษฐกิจไทยขยายตัวช้า และข้อจำกัดรายได้ที่ส่งผลการชำระหนี้ แม้แนวโน้มเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนจะชะลอตัวอย่างต่อเนื่องก็ตาม ในช่วงตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา ได้ปรับลดลงมาโดยตลอด จากข้อมูลธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่า ในปี 2561 เงินให้กู้ยืมภาคครัวเรือนอยู่ที่ 11.24 ล้านล้านบาท เพิ่มจากช่วง

เดียวกันในปีก่อน 4.67 แสนล้านบาท หรือโต ร้อยละ 4.33 ส่งผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิ่มมาตรการในการปล่อยกู้ภาคครัวเรือนจึงเป็นสาเหตุจากปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ภาคครัวเรือนในช่วงปี 2561 เพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลง เมื่อเทียบกับปี 2560 โดยส่วนใหญ่เป็นการชะลอลงในการให้สินเชื่อใหม่ผ่านธนาคารพาณิชย์ในทุกวัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อ โดยเฉพาะสินเชื่อส่วนบุคคล การชะลอของสินเชื่อใหม่ให้ภาคครัวเรือนยังสอดคล้องกับผลการสำรวจและแนวโน้มสินเชื่อใน ปี2561 ที่ชี้ให้เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ยังคงความเข้มงวดมาตรฐานการให้สินเชื่อภาคครัวเรือนจากปีก่อน ซึ่งอาจทำให้ครัวเรือนมีแนวโน้มหันไปกู้ยืมผ่านช่อง non-bank มากขึ้น โดยเฉพาะสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่เร่งตัวขึ้นมาก สวนทางกับสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ที่ลดลง (ฐานเศรษฐกิจ, 2562)

จากการเพิ่มมาตรการเข้มงวดในการปล่อยกู้ของธนาคารพาณิชย์ ทำให้มีการกู้ยืมผ่านช่องทาง non-Bank มาปล่อยกู้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สินเชื่อส่วนบุคคล ส่งผลให้ non-bank ต้องมีมาตรการให้บริหารจัดการด้านสินเชื่อให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น เพื่อควบคุมปัญหาการให้บริการสินเชื่อที่ด้อยคุณภาพ ปัญหาลูกค้าไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ ก่อให้เกิดหนี้เสียเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ ดังนั้นผู้ประกอบการ คือ ผู้ให้บริการทางการเงินดำเนินการภายใต้นโยบาย ระเบียบและหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยและคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านสินเชื่อขององค์กร อันประกอบได้ด้วย นโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารจัดการสินเชื่อของ non-bank จึงเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงมีความสนใจศึกษา “บุพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร” เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายกำกับดูแลการบริหารจัดการสินเชื่อของ non-Bank ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการให้สินเชื่อ นโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมผู้บริโภคของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของนโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อนำเสนอแนวทางประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. นโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมผู้บริโภคส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. นโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย และคุณภาพของสินเชื่อส่งผลทางตรงต่อพฤติกรรมผู้บริโภค
3. นโยบายขององค์กร และมาตรการทางกฎหมายส่งผลทางตรงต่อคุณภาพของสินเชื่อ
4. มาตรการทางกฎหมายส่งผลทางตรงต่อนโยบายขององค์กร

การทบทวนวรรณกรรม

คำว่า “บุพปัจจัย” หมายถึง องค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์หรือผลลัพธ์ทางด้านต่าง ๆ เช่น บุคคล, วัตถุ, สภาพแวดล้อม, หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่องานที่เกิดขึ้น เป็นที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์หรือทดลองเพื่อทำความเข้าใจถึงปัญหาหรือสถานการณ์ที่ต้องการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี

เกี่ยวกับบุพปัจจัยมีหลายทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายหรือทำความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำและผลของบุคคลหรือองค์กร ดังนี้

ทฤษฎีบุคลิกภาพ (Personality Theory) บางทฤษฎีเชื่อว่าบุพปัจจัยทางบุคลิกภาพ เช่น ลักษณะบุคลิกภาพ, ความมั่นคง, และความก้าวหน้า มีผลต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคคล คาร์ล โรเจอร์ (Carl Roger, 1951) กล่าวว่า บุคคลแต่ละคนเกิดมาพร้อมกับธรรมชาติ ด้านบวก คุณความดี การมีความสามารถ และการมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาตนเองไปข้างหน้า ผู้ที่เป็นผู้ที่ทำสิ่งต่าง ๆ ได้เต็มศักยภาพด้วยตนเอง

ทฤษฎีการพัฒนบุคลิกภาพ (Personality Development Theory) บางทฤษฎีเน้นที่การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ตั้งแต่วัยเด็กไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ มาสโลว์ (Maslow, 1954) กล่าวว่า การพัฒนาตน หมายถึง การรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้และการใช้ความสามารถของตนอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิผลในการให้สินเชื่อ

ละมัยพร โลหิตโยธิน (2558, น. 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่าประสิทธิผลหมายถึงว่าเป็นภาพรวมขององค์การที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตอบสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลหลายกลุ่มทั้งภายในและภายนอกองค์การ รวมทั้งตอบสนองความต้องการของสังคมตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป กันตยา เพิ่มผล (2558) ประสิทธิภาพ หมายถึง การบรรลุตามผลหรือหมายถึงผลผลิตหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

เสนาะ ดิยาว (2556) ประสิทธิภาพ หมายถึง การทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดการบริหารงานให้มีประสิทธิผลขององค์การนี้ว่ามีความสำคัญต่อการวิเคราะห์และขัดเกลาพฤติกรรมองค์การที่เกิดจากการบริหารงานว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด

ตุลา มหาพสุธารน (2555) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลไว้ว่า แนวทางหรือวิธีการ กระบวนการ หรือตัววัดนั้น สามารถตอบสนองจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ดีเพียงใด การประเมินประสิทธิผลต้องประเมินว่าสามารถบรรลุความต้องการได้ดีเพียงใด ด้วยการใช้นโยบายที่เลือกการนำไปปฏิบัติหรือตัววัดที่ใช้

สถิต บัวขวัญ (2558) ได้สรุปว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การพิจารณาการทำงานให้สำเร็จลุล่วงดังประสงค์ หรือที่คาดหวังไว้เป็นหลัก หรือเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของเป้าหมายหรือเป็นเครื่องตัดสินขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์การจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

การให้สินเชื่อ

งานวิจัยและวรรณกรรมที่เชื่อมโยงกับคุณภาพของสินเชื่อ (quality of loans: QULO) มีดังนี้

ฮาโรลด์ (Gilmore, 1972) ให้นิยามไว้ว่า คุณภาพคือระดับที่บ่งบอกว่าผลิตภัณฑ์นั้นสอดคล้องกับข้อกำหนดหรือไม่บริธ (Robert, 2006) กล่าวว่า คุณภาพคือระดับที่บ่งบอกความเป็นเลิศในราคาที่ยอมรับได้

จูรัน (Juran, 1991) ผู้เขียนหนังสือชื่อ The Quality Control Handbook ได้ให้นิยามที่เป็นจุดริเริ่มของแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพสมัยใหม่ว่า คุณภาพคือ ความเหมาะสมในการใช้งาน (quality is fitness for use) และเป็นที่พึงพอใจของลูกค้า 2 ประการ ดังนี้ 1) คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติของผลผลิตที่ได้ตามความต้องการและเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าเพื่อเพิ่มยอดขาย 2) คำนึงถึงต้นทุน ปราศจากความไม่มีประสิทธิภาพ ไร้ข้อบกพร่อง ไม่กลับมาทำใหม่ ลดการสูญเสีย ลดการตรวจสอบ ลดการร้องเรียนของลูกค้า เพิ่มประสิทธิภาพการส่งมอบ

ครอสบี (Crosby, 1979) ให้นิยามว่า คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะและประโยชน์ของการใช้งานโดยรวมของผลิตภัณฑ์ที่จะทำให้สามารถตอบสนองการใช้งานได้อย่างเหมาะสมตรงกับความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า

Non-bank

บริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน หมายถึง ผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ บริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ที่ ธปท. กำกับดูแล ได้แก่ (ศูนย์คุ้มครองผู้บริโภค, 2564)

1. ผู้ให้บริการบัตรเครดิต คือ นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง เพื่อดำเนินธุรกิจบัตรเครดิต โดยมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท
 2. ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ คือ นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง เพื่อให้กู้ยืมเงินแก่บุคคลธรรมดา โดยไม่มีหลักประกัน และมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท
 3. ผู้ให้บริการสินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพสำหรับบุคคลรายย่อย (นาโนไฟแนนซ์) คือ นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลัง เพื่อให้กู้ยืมเงินแก่บุคคลธรรมดาเพื่อใช้ประกอบอาชีพ และมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท
 4. ผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) คือ บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับการควบคุมดูแลจากธนาคารแห่งประเทศไทย และต้องผ่านการพิจารณาจาก ธปท. ก่อนที่จะให้บริการ e-Payment
- สามารถสรุปได้ว่า บริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเป็นผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินแต่ดำเนินธุรกิจภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2562)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย
 - 2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรได้แก่ เจ้าหน้าที่สินเชื่อ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 762 คน กลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้เกณฑ์ 20 เท่า ของตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 18 ตัวแปร คือ 18 X 20 เท่ากับ 360 ตัวอย่าง (Kline, 2005) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น Stratified Random Sampling คำนวณแบบสัดส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายชื่อของ non-bank
 - 2.2 เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนและนโยบายด้านการปล่อยกู้ของธนาคารแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนและนโยบายด้านการกำหนดดอกเบี้ย ผู้บริหารด้านสินเชื่อของผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน รวมทั้งสิ้น 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
3. เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล นโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ พฤติกรรมผู้บริโภค และประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีการตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผ่านเกณฑ์ด้วยค่า 0.60-1.00 ทุกข้อคำถาม หลักจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 35 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.952 - 0.976 จึงนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอ้างอิง (Inferential) ใช้การ

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวัดความตรง (Validity) ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Source of Data) สำหรับความเชื่อมั่น (Reliability) ได้พิจารณาถึงแหล่งข้อมูลว่ามีความน่าเชื่อถือได้ (Credibility) การพึ่งพากับเกณฑ์อื่น ๆ (Dependability) การถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability) และการไม่ลำเอียง (Bias) โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาถอดเทปเพื่อให้ได้บทสรุปของข้อคำถามในการสัมภาษณ์

3.3 การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method) โดยนำผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้ค่าอิทธิพลรวม มีค่าน้อยเรียงลำดับที่เป็นจุดอ่อนของการวิจัยเชิงปริมาณ นำไปเป็นหัวข้อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเป็นการปิดจุดอ่อนและยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณ ให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับความสำคัญของตัวแปรแฝงทุกตัว คือ ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อ นโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมผู้บริโภคของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแฝง

ตัวแปรแฝง	$\bar{x}$	SD	ลำดับที่	ระดับ ความสำคัญ
ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank (LEEF)	3.55	0.83	3	มาก
นโยบายขององค์กร (LEPO)	3.58	0.71	2	มาก
มาตรการทางกฎหมาย (LEME)	3.69	0.68	1	มาก
คุณภาพของสินเชื่อ (QULO)	3.51	0.87	4	มาก
พฤติกรรมผู้บริโภค (COBE)	3.51	0.83	5	มาก

จากตาราง 1 ระดับความสำคัญของตัวแปรแฝงทุกตัว พบว่า มาตรการทางกฎหมาย มีระดับความสำคัญมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}$ =3.69, SD=0.68) รองลงมา คือ นโยบายขององค์กร มีระดับความสำคัญมาก ($\bar{x}$ =3.58, SD=0.71) ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank มีระดับความสำคัญมาก ($\bar{x}$ =3.55, SD=0.83) คุณภาพของสินเชื่อ มีระดับความสำคัญมาก ($\bar{x}$ =3.51, SD=0.87) และพฤติกรรมผู้บริโภค มีระดับมาก ($\bar{x}$ =3.51, SD=0.83) ตามลำดับ

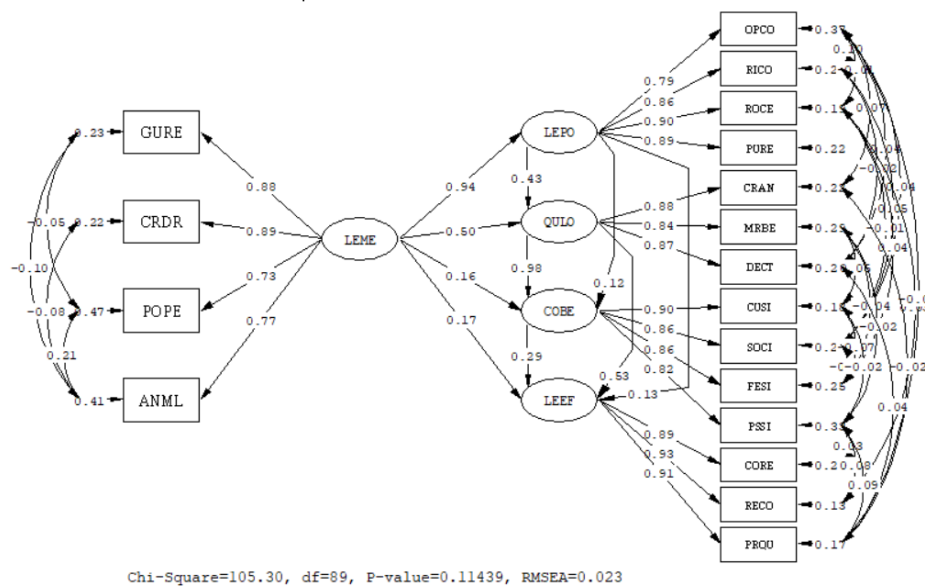
2. ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของนโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานครโดยพิจารณาจากแบบจำลองทางเลือกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ต้องพิจารณาค่าของแบบจำลองผ่านเกณฑ์มาตรฐานก่อน

ตารางที่ 2 แสดงค่าการผ่านเกณฑ์มาตรฐานของแบบจำลองทางเลือก

รายการ	ค่าสถิติ	แบบจำลองตาม สมมติฐาน	แบบจำลอง ทางเลือก
1. Chi-square (χ^2)	*ต่ำใกล้ 0 *เท่ากับ df	467.47 125	105.30 89
Relative Chi-square	ผลหาร(χ^2 / df) < 2.00	3.739	1.183
2. GFI	> 0.90	0.87	0.97
3. AGFI	> 0.90	0.83	0.94
4. RMR	เข้าใกล้ 0.00	0.018	0.008
5. RMSEA	< 0.05	0.087	0.023
6. CFI	*0.00-1.00	0.99	1.00
7. CN	> 200	132.59	422.62

จากตาราง 2 พบว่า ค่าของแบบจำลองทางเลือกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าผ่านเกณฑ์ทุกค่า

ภาพ 2 แสดงผลการวิเคราะห์แบบจำลองตามสมการโครงสร้างที่เป็นการจำลองทางเลือกที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลักจากปรับค่าต่าง ๆ ของโมเดลแล้ว

ภาพที่ 2 แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์แบบทางเลือก (standardized solution)

จากภาพที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝงและค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรประจักษ์มีค่าในเชิงบวกทุกตัว

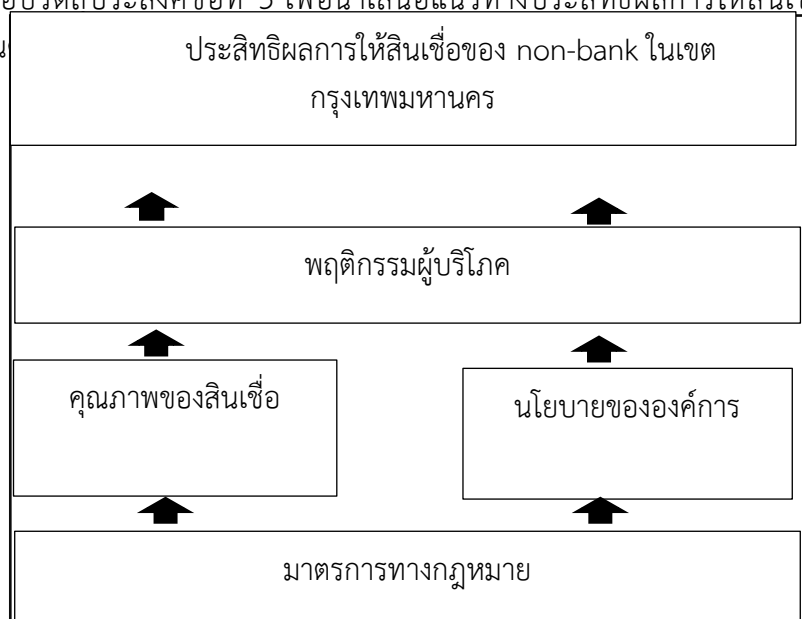
ตารางที่ 3 แสดงค่าสถิติ ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (DE) ทางอ้อม (IE) อิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรแฝง จากค่า Beta และ Gamma

ตัวแปรตาม	ความสัมพันธ์	ตัวแปรอิสระ				
		LEME	LEPO	QULO	COBE	LEEF
LEPO	DE	0.94**	N/A	N/A	N/A	N/A
	IE	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	TE	0.94**	N/A	N/A	N/A	N/A
QULO	DE	0.50**	0.43**	N/A	N/A	N/A
	IE	0.40**	N/A	N/A	N/A	N/A
	TE	0.90**	0.43**	N/A	N/A	N/A
COBE	DE	0.16*	0.12*	0.98**	N/A	N/A
	IE	0.78**	0.42**	N/A	N/A	N/A
	TE	0.94**	0.54**	0.98**	N/A	N/A
LEEF	DE	0.17*	0.13*	0.53**	0.29**	N/A
	IE	0.81**	0.31**	0.28**	N/A	N/A
	TE	0.98**	0.44**	0.81**	0.29**	N/A

Chi-Square= 105.30, df=89, p-value = 0.114, GFI=0.97, AGFI=0.94, RMR=0.008, RMSEA=0.023, CFI=1.00, CN=422.62

จากตาราง 3 พบว่า มาตรการทางกฎหมาย (LEME) มีความสัมพันธ์บวกสูงสุดกับประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank (LEEF) ในกรุงเทพมหานคร (COMP) ที่มีค่า 0.98 โดยทำให้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดตามมาด้วยคุณภาพของสินเชื่อ (QULO) ที่มีค่า 0.81 และนโยบายขององค์กร (LEPO) ที่มีค่า 0.44 ในขณะที่พฤติกรรมผู้บริโภค (COBE) มีความสัมพันธ์บวกลดน้อยสุดที่ 0.29 ทั้งนี้ทั้งหมดมีระดับนัยสำคัญที่ 0.01

3. ตอบัวตถประสงค้ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 3 แนวทางประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร

จากภาพ 3 พบว่า แนวทางประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ได้จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีลักษณะเป็นภาพแผนภูมิประกอบด้วย มาตราทางกฎหมายที่มีอิทธิพลรวมมากที่สุดเป็นฐานผลักดันอยู่ล่างสุด มีคุณภาพของสินเชื่อ นโยบายขององค์กรอยู่ตรงกลาง และพฤติกรรมผู้บริโภคส่งเสริมอยู่ในระดับบนด้วย ทั้งนี้การกำหนดภาพแผนภูมิได้จากอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมจากตัวแปรแฝงทุกตัวที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อกัน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของบริษัท non-bank ในกรุงเทพ ที่สำคัญที่สุดคือการให้ความสำคัญกับ “พฤติกรรมผู้บริโภค” โดยมีการเปลี่ยนแปลงในด้านวัฒนธรรม สังคม และจิตวิทยา เน้นที่นโยบายขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงการควบคุมคุณภาพของสินเชื่อ เช่น การวิเคราะห์สินเชื่อ ระดับคะแนนเครดิต และการบริหารความเสี่ยง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการให้สินเชื่อของบริษัท non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร อีกทั้งมีการนำมาตรการทางกฎหมายมาเป็นฐานที่สำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย และการคุ้มครองข้อมูลเครดิต ข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ แผนภูมิแนวทางประสิทธิผลการให้สินเชื่อของบริษัท non-bank แสดงถึงความสัมพันธ์ทางตรงและอ้อมรอบของปัจจัยที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อกัน

อภิปรายผล

การวิจัย บุพปัจจัยที่มีอิทธิพลประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ อภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานกับโมเดลสมการโครงสร้าง และอภิปรายผลคุณค่า ด้านระเบียบวิธีวิจัย คุณค่าด้านแนวคิดทฤษฎี ซึ่งผลตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกข้อดังนี้

1. อภิปรายผลการทดสอบสมการโมเดลโครงสร้างวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบจำลองทางเลือกอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

1.1 ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากพฤติกรรมผู้บริโภค นโยบายขององค์กร คุณภาพของสินเชื่อ และมาตรการทางกฎหมาย

มาตรการทางกฎหมาย มีความสัมพันธ์โดยตรงกับนโยบายขององค์กร มากที่สุด สามารถอธิบายได้ว่า หากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายได้แก่ หลักเกณฑ์และข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย การคุ้มครองข้อมูลเครดิต การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน จะทำให้มีการกำหนดนโยบายขององค์กรที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น รองลงมาคือ ส่งผลทางตรงกับคุณภาพของสินเชื่อ ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank และพฤติกรรมผู้บริโภค ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า หากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายจะทำให้การให้สินเชื่อเกิดคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank และส่งผลทางอ้อมกับประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank พฤติกรรมผู้บริโภค และคุณภาพของสินเชื่อ ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า หากมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่ครอบคลุมจะทำให้เกิดประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank

นโยบายขององค์กร มีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพของสินเชื่อ มากที่สุด สามารถอธิบายได้ว่า หากมีการกำหนดนโยบายขององค์กรชัดเจนย่อมทำให้เกิดคุณภาพของสินเชื่อ รองลงมาคือ ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank และพฤติกรรมผู้บริโภค ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า หากมีการกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อที่เพิ่มขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank และพฤติกรรมผู้บริโภค และส่งผลทางอ้อมกับ พฤติกรรมผู้บริโภค และประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank ตามลำดับ

คุณภาพของสินเชื่อ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมผู้บริโภค และประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank ตามลำดับ และส่งผลทางอ้อมกับ ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank สามารถอธิบายได้ว่าหาก

มีการควบคุมคุณภาพของสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดพฤติกรรมของผู้บริโภคและประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank เพิ่มมากขึ้น

พฤติกรรมผู้บริโภค มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank สามารถอธิบายได้ว่า non-bank มีความสำคัญกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป จะทำให้เกิดประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุของนโยบายขององค์กร มาตรการทางกฎหมาย คุณภาพของสินเชื่อ และพฤติกรรมผู้บริโภค ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank สามารถอธิบายได้ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมของผู้บริโภค ประกอบด้วย วัฒนธรรม สังคม ส่วนบุคคล และจิตวิทยา ซึ่งพิจารณาได้จาก ส่วนบุคคล มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ วัฒนธรรม จิตวิทยา และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่า non-bank มีความสำคัญกับเทคโนโลยีและ พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ตระหนักถึงความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ขอสินเชื่อ และมีทัศนคติที่ดีในการให้บริการสินเชื่อแก่ลูกค้า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวิมล จินดาเงิน (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่าธนาคารพาณิชย์นอกจากคำนึงถึงปริมาณเงินฝาก ปริมาณเงินกู้ และเงินลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แล้ว ต้องคำนึงสภาพภาพของผู้กู้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปตาม พฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบัน ผลงานวิจัยของ Ekpun, (2016) ผลการศึกษาพบว่า ในการตรวจสอบสินเชื่อและ ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่สินเชื่อที่เพิ่มขึ้น โดยหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อธนาคารขนาดเล็กจะให้ความสำคัญกับการ ตรวจสอบพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ทรัพยากรในการบริหาร ต้นทุนในการดำเนินการตาม ธนาคารขนาดใหญ่ที่มีโครงสร้างหลายสำนักงาน

2.2 นโยบายขององค์กร ประกอบด้วย ต้นทุนการดำเนินงาน การควบคุมความเสี่ยง บทบาทเจ้าหน้าที่สินเชื่อ และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งพิจารณาได้จาก การควบคุมความเสี่ยง มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ บทบาทเจ้าหน้าที่สินเชื่อ ต้นทุนการดำเนินงาน และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่า non-bank มีนโยบายในการลดต้นทุนในกระบวนการขอสินเชื่อ มีระบบควบคุม ความเสี่ยงในการปล่อยสินเชื่อ พิจารณาสินเชื่อด้วยความโปร่งใส และมีการประชาสัมพันธ์โครงการสินเชื่อผ่านสื่อ ที่ทันสมัย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของชุตานา ผิวนิเือก (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อของ ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ของปัจจัย หรือองค์ประกอบของการวิเคราะห์สินเชื่อของ ธนาคารพาณิชย์ ในประเทศไทย ที่มากที่สุดคือด้านนโยบายของภาครัฐ หลักประกัน รองลงมาคือด้าน ความสามารถในการชำระหนี้ และด้านสถานะเศรษฐกิจ ตามลำดับ

2.3 คุณภาพของสินเชื่อ ประกอบด้วย วิเคราะห์สินเชื่อ ระดับคะแนนเครดิต และการบริหารความเสี่ยง ซึ่งพิจารณาได้จาก การวิเคราะห์สินเชื่อ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ ระดับคะแนน เครดิต และการบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่า non-bank วิเคราะห์สินเชื่อตาม มาตรฐานสากล มีการจัดกลุ่มรายการให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อง่ายในวิเคราะห์ มีการติดตามดูแลลูกค้าอย่าง ใกล้ชิด สอดคล้องกับสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเคียงเดือน พิจิตรชุมพล (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้ สินเชื่อของสถาบันการเงินที่มีต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ผลการศึกษาพบว่าสถาบันการเงิน ต้องปฏิบัติตามนโยบายการอนุมัติสินเชื่อให้กับตามเงื่อนไขของธนาคารแห่งประเทศไทย เช่น Martin (1995) ได้อธิบายว่า คุณภาพการให้บริการมีความสำคัญ เนื่องจาก 1) การแข่งขันในธุรกิจสูงขึ้น ทำให้คุณภาพการบริการ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการแข่งขัน, 2) ความเจริญก้าวหน้าของธุรกิจทำให้เจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับการ บริการมากขึ้น, และ 3) อุปสงค์ของผู้บริโภคที่มีมากขึ้นเนื่องจากความรู้มากขึ้นและความต้องการการบริการที่มี

คุณภาพสูงขึ้น การสื่อสารระหว่างกันมีความต้องการมากขึ้น ทำให้ความสำคัญของการบริการที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการซื้อซ้ำและความภักดีในองค์กร

2.4 มาตรการทางกฎหมาย ประกอบด้วยหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของ ธปท. การคุ้มครองข้อมูลเครดิต การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จาก การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การคุ้มครองข้อมูลเครดิต หลักเกณฑ์และข้อกำหนดของ ธปท. ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่า non-bank มีการเรียกเก็บดอกเบี้ยตามกฎหมายกำหนด มีการส่งข้อมูลของผู้ขอสินเชื่อกับบริษัทข้อมูลเครดิตทุกครั้ง ผู้ขอสินเชื่อสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเสรีภาพ และปฏิบัติตามขั้นตอนการตรวจสอบการฟอกเงิน สอดคล้องกับการศึกษาของ เอกการกุลวิสร (2558) ที่ทำการศึกษาเรื่อง หลักการวิเคราะห์สินเชื่อ 5C's ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการสมัครขอสินเชื่อออนไลน์แบบบริษัท เอแคปปิตอล จำกัด กรณีศึกษาลูกค้ากลุ่มตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งพบว่า ทฤษฎีการวิเคราะห์สินเชื่อแบบ 5C's มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการสมัครสินเชื่อออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญ รวมไปถึงบทความของชมรมผู้บริหารธนาคารออมสินภาค 11 (2555) ในบทความเรื่อง การวิเคราะห์เครดิตสมัยใหม่ ซึ่งได้กล่าวถึงการวิเคราะห์สินเชื่อตามหลักของ 5Cs โดยพูดถึงแนวการวิเคราะห์เครดิต หรือสินเชื่อสมัยใหม่ (Credit analysis) ในปัจจุบันของสถาบันการเงินต่าง ๆ ยังคงยึดหลักของ 5C's เป็นหลักสากลที่ใช้ได้ตลอดมาซึ่งจากผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า หลักการวิเคราะห์สินเชื่อแบบ 5C's เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับอนุมัติสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์ในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศไทย และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, (2561) ได้กำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยงตามประเภทความเสี่ยง สรุปได้ว่า ด้านการกำกับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และด้านการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงิน แก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง กำกับติดตามการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ สร้างความตระหนักให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับเห็นความสำคัญและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ รวมทั้งให้ความสำคัญด้านการป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธ ที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

2.5 ประสิทธิภาพการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การมีชื่อเสียงขององค์กร การควบคุมลูกหนี้ และคุณภาพของกำไร ซึ่งพิจารณาได้จาก การควบคุมลูกหนี้ มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ คุณภาพของกำไร และการมีชื่อเสียงขององค์กรซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่า non-bank เป็นองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ มีการระบวนการในการจัดการเกี่ยวกับลูกหนี้ที่มีประสิทธิภาพ แลความสามารถในการทำกำไรและยอดขายได้เพิ่มขึ้นทุกปี สอดคล้องกับ แนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2560, น. 30) กล่าวไว้ว่า ความมีประสิทธิภาพขององค์กร หมายถึง ขนาดของความสามารถขององค์กรในการที่จะสามารถทำงานบรรลุตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่ตั้งไว้ ความมีประสิทธิภาพขององค์กรนี้ จะมีขึ้นย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่าองค์กรสามารถทำประโยชน์จากสภาพแวดล้อมจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ แต่สิ่งที่อยู่เบื้องหลังควบคู่กันกับประสิทธิภาพ คือ ความมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง การมีสมรรถนะสูง สามารถมีระบบการทำงานสร้างสมทรัพย์การและความมั่งคั่งเก็บไว้ภายในไว้เพื่อการขยายตัวต่อไป และเพื่อเอาไว้สำหรับรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดวิกฤตการณ์จากภายนอกได้ด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเสาวลักษณ์ แผลวผลา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการในงานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการในงาน สินเชื่อ พบว่า เจ้าหน้าที่สินเชื่อสามารถให้บริการลูกค้าได้รวดเร็ว อำนวยความสะดวก ให้ข้อมูล และให้คำปรึกษาในงานสินเชื่อได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ มีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพการให้บริการในงานสินเชื่อ ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Liang

and Reichert, (2012) ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาภาคการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมถึงสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (NBFIs) ประสิทธิภาพค่อนข้างมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารของ non-bank ควรให้ความสำคัญในการบริหารสินเชื่อที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน
2. non-bank ควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์สินเชื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานให้สอดคล้องกับนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้มีการตรวจสอบได้ ปฏิบัติตามกฎหมายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล องค์การต้องมีนโยบายในการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอย่างมีระบบที่ชัดเจน มีความโปร่งใส
3. ควรมีระบบการควบคุมลูกหนี้อย่างเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีในการควบคุมลูกหนี้ การจัดการลูกหนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในประเด็นที่เกี่ยวกับประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อต่อยอดจากงานวิจัยในครั้งนี้ ลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. การศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อโดยเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในประเด็นเกี่ยวกับประวัติการชำระหนี้ ความสามารถในการชำระหนี้ เป็นต้น
2. การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ปัจจัยคุณภาพการให้บริการด้านสินเชื่อ ระบบงาน เพื่อประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการให้สินเชื่อของ non-bank ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกับกรุงเทพมหานคร เช่น จังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ

เอกสารอ้างอิง

- กันตยา เพิ่มผล. (2558). *การบริหารทรัพยากรบุคคลในทศวรรษหน้า*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกการ กุลวิสร. (2558). *หลักการวิเคราะห์สินเชื่อ 5C's ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ ในการสมัครขอสินเชื่อ* *นาโนไฟแนนซ์ กับบริษัท เอแคปปิตอล จำกัด* กรณีศึกษา ลูกค้ายกลุ่มตลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เคียงเดือน พิจิตรชุมพล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินที่มีต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs). *วารสารธนบุรี*, 12(8), 18 – 35
- ชมรมผู้บริหารธนาคารออมสินภาค 11. (2555). *การวิเคราะห์เครดิตสมัยใหม่*. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2566 จาก <http://www.mgsb.net/index.php/77-2012-03-30-15-55-32/96-modern-credit-analysis>
- ชุตานา ผิวนอก. (2561). ปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 12(3), 19 – 35.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2562). *ธุรกิจบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลของ non-bank*. ค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2566, จาก https://www.thansettakij.com/money_market/495680
- ตุลา มหาพสุธานนท์. (2555). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ: พีเอ็น เคแอนด์สกายพรีนติ้ง.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2560). *พฤติกรรมบุคคลในองค์การ*. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2564). บทบาทของ non-bank ต่อการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.bot.or.th/th/home.html>
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, (2561) นโยบายบริหารความเสี่ยง สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.baac.or.th/th/cg/4.pdf>
- ละมัยพร โลหิตโยธิน. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการคุณภาพโดยองค์รวมกับประสิทธิผลของหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล. *วารสารพยาบาล*, 12 (5), 101 – 125.
- วิมล จินดาเงิน. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ศุภย์คุ้มครองผู้บริโภค. (2564). ผู้ให้บริการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank). สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/finservices/Pages/nonbank.aspx>
- เสาวลักษณ์ แผลวผลา. (2558). ประสิทธิภาพการให้บริการในงานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 12(3), 12-26.
- เสนาะ ดิยาว. (2556). *หลักการบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถิต บัวขวัญ. (2558). *ประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนและสอบสวนคดีบางประเภทของ ปลัดอำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- Crosby. (1979). *The Art of Making Quality Certain*. New York: New American Library.
- Ekpu, V.U. (2016). *Supply-side factors affecting bank lending to SMEs*. In *Determinants of Bank Involvement with SMEs*, (pp. 45-72). Springer, Cham.
- Gilmore Harold. (1972). *Analysis of Managerial Functions*. New York: McGraw – Hill Book.
- Juran. (1991). *The Quality Control Handbook*. New York: The Free press, Inc.
- Liang, H.Y. and Reichert, A.K. (2012). The impact of banks and non-bank financial institutions on economic growth. *The Service Industries Journal*, 32(5), 699-717.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Garper & Row.
- Martin, W.B. (1995). *Quality customer service for front line staff*. Menlo Park, CA: Crisp.
- Rogers, C.R. (1951). *Client-centered therapy: Its current practice, implecations, and theory*. Boston: Houghton Mifflin.
- Robert A. Broth. (2006). *The Management of Business and Public Organization*. New York: McGraw-Hill.

ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สิน ที่มีต่อผลการดำเนินงาน
และการตกแต่งกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 50
The Relationship between the Audit Quality and Debt Ratios on the Firm
Performance and Earning Management on the Stock Exchange of Thailand: SET 50

กุลธิดา ศรีเผือก¹ และ จิรพงษ์ จันทรงาม²

Kultida Sripuak¹ and Jirapong Channgam²

หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม^{1,2}

School of Accountancy, Sripatum University, Thailand^{1,2}

E-mail: yaiying5@gmail.com¹

Received: July 4, 2023

Revised: December 26, 2023

Accepted: December 27, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50 และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากงบการเงินแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนี SET 50 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างปี 2562-2564 รวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 150 ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ซึ่งสถิติเชิงอนุมานแบ่งเป็น การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50 พบว่า คุณภาพการสอบบัญชีด้าน ขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานด้าน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนคุณภาพการสอบบัญชีด้านระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ อัตราส่วนหนี้สินด้านอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์ทางลบกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และ 2) ผลความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50 พบว่า คุณภาพการสอบบัญชี ด้าน ขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตกแต่งกำไรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ในขณะที่ที่คุณภาพการสอบบัญชีด้านระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้าและอัตราส่วนหนี้สินไม่มีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การตกแต่งกำไร, ผลการดำเนินงาน, คุณภาพการสอบบัญชี, อัตราส่วนหนี้สิน

Abstract

This research aims to study the relationship between the quality of accounting audits and the debt-to-equity ratio on the performance of registered companies in the Stock Exchange of Thailand's SET50 group. Additionally, it examines the relationship between the quality of accounting audits and the profitability of registered companies in the Stock Exchange of Thailand's SET50 group. This quantitative research collects financial data from financial statements (Form 56-1) and the database of the Stock Exchange of Thailand's SET50 index between 2019-2021. A total of 150 data points were used for the study. The data was analyzed using statistical techniques such as correlation and regression analysis, with statistical significance set at 0.05 to test the research hypotheses.

The research findings indicate that 1) The relationship between the quality of accounting audits and the debt-to-equity ratio on the performance of registered companies in the Stock Exchange of Thailand's SET50 group shows that the size aspect of accounting firms has a positive correlation with the return on assets (ROA) and return on equity (ROE) at a statistically significant level of 0.05. However, there is no statistically significant relationship between the duration of being an auditor for client companies and their performance, the debt-to-equity ratio and the return on assets (ROA). Nevertheless, the debt-to-equity ratio negatively correlates with the return on assets (ROA) at a statistically significant level of 0.05. Still, it has no statistically significant relationship with the return on equity (ROE). 2) The relationship between the quality of accounting audits and the debt-to-equity ratio on the profitability of registered companies in the Stock Exchange of Thailand's SET50 group shows that the size aspect of accounting firms has a positive correlation with the profitability enhancement at a statistically significant level of 0.01. However, there is no statistically significant relationship between the duration of being an auditor for client companies and profitability, as well as the debt-to-equity ratio and profitability.

Keywords: Earning Management, Firm Performance, Audit Quality, Debt Ratios

บทนำ

จากเหตุการณ์ล้มละลายและการทุจริตภายในองค์กรหลายๆ เหตุการณ์ในอดีต เช่น กรณีการล้มละลายของบริษัท Enron และบริษัท WorldCom ที่เกิดจากการทุจริตโดยการตกแต่งกำไรซึ่งเป็นการแทรกแซงกระบวนการทำบัญชี ทำให้ตัวเลขในงบการเงินโดยเฉพาะผลการดำเนินงานของบริษัทเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดความเข้าใจผิดของผู้ใช้งบการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างผลประโยชน์ส่วนตน Watts & Zimmerman (1990 , pp.131-156) ทำให้ราคาหุ้นเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอของตลาดทุน ดังนั้นเพื่อสร้างความเข้มแข็งของตลาดและทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้สนับสนุนให้เกิดคุณภาพการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี (Audit Quality: AQ) ทำให้การตรวจสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนมีมาตรฐาน ความโปร่งใส และเป็นที่น่าเชื่อถือ จนเป็นที่ยอมรับให้เป็นสมาชิกขององค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชี (Independent Audit Regulator: IFIAR) ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานรายงานทางการเงินโดยปรับปรุงให้อิงกับมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ และมีการกำหนดคุณภาพของข้อมูลบัญชีอย่างชัดเจนส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน คุณภาพการสอบบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือ

และความโปร่งใสของงบการเงิน ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความเชื่อมั่นในข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน ซึ่งบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ให้ความสำคัญกับคุณภาพการสอบบัญชี เช่น ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี และความเชี่ยวชาญการสอบบัญชี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน

อัตราส่วนหนี้สิน (Debt Ratios) เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการประเมินความเสี่ยงและแสดงถึงสถานะเศรษฐกิจ และผลการดำเนินงานของบริษัท การเกิดหนี้สินสูงอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสามารถในการสร้างกำไรของบริษัท ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน เนื่องจากนักลงทุนจะให้ความสนใจกับบริษัทที่ผลประกอบการมีกำไร นี่อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารต้องการให้การให้งบการเงินแสดงผลกำไรหรือแสดงผลประกอบการที่ดีเกินกว่าความเป็นจริง จากงานวิจัยของ Healy and Wahlen (1999, pp. 365-383) ให้คำนิยามของการตกแต่งกำไรว่า เกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มหรือลดกำไรที่ได้รับตามหลักการบัญชี เพื่อให้ได้ผลตอบแทนหรือภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นในรายงานทางการเงิน

ผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นกระบวนการในการวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของบริษัท Al-Matari, Al-Swidi and Bt Fadzil, (2014) แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร ซึ่งนักลงทุนมักใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและสถานะทางการเงินของกิจการ เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินมีความสำคัญอย่างยิ่งในการประเมินผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไรของบริษัท การศึกษานี้อาจสามารถช่วยให้ผู้ลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียสามารถใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 คุณภาพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม
- สมมติฐานที่ 2 คุณภาพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
- สมมติฐานที่ 3 คุณภาพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไร
- สมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนหนี้สิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม
- สมมติฐานที่ 5 อัตราส่วนหนี้สิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
- สมมติฐานที่ 6 อัตราส่วนหนี้สิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไร

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีตัวแทน (Agency theory)

ทฤษฎีตัวแทนเป็นทฤษฎีที่รู้จักกันดีที่สุดในสาขาการวิเคราะห์ตลาดทุนและการเงินเพื่อให้เข้าใจและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของทรัพย์สินและตัวแทน ซึ่งเป็นบทความที่สรุปและพัฒนาแนวคิดของทฤษฎีตัวแทนให้มีความเป็นระบบและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น Jensen & Meckling (1976) ได้กล่าวถึงทฤษฎีตัวแทนว่า

ทฤษฎีตัวแทนจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของทรัพย์สิน (หรือผู้ถือหุ้น) ซึ่งมีบทบาทเป็นเจ้าของทรัพย์สิน และตัวแทน (ผู้บริหาร) ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานแทนเจ้าของทรัพย์สิน และพยายามเพิ่มผลกำไรและมูลค่าให้กับเจ้าของทรัพย์สิน ทฤษฎีนี้เน้นการตรวจสอบปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวของตัวแทนและผลประโยชน์ของเจ้าของทรัพย์สิน ที่สามารถเกิดขึ้นได้เนื่องจากความไม่แน่นอน และข้อจำกัดที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของตัวแทนต่อผลประโยชน์ของเจ้าของทรัพย์สิน ตัวอย่างปัญหาตัวแทนที่เป็นที่รู้จักอย่างดีคือ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างตัวแทนและเจ้าของทรัพย์สินในเรื่องของการใช้ทรัพย์สินของบริษัท ซึ่งตัวแทนอาจมีความเสี่ยงในการลงทุนที่แตกต่างกับเจ้าของทรัพย์สิน และมีแรงจูงใจในการเพิ่มผลกำไรรวมโดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยง เป็นสาเหตุให้เกิดการตกแต่งกำไรให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารต้องการ ในทางกลับกัน เจ้าของทรัพย์สินสนใจในการรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินและการลดความเสี่ยง ซึ่งอาจทำให้ตัวแทนไม่สามารถใช้ทรัพย์สินในกระบวนการลงทุนที่มีความเสี่ยงสูงเพื่อเพิ่มผลกำไรได้ ดังนั้น เพื่อลดปัญหาตัวแทน วิธีการควบคุมและกำหนดกรอบในการทำงานของตัวแทน ซึ่งสามารถทำได้ผ่านการกำหนดระบบรางวัลที่สอดคล้องกับความต้องการของเจ้าของทรัพย์สิน การตรวจสอบและบันทึกสิ่งที่ตัวแทนดำเนินการ รวมถึงการออกแบบโครงสร้างค่าตอบแทนที่เหมาะสมสำหรับตัวแทน

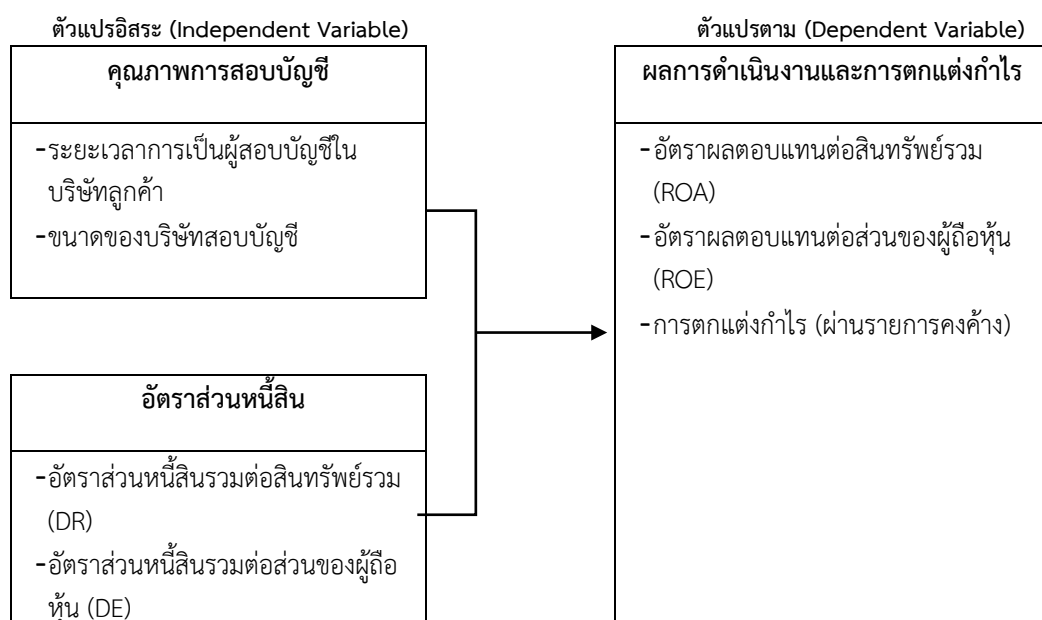
แนวคิดเกี่ยวกับการตกแต่งกำไร (Earnings Management) การตกแต่งกำไรคือการดำเนินการทุจริตโดยแสดงผลการดำเนินงานไม่ตรงตามความเป็นจริง กล่าวคือทำการบิดเบือนผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินที่แท้จริงเพื่อหลอกลวงผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้งบการเงินไม่ตรงตามความเป็นจริง ส่งผลให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความเข้าใจผิดต่อผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงิน รวมถึงมูลค่าที่แท้จริงของกิจการ เนื่องจากบุคคลจะมีความพึงพอใจต่อรายได้และกำไรและความกังวลต่อค่าใช้จ่ายและการดำเนินกิจการที่ขาดทุน ทำให้บริษัทหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ขาดทุนหรือมีผลกำไรต่ำกว่าที่ผ่านมาหรือต่ำกว่าความคาดหวังของนักลงทุน ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของ Chung-Hua Shen and Hsiang-lin Chih, (2005) ที่พบว่า การตกแต่งกำไรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาจากแรงผลักดันจากความคาดหวังของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

ประเภทของการตกแต่งกำไร การตกแต่งกำไรโดยผ่านการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร สามารถอธิบายได้ 3 ประเภท (พิมพ์ชนก เกตุสุวรรณ, 2555) ดังนี้ 1) การตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง (Accrual Management) เป็นการตกแต่งกำไรโดยการเลือกใช้นโยบายบัญชีในการจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์คงค้างเพื่อปิดบังผลการดำเนินงานที่แท้จริง 2) การตกแต่งกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการธุรกิจ (Real Activities Manipulation) เป็นการตกแต่งกำไรที่เกิดจากการกระทำของผู้บริหาร เพื่อบิดเบือนผลการดำเนินงานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้รายการ เช่น เลื่อนหรือเร่งเวลาในการรับรู้รายการขาย เลื่อนหรือเร่งการลงทุนในการวิจัยหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น 3) การตกแต่งกำไรด้วยวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างและการตกแต่งกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจการสร้างรายการธุรกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี Palmrose (1988) ได้แสดงความเห็นในมุมมองการใช้หลักประกันและความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้งบการเงินโดยให้นิยามว่า “การตรวจสอบ คือ การให้หลักประกันในรายงานทางการเงินและคุณภาพการสอบบัญชีโดยมีความน่าจะเป็นที่รายงานทางการเงินไม่มีข้อมูลที่ขัดกับข้อเท็จจริง” คุณภาพการสอบบัญชีในด้านระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้านั้น ในประเทศไทยให้ความสำคัญด้านความน่าเชื่อถือในมุมมองของนักลงทุน จึงได้บังคับให้หมุนเวียนผู้สอบบัญชีและสำนักงานบัญชีหลักทุก ๆ 5 ปี โดยมากกว่าการตรวจสอบและรายงานทางการเงินของผู้สอบบัญชีจะมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ Inaam (2012) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีที่ใช้ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้าเป็นตัววัดการตกแต่งกำไรพบว่ามีความสัมพันธ์กัน และคุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชีมีงานวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทสอบบัญชีที่มีต่อการตกแต่งกำไร สนับสนุนขนาดของบริษัทสอบ

บัญชีที่เป็น Big 4 เช่นจากงานวิจัยของ Krishnan (2003) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของหุ้นและรายการคงค้างโดยใช้ดุลยพินิจที่ตรวจสอบโดยบริษัทที่เป็น Big 4 ดีกว่าบริษัทที่ตรวจสอบโดยบริษัทที่ไม่ใช่ Big 4

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 ซึ่งเป็นตัวอย่างที่สะท้อนภาพรวมของตลาดหลักทรัพย์ไทย การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงินและรายงานทางการเงิน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 จำนวน 50 บริษัท ที่มีผลการดำเนินงานและข้อมูลรายงานทางการเงินย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2562 - 2564 ได้จำนวนข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ทั้งสิ้น 150 รายบริษัทรายปี (Firm years)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นกระดานทำการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลงบการเงินและรายงานทางการเงินรายปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET50

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยกำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า และมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลงบการเงินและรายงานทางการเงิน ข้อมูลของตัวแปร ประกอบด้วย 1. ตัวแปรอิสระ คือ 1.1 คุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วย ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า และขนาดของบริษัทสอบบัญชี 1.2 อัตราส่วนหนี้สิน ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม DR และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น DE 2. ตัวแปรตาม คือ 2.1 ผลการดำเนินงานประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามสำหรับการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้จากงบการเงินแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และรายงานประจำปี จากเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยบันทึกไว้ใน Microsoft office excel เพื่อให้สามารถนำตัวแปรตามที่กำหนดไว้น่าไปวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเบื้องต้น และสถิติเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบพหุคูณสหสัมพันธ์ และสถิติที่ใช้สำหรับการวิจัยในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50 ได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีด้านระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า และด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี ที่มีต่อผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และการตกแต่งกำไร (รายการคงค้างทางบัญชี)

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50 ได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินด้านอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินด้านอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ที่มีต่อผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และการตกแต่งกำไร (รายการคงค้างทางบัญชี)

ได้ผลการทดสอบทางสถิติข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient analysis) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปร

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูก	150	.00	1.00	.9667	.1801
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	150	.00	1.00	.8867	.3181
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม	150	.00	.90	.5333	.2363
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	150	.00	8.54	2.0101	2.03056
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	150	-9.45	27.20	7.1253	6.1719
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	150	-30.06	57.58	12.1824	12.2835
การตกแต่งกำไร	150	-214.6128	353.1244	-140.3912	392.3384

ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาโดยเฉลี่ยตั้งแต่พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ.2564 เป็นดังนี้ ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูก ค่าขนาดของบริษัทสอบบัญชี อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และการตกแต่งกำไร มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.9667, 0.8867, 0.5333, 2.0101, 7.1253, 12.1824 และ -140.3912 ตามลำดับ ค่าต่ำสุดที่ 0.00, 0.00, 0.00, 0.00, -9.45, -30.06 และ 214.6128 ตามลำดับ และค่าสูงสุดที่ 1.00, 1.00, 0.90, 8.54, 27.20, 57.58 และ 353.1244 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

	ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูก	ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูก	1			
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	.168*	1		
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม	.040	.124	1	
อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	.008	-.048	.277**	1

หมายเหตุ : ** ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูก ค่าขนาดของบริษัทสอบบัญชี อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง

-0.048 ถึง 0.277 ซึ่งน้อยกว่า 1 แสดงว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity จึงสามารถนำตัวแปรทั้งหมดเข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple regression analysis) ได้ผลการทดสอบดังนี้

1) สมมติฐานที่ 1 คุณภาพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	8.703	2.875		3.027	.003		
	ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า	-4.948	2.800	-.144	-1.767	.079	.972	1.029
	ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	3.615	1.585	.186	2.280	.024*	.972	1.029

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่ขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2) สมมติฐานที่ 2 คุณภาพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	13.473	5.729		2.352	.020		
	ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า	-8.216	5.578	-.120	-1.473	.143	.972	1.029
	ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	7.502	3.159	.194	2.375	.019*	.972	1.029

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่ขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3) สมมติฐานที่ 3 คุณภาพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตกแต่งกำไร
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีกับการตกแต่งกำไร

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	-25.3193	17.3994		-1.455	.148		
	ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัท ลูกค้า	-29.7688	16.9410	-.137	-1.757	.081	.972	1.029
	ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	45.1768	9.5931	.366	4.709	.000*	.972	1.029

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่ขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตกแต่งกำไร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

4) สมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนหนี้สิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม
ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินกับการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	7.835	1.284		6.101	.000		
	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม	2.730	2.981	.104	.916	.361	.479	2.088
	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	-1.077	.347	-.354	-3.105	.002*	.479	2.088

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

5) สมมติฐานที่ 5 อัตราส่วนหนี้สิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น
ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินกับการดำเนินงานด้านอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	9.801	2.648		3.701	.000		
	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม	8.420	6.147	.162	1.370	.173	.479	2.088
	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	-1.049	.715	-.173	-1.467	.145	.479	2.088

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

6) สมมติฐานที่ 6 อัตราส่วนหนี้สิน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตกแต่งกำไร

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนหนี้สินกับการตกแต่งกำไร

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	-1.6980	8.2751		-.205	.838	
	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม	-8.5049	19.2103	-.051	-.443	.659	.479
	อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	-3.8833	2.2352	-.201	-1.737	.084	.479

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตกแต่งกำไร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สิน ที่มีต่อผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET 50 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า 1) คุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะณัฐ ฤณพุทธม (2561) ได้ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้าส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทในทิศทางตรงข้ามแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนขนาดของบริษัทสอบบัญชีมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัท เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Fooladi & Shukor (2012) ที่ได้ทำการศึกษาผลกระทบของคณะกรรมการบริษัทและคุณภาพการสอบบัญชีและผลการดำเนินงานของบริษัทในประเทศมาเลเซีย พบว่าบริษัทที่ถูกตรวจสอบด้วยบริษัทสอบบัญชีกลุ่ม Big4 มีผลกระทบในทิศทางเดียวกันกับมูลค่าบริษัท 2) คุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะณัฐ ฤณพุทธม (2561) แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ พัชรพล ศรีเพชร (2563) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริการเงินและคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อผลการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SET100 ที่พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนมูลค่าหุ้น 3) คุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี

มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพิชญา ไทยจินดา (2563) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและคุณภาพของรายงานทางการเงิน(การบริหารกำไร) กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนที่ถูกจัดอันดับ 100 อันดับแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET100) พบว่า ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่ กับดุลพินิจของผู้บริหารอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.1

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า 1) อัตราส่วนหนี้สินด้านอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งถึงแม้ผลการทดสอบจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อยู่ในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของงานวิจัยของ ภูษณิศา ส่งเจริญ (2564) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนหนี้สิน ต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในทิศทางตรงกันข้าม (เชิงลบ) 2) อัตราส่วนหนี้สินไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ อินตะไชยวงศ์ (2555) ได้ศึกษา ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการต่อผลการดำเนินงานของบริษัท กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า แม้อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน จะมีนัยสำคัญทางสถิติกับอัตราผลตอบแทน ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) แต่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับ 3) อัตราส่วนหนี้สิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการ ตกแต่งกำไร จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า อัตราส่วนหนี้สินไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุตินันท์ ดำเนินศิลป์ (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นของสัดส่วน การก่อหนี้กับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีหลักทรัพย์ SET 100 พบว่าการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนการก่อหนี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการกำไรแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า คุณภาพการสอบบัญชีด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานและการตกแต่งกำไร ผู้ใช้งบการเงินหรือนักลงทุนสามารถใช้เป็นเกณฑ์ เลือกพิจารณาตัดสินใจเลือกในการลงทุน

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า อัตราส่วนหนี้สินด้านอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการ ควบคุมอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่ให้สูงมากจนเกินไปเพราะอาจทำให้กิจการขาดสภาพคล่อง ทางการเงินและนักลงทุนอาจใช้ตัวเลขอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในการประเมินผลตอบแทนจากการ ลงทุน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีและอัตราส่วนหนี้สินที่มีต่อการดำเนินงานและการ ตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET50 นี้เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลช่วงเวลาจากปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564 เท่านั้น มิได้คำนึงถึงข้อมูลในด้านอื่นที่

อาจส่งผลต่อตัวแปร เช่น สภาพเศรษฐกิจ สภาพการเมือง เป็นต้น ดังนั้น สำหรับผู้ที่จะใช้งานวิจัยนี้ในอนาคตควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่าง และพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินันท์ ดำเนินศิลป์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนการถือหุ้นกับการจัดการกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีหลักทรัพย์ SET 100* (การค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ศักดิ์ อินตะไชยวงศ์. (2555). *ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการต่อผลการดำเนินงานของบริษัทกรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* (การค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปิยะณัฐ ฤณพุทธม. (2561). *ผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อผลการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พัชรพล ศรีเพชร. (2563). *ความสัมพันธ์ของการบริการเงินและคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อผลการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SET100* (การค้นคว้าอิสระ ปรัชญานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พิมพ์ชนก เกตุสุวรรณ. (2555). *การตกแต่งกำไรผ่านการใช้ดุลยพินิจในการสร้างรายการธุรกิจเพื่อ บรรลุเป้าหมายกำไร*. วารสารวิชาชีพบัญชี, 8(22), 82-92.
- ภูษณิศรา ส่งเจริญ. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วารสารรัชตภาคย์, 15(38), 30-41.
- สุพิชญา ไทยจินดา. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพงานสอบบัญชีและคุณภาพของรายงานทางการเงิน(การบริหารกำไร) กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนที่ถูกจัดอันดับ 100 อันดับแรกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET100)* (การค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Al-Matari, E.M., Al-Swidi, A.K. and Bt Fadzil, F. H. (2014). The Measurements of Firm Performance's Dimensions. *Asian Journal of Finance & Accounting*, 6(1), 24-49.
- Chung-Hua Shen and Hsiang-Lin Chih. (2005). Investor protection, prospect theory, and earnings Management: An international comparison of the banking industry. *Journal of Banking and Finance*, 29, 2675–2697.
- Fooladi, M., Shukor, Z.A. (2012). Board of Directors, Audit Quality and Firm Performance: Evidence from Malaysia. National Research & Innovation Conference for Graduate Students in Social Sciences. *Istanbul. Turkey*.
- Healy, P. M., & Wahlen, J. M. (1999). A review of the earnings management literature and its implications for standard setting. *Accounting horizons*, 13(4), 365-383.

- Inaam, Z., Khmoussi, H., & Fatma, Z. (2012). Audit Quality and Earnings Management in the Tunisian Context. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 2(2), 17-33.
- Jensen M. and Meckling W. (1976). Theory of the Firm: Managerial Behaviow, Agency Costs and Ownership Structure. *Journal of Financial Economics*, 3, 305-360.
- Krishnan, J., Li , C., & Wang, Q. (2013). Auditor Industry Expertise and Cost of Equity. *Accounting Horizons*, 27(4), 667-691.
- Palmrose, Z.-V. (1988). An Analysis of Auditor Litigation and Audit Service Quality. *The Accounting Review*, 63(1), 55-73.
- Watts, R., & Zimmerman, J. (1990). Positive accounting theory: a ten year perspective. *The Accounting Review*, 65 (1), 131-156.

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ และคุณภาพการสอบบัญชี
กับผลการดำเนินงาน และการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง
ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relation between Corporate Governance and Audit Quality with the
Performance and Profit Decoration by Total Accrual of Set 50 in the Stock
Exchange of Thailand

พุ่มพงศ์ ภูมิมะภูติ¹ และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์²
Phoomphong Bhumabhuti¹ and Kanoksak Sukwatanasinit²
หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม^{1,2}
Master of Accountancy, Sripatum University, Thailand^{1,2}
E-mail: bmw8442@hotmail.com¹

Received: July 4, 2023

Revised: December 26, 2023

Accepted: December 27, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงาน ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชีกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 50 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างปีพ.ศ.2562 - พ.ศ.2564 โดยใช้ข้อมูลรายงานทางการเงินย้อนหลัง 3 ปี ได้จำนวนข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 150 ข้อมูล ยกเว้นบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนและอยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การกำกับดูแลกิจการ ด้านคะแนนการกำกับดูแลกิจการ มีผลทางบวกกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) 2) การกำกับดูแลกิจการ ด้านจำนวนครั้งในการประชุมมีผลทางบวกกับรายการคงค้างทางบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 3) คุณภาพการสอบบัญชี ด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชีมีผลทางบวกกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และ 4) คุณภาพการสอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีผลทางบวกกับรายการคงค้างทางบัญชี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การกำกับดูแลกิจการ, คุณภาพการสอบบัญชี, ผลการดำเนินงาน, รายการคงค้างทางบัญชี

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the relationship between corporate governance and audit quality and the performance and profit decoration by total accrual of the SET50 group in the Stock Exchange of Thailand. 2) A quantitative research study was conducted with a specific sample of 50 companies listed on the Stock Exchange of Thailand. They collected data from financial reports

between 2019 and 2021, including 150 data used in the study, except for companies whose information is incomplete and undergoing business rehabilitation. Data were analyzed using descriptive statistical analysis to describe the general nature of the data, Pearson correlation coefficient analysis to test the relationship between the independent, variables and multiple regression analysis with statistical significance at the 0.05 level to test the research hypothesis.

The results showed 1) corporate governance and corporate governance score. It positively affects performance as measured by the Return on total assets and corporate governance. 2) The number of meetings positively affected profit enrichment at the statistical significance level of 0.05 3) Corporate governance has no relation to performance, measured by price to earnings per share ratio. Audit quality: the size of the audit firm has a positive effect on its performance as measured by the Return on total assets and audit quality. 4) The audit fee has a positive effect on total accrual. The statistical significance level is 0.05. Audit quality has no relationship with profit decoration by total accrual

Keywords: Corporate Governance, Accounting Quality, Return on Investment, Total Accrual

บทนำ

ในปี พ.ศ.2560 คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้ออกร่างหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG Code) เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้คณะกรรมการบริษัท โดย CG Code รวมถึงการรายงานด้านการเงิน ซึ่งจะถูกตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี ดังนั้นด้วยความน่าเชื่อถือของผู้ตรวจสอบสามารถพิจารณาเบื้องต้นได้ โดยศึกษาถึงระยะเวลาในการเป็นผู้สอบบัญชีในการตรวจสอบบริษัทนั้น ๆ เพราะทำให้ทราบถึงข้อแนวโน้มของการรายงานตัวเลขผ่านงบการเงินเนื่องจากได้ตรวจสอบเป็นระยะเวลานานและต่อเนื่อง รวมถึงขนาดของบริษัทผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีความน่าเชื่อถือในเบื้องต้นได้จากชื่อเสียงที่ได้รับการยอมรับการทั่วโลกอย่าง BIG 4 เป็นต้น ซึ่งเมื่อเทียบกับขนาดและความน่าเชื่อถือของบริษัทผู้ตรวจสอบแล้ว ผู้ว่าจ้างจึงต้องยอมที่จะเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าตรวจสอบค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับบริษัทอื่น ๆ เพราะในด้านของความน่าเชื่อถือ บุคคลทั่วไปให้การยอมรับกับบริษัทที่มีชื่อเสียงอย่าง BIG 4 ค่อนข้างมาก รวมถึงเกณฑ์การให้คะแนนความน่าเชื่อถือของบริษัทที่ทราบได้เบื้องต้นจาก จำนวนครั้งในการจัดการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่บอกได้ถึงผู้ให้คะแนนการกำกับดูแลกิจการ คือ ผู้ที่มีหน้าที่ประเมินและให้คะแนนในเรื่องของการกำกับดูแลกิจการของบริษัท โดยอาศัยเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ เช่น ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นธรรม การป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ การสร้างคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย ในด้านความเชื่อถือและความไว้วางใจของผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการ คุณภาพของการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากร ความโปร่งใสและการป้องกันการทุจริต ความยั่งยืนของกิจการ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560)

จากปัญหาเรื่องการตกแต่งบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อผู้เสียหายได้ในวงกว้าง ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายผู้บริหารที่เป็นผู้กำหนดทิศทางการกำกับดูแลกิจการ (corporate governance) จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน และการสร้างคุณค่าให้กับบริษัท โดยการกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์ในเชิงการกำกับดูแล รวมทั้งกลไกมาตรการที่ใช้กับการตัดสินใจของคนในองค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบริษัทด้าน การกำกับดูแลกิจการที่ดี (good corporate governance) เป็นการกำกับดูแลกิจการที่เป็นไปเพื่อการ

สร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน โดยไม่เพียงแต่สร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุน เห็นได้จากระดับผลตอบแทน (return) และระดับความเสี่ยง (risk) ของบริษัท แต่ยังส่งผลให้บริษัทสามารถประกอบธุรกิจอย่างมีจริยธรรม เคารพสิทธิและมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย เป็นประโยชน์ต่อสังคม และพัฒนาหรือลดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม (สุภรัตน์ ตันทรัพย์ชัย, 2559)

จากเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อที่ผู้ใช้งบการเงินจะนำมาวิเคราะห์แนวโน้มการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีของกิจการที่สะท้อนผลการดำเนินงานของกิจการ และผู้ลงทุนจะสามารถใช้เป็นข้อมูลเพิ่มเติมที่ใช้ประกอบการพิจารณาการลงทุนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชีกับรายการคงค้างทางบัญชี ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

ชีวนันท์ นิยมตรง (2550) พบว่า กลไกการควบคุมเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ 8 ข้อ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ ROA และ ROE เป็นตัววัดผลการดำเนินงาน

นฤกรณ์ อนันทศรี (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยพื้นฐานประเมินการกำกับกิจการที่ดีกับอัตราส่วนราคาตลาดของหุ้นสามัญต่อกำไรสุทธิและอัตราส่วนราคาตลาดของหุ้นสามัญต่อมูลค่าทางบัญชีกรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยพื้นฐานการประเมินการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนราคาตลาดของหุ้นสามัญต่อกำไรสุทธิ (P/E) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับสำคัญ 0.05

ปิยะณัฐ ฤณพุดตม (2561) ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีผลต่อการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของบริษัท ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข ไม่มีนัยสำคัญต่อการบริหารกำไร

อนุสรุ ศิลาเนียง (2555) พบว่า ราคาหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี ขนาดของบริษัทและอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และ Malik (2012) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการกำกับดูแลกิจการและราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ในเชิงบวกเช่นกัน

Borwn and Caylor (2004) ศึกษาสัมพันธ์ระหว่างผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการและผลการประกอบการดำเนินงานของบริษัท พบว่า บริษัทที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีผลกำไรที่มากกว่า และทำให้ระดับการจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นที่มากกว่า

Gruszynski (2006) ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทในประเทศโปแลนด์ พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรและลดความเสี่ยงทางการเงิน

ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการสอบบัญชี

ชลธิชา ปานขวัญ (2558) การกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอ้างอิงจากความเสี่ยงของงานจากการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีในขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี ถ้ามีความเสี่ยงในการตรวจสอบมาก จะเพิ่มระดับการตรวจสอบ ใช้หลักฐานในการสอบบัญชีมากขึ้น ทำให้ปริมาณงานและระยะเวลาในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ค่าสอบบัญชีสูงขึ้น ในทำนองเดียวกันที่ว่าสำนักงานสอบบัญชีที่เก็บค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีน้อยกว่า มีแนวโน้มที่จะผ่อนปรนเกี่ยวกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างของบริษัทลูกค้ามากกว่า

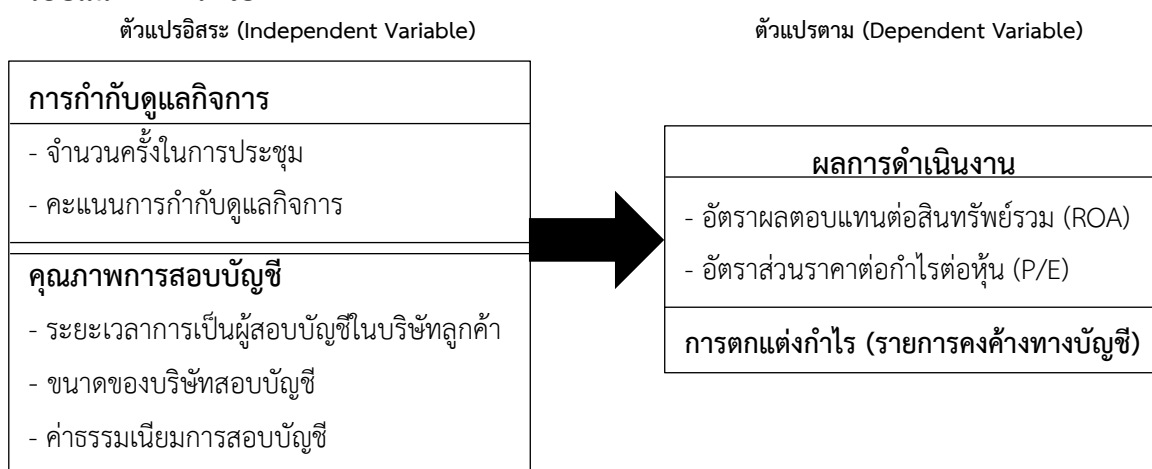
ปิยะณัฐ ฤนพุทธม (2561) ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีผลต่อการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของบริษัท ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข ไม่มีนัยสำคัญต่อการบริหารกำไร

อัศนัย ชูรุฒิกุล (2552) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างคณะกรรมการบริหารบริษัทกับโครงสร้างเงินทุน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ตัวแปรที่ใช้แทนโครงสร้างคณะกรรมการบริหารบริษัทมีเพียงขนาดของคณะกรรมการบริษัทเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างเงินทุนของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

Fooladi & Shukor (2012) ศึกษาผลกระทบของคณะกรรมการบริษัท คุณภาพการสอบบัญชีและผลการดำเนินงานบริษัทในประเทศมาเลเซีย พบว่า บริษัทที่ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) มีผลกระทบเชิงบวกกับมูลค่าบริษัท

Azizkhani, Monroe & Shalier (2010) ศึกษาผลกระทบของบริษัทสอบบัญชี และผลการดำเนินงานบริษัทในประเทศเวียดนาม พบว่า สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) มีผลกระทบเชิงลบกับผลการตอบแทนของสินทรัพย์รวม

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 : การกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงาน วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

สมมติฐานที่ 2 : การกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงาน วัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E)

สมมติฐานที่ 3 : การกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างทางบัญชี

สมมติฐานที่ 4 : คุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงาน วัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

สมมติฐานที่ 5 : คุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงาน วัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E)

สมมติฐานที่ 6 : คุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างทางบัญชี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบงานวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร SET50 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างปี จำนวน 3 ปี (พ.ศ.2562 - 2564) รวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 150 ข้อมูล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นรายงานการเงินของบริษัทรวบรวมข้อมูลลงการเงินรายปีของบริษัทกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยกำหนดวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าและมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลลงการเงิน ซึ่งข้อมูลของตัวแปร ประกอบด้วย 1.ตัวแปรอิสระ คือ 1.1 การกำกับดูแลกิจการ ประกอบด้วย จำนวนครั้งในการประชุม และ คะแนนการกำกับดูแลกิจการ 1.2 คุณภาพการสอบบัญชี ประกอบด้วย ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า ขนาดของบริษัทสอบบัญชี และ ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี 2. ตัวแปรตาม คือ 2.1 ผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) และ อัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) 2.2 การตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างทางบัญชี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2564

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ และคุณภาพการสอบบัญชี กับผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย
จำนวนครั้งในการประชุม	0.00	27.00	10.30
คะแนนการกำกับดูแลกิจการ	0.00	13.00	5.13
ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า	0.00	1.00	0.97
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	0.00	1.00	0.89
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	0.00	163.03	11.99
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	-9.45	27.20	7.13
อัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น	0.00	221.42	26.18
การตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง	-214.06	35.31	-14.04

จากข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา พบว่า จำนวนครั้งในการประชุม มีค่าต่ำสุด ร้อยละ 0.00 มีค่าสูงสุด ร้อยละ 27 และมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 10.30 คะแนนการกำกับดูแลกิจการมีค่าต่ำสุด ร้อยละ 0.00 มีค่าสูงสุด ร้อยละ 13.00 และมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 5.13 ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า มีค่าต่ำสุด ร้อยละ 0 มีค่าสูงสุด ร้อยละ 1.00 และมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 0.97 ขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีค่าต่ำสุด ร้อยละ 0.00 มีค่าสูงสุด ร้อยละ 1 และมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 0.89 ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี มีค่าต่ำสุด ร้อยละ 0.00 มีค่าสูงสุด ร้อยละ 163.03 และมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 11.99 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม มีค่าต่ำสุด ร้อยละ -9.45 มีค่าสูงสุด ร้อยละ 27.20 และมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 7.13 อัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น มีค่าต่ำสุด ร้อยละ 0 มีค่าสูงสุด ร้อยละ 221.42 และมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 26.18 และการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง มีค่าต่ำสุด ร้อยละ -214.06 มีค่าสูงสุด ร้อยละ 35.31 และมีค่าเฉลี่ย ร้อยละ -14.04

2. การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient Analysis)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ		จำนวนครั้งในการประชุม	คะแนนการกำกับดูแลกิจการ	ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า	ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี
จำนวนครั้งในการประชุม	Pearson Correlation	1				
	Sig. (2-tailed)					
	N	150				
คะแนนการกำกับดูแลกิจการ	Pearson Correlation	.137	1			
	Sig. (2-tailed)	.094				
	N	150	150			
ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า	Pearson Correlation	.219**	.097	1		
	Sig. (2-tailed)	.007	.239			
	N	150	150	150		
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	Pearson Correlation	-.238**	.049	.168*	1	
	Sig. (2-tailed)	.003	.551	.040		
	N	150	150	150	150	
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	Pearson Correlation	.311**	-.027	.043	-.514**	1
	Sig. (2-tailed)	.000	.747	.601	.000	
	N	150	150	150	150	150

หมายเหตุ : * ระดับนัยสำคัญ 0.05

** ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย จำนวนครั้งในการประชุม คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า ขนาดของบริษัทสอบบัญชี และค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันสูงระหว่างตัวแปรอิสระ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง -0.514 ถึง -0.311 ซึ่งน้อยกว่า 0.80 แสดงว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity และเมื่อวิเคราะห์ค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่ามีค่า VIF น้อยกว่า 10 คืออยู่ระหว่าง 1.019 - 1.429 นั่นคือ ไม่เกิด Multicollinearity จึงสามารถนำตัวแปรทั้งหมดเข้าสมการถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้

3. การทดสอบสมมติฐาน

3.1 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลดำเนินงานวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน		ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน	ค่าสถิติทดสอบ (t)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)	สถิติความสัมพันธ์เชิงเส้น	
	สัมประสิทธิ์ความถดถอย (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std.Error)	สัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)			Tolerance	ค่าสถิติวัดค่าสัมพันธ์ของตัวแปร (VIF)
ค่าคงที่	5.259	1.813		2.901	0.004		
จำนวนครั้งในการประชุม	-0.149	0.116	-0.105	-1.286	0.201	0.981	1.019
คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ	0.663	0.282	0.192	2.354	0.020 *	0.981	1.019

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ การกำกับดูแลกิจการ มีผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) จากการทดสอบพบว่า (1) จำนวนครั้งในการประชุมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ -0.149 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.105 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ -1.286 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.201 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าจำนวนครั้งในการประชุมไม่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) (2) คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.663 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.192 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 2.354 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.020 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการมีผลเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลดำเนินงานวัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน		ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน	ค่าสถิติทดสอบ (t)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)	สถิติความสัมพันธ์เชิงเส้น	
	สัมประสิทธิ์ความถดถอย (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std.Error)	สัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)			Tolerance	ค่าสถิติวัดค่าสัมพันธ์ของตัวแปร (VIF)
ค่าคงที่	36.211	8.701		4.162	0.000		
จำนวนครั้งในการประชุม	-0.989	0.556	-0.146	-1.778	0.078	0.981	1.019
คณะกรรมการกำกับดูแลกิจการ	0.031	1.353	0.002	0.023	0.982	0.981	1.019

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ การกำกับดูแลกิจการ มีผลต่ออัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) จากการทดสอบพบว่า (1) จำนวนครั้งในการประชุมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ -0.989 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.146 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ -1.778 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.078 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าจำนวนครั้งในการประชุมไม่มีผลต่ออัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) (2) คะแนนการกำกับดูแลกิจการ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.031 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.002 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.023 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.982 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าจำนวนครั้งในการประชุมไม่มีผลต่ออัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน		ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน	ค่าสถิติทดสอบ (t)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)	สถิติความสัมพันธ์เชิงเส้น	
	สัมประสิทธิ์ความถดถอย (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std.Error)	สัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)			Tolerance	ค่าสถิติวัดความสัมพันธ์ของตัวแปร (VIF)
ค่าคงที่	8.33	11.29		.737	.462		
จำนวนครั้งในการประชุม	-2.58	0.722	-0.286	-3.581	0.000*	0.981	1.019
คะแนนการกำกับดูแลกิจการ	0.83	1.75	0.038	0.474	0.636	0.981	1.019

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ การกำกับดูแลกิจการ มีผลต่อการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง จากการทดสอบพบว่า (1) จำนวนครั้งในการประชุมมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ -2.58 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.286 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ -3.581 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าจำนวนครั้งในการประชุมมีผลเชิงบวกต่อการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง (2) คะแนนการกำกับดูแลกิจการ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 0.83 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.038 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.474 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.636 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าคะแนนการกำกับดูแลกิจการไม่มีผลต่อการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน		ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน	ค่าสถิติทดสอบ (t)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)	สถิติความสัมพันธ์เชิงเส้น	
	สัมประสิทธิ์ความถดถอย (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std.Error)	สัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)			Tolerance	ค่าสถิติวัดความสัมพันธ์ของตัวแปร (VIF)
ค่าคงที่	8.465	2.984		2.836	0.005		
ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า	-5.083	2.842	-0.148	-1.789	0.076	0.949	1.054
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	3.923	1.874	0.202	2.093	0.038*	0.700	1.429
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	7.96	0.000	0.030	0.311	0.757	0.719	1.391

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ คุณภาพการสอบบัญชี กับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) จากการทดสอบพบว่า (1) ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค่า มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ -5.083 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.148 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ -1.789 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.076 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค่า ไม่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) (2) ขนาดของบริษัทสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 3.923 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.202 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 2.093 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.038 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าขนาดของบริษัทสอบบัญชีมีผลเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) (3) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 7.96 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.030 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.311 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.757 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีไม่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน		ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน	ค่าสถิติทดสอบ (t)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)	สถิติความสัมพันธ์เชิงเส้น	
	สัมประสิทธิ์ความถดถอย (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std.Error)	สัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)			Tolerance	ค่าสถิติวัดความสัมพันธ์ของตัวแปร (VIF)
ค่าคงที่	9.401	14.260		0.659	0.511		
ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค่า	2.954	13.578	0.018	0.218	0.828	0.949	1.054
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	16.026	8.954	0.174	1.790	0.076	0.700	1.429
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	-2.37	0.000	-0.019	-0.194	0.847	0.719	1.391

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ คุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) จากการทดสอบพบว่า (1) ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค่า มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 2.954 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.018 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.218 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.828 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค่าไม่มีผลต่ออัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) (2) ขนาดของบริษัทสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 16.026 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.174 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 1.790 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.076 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าขนาดของบริษัทสอบบัญชีไม่มีผลต่ออัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) (3) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ -2.37 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.019 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ -0.194 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.847 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.00 < 0.05) แสดงว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีไม่มีผลต่ออัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E)

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการสอบบัญชีกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน		ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน	ค่าสถิติทดสอบ (t)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.)	สถิติความสัมพันธ์เชิงเส้น	
	สัมประสิทธิ์ความถดถอย (B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Std.Error)	สัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)			Tolerance	ค่าสถิติวัดความสัมพันธ์ของตัวแปร (VIF)
ค่าคงที่	4.82	15.23		0.317	0.752		
ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า	-12.68	14.50	-0.058	-0.875	0.383	0.949	1.054
ขนาดของบริษัทสอบบัญชี	6.19	9.56	0.050	0.648	0.518	0.700	1.429
ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี	-1.008	0.131	-0.589	-7.703	0.000*	0.719	1.391

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ สามารถสรุปผลได้ดังนี้ คุณภาพการสอบบัญชีกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง จากการทดสอบพบว่า (1) ระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้า มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ -12.68 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.058 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ -0.875 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.383 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\text{Sig.} = 0.00 < 0.05$) แสดงว่าระยะเวลาการเป็นผู้สอบบัญชีในบริษัทลูกค้าไม่มีผลต่อการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง (2) ขนาดของบริษัทสอบบัญชี ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ 6.19 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.050 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ 0.648 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.518 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\text{Sig.} = 0.00 < 0.05$) แสดงว่าขนาดของบริษัทสอบบัญชีไม่มีผลต่อการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง (3) ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย เท่ากับ -1.008 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.589 และค่าสถิติทดสอบ t เท่ากับ -7.703 โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\text{Sig.} = 0.00 < 0.05$) แสดงว่าค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีมีผลเชิงบวกต่อการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง

อภิปรายผล

ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการ และคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การกำกับดูแลกิจการ ด้านคะแนนการกำกับดูแลกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุสรณ์ ศิลาน้ำเที่ยง (2555) พบว่า ราคาหลักทรัพย์มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับคะแนนการกำกับดูแลกิจการที่ดี ขนาดของบริษัทและอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และ Malik (2012) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการกำกับดูแลกิจการและราคาหลักทรัพย์ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ในเชิงบวกเช่นกัน

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การกำกับดูแลกิจการ ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) ของกลุ่ม SET50

ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีวันนท์ นิยมตรง (2550) พบว่า กลไกการควบคุมเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ 8 ข้อ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ ROA และ ROE เป็นตัววัดผลการดำเนินงาน และ นฤกรณ์ อนันทศรี (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ปัจจัยพื้นฐานประเมินการกำกับกิจการที่ดีกับอัตราส่วนราคาตลาดของหุ้นสามัญต่อกำไรสุทธิและอัตราส่วนราคาตลาดของหุ้นสามัญต่อมูลค่าทางบัญชี กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยพื้นฐานการประเมินการกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนราคาตลาดของหุ้นสามัญต่อกำไรสุทธิ (P/E) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับสำคัญ 0.05

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การกำกับดูแลกิจการ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การกำกับดูแลกิจการ ด้านจำนวนครั้งในการประชุม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณฑกาล พงษ์เกษม สมใจ บุญหมื่นไวย และพร้อมพร ภูวดิน (2561) ศึกษาปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ปัจจัยการกำกับดูแลของบริษัทด้านจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการ มีผลต่อการดำเนินงานที่ถูกวัดด้วยกำไรสุทธิ และการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วศิดา รัตนวิจิตร (2556) พบว่าความถี่ในการเข้าประชุมของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไร

4. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า คุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า คุณภาพการสอบบัญชี ด้านขนาดของบริษัทสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานวัดจากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัศนัย ธีรภูมิกุล (2552) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างคณะกรรมการบริหารบริษัทกับโครงสร้างเงินทุน ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ตัวแปรที่ใช้แทนโครงสร้างคณะกรรมการการบริหารบริษัทมีเพียงขนาดของคณะกรรมการบริษัทเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างเงินทุนของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Koubaa & Anis (2015) พบว่าขนาดของบริษัทมีอิทธิพลทางบวกกับการบันทึกบัญชีด้วยความระมัดระวัง ซึ่งวัดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

5. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 5: คุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานวัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า คุณภาพการสอบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานวัดจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (P/E) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะณัฐ ฤนพุดม (2561) ศึกษาผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีผลต่อการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของบริษัท ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข ไม่มีนัยสำคัญต่อการบริหารกำไร ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Okolie & Izedonmi (2014) ศึกษาผลกระทบของคุณภาพการสอบบัญชีที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ในประเทศไนจีเรีย พบว่า ค่าธรรมเนียมของคุณภาพการสอบบัญชีมีผลกระทบในทิศทางเดียวกันกับราคาตลาดต่อหุ้นสามัญ

6. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 6 : คุณภาพการสอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า คุณภาพการสอบบัญชี ด้านค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลธิชา ปานขวัญ

(2558) การกำหนดค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีอ้างอิงจากความเสี่ยงของงานจากการประเมินความเสี่ยงของผู้สอบบัญชีในขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงในการสอบบัญชี ถ้ามีความเสี่ยงในการตรวจสอบมาก จะเพิ่มระดับการตรวจสอบ ใช้หลักฐานในการสอบบัญชีมากขึ้น ทำให้ปริมาณงานและระยะเวลาในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ค่าสอบบัญชีสูงขึ้น ในทำนองเดียวกันที่ว่าสำนักงานสอบบัญชีที่เก็บค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีน้อยกว่า มีแนวโน้มที่จะผ่อนปรนเกี่ยวกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้างของบริษัทลูกค้ามากกว่า และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกฐา โสตามรรค (2554) พบว่า ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างในดุลยพินิจของผู้บริหาร เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของตลาดหลักทรัพย์มีส่วนทำให้ปัจจัยของการกำหนดค่าสอบบัญชีในประเทศไทยและต่างประเทศมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการผลวิจัย

1. จากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ การกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงาน ผู้ถือหุ้นหรือนักลงทุนสามารถคำนวณหาอัตราส่วนในงบการเงินเพื่อใช้เป็นแนวทางในการลงทุนในบริษัทนั้น ๆ อนาคตได้

2. จากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การศึกษา การกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง ผู้ถือหุ้นหรือนักลงทุน สามารถสร้างคุณค่าให้กิจการมีความน่าเชื่อถือแก่ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนที่จะมาลงทุนในบริษัท

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการและคุณภาพการสอบบัญชีกับผลการดำเนินงานและการตกแต่งกำไรผ่านรายการคงค้าง ของกลุ่ม SET50 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานการเงินระหว่างปี 2562-2564 ระยะเวลา รวม 3 ปี สำหรับงานวิจัยในอนาคตขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเพิ่มขึ้น เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และได้ผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกฐา โสตามรรค. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารกับค่าสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มดัชนีหลักทรัพย์ SET100 ปี พ.ศ. 2553 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชีวันท์ นิยมตรง. (2550). การกำกับดูแลกิจการและผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่มบริการ ปี พ.ศ. 2548 (การค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา ปานขวัญ. (2558). ความสัมพันธ์ของอันดับความน่าเชื่อถือขององค์กรและลักษณะหนี้สินกับค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นทกาล พงษ์เกษม สมใจ บุญหมื่นไวย และพร้อมพร ภูวดิน. (2561). ปัจจัยการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน : กรณีศึกษาจากกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (การประชุมวิชาการระดับชาติ) วิทยาลัยนครราชสีมา, 234 - 244.

- นฤกรณ์ อนันตศรี. (2551). ความสัมพันธ์ปัจจัยพื้นฐานประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับอัตราส่วนราคา ตลาดของหุ้นสามัญต่อกำไรสุทธิและอัตราส่วนราคาตลาดของหุ้นสามัญต่อมูลค่าทางบัญชีกรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะณัฐ ฤณพุทฺธม. (2561). ผลกระทบของกลไกการกำกับดูแลกิจการ คุณภาพการสอบบัญชีที่มีผลต่อการดำเนินงานผ่านการบริหารกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วศิดา รัตนวิจิตร. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรษัทภิบาล ธุรกิจครอบครัว และการตกแต่งกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนุสรณ์ ศิลาเนียง. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (การค้นคว้าอิสระ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัศนัย ชูวฒ์กุล. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างคณะกรรมการบริหารบริษัทกับโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Okolie & Izedonmi. (2014). The Impact of Audit Quality on the Share Prices of Quoted Companies in Nigeria. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5, (8), 150-166.

ผลกระทบของทักษะความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพ
การตรวจสอบภายในกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

The Impact of Skills Competences and Work Environments Performing Work
that Affects Audit Efficiency Within the Patrol and Special Operation Division

วนิดา วงศ์ถาวร¹ และ ดารณี เอื้อชนะจิต²

Wanida Wongthaworn¹ and Daranee Unchanachit²

หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม^{1,2}

Master of Accountancy Program Faculty School of Accountancy, Sripatum University, Thailand^{1,2}

E-mail: Wanida65501486@gmail.com¹

Received: July 14, 2023

Revised: December 26, 2023

Accepted: December 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของทักษะความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ จำนวน 336 ราย โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 183 ราย ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย ร้อยละสถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทำวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมและรายด้านของทักษะความรู้ความสามารถ คือด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะในการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก และสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน คือ ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณของงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก และพบว่าภาพรวมของทักษะความรู้ความสามารถและภาพรวมของสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ในทุกด้านหรือตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ทักษะความรู้ความสามารถ, สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน, ข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ, กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

Abstract

The purpose of this research was to study The Impact of skills competencies and work environments performing work that affects audit efficiency within the Patrol and Special Operation Division regarding the level of opinions of police officers, administrative divisions, patrol, and special operations divisions a total of 336 people with a sample of 183 people. Quantitative data collection methods use questionnaires and estimating scales were used. Statistical data were also

analyzed. Descriptive statistics percentage, mean, standard deviation Performing multiple regression analysis.

The results showed that in the overview and each aspect of skills, knowledge, and abilities, namely expertise of the profession, information technology system communication skills at a high level, and the operating environment is executive support the independence of internal auditors training and Development at a high level, and the efficiency of internal auditing. The overview and each aspect is the quality of work. The amount of work, the time, and the cost of the operation were high, and the efficiency of internal auditing the overview and each aspect is the quality of work. The amount of work, the time, and the cost of the operation were at a high level. It was found that the overall picture of skills, knowledge, competence, and the overall picture of the operational environment affected the internal audit efficiency of the Patrol and Special Operation Division—all aspects of independent significance at the 0.05 level.

Keywords: Skills, Operation Environment, Administrative Affairs, Patrol and Special Operation Division

บทนำ

การปฏิรูประบบราชการในปัจจุบัน ทำให้ทุกหน่วยงานต้องมีการปรับตัวและกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานใหม่ ระบบการควบคุมภายใน เป็นเครื่องมือด้านการจัดการประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาช่วยในการบริหารงาน และเป็นกลไกพื้นฐานสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมภายในเป็นการช่วยรักษาทรัพย์สินและป้องกันการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เกิดความคุ้มค่า ยุทธศาสตร์หลักของรัฐบาลที่นำมาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินให้พัฒนาระบบราชการให้เป็นระบบที่โปร่งใส การวางระบบการตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม ความคุ้มค่า พัฒนาการระบบกระบวนการติดตาม เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การใช้เงินงบประมาณแผ่นดินให้เกิดความสุจริตและมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีกลไกที่จะให้ความเชื่อมั่น บริหารความโปร่งใสในองค์กร สามารถสัญญาเตือนภัยล่วงหน้า ของการประพฤติดีหรือการทุจริตในองค์กร เพื่อลดโอกาสความร้ายแรงและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หากไม่มีระบบ การควบคุมภายในที่เหมาะสม โอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดความผิดพลาดในการดำเนินงานของหน่วยงานจะเกิดขึ้นได้มาก สาเหตุสำคัญคือขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี ขาดการประเมินความเสี่ยงและจัดกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงการกำหนดนโยบายและมาตรการการควบคุมของหน่วยงาน ระบบการควบคุมภายในจะช่วยควบคุมหรือลดความเสี่ยงของหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทำให้ด้านการเงินและบัญชีในหน่วยงานไม่สามารถสะท้อนภาพถึงผลการดำเนินงานที่แท้จริง สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการมอบหมายการปฏิบัติงานทั้งกระบวนการให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว การควบคุมสอบทานและการตรวจสอบยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ตลอดจนขาดการประเมินและการบริหารความเสี่ยง (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542)

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาว่า ผลกระทบของทักษะความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ หรือไม่ อย่างไร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา วางแผน และแนวทางการกำหนดระบบการควบคุมภายในให้สอดคล้องกับการพัฒนา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดกับหน่วยงานเพิ่มคุณภาพการปฏิบัติงานทางด้านการเงินและบัญชี ของกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะความรู้ความสามารถที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ
2. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านคุณภาพของงาน

สมมติฐานข้อที่ 2 สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านคุณภาพของงาน

สมมติฐานข้อที่ 3 ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านปริมาณของงาน

สมมติฐานข้อที่ 4 สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านปริมาณของงาน

สมมติฐานข้อที่ 5 ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านเวลา

สมมติฐานข้อที่ 6 สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านเวลา

สมมติฐานข้อที่ 7 ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

สมมติฐานข้อที่ 8 สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

การทบทวนวรรณกรรม

1. **ทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์** (The contingency approach) Fred (1967) การบริหารเชิงสถานการณ์ (Situational Management Theory) หรือทฤษฎีอุปติกรณ์ (Contingency Theory) การแก้ปัญหาใช้การบริหารแบบใดในสถานการณ์เช่นนั้น การศึกษาที่จะมุ่งการปรับปรุงพฤติกรรมทางการบริหารให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน วิธีการศึกษาการบริหารเชิงสถานการณ์มุ่งการปรับปรุงพฤติกรรมทางการบริหารให้เข้ากับสถานการณ์ขององค์การ โดยวิธีการศึกษาการบริหารเชิงสถานการณ์ มุ่งเน้นการกระทำที่พัฒนาทักษะทางการบริหารที่เป็นประโยชน์มากที่สุดกับการระบุปัจจัยทาง สถานการณ์ที่สำคัญโดยทั่วไปวิธีการศึกษาการบริหารเชิงสถานการณ์จะถูกประยุกต์ใช้บ่อยครั้งที่สุดกับหน้าที่การบริหาร

2. **ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์หรือผู้รับใช้** (Stewardship Theory) โดย Donaldson and Davis (1991) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานความคิดมาจากทางด้านปรัชญาและสังคมศาสตร์ บุคคลจะมีพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการของสังคมเป็นหลัก ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนของกิจการจะมีพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น เนื่องจากตัวแทนของกิจการมีทัศนคติว่าการบริหารกิจการเป็นหน้าที่ และหากผู้บริหารสามารถบริหารงานให้กิจการประสบความสำเร็จ เป็นการสร้างการยอมรับทางสังคม

3 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคคลีแลน (McClelland's Achievement Motivation Theory)

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่สัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัล แต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทฤษฎีนี้เน้นอธิบายการจูงใจของบุคคลที่กระทำการเพื่อให้ได้ความต้องการความสำเร็จไม่ได้หวังรางวัลตอบแทนจากการกระทำของเขา หมายถึงความต้องการที่จะทำงานให้ดีที่สุดและทำให้สำเร็จผลตามที่ตั้งใจไว้ เมื่อสำเร็จจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ทำงานอื่นสำเร็จ องค์การที่มีพนักงานที่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จำนวนมากจะเจริญรุ่งเรืองและเติบโต

4 ทฤษฎีสามเหลื่อมการทุจริต การทุจริตจะเกิดได้ถ้าหากองค์กรใด ๆ ต้องการจะลดปัญหาการทุจริต

คือการลดโอกาสในการกระทำผิด การควบคุมภายใน (Internal controls) การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of duty) หรือการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง (Job rotation) ระบบรักษาความปลอดภัยสารสนเทศ (IT Security) เป็นกลไกในการลดโอกาส หรือปิดช่องโหว่ในการกระทำทุจริต ซึ่งทำไม่ยาก และวัดผลได้ง่าย แต่ต้องระวังตรงที่หากมีการควบคุมมากเกินไป มันอาจจะสร้างแรงกดดันในการทำงานก็ได้ เช่น จะห้ามอะไรกันนัก คนจะรีบทำงานแบบนี้เราหาทางลัดดีกว่า แล้วพอหาทางลัดได้บ่อยเข้า ก็เกิดวิวัฒนาการกลายเป็นช่องโหว่ และเป็นโอกาสในการทุจริตตามมา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเชิงปริมาณด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่ศึกษาหรือวัดตัวแปรโดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือ (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ จำนวนทั้งสิ้น 336 ราย (งานกำลังพล กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ โดยผู้ศึกษาเลือกเฉพาะเจาะจงกลุ่มประชากรที่ปฏิบัติงานทางด้านการเงินและบัญชี ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดของขนาดตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane 1973) ที่มีระดับของความเชื่อมั่นอยู่ที่ร้อยละ 95 และสามารถที่จะยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่างได้ที่ร้อยละ 5 ได้ตัวอย่างมาทั้งสิ้นเป็นจำนวน 183 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 183 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 5 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด เลือกคำตอบได้เพียงคำตอบเดียว (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะความรู้ความสามารถ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ (Expertise) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)

ด้านทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) แบบมาตราส่วนประกอบค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ โดยเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา แบบมาตราส่วนประกอบค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ

โดยเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณของงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ แบบมาตราส่วนประกอบค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ โดยเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

การรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ เช่น วารสาร รายการการวิจัย วิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วแจกให้กับข้าราชการตำรวจ ฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งเขียนอธิบายชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเต็มใจให้ความร่วมมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้จัดการแทนค่าข้อมูลเป็นตัวเลข และนำมาประมวลผลและวิเคราะห์สถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เหนือการแปลความหมาย จัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนน ผู้วิจัยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยเพื่อกำหนดความกว้างของอันตรภาคชั้น โดยอาศัยสูตรการคำนวณช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Fisher, 1953)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis)

ข้อมูลส่วนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

ข้อมูลส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของทักษะความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทักษะความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficients) เพื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร

2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis)

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis : MRA) ศึกษาผลกระทบของทักษะความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่มีต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในกอง

บังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเชิงพรรณนาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 64.5 และเป็นเพศหญิง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุ 30 – 40 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาคือ อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 22.4 และรองลงมาคือ อายุ มากกว่า 50 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นระดับชั้นประทวน จำนวน 111คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 และเป็นระดับชั้นสัญญาบัตร จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 รองลงมา คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 และรองลงมา คือ ปริญญาเอก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุราชการ 11 – 15 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาคือ มากกว่า 15 ปี จำนวน 57 คนคิดเป็นร้อยละ 31.1 รองลงมาคือ 5-10 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และรองลงมาคือ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5

2. ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะความรู้ความสามารถ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับทักษะความรู้ความสามารถของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการ สายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

ทักษะความรู้ความสามารถ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ	3.73	0.672	มาก
ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.82	0.756	มาก
ด้านทักษะในการสื่อสาร	3.94	0.724	มาก
รวม	3.83	0.651	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะความรู้ความสามารถของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า มาก 1) ด้านทักษะในการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) 2) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) 3) ด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการ สายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา	3.92	0.704	มาก
ด้านความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน	3.90	0.699	มาก
ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา	3.93	0.679	มาก
รวม	3.92	0.626	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า มาก 1) ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) 2) ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) 3) ด้านความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$)

4. ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ

ประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพของงาน	3.78	0.683	มาก
2. ด้านปริมาณของงาน	3.84	0.702	มาก
3. ด้านเวลา	3.87	0.688	มาก
4. ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	3.83	0.731	มาก
รวม	3.83	0.628	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า มาก 1) ด้านเวลา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) 2) ด้านปริมาณของงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) 3) ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) 4) ด้านคุณภาพของงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$)

อภิปรายผล

สมมติฐานข้อที่ 1 ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านคุณภาพของงาน พบว่า ด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ ด้านทักษะในการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการ

ตรวจสอบภายใน ด้านคุณภาพของงาน ในทิศทางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากการข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ได้ให้ความสนใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า บุคลากรที่มีปฏิบัติงานเชิงเทคนิค หรืองานเฉพาะทางระดับสูงที่จำเป็นสามารถแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนได้ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นอย่างทันท่วงทีทำให้คุณภาพของงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สุธิดา เสาวคนธ์, 2563) ได้ศึกษาความรู้เรื่องการควบคุมภายในที่มีต่อการประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานงานของกำลังพลในสำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบกแบบมุ่งประสิทธิผล พบว่า การควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมมีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน จึงสนับสนุนทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ ของ Fred E.Fiedler (1967) ได้กล่าวไว้ว่า สถานการณ์จะเป็นตัวกำหนดว่าควรใช้การบริหารในสถานการณ์เหตุนั้นแบบใด ดังนั้นการบริหารจึงมีความแตกต่างกันในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน การบริหารเชิงสถานการณ์จึงเน้นการปรับพฤติกรรมการบริหารให้เข้ากับสถานการณ์ขององค์การต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านคุณภาพของงาน พบว่า ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านคุณภาพของงาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจาก ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความแม่นยำในการประมวลผล มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพในกระบวนการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สร้อยญา ทั้งสุข, 2561) ได้ศึกษาการประเมินผลการควบคุมภายในและแนวทางการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของเทศบาลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การบริหารหรือการตัดสินใจที่ดี ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของระบบสารสนเทศและข้อมูลที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่สามารถเชื่อมโยงกันตรวจสอบความถูกต้อง และมีระบบข้อมูลที่วิเคราะห์ความเสี่ยงได้อย่างเป็นระบบ

สมมติฐานข้อที่ 2 สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในด้านคุณภาพของงาน พบว่า ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านความเป็นอิสระของ ผู้ตรวจสอบภายในด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านคุณภาพของงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากการข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ได้ให้ความสนใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในการนำผลที่ได้รับจากการตรวจสอบและคำแนะนำไปปฏิบัติตาม การพัฒนาขีดความสามารถและทักษะของบุคลากร ให้ความสนใจประเด็นที่สำคัญต่อการตรวจสอบภายในที่ตรวจพบ เช่นเดียวกับในงานวิจัยของฤทัย อะโน (2563) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของทักษะผู้ตรวจสอบแห่งอนาคตที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า การทำงานจึงควรมีการวางแผนไว้เพื่อให้ปฏิบัติตามแผนซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์มีการกระบวนการคิดอย่างรอบคอบของทักษะผู้ตรวจสอบ จึงสนับสนุนทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์หรือผู้รับใช้ (Stewardship Theory) โดย Donaldson and Davis (1991) ได้กล่าวไว้ว่าการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพจะได้จากสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีความเหมาะสมตามความต้องการงานเพื่อให้เกิดความแน่นอนและสร้างผลงานได้ดี ทำให้มีความก้าวหน้าในงานและพิสูจน์ความสามารถถือว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่องาน

สมมติฐานข้อที่ 3 ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน พบว่า ด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ ด้านทักษะในการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากการข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ได้ให้ความสนใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมส่งผลให้มีระบบควบคุมการปฏิบัติและลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีระบบจัดเก็บเอกสาร ในการปฏิบัติงานที่ครบถ้วน

และยังปรากฏในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ของรุ่งระวี แซ่มชื่น (2565) พบว่าปัจจัยด้านสารสนเทศและการสื่อสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการควบคุมภายในของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ การมีระบบสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีการสื่อสารซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ที่หน่วยงานต้องจัดให้มีการสื่อสารภายในต้องชัดเจนและทันเวลา และเพื่อให้การทำงานของบุคลากรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ป้องกันข้อผิดพลาด จึงสนับสนุนทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) ความต้องการความสำเร็จที่มีได้มุ่งหวังผลตอบแทน แต่การจูงใจสามารถทำให้งานสำเร็จได้เพื่อให้ได้การทำงานที่ประสพผลดีที่สุดสำเร็จตามแผนและจะเป็นสิ่งที่ช่วยผลักดันให้การทำงานอื่นสำเร็จด้วย อย่างไรก็ตาม ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน พบว่า ด้านส่วนด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความแม่นยำในการประมวลผล มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพในกระบวนการปฏิบัติงาน ประเด็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉริยา อิมรส (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐบาลในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การควบคุมภายในมีความเสี่ยงในกรณีที่ต้องคัดกรองได้ให้มีการแจ้งในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้บุคลากรในหน่วยทราบถึงวิธีการปฏิบัติในการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง

สมมติฐานข้อที่ 4 สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน พบว่า ด้านความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากการข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ได้ให้ความสนใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานตามแผนระเบียบ และนโยบายสามารถทำให้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ ดังปรากฏในงานวิจัย เรื่อง อิทธิพลของการควบคุมภายในและการตรวจสอบทางการเงินและการบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ของ แก้วทิพย์ วงษ์ไทยผดุง (2563) พบว่า เครื่องมือที่ช่วยในการปฏิบัติงานตามระบบควบคุมภายในเป็นปัจจัยสำคัญมากในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่บัญชีเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงสนับสนุนทฤษฎีสัมเหลี่ยมการทุจริต ได้กล่าวถึงการทุจริตถึงจะเกิด ดังนั้น ถ้าองค์กรใด ๆ ต้องการจะลดปัญหาการทุจริต คือการลดโอกาสในการกระทำความผิด การควบคุมภายใน (Internal controls) การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of duty) หรือการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง (Job rotation) ระบบรักษาความปลอดภัยสารสนเทศ (IT Security) สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือกลไกในการลดโอกาส หรือปิดช่องโหว่ในการกระทำทุจริต อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน พบว่า ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ไม่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจาก ผู้บริหารหน่วยงาน ได้กำหนดแนวทางและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน โดยแจ้งแนวทางที่ชัดเจน และยึดถือให้ผู้ปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยในงานวิจัยของ ธนพัฒน์ ชันกฤษณ์ (2560) ได้ศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานราชการกรมการเงินทหารบก พบว่า หากหน่วยงานมีการติดตามและกำหนดให้มีการรายงานผลอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหาหรือติดตามข้อบกพร่องที่อาจตรวจพบได้ มีการหาแนวทางแก้ไขปัญหาคือที่ตรวจพบร่วมกันกับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้การทำงานมีความน่าเชื่อถือและปราศจากความเสี่ยง

สมมติฐานข้อที่ 5 ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านเวลา พบว่า ด้านทักษะในการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากการข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ได้ให้ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทักษะความรู้ความสามารถสารสนเทศในการเลือกใช้คอมพิวเตอร์ให้มีความปลอดภัย และสามารถเปรียบเทียบข้อมูลได้ ถ้าหน่วยงานมีการบริหารจัดการด้านทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการพัฒนาความสามารถต่อเนื่องเป็นประจำจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานงานของหน่วยได้มาก ยังพบในงานวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานราชการ กรมการเงินทหารอากาศ ของอนุพงศ์ คล้ายขำ (2560) พบว่า ความรวดเร็ว ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ทันเวลาและเหตุการณ์ ได้มีการนำใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานได้รวดเร็ว การให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถทำให้งานมีความพร้อมในการนำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ ได้ทันท่วงทีและทันเวลา จึงสนับสนุนทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์ (Situational Management Theory) หรือทฤษฎีอุปนิสัย (Contingency Theory) ได้กล่าวถึงสิ่งที่จะเป็นผู้นำต้องมีการศึกษาวิธีการบริหารเชิงสถานการณ์ ผู้บริหารจะต้องมีความยืดหยุ่น เห็นอกเห็นใจมีความใจดีกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา บางครั้งควรต้องเผด็จการ และการควบคุมด้วยการใช้วิธีการเป็นผู้นำในการวิเคราะห์กำหนดปัจจัยให้ผู้นำนควรมีพฤติกรรมเป็นไปในทิศทางใดเพื่อให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มีความคล้อยตาม อย่างไรก็ตาม ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านเวลา พบว่า ด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านปริมาณของงาน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจาก การปฏิบัติงานตามขั้นตอน มีการส่งมอบหน้าที่และนโยบายสำคัญที่มีความชัดเจนจากผู้บังคับบัญชาสามารถทำให้ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจ ลดโอกาสที่จะปฏิบัติงานที่อาจผิดพลาดได้ ทันเวลา ทำให้เกิดผลงานที่มีความสมบูรณ์ชัดเจน เช่นเดียวกับในงานวิจัยของ สรัญญา ทั้งสุข (2561) ได้ศึกษาการประเมินผลการควบคุมภายในและแนวทางการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของเทศบาลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การสื่อสารอย่างชัดเจนให้บุคลากรทุกคนทราบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ปัญหาและจุดอ่อนของการควบคุมภายในที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขรายงานข้อมูลทางการเงินที่จำเป็นจากภายใน และภายนอก กับผู้บริหารทุกระดับมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการ แฟ้มข้อมูลและการบริหารฐานข้อมูลเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร จึงสนับสนุนทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์หรือผู้รับใช้ (Stewardship Theory) โดย Donaldson and Davis (1991) ได้กล่าวถึง พื้นฐานความคิดมาจากทางด้านปรัชญาและสังคมศาสตร์ ของบุคคลมีพฤติกรรมตอบสนองความต้องการเป็นหลัก ผู้บริหารจึงมีพฤติกรรมที่จะตอบสนองผลประโยชน์สูงสุดโดยตัวแทนของอาจมีทัศนคติในด้านการบริหารกิจการ และสามารถบริหารให้กิจการเป็นที่ยอมรับทางสังคมและประสบความสำเร็จ

สมมติฐานข้อที่ 6 สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านเวลา พบว่า ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากการข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ได้ให้ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารให้ความสนใจประเด็นที่สำคัญต่อการตรวจสอบภายในที่ตรงพบ สามารถตรวจสอบและบันทึกข้อมูลตามความเป็นจริง สามารถตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากข้อมูลที่ถูกบันทึกได้ตามความเป็นจริงสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธิดา สีคำ (2560) ได้ศึกษาอิทธิพลของกระบวนการตรวจสอบภายในการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพการ

ดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายในสามารถแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ตรวจพบได้อย่างตรงไปตรงมาเกิดประสิทธิผลในการตรวจสอบภายในอย่างมาก ยังพบในงานวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินของจิตรลดา สีหามาศย์ (2563) พบว่า ผู้ตรวจสอบภายในต้องมีความรู้เฉพาะด้านการตรวจสอบอย่างมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบอย่างตรงไปตรงมา มีจิตสำนึกในด้านคุณธรรม เพื่อให้การตรวจสอบภายในมีมาตรฐานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน กรมบัญชีกลาง ว่าผู้ตรวจสอบภายในที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในวิชาชีพ และความรู้ในสาขาวิชาอื่นที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และต้องมีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่จำเป็นและเหมาะสม

สมมติฐานข้อที่ 7 ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พบว่า ด้านทักษะในการสื่อสาร มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากการข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ได้ให้ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศและรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ จากผู้ปฏิบัติงาน สามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และเกี่ยวข้องกับงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน การนำเทคโนโลยีใหม่ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่มาก เห็นได้จากผลการศึกษาเรื่อง การควบคุมภายในกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ ของอรุณา เห่งศิลา (2562) พบว่า การควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทำให้การควบคุมภายในหน่วยงานมีการตอบสนองของบุคลากรในการจัดระบบสารสนเทศให้มีความเพียงพอต่อความต้องการ จัดระบบการสื่อสารภายในให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารภายในกันเอง และการสื่อสารกับภายนอกหน่วยงาน จึงสนับสนุนทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคคลีแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement (nAch)) ได้กล่าวถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งต่างๆ เต็มที่และดีที่สุดเพื่อความสำเร็จ จากการวิจัยของ McClelland พบว่าบุคคลต้องการความสำเร็จสูงจะมีลักษณะชอบการแข่งขัน ชอบงานที่ท้าทาย และต้องการได้รับข้อมูลเพื่อประเมินผลงานของตนเอง มีความชำนาญในการวางแผน มีความรับผิดชอบสูง อย่างไรก็ตาม ทักษะความรู้ความสามารถที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พบว่า ด้านความเชี่ยวชาญของวิชาชีพ ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจาก หน่วยงานมีการจัดให้บุคลากรมีความพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบภายในให้กับผู้ตรวจสอบภายในซึ่งจะเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบภายในและส่งผลต่อความสำเร็จในการตรวจสอบและหากหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีอาจจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในว่าการตรวจสอบภายในเป็นแนวปฏิบัติที่ผู้บริหารมีการวางแผน กำหนดกฎเกณฑ์ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจฝ่ายอำนวยการใช้เป็นแนวปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดตามนโยบาย เพื่อป้องกันการทุจริตในหน่วยงาน

สมมติฐานข้อที่ 8 สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พบว่า ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร ด้านความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการฝึกอบรมและการพัฒนา มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการตรวจสอบภายใน ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การสนับสนุนสมมติฐานการศึกษาอาจเนื่องมาจากการข้าราชการตำรวจฝ่าย

อำนวยการ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ได้ให้ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์สุจริต มีจริยธรรมในการบริหาร มีสายการบังคับบัญชาชัดเจนเหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นเกณฑ์ในการกำหนดให้ผู้ตรวจสอบได้อย่างมีความเป็นอิสระ มีความเข้าใจแนวทางการทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับ (ฤทัย อะโน, 2563) ได้ศึกษาอิทธิพลของทักษะผู้ตรวจสอบแห่งอนาคตที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า ผู้ปฏิบัติงานต้องการความสะดวกรวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานเกิดความพร้อมเป็นเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติลดปัญหาในขณะปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จของงานทันต่อเวลา สนับสนุนทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์หรือผู้รับใช้ (Stewardship Theory) โดย Donaldson and Davis (1991) ได้กล่าวถึง ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำงานด้วยความร่วมมือซึ่งจะเกิดผลดีกว่าให้ทำงานอย่างอิสระในการแสวงหาผลประโยชน์ของตนเอง จึงใช้ความมือในการจัดปัญหาความขัดแย้งความมีเหตุผลและมีความยุติธรรมรวมทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า เป็นการสร้างแรงจูงใจภายใน ความต้องการความสำเร็จที่จะทำงานให้ดีที่สุดและทำให้สำเร็จผลตามที่ตั้งใจ เมื่อตนทำอะไรสำเร็จ จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ทำงานอื่นสำเร็จตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรส่งเสริมระบบการควบคุมภายใน และการปฏิบัติงานควบคุมภายในอย่างจริงจัง รวมทั้งจัดทำระเบียบข้อบังคับ และคู่มือในการปฏิบัติงานให้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย เพื่อให้กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ตลอดจนหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถใช้เป็นหลักปฏิบัติในการปฏิบัติงาน

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานตรวจสอบภายใน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตส.) ควรกำหนดขอบเขตให้มีการสอบทานการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ในหน่วยงานในสังกัดทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรให้มีการศึกษาต่อยอดการทำวิจัยเกี่ยวกับทักษะความรู้ความสามารถเกี่ยวกับประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในของหน่วยงานราชการอื่น และนำผลวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบและเป็นข้อมูลเพื่อให้ได้ประโยชน์แก่ผู้นำไปปฏิบัติงานของหน่วยงาน

2. ควรศึกษาการรวบรวมข้อมูลในลักษณะแบบอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสนับสนุนในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียด เจาะลึก ตรงประเด็นได้ข้อมูลที่ครบถ้วน เพื่อให้เกิดผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง. (2546). *แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน*. ค้นเมื่อ 11 เมษายน 2564, จาก <https://www.cgd.go.th/>
- กรมบัญชีกลาง. (2561). *แนวปฏิบัติการพัฒนาความรู้ของผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ*. ค้นเมื่อ 11 เมษายน 2564, จาก <https://www.cgd.go.th/>
- กิตติยา จิตต์อาจหาญ, (2560). *ปัจจัยการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน* (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- จิตรลดา สีหามาตย์. (2563). ความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐ ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ปกรณ์ จันสุริยวงศ์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันในองค์การของบุคลากรกับการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 12(2), 54-67.
- พรธิดา สีคำ. (2560). อิทธิพลของกระบวนการตรวจสอบภายในและการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- รุ่งระวี แชนซ์. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ฤทัย อะโน. (2563). อิทธิพลของทักษะผู้ตรวจสอบแห่งอนาคตที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- สร้อยญา ทั้งสุข. (2561). การประเมินผลการควบคุมภายในและแนวทางการพัฒนาระบบการควบคุมภายในของเทศบาลในเขตจังหวัดเชียงใหม่ (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2560). แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในและการประเมินผลการควบคุมภายใน. ค้นเมื่อ 11 เมษายน 2564, จาก <http://www.oag.go.th/>
- สุธิดา เสาวคนธ์. (2563). ผลกระทบของการควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานของกำลังพลในสำนักงานปลัดบัญชีกองทัพ (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อนุพงศ์ คล้ายขำ. (2560). อิทธิพลของการควบคุมภายในที่มีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการและพนักงานราชการ กรมการเงินทหารอากาศ. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อรญา เห่งศิลา. (2562). การควบคุมภายในกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ (การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อัจฉริยา อิมรส. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี: กรณีศึกษาโรงพยาบาลรัฐบาลในจังหวัดกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. (2nded.). Tokyo: John Weatherhill.

แนวทางกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

Guidelines for Configuring Sea Freight in Epidemic Situations of Coronavirus 2019

ธรรญา ลุ่มพรสุขสว่าง¹, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล², สโรชนี ศิริวัฒนา³ และ สุธา สุวรรณปิรมย์⁴
Tharaya Luypornsuksawang¹, Chandej Charoenwiriyaikul²,
Srochinee Siri Wattana³ and Suda Suwannapirom⁴

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2,3,4}
Master of Arts Program in Development Management, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2,3,4}
E-mail: S63563827029@ssru.ac.th¹

Received: November 29, 2023

Revised: December 26, 2023

Accepted: December 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การขนส่งสินค้าทางทะเลในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และ 2) นำเสนอแนวทางการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 โดยใช้แนวทางการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 ราย จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเดินเรือ ผู้ประกอบการบริษัทนำเข้าและส่งออกที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัส และตัวแทนสมาคมขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าและส่งออก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์การขนส่งสินค้าทางทะเลในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ได้รับผลกระทบอย่างมาก เนื่องมาจากประเทศต้นทางทำการปิดประเทศทำให้การส่งออกสินค้าทางทะเลเกิดการชะงักงัน และ 2) แนวทางการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเล มีข้อเสนอ ดังนี้ (1) ผลักดันประเด็นการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลให้เข้าสู่เวทีนานาชาติให้แก้ไขปัญหาาร่วมกัน (2) หน่วยงานกำกับดูแลด้านการแข่งขันทางการค้าในแต่ละประเทศ ต้องให้ความสำคัญและพัฒนากลไกควบคุมการแข่งขันและการกำหนดอัตราค่าระวางและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางทะเล (3) การกำหนดนโยบายด้านราคาของผู้ให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ รวมถึงมีการสร้างเวทีให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมหารือเพื่อหาทางออกร่วมกัน (4) ยกระดับการจัดการระบบข้อมูลตู้สินค้าเข้าออกรายวันอย่างใกล้ชิด และ (5) พัฒนาระบบแพลตฟอร์มการค้าอิเล็กทรอนิกส์ทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

คำสำคัญ: ค่าขนส่งสินค้าทางทะเล, ไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

This research aims to 1) study the situation of maritime freight transport during the 2019 coronavirus outbreak and 2) present guidelines for setting appropriate maritime freight transport values in the 2019 coronavirus outbreak using an integrated research approach. There were 17 key informants from selecting a sample using a purposive method, including executives of companies that operate maritime businesses. Entrepreneurs of import and export companies

affected by the virus outbreak and Freight Forwarding Association for Import and Export Data representatives were analyzed using content analysis and presented descriptively.

The results showed that 1) sea freight in the coronavirus epidemic 2019 has been greatly affected, because the country of origin is closing, causing the export of goods by sea to slow down. 2) guidelines for configuring sea freight require international cooperation: 1) Pushing the issue of configuring sea freight into the international arena to solve the problem together, and 2) Trade competition regulators in each country. The need to focus on and develop competitive control mechanisms and the determination of freight rates and service charges related to ocean freight; 3) establishing clear, transparent pricing policies of transport and logistics service providers, and including creating a forum for relevant parties to discuss and find solutions together; 4) closely enhance the management of daily in and out container information systems, and 5) develop an electronic trading platform system at the national and regional level and international level.

Keyword: Freight Sea Transportation, Coronavirus 2019

บทนำ

นับตั้งแต่พบการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 ซึ่งเชื่อว่ามีต้นตอของโรคระบาดมาจากตลาดสดที่ขายอาหารทะเลและอาหารป่าในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ของประเทศจีน องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้แถลงและออกแถลงการณ์ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินของโลก เริ่มขึ้นในวันที่ 30 มกราคม 2563 เวลา 13.30-18.35 น.ตามเวลาในกรุงเจนีวา (Thaipublica, 2020) ต่อมาได้แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง โดยพบผู้ป่วยยืนยันในหลายประเทศทั่วโลก ทำให้มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมากส่งผลกระทบเป็นวงกว้างอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน รัฐบาลของแต่ละประเทศได้มีการเพิ่มระดับความเข้มข้นของมาตรการป้องกัน ตั้งแต่การเว้นระยะห่างทางสังคมไปจนถึงออกมาตรการล็อกดาวน์ เพื่อสกัดกั้นการแพร่ระบาดของไวรัสที่จะขยายตัวเมื่อมีการรวมตัวของคนหมู่มาก ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนและทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงัก นอกจากนี้การกำหนดนโยบายรับมือการแพร่ระบาดอื่น ๆ อาทิ การสั่งปิดโรงงานในภาคอุตสาหกรรมการผลิตชั่วคราว การสั่งปิดพรมแดนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดที่มาจากภายนอก ส่งผลให้เกิดการชะงักงันต่อโซ่อุปทานบางส่วนในต่างประเทศ ส่งผลต่อการขนส่งระหว่างประเทศโดยเฉพาะการขนส่งสินค้าผ่านแดนหรือข้ามแดนหยุดชะงักลงชั่วคราวมาตรการต่าง ๆ ทำให้กิจกรรมการผลิตและกำลังซื้อในระดับโลกลดลงรุนแรงกระทั่งก่อให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจทั่วโลก มาตรการเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการชะงักของอุปสงค์การบริโภคและอุปทานในภาคการผลิตและการบริการ โดยเฉพาะการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าต่าง ๆ จนอาจถึงขั้นวิกฤติในบางประเทศ (กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์, 2563)

ภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ที่เด่นชัดอย่างหนึ่ง คือ ธุรกิจขนส่งสินค้าทางทะเล ซึ่งการขนส่งสินค้าทางทะเลนับว่าเป็นเส้นทางการขนส่งระหว่างประเทศที่สำคัญของโลก โดยข้อมูลจาก การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development) หรือ UNCTAD (พิมพ์ชนก โสว, 2564) พบว่า ปริมาณการขนส่งสินค้าทั่วโลกในปี 2019 มากกว่าร้อยละ 80 ถูกขนส่งทางทะเลผ่านสายการเดินเรือต่าง ๆ การขนส่งสินค้าทางทะเลจึงได้รับผลกระทบจาก

การแพร่ระบาด เช่นเดียวกับภาคธุรกิจอื่น ๆ จากผลมาตรการล็อกดาวน์เพื่อสกัดกั้นการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังพบว่า เกิดปัญหาการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ (Container Shortage Crisis) และค่าระวางเรือที่สูง ซึ่งส่งผลกระทบและเป็นอุปสรรคต่อการค้า การส่งออก (สภาผู้ส่งออกสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย, 2563) กล่าวคือ ผู้ส่งออกทางเรือประสบปัญหาค่าใช้จ่ายทางเรือที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น ค่าขนส่งจากไทยไปประเทศในเอเชียทางเรือในสภาวะปกติจะอยู่ที่ประมาณ 180-250 ดอลลาร์ต่อ 1 ตู้คอนเทนเนอร์ กลับมีระดับราคาอยู่ที่ 600-800 ดอลลาร์ ในช่วงโควิด-19 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564)

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาสถานการณ์การขนส่งสินค้าทางทะเลในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และแนวทางการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การขนส่งสินค้าทางทะเลในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการขนส่งสินค้าทางทะเล

ความสำคัญของการขนส่งด้วยระบบตู้คอนเทนเนอร์ การขนส่งทางทะเล เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญระหว่างการค้าระหว่างประเทศ การขนส่งสินค้าเข้าและสินค้าออกจะใช้การขนส่งทางทะเลประมาณร้อยละ 90 ของการขนส่งทางทะเลจึงมีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ และมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเท่า ๆ กับการค้าระหว่างประเทศที่ขยายตัว เนื่องจากมีต้นทุนการขนส่งต่ำ มีค่าระวางบรรทุกถูกกว่าการขนส่งรูปแบบอื่น และสามารถขนส่งสินค้าได้คราวละมาก ๆ จากผลการศึกษาของธนาคารโลก พบว่า ต้นทุนการขนส่งทางเรือที่ลดลงร้อยละ 1 จะช่วยเพิ่มส่วนแบ่งการค้าให้ผู้ส่งออกได้ถึงร้อยละ 5-8 และหากต้นทุนด้านโลจิสติกส์ รวมลดลงร้อยละ 10 จะช่วยเพิ่มปริมาณการค้าได้มากถึงร้อยละ 20 แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของการขนส่งทางทะเลกับโลจิสติกส์ เพิ่มขึ้น (Millefiori et al., 2021) โดยองค์ประกอบของการขนส่งสินค้าทางทะเล มีดังนี้

ประเภทของการขนส่งสินค้าทางทะเล แบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ (สราวุธ พุฒนวล, 2561) คือ

1) สินค้าเทกอง หรือรวมกอง (Bulk Cargo) คือ สินค้าทั่วไปที่ไม่สามารถจัดเก็บเป็นหีบห่อได้ ซึ่งประกอบด้วย สินค้าแห้ง (Dry Bulk) และสินค้าเหลว (Liquid Bulk)

2) สินค้าหีบห่อ (Break – bulk Cargo) คือ สินค้าที่สามารถมัดรวมกันเป็นหีบห่อได้

ประเภทของเรือขนส่งสินค้า จัดเป็นแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (สำราญ ทองเล็ก, 2553)

- 1) เรือบรรทุกสินค้าทั่วไป (Multipurpose หรือ General Cargo Ship)
- 2) เรือบรรทุกสินค้าเทกองหรือเมล็ดพืช (Bulk Carrier หรือ Bulk Cargo Ship) และสินค้าแร่ต่าง ๆ (Ore Carrier)
- 3) เรือบรรทุกสินค้าเหลว (Tanker)
- 4) เรือบรรทุกสินค้าแช่เย็น/แช่แข็ง (Reefer Cargo Ship)
- 5) เรือบรรทุกก๊าซ (Gas Carrier)
- 6) เรือบรรทุกสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ (Container Vessel)

ในปัจจุบันการขนส่งสินค้าส่วนใหญ่จะใช้การขนส่งทางเรือ ด้วยประเภทเรือ Container Ship จึงควรเข้าใจถึงลักษณะและประเภทของ Container ซึ่งจะเป็น Durable Packing เป็นลักษณะตู้ทำด้วยเหล็กหรืออลูมิเนียม มีขนาดมาตรฐาน 20 ฟุต และ 40 ฟุต

คุณลักษณะของตู้คอนเทนเนอร์ MarinerThai.com (ม.ป.ป.) ได้อธิบายลักษณะตู้คอนเทนเนอร์จะเป็นตู้ขนาดมาตรฐาน อาจทำด้วยเหล็กหรืออลูมิเนียม มีโครงสร้างภายนอกที่แข็งแรงสามารถวางเรียงซ้อนกันได้ไม่น้อยกว่า 10 ชั้น โดยจะมีที่ยึด หรือ Slot เพื่อให้แต่ละตู้จะมีการยึดติดกัน ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีประตู 2 บาน ซึ่งจะมีรายละเอียดระบุหมายเลขตู้ (Container Number) น้ำหนักของสินค้าบรรจุสูงสุด เป็นต้น เมื่อปิดตู้แล้วจะมีที่ล็อกตู้ ซึ่งใช้ในการคล้องซีล (Seal) ซึ่งเดิมนั้นเป็นตะกั่วแต่ปัจจุบันจะเป็น Plastic มีหมายเลขกำกับสำหรับใช้ในการบ่งชี้สถานะภาพ ซึ่งได้มีการพัฒนาไปถึง Electronic Seal ซึ่งสามารถเข้าไปตรวจสอบทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Tracking) หากตำแหน่งของการ เคลื่อนย้ายตู้สินค้าและภายในตู้คอนเทนเนอร์จะมีพื้นที่สำหรับใช้ในการวางและบรรจุสินค้า แบ่งได้เป็น

1) Dry cargoes เป็นตู้ที่ใส่สินค้าทั่วไป ที่มีการบรรจุหีบห่อหรือภาชนะ ต้องเป็นสินค้าที่ไม่ต้องการ รักษาอุณหภูมิ โดยสินค้าที่เข้าตู้แล้ว จะต้องมีการจัดท่าที่กันไม่ให้สินค้าเลื่อนหรือขยับ

2) Refrigerator cargoes เป็นตู้สินค้าประเภทที่มีเครื่องปรับอากาศ มีการปรับอุณหภูมิในตัว ซึ่งตามมาตรฐาน ต้องสามารถปรับอุณหภูมิได้อย่างน้อย -18 องศาเซลเซียส โดยจะต้องมีที่วัดอุณหภูมิแสดงให้เห็นสถานะของอุณหภูมิของตู้สินค้า

3) Garment container เป็นตู้สินค้าที่ออกแบบมาสำหรับการบรรจุสินค้าที่เป็นเสื้อผ้า โดยมีราวสำหรับแขวนเสื้อ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะใช้กับสินค้าที่เป็น fashion ซึ่งไม่ต้องการที่จะมีการพับ หรือบรรจุใน Packing ที่จะมีผลทำให้เสื้อผ้ามีการยับหรือไม่สวยงาม

4) Open top เป็นตู้ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องเป็น 40 ฟุต โดยจะออกแบบมาไม่ให้มีหลังคา สำหรับใช้ในการวางสินค้าขนาดใหญ่ เช่น เครื่องจักร ซึ่งไม่สามารถขนย้ายผ่านประตูตู้ได้จึงต้องขนย้ายโดยการยกส่วนบน ของตู้แทน

5) Flat - rack เป็นพื้นราบมีขนาดกว้างและยาว ตามขนาดของคอนเทนเนอร์ (container) คอนเทนเนอร์มาตรฐาน โดยจะเป็นตู้คล้ายกับคอนเทนเนอร์ที่มีแต่พื้น platform สำหรับใส่สินค้าที่มีลักษณะเป็นพิเศษ เช่น เครื่องจักร แท่งหิน ประติมากรรม รถแทรกเตอร์

วิธีการคิดค่าระวางเรือ (freight) การขนส่งสินค้าโดยใช้ตู้คอนเทนเนอร์ ส่วนใหญ่บริษัทเรือจะต้องเป็นผู้เตรียมตู้คอนเทนเนอร์ โดยผู้ที่ใช้ตู้จะต้องทำการจองตู้โดยเอกสารที่เรียกว่า Shipping Particular หรือใบจอง (Booking) ซึ่งรายละเอียดจะต้องสอดคล้องกับ Letter of Credit ส่วนเอกสารที่ใช้เป็นใบรับสินค้าของตัวแทนบริษัทเรือ คือ Bill of Lading เป็นเอกสารสำคัญในการเรียกเก็บเงินจากธนาคารที่เรียกว่า Bank Negotiated Process ในการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศคู่ค้าจะต้องมีการตกลงว่าผู้ซื้อหรือผู้ขายสินค้าจะเป็นคนจ่ายค่าระวางเรือ (Freight Charge) หากผู้ขายสินค้าเป็นผู้ชำระเรียกว่า Freight Prepaid หากจะให้ผู้ซื้อเป็นผู้ชำระค่าระวางเรือเมื่อถึงปลายทาง เรียกว่า Freight Correct (กรมประมง, 2561)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวทางการวิจัย แนวทางการวิจัย (Research Approach) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ประชากรใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเดินเรือ ผู้ประกอบการบริษัทนำเข้าและส่งออกที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และ ตัวแทนสมาคมขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าและส่งออก ที่มีที่ตั้งในพื้นที่ท่าเรือคลองเตย กรุงเทพฯ และท่าเรือแหลมฉบัง จังหวัดระยอง

กลุ่มตัวอย่างใช้การคัดเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือการสัมภาษณ์โดยกำหนดตัวผู้ตอบเป็นการเฉพาะเจาะจงเพราะผู้ตอบเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ศึกษา ซึ่งบุคคลประเภทนี้เรียกว่า “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการพิจารณาเลือกตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพมาดำเนินการประมวลผลข้อมูล อันนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 15 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการเดินเรือ 5 คน 2) ผู้ประกอบการบริษัทนำเข้าและส่งออกที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 5 คน และ 3) ตัวแทนสมาคมขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าและส่งออก 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือวิจัยเพื่อใช้เก็บข้อมูล ได้แก่

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง (Structure Interview)

2) โปรแกรมซูม (ZOOM) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกในกรณีที่ไม่สามารถเดินทางไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างได้เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

3) โสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการประชุม การบันทึกภาพการพบปะสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การบันทึกภาพสถานที่สำคัญ รูปถ่ายและเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบในการจัดทำรายงานผลการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

1) การเตรียมข้อมูล เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความทางวิชาการ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ในการนี้ผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะในส่วนที่เชื่อมโยง หรือที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ และกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับบทสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการให้บริการสายการเดินเรือ ผู้ประกอบการบริษัทนำเข้าและส่งออก และสมาคมขนส่งสินค้าเพื่อการนำเข้าและส่งออก โดยผู้วิจัยแนะนำตัวกับผู้ให้สัมภาษณ์ การชี้แจงความเป็นมาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขั้นตอนต่าง ๆ แก่ ผู้ถูกสัมภาษณ์ ในระหว่างการสัมภาษณ์อาจมีการพูดคุยเพื่อปรับบรรยากาศ ก่อนที่ผู้วิจัยจะทำการบันทึกเทปและจดบันทึกประเด็นสำคัญในระหว่างการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดเป็นหมวดหมู่แยกประเภทและเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลตามขอบเขตของงานวิจัยโดยการนำเสนอข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการนำเสนอในรูปแบบพรรณนา (Descriptive) เพื่อนำมาแปลผล และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 พบว่านับตั้งแต่พบการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ที่ได้แพร่ระบาดไปทั่วโลก รัฐบาลของแต่ละประเทศได้มีการเพิ่มระดับความเข้มข้นของมาตรการป้องกัน ตั้งแต่การเว้นระยะห่างทางสังคมไปจนถึงการปิดประเทศหรือล็อกดาวน์ มาตรการเหล่านี้ทำให้เกิดการชะงักของอุปสงค์การบริโภคและอุปทานในภาคการผลิตและการบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการขนส่งสินค้าทางทะเล การขนส่งทางทะเลนั้นเป็นการขนส่งระหว่างประเทศที่สำคัญของโลก และการขนส่งทางทะเลส่วนใหญ่เป็นการขนส่งด้วยระบบตู้คอนเทนเนอร์ ในช่วงที่ผ่านมาเกิดวิกฤตขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ (Container Shortage) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศเป็นอย่างมากอยู่แล้ว และเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ก็ยิ่งซ้ำเติมความรุนแรงของปัญหาดังกล่าว อีกทั้งการระบาดของโควิด-19 ก็ยังส่งผลกระทบทำให้ค่าขนส่งสินค้าทางทะเลเพิ่มขึ้นด้วย และปัญหาความยุ่งยากในกระบวนการช่วงที่โควิดระบาด ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามของรัฐบาล ทำให้การตรวจปล่อยสินค้าทั้งขาเข้าและขาออกเกิดความล่าช้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง Work from Home หรือ แบ่งกะการทำงาน และขาดแคลนเรือในท้องตลาด เนื่องจากเวลาอยู่ในท่าเรือเพิ่มขึ้น เวลาอีกเรือเพิ่มขึ้นหรือเรือบางลำต้องยกเลิกสัญญาเช่าเหมาเรือกะพันตันเมื่อพบว่าลูกเรือติดโควิด

2. แนวทางการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งพบว่าการดำเนินการนั้นสามารถทำได้อย่างจำกัด เนื่องจากการกำหนดค่าขนส่งทางทะเลนั้นขึ้นอยู่กับบริษัทที่ให้บริการเดินเรือ ซึ่งผูกขาดโดยต่างชาติที่เป็นปัญหาในระดับโลกและมีมาอย่างยาวนาน ดังนั้น แนวทางการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากนานาประเทศที่ส่งออกจำนวนมากให้เข้ามาช่วยร่วมกันผลักดันหรือเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังนี้

1) ผลักดันประเด็นการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลให้เข้าสู่เวทีนานาชาติ เพื่อให้มีการพิจารณาแก้ไขปัญหาร่วมกัน ปัญหาค่าขนส่งสินค้าทางทะเลเพิ่มขึ้นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นวิกฤตระดับโลก การกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลจึงเป็นประเด็นระดับนานาชาติ ซึ่งทางออกสำหรับปัญหานี้ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นสอดคล้องกันไปทิศทางเดียวกันว่า การแก้ไขปัญหาค่าขนส่งสินค้าทางทะเลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้น สามารถทำได้อย่างจำกัด เนื่องจากการกำหนดค่าขนส่งทางทะเลนั้นขึ้นอยู่กับบริษัทที่ให้บริการเดินเรือที่ผูกขาดเป็นปัญหาระดับโลกและมีมาอย่างยาวนาน ดังนั้นแนวทางการแก้ไขปัญหาจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศที่ส่งออกจำนวนมากให้เข้ามาช่วยร่วมกันผลักดันหรือเสนอแนวทางแก้ไขปัญห เพราะการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ และอัตราค่าระวางเรือที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศ และส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนทั้งผู้นำเข้า และส่งออกสินค้า บริษัทตัวแทนผู้บริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ สายการบินเรือ รวมถึงผู้ให้บริการโลจิสติกส์ที่เกี่ยวข้อง อาทิ คลังสินค้า ดังนั้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มจึงควรร่วมกันผลักดันการหารือสู่เวทีระดับโลกให้มีการพิจารณาแก้ไขปัญหาร่วมกันโดยด่วน

2) หน่วยงานกำกับดูแลด้านการแข่งขันทางการค้าในแต่ละประเทศ ต้องให้ความสำคัญและเร่งพัฒนากลไกควบคุมการแข่งขันและการกำหนดอัตราค่าระวางและค่าบริการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางทะเล เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างสายการบินเรือและผู้ส่งสินค้าโดยเฉพาะ SME โดยทั่วไปสายเรือจะมีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าในการกำหนดปริมาณเรือ ระวางสินค้า ค่าระวาง และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางทะเล การควบคุมการปฏิบัติตาม Service Contract อย่างเป็นรูปธรรมจะช่วยผู้ส่งออกรวมทั้ง SME ทำให้สายเรือสามารถรักษาระดับคุณภาพบริการการขนส่งสินค้าทางทะเลที่สามารถตอบสนองการพัฒนาการค้าระหว่างประเทศได้อย่างยั่งยืน เป็นรูปธรรมและสามารถดำเนินการกำกับดูแลได้ทั่วโลก

3) มีการกำหนดนโยบายด้านราคาของผู้ให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์มีความชัดเจน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ รวมถึงการสร้างเวทีให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมหารือเพื่อหาทางออกร่วมกันก่อนบังคับใช้กฎหมาย สำหรับนโยบายด้านราคาของผู้ให้บริการขนส่งและโลจิสติกส์ควรมีการกำหนดหรือจัดทำข้อเสนอแนะทางกฎหมายที่มีความชัดเจน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นโยบายมีความน่าเชื่อถือ ตลอดจนจะช่วยให้การแก้ไขปัญหาในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ควรมีการสร้างเวทีให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมหารือเพื่อหาทางออกร่วมกันก่อนบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงรัฐบาลหลายประเทศมีแนวคิดในการจัดตั้งสายการบินเพื่อขับเคลื่อนนโยบายในการลดต้นทุนการขนส่งเพิ่มปริมาณระวางขนส่ง ลดการขาดดุลค่าระวางเรือ และเสริมศักยภาพการแข่งขันให้กับกองเรือของประเทศตน อย่างไรก็ตาม ควรคำนึงถึงสภาพการแข่งขันที่รุนแรงของสายเรือที่มุ่งเน้นการสร้างเส้นทางให้บริการที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงท่าเรือและเส้นทางการค้าหลักและรองทั่วโลก และมุ่งลดต้นทุนด้วยการประหยัดต่อขนาดการขนส่งซึ่งเป็นอุปสรรคสำหรับเรือขนาดเล็กที่มีเงินทุนจำกัดในการลงทุนเพื่อตอบสนองเรื่องดังกล่าว และสถานการณ์ในระยะยาวของตลาดขนส่งสินค้าทางทะเลซึ่งอาจกลับเข้าสู่วัฏจักรขาลงในอนาคตอันอาจทำให้การลงทุนไม่ประสบความสำเร็จและกลายเป็นหนี้สินของประเทศ

4) ยกระดับการจัดการระบบข้อมูลตู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาปริมาณตู้สินค้าขาดแคลน การขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องภายนอกจำนวนมากและทั่วโลกต่างประสบปัญหาเดียวกัน ในสถานะปกติการรับส่งตู้คอนเทนเนอร์เปล่าต้องใช้ระยะเวลาในการรับส่งตู้คอนเทนเนอร์ ส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจรแออัดภายในลานตู้คอนเทนเนอร์เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาด้านต้นทุนการขนส่ง ส่งผลต่อกระบวนการบรรจุสินค้าที่โรงงานและการคืนตู้คอนเทนเนอร์สินค้าให้ทันกำหนดการเรือเข้าออก เมื่อเกิดการระบาดของโควิดยิ่งซ้ำเติมปัญหาดังกล่าวให้รุนแรงขึ้น เนื่องจากกระบวนการขนส่งทางทะเลทั้งแรงงานและท่าเรือต้องหยุด ทำให้การหมุนเวียนตู้คอนเทนเนอร์ต้องหยุดชะงักและขาดแคลนในการขนส่งสินค้าทางทะเล ดังนั้นการแก้ไขปัญหาในระยะยาวจึงต้องมีการพัฒนาจัดการระบบข้อมูลตู้สินค้าเข้า-ออกรายวันอย่างใกล้ชิดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการหมุนเวียนตู้คอนเทนเนอร์นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าโดยตู้คอนเทนเนอร์ควรมีการพัฒนารูปแบบการติดตามและควบคุมตู้คอนเทนเนอร์ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามาช่วยในกระบวนการทำงานไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการบรรจุสินค้าลงในตู้คอนเทนเนอร์หรือกระบวนการขนย้ายสินค้าเพื่อมาบรรจุในตู้คอนเทนเนอร์ รวมถึงกระบวนการตรวจสอบสินค้า ให้มีความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงทำให้ต้นทุนของกระบวนการทำงานลดน้อยลง เช่น จากเดิมมีการใช้พนักงานในการตรวจนับสินค้า จึงทำให้ตู้คอนเทนเนอร์ที่เข้ามาในลานขนส่งสินค้าโดยตู้คอนเทนเนอร์ต้องใช้เวลาในการตรวจนาน ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและความสะดวกรวดเร็วในการนำตู้หมุนกลับไปใช้ในการบรรจุสินค้าโดยตู้คอนเทนเนอร์ใหม่

5) พัฒนาระบบแพลตฟอร์มการค้าอิเล็กทรอนิกส์ทั้งระดับประเทศ (National Digital Trade Platform) และระดับภูมิภาค (Regional Digital Trade Platform) ตลอดจนระบบดิจิทัลในอุตสาหกรรมการขนส่งสินค้าทางทะเล การพัฒนาระบบแพลตฟอร์มการค้าอิเล็กทรอนิกส์ แต่ละประเทศต้องเร่งขับเคลื่อนพัฒนาระบบแพลตฟอร์มการค้าอิเล็กทรอนิกส์ทั้งระดับประเทศ และระดับภูมิภาค ตลอดจนการพัฒนาระบบดิจิทัลในอุตสาหกรรมพาณิชย์ภายในประเทศ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่าเรือและเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานของโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์ขนถ่ายสินค้าในท่าเรือ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเจ้าของสินค้า ผู้ขนส่ง สายเรือ ท่าเรือ หรือหน่วยงานภาครัฐที่ออกใบอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าส่งออก เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าให้สอดคล้องกับความตกลงด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าและลดปัญหาความล่าช้าของเรือและความแออัดในท่าเรือ

จะเห็นได้ว่า แนวทางข้างต้นอาจจะต้องใช้ระยะเวลายาวนาน อีกทั้งการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ยังเป็นปัจจัยภายนอกที่ผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมได้ และอัตราค่าระวางเรือที่ปรับสูงขึ้นก็เป็นไปตามที่บริษัทผู้ให้บริการเดินเรือกำหนด รวมทั้งยังมีเรื่องราคาน้ำมันในตลาดโลกเข้ามาด้วย ทั้งหมดจึงเป็นต้นทุนที่ค่อนข้างแก้ได้ยาก การแก้ไขปัญหาในระยะสั้นบริษัทส่งออกและนำเข้าสินค้าอาจจะหันมาให้ความสำคัญกับการจัดการต้นทุนภายในเพื่อลดต้นทุนแฝงอื่น ๆ อีกทางหนึ่งได้

อภิปรายผล

1. สถานการณ์การขนส่งสินค้าทางทะเลในช่วงการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 อภิปรายผลได้ดังนี้ การขาดแคลนเรือขนส่ง การขาดแคลนแรงงาน และการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ได้ส่งผลกระทบต่ออัตราค่าระวางเรือสำหรับการขนส่งสินค้ามีอัตราสูงขึ้น เนื่องจากมีความต้องการสินค้าสูง แต่ทรัพยากรต่าง ๆ ไม่เพียงพอสำหรับการนำเข้าและส่งออกเหมือนสถานการณ์ปกติ จึงทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากร ส่งผลให้ค่าระวางเรือสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อต้นทุนของผู้ส่งออกและผู้นำเข้าสินค้า นอกจากนี้แนวทางแก้ไขปัญหาค่าขนส่งสินค้าทางทะเลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -19 ก็สามารถทำได้อย่างจำกัด เนื่องจากการกำหนดค่าขนส่งทางทะเลนั้นขึ้นอยู่กับบริษัทที่ให้บริการเดินเรือและปัญหาการผูกขาดของต่างชาติที่เป็นปัญหาในระดับโลก และมีมาอย่างยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) (2564) ที่ได้ศึกษาและประเมินผลกระทบของโควิด-19 ต่อสังคมและเศรษฐกิจไทย เพื่อประมวลความรู้ด้านการจัดการชุดนโยบายและมาตรการในการรับมือวิกฤต โรคระบาดโควิด-19 และโรคระบาดที่อาจ จะเกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้ระดับราคาค่าขนส่งสินค้าสูงขึ้น เกิดจาก 2 สาเหตุหลัก คือ 1) ปัญหาการขนส่งที่ไม่สมดุลกันระหว่างการผลิตสินค้าจากจีนไปยุโรปและสหรัฐ และจากยุโรปและสหรัฐกลับมาที่จีน ทำให้เกิดปัญหาตู้คงค้างจำนวนมากที่ยุโรปและสหรัฐ เมื่อจำนวนตู้ลดลงจึงทำให้เกิดปัญหาตู้ขาดแคลน ระดับราคาจึงเพิ่มสูงขึ้น และ 2) ปัญหาการผูกขาดสายการเดินเรือในลักษณะการรวมเป็นกลุ่ม Cartel ของธุรกิจเดินเรือ ทำให้ระดับราคากลายเป็นราคาผูกขาดทำให้ธุรกิจสามารถกำหนดราคาที่สูงขึ้น และสามารถเก็บเพิ่มเติมต้นทุนพิเศษได้ เช่น ค่าท่าเรือแออัด ค่าน้ำมันสะอาด ค่าดูแลลักษณะ นอกจากนี้แนว ทางแก้ไขสำหรับปัญหานี้ ก็สามารถทำได้อย่างจำกัด เพราะว่า ปัญหาการผูกขาดของต่างชาติเป็นปัญหาในระดับโลก ต้องมีประเทศที่ส่งออกจำนวนมากเข้ามาช่วยร่วมกดดันดำเนินการ ในขณะที่สิ่งที่ภาครัฐยังสามารถดำเนินการได้ คือ การกำหนดค่าเหมาะสมของค่าบริการสินค้านำเข้า (หมวดค่าใช้จ่ายพิเศษ) และการกำหนดระดับราคาที่เหมาะสมในกรณีที่มีการนำเข้าสินค้าแบบไม่เต็มคอนเทนเนอร์

2. แนวทางทางการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลที่เหมาะสมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 อภิปรายผลดังนี้ การกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลจะขึ้นอยู่กับบริษัทที่ให้บริการเดินเรือ ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ของผู้ประกอบการส่งออกและนำเข้าสินค้าผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญการลดต้นทุนภายใน ซึ่งสอดคล้องกับนิตยา ชูมี (2552) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดทำดัชนีค่าบริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ทางทะเล ได้ชี้ให้เห็นว่าความเสี่ยงเกี่ยวกับเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจประเทศ และความไม่แน่นอนทางการเมือง ความเสี่ยงดังกล่าวนี้ เป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบริษัทแต่บริษัทต้องปรับตัวปรับโครงสร้างภายในให้เหมาะสมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว โดยมีมาตรการเรื่องการลดต้นทุนทั้งต้นทุนการดำเนินการและต้นทุนการบริหาร, มาตรการมุ่งเน้นการรักษาฐานลูกค้าเดิมและขยายฐานลูกค้าใหม่ มาตรการในการเปิดธุรกิจใหม่ เช่น ธุรกิจทางด้านพลังงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัญหาการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ ที่ส่งผลกระทบต่ออัตราค่าระวางเรือ สำหรับการขนส่งสินค้ามีราคาสูงขึ้น เนื่องจากมีความต้องการสินค้าสูง แต่มีตู้คอนเทนเนอร์ไม่เพียงพอสำหรับการส่งออก จึงทำให้เกิดการแย่งชิงตู้คอนเทนเนอร์ ส่งผลให้ค่าระวางสูงขึ้น

โดยค่าระวางเรือนั้นถูกกำหนดจากหลักอุปสงค์และอุปทาน ในด้านฝั่งอุปสงค์นั้น เป็นผลจากความต้องการสินค้าที่มากขึ้น อย่างไรก็ตามฝั่งด้านอุปทาน ประเทศที่ต้องการส่งออกนั้นก็มีต้นทุนเทนเนอร์ไม่เพียงพอ เนื่องจากปัญหาตู้คอนเทนเนอร์ตกค้างในประเทศปลายทาง และสอดคล้องกับ วันเพ็ญ ไกรเกียรติสกุล (2549) วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยค่าระวางการขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศ: กรณีศึกษาเส้นทางไทย-เซี่ยงไฮ้ และเส้นทางไทย-สิงคโปร์ ได้พบว่า ตลาดบริการขนส่งสินค้าทางทะเลมีการแข่งขันระดับสูง ทำให้ราคาค่าระวางมีความผันผวนตามความต้องการและสภาวะของการขนส่งสินค้าทางทะเล การแบ่งค่าระวางออกเป็นค่าระวางพื้นฐานและค่าธรรมเนียมพิเศษแสดงให้เห็นว่า ค่าธรรมเนียมพิเศษมีความผันผวนมากกว่าค่าระวางพื้นฐาน ดังนั้น ค่าระวางการขนส่งสินค้าทางทะเลขึ้นอยู่กับค่าธรรมเนียมพิเศษ เช่น ค่าปรับอัตราเงินตรา และค่าปรับอัตราน้ำมัน รวมถึงค่าเหมาเหมาโดยตรง (Direct Additional) ค่าถ่ายลำ ค่าลากตู้ และค่าท่าเรือแออัด นอกจากนี้ ค่าระวางเรือยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น อุปสงค์และอุปทานในตลาด ต้นทุนในการขนส่ง และอื่น ๆ สอดคล้องกับ จิรวัดน์ สุริยะโชติชยางกุล (2563) TDRI Thailand Development Institut) เรื่อง ปัญหาการปฏิบัติตามกฎระเบียบในช่วงวิกฤตโควิด-19 พบว่า ประชาชนจำนวนมากไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าว ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา เป็นเหตุให้มาตรการในการรับมือกับโรคระบาดไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถลดทอนความเสี่ยงได้อย่างที่ควรจะเป็นมูลเหตุที่ประชาชนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของภาครัฐสามารถเกิดขึ้นได้ใน 2 กรณี คือ 1) ประชาชนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ โดยมีเหตุจำเป็น และ 2) ประชาชนไม่ปฏิบัติตามเนื่องจากไม่ให้ความสำคัญกับมาตรการภาครัฐ ในกฎอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 (International Health Regulation 2005: IHR2005) กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข (2561). และกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ การระบาดใหญ่ของโควิด-19 ได้ทดสอบกรอบการทำงานในปัจจุบัน และเปิดเผยว่าไม่เพียงพอต่อการรับมือกับภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพที่สำคัญทั่วโลก ประเทศต่าง ๆ ได้กำหนดหรือล้มเหลวในการกำหนดมาตรการควบคุมต่าง ๆ ซึ่งเราได้เห็นผลกระทบที่เกิดขึ้นบนเรือโดยสารทั่วโลกแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรม การเดินเรือมีผลกระทบทางเศรษฐกิจทั่วโลกอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นกฎระเบียบระหว่างประเทศที่เหมาะสมและบังคับใช้ได้จึงมีความจำเป็นเพื่อให้แน่ใจว่ามีการควบคุมการระบาดของโรคติดต่อในอนาคตอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรประสานงานรัฐบาลไทยและรัฐบาลประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศ ในการสร้างเวทีให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมกันเพื่อหารือ เรื่องการพัฒนากฎเกณฑ์มาตรการควบคุมต่าง ๆ ในการสร้างกฎระเบียบระหว่างประเทศที่เหมาะสม และบังคับใช้ได้จริงของกรอบการทำงานระหว่างประเทศต่อการรับมือกับภาวะฉุกเฉิน เพื่อให้แน่ใจว่ามีการควบคุมการระบาดของโรคติดต่อใหม่ ๆ ในอนาคตอย่างเพียงพอ

2. ควรประสานงานรัฐบาลไทยและรัฐบาลประเทศต่าง ๆ และองค์การระหว่างประเทศ ในการสร้างเวทีให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมกันเพื่อหารือ เรื่องการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เนื่องจาก การกำหนดค่าขนส่งทางทะเลนั้นขึ้นอยู่กับบริษัทที่ให้บริการเดินเรือ และเกิดจากปัญหาการผูกขาดของต่างชาติที่เป็นปัญหาในระดับโลกและมีมาอย่างยาวนาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยความเสี่ยงอื่น ๆ เช่น ความแออัดของท่าเรือ หรือการที่เรือจอดท่าเรือนานวันขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากขาดแคลนแรงงานในการขนย้ายสินค้า ซึ่งทำให้เกิดการรอคอยเทียบท่ามีค่าใช้จ่ายรายวันที่เพิ่มขึ้น ที่ส่งผลต่อต้นทุนการจัดการขนส่งสินค้าทางทะเลในภาพรวม และส่งผลให้ราคาค่าระวางเรือสูงขึ้นตามไปด้วย

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเพิ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นกลุ่มของรัฐบาลด้านนโยบายหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าทางทะเล เช่น กรมเจ้าท่า เพื่อรับฟังนโยบายและแนวทางการกำหนดค่าขนส่งสินค้าทางทะเลที่เหมาะสมต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019

เอกสารอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก. (2555). *แผนยุทธศาสตร์กรมการขนส่งทางบก พ.ศ. 2554 – 2558*. ค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2564, จาก <http://www.dlt.go.th/th/attachments/plan48-51/2223>
- กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข. (2561). *International Health Regulation (2005) THIRD EDITIO กฎอนามัยระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 (2005)*. ค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2564, จาก https://cdn.who.int/media/docs/default-source/searo/thailand/thai.pdf?sfvrsn=9bb97cfd_0
- กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์. (2563). การขับเคลื่อนระบบโลจิสติกส์บนความปกติใหม่ (New Normal) ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *จดหมายข่าวกองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์*, 3(2), 4-7. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2564 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=10961
- จิรวัฒน์ สุริยะโชติขยางกุล. (2563). *ปัญหาการปฏิบัติตามกฎระเบียบในช่วงวิกฤตโควิด-19*. ค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2564, จาก <https://tdri.or.th/2020/02/covid-4/>
- นิตยา ชูมี. (2552). *การจัดทำดัชนีค่าบริการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศทางทะเลเพื่อการนำไปประกอบการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการโลจิสติกส์ของภาครัฐและเอกชน*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- พิมพ์ชนก โสว. (2564). *Container Shortage: COVID-19 และการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์*. ค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/7325>
- วันเพ็ญ ไกรเกียรติสกุล. (2549). *การวิเคราะห์ปัจจัยค่าระวางการขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศ: กรณีศึกษาเส้นทางไทย-เซี่ยงไฮ้ และเส้นทางไทย-สิงคโปร์* (วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สภาผู้ส่งออกสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย. (2563). *สรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2563 และแผนงาน/โครงการปี 2564*. กรุงเทพฯ: สภาผู้ส่งออกสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). (2564). *ปัญหาค่าขนส่งทางเรือสูงในช่วงโควิด-19*. ค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2564, จาก <https://tdri.or.th/2021/04/covid-111/>
- สำราญ ทองเล็ก. (2553). *การจัดการกิจการพาณิชย์นาวี*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- สรารัฐ พุฒนวล. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งทางเรือระนอง จังหวัดระนอง* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- MarinerThai.com. (ม.ป.ป.). *การขนส่งทางเรือด้วยระบบตู้คอนเทนเนอร์*. ค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2564, จาก <http://www.marinerthai.net/sara/viewsara1006.php>
- Millefiori et al. (2021). *COVID-19 impact on global maritime mobility*. ค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2564, จาก <https://doi.org/10.1038/s41598-021-97461-7>
- Thaipublica. (2020). *WHO ประกาศการแพร่ระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เป็นภาวะฉุกเฉินโลกด้านสาธารณสุข*. ค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2564, จาก <https://thaipublica.org/2020/01/who-international-health-emergency-corona-virus-outbreak-2020/>

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์

Factors Affecting the Performance of Employees in Auto Parts Factory

พรศักดิ์ พรสุขสว่าง¹, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล², สโรชนี ศิริวัฒนา³ และ สุดา สุวรรณภิรมย์⁴
Pornsak Pornsuksawang¹, Chandej Charoenwiriyakul², Srochinee Siri wattana³
and Suda Suwannapirom⁴

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2,3,4}
Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2,3,4}
E-mail: s63563827028@ssru.ac.th¹

Received: November 29, 2023

Revised: December 26, 2023

Accepted: December 27, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ หัวหน้างานและพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอะไหล่ทดแทน จำนวน 400 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis: MRA) ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงงานอะไหล่รถยนต์มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมักจะมียุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการส่งมอบสินค้าที่ผลิตทันต่อความต้องการของลูกค้าทั้งภายในและภายนอก มักจะค้นพบวิธีการทำงานให้มีประสิทธิผลมากกว่าเดิม มักจะทำงานได้ดีกว่าโดยเฉลี่ยของคนส่วนใหญ่ และมักจะผลิตผลงานที่ดีเลิศ ตามลำดับ และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ คือ การพัฒนาบุคคล ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ผู้ประกอบการโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กร และการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานและองค์กรมากขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาบุคคล, ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน, พนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์

Abstract

This Article aimed to 1) study of performance efficiency of automobile spare parts factory employees and 2) study the factors affecting the performance of employees in auto parts factories. The research model was quantitative research. The sample group was 400 supervisors and employees working in the parts manufacturing industry using a specific selection method. The research instrument was a questionnaire analyzed by means, standard deviation, and multiple regression analysis. The results showed that 1) the auto parts factory had the overall efficiency of the auto parts factory employees. At a high level, they tend to have the highest average method of solving problems and obstacles in their work, followed by delivering products on time for internal and external customer needs. Often, they find ways to work more

productively. Usually, it works better than most people's average. And tend to produce excellent results, respectively. 2) The factor affecting the effectiveness of the employees in the auto parts factory is human development. Findings from this research can be used as a guideline by auto parts factory operators to improve organizational management and set human development strategies to be more effective for employees and the organization.

Keywords: Personnel Development, Performance, Employees in Auto Parts Factory

บทนำ

โครงสร้างของอุตสาหกรรมยานยนต์นั้นจะประกอบด้วยผู้ประกอบการ 2 ประเภทใหญ่ ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) คือ (1) กลุ่มกิจกรรมหลัก (core activities) ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการยานยนต์และผู้ผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ที่สามารถจำแนกตามโครงสร้างการผลิตและลำดับขั้นประกอบด้วย ผู้จัดหาวัตถุดิบ ลำดับที่ 1 หรือผู้ผลิตชิ้นส่วนลำดับที่ 1 (first tier, tier I) คือ ผู้ผลิตชิ้นส่วนประเภทอุปกรณ์และจัดส่งให้แก่โรงงานประกอบยานยนต์โดยตรง ซึ่งจะมีขีดความสามารถทางเทคโนโลยีการผลิตชิ้นส่วนที่ได้มาตรฐานตามที่โรงงานประกอบกำหนด ผู้จัดหาวัตถุดิบลำดับที่ 2 หรือผู้ผลิตชิ้นส่วนลำดับที่ 2 (second tier, tier II) คือ ผู้ผลิตชิ้นส่วนย่อย (individual part) เพื่อจัดส่งให้แก่ผู้ผลิตชิ้นส่วนลำดับที่ 1 ซึ่งอาจได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากผลิตชิ้นส่วนลำดับที่ 1 และผู้ผลิตชิ้นส่วนลำดับที่ 3 (third tier, tier III) คือ ผู้ผลิตวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนเพื่อจัดส่งให้แก่ผู้ผลิตชิ้นส่วนลำดับที่ 1 และ 2 (2) กลุ่มกิจกรรมสนับสนุน (support activities) ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมต้นน้ำ (upstream industrial) ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิตวัตถุดิบ เช่น เหล็ก กระดาษ กระจก หนัง ผ้าพลาสติก เป็นต้น โดยมีการผลิตตามความต้องการของผู้ผลิตชิ้นส่วน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มของผู้ผลิตเครื่องจักรกล แม่พิมพ์ อุปกรณ์ยึดจับชิ้นงานและเครื่องมือต่าง ๆ กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ (service industrial) เช่น ผู้ให้บริการกระจายสินค้าบริการด้านการเงิน การตรวจสอบและทดสอบ กลุ่มนโยบายและสนับสนุน เป็นต้น (พัชรภรณ์ เนียมมณี และวลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์, 2558)

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งแนวทางล่าสุดคือ การมุ่งเน้นไปสู่การใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรามากขึ้น หลายอุตสาหกรรมของไทยจึงมุ่งไปสู่การพัฒนาในทิศทางนั้น สอดรับกับทิศทางนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาลที่เน้นให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยใช้นวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนมากขึ้น ซึ่งอุตสาหกรรมยานยนต์นับว่าเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมนำร่องของไทย และเมื่อประกอบกับแนวโน้มความต้องการสินค้า ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของตลาดโลกด้วยแล้วทำให้การผลิตยานยนต์แบบเดิม ๆ อาจไม่สามารถตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (บายศรี จันอาจ, 2563)

การพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพนั้น การพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในองค์กรจึงเป็นวิธีที่องค์กรควรให้ความสำคัญ เนื่องจากบุคลากรในองค์กรเป็นปัจจัยในการกำหนดความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากบุคลากรในองค์กรมีแรงจูงใจในการทำงาน ทুমเทแรงกายแรงใจให้แก่การปฏิบัติงาน ซึ่งจะผลักดันบุคคลแต่ละคนให้เกิดความต้องการที่จะทำงานเกิดความพยายามพากเพียรที่จะทำงานจนสำเร็จลงด้วยมาตรฐานที่ดีเยี่ยม (วลัยพรรณ พรไพโรธสาร, 2559) นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมยานยนต์สถานประกอบกิจการในอุตสาหกรรมยานยนต์ส่วนใหญ่ คือ ปัญหาด้านคุณภาพของบุคลากรที่ขาดความรู้ ทักษะการทำงาน รวมถึงทัศนคติ ความอดทนต่อการทำงาน ขาดความมุ่งมั่นในการปรับปรุงการทำงาน การพัฒนานตนเอง การสื่อสาร เป็นต้น (บายศรี จันอาจ, 2563)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงพยาบาลพะเยา ซึ่งผลของการวิจัยในครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงพยาบาลพะเยา เพื่อให้ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม สถานประกอบการสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนในการดำเนินธุรกิจให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงพยาบาลพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงพยาบาลพะเยา

สมมติฐานการวิจัย

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงพยาบาลพะเยาขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคคล

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการบริหารจัดการ

Robbins & Decenzo (2005) กล่าวว่า การจัดการ (management) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กรมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ได้แก่ กระบวนการ (process) ประสิทธิภาพ (efficiency) และประสิทธิผล (effectiveness) ซึ่งกระบวนการ (process) หมายถึง หน้าที่ต่าง ๆ ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การโน้มนำองค์กร และการควบคุม สอดคล้องกับ Koontz (1968) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์การจัดการ และ Griffin (1999) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กรอบแนวคิดความรู้ และการกำหนดแนวทางในการจัดองค์กร รวมทั้งเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอหลักการบริหารจัดการโดยมุ่งเน้นตามแนวคิดของ Robbins & Decenzo (2005) เป็นสำคัญ

แนวคิดการพัฒนาบุคลากร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2559) กล่าวว่า การบริหารบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่ผู้บริหารใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการพิจารณาบุคลากร เพื่อสรรหา บรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่มีความสามารถ มีความเหมาะสมเข้ามาทำงานในหน่วยงาน และขณะปฏิบัติงานก็ได้มีการดำเนินการในการจัดทำประวัติ การพัฒนา และการบำรุงรักษาบุคคล เพื่อให้บุคคลสามารถ ปฏิบัติงานได้เต็มความสามารถ มีขวัญกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งการให้ผู้ที่พ้นจากงานสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มุ่งเน้นหลักการพัฒนาบุคลากร โดยการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ ทักษะ และวิธีการทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นสำคัญ

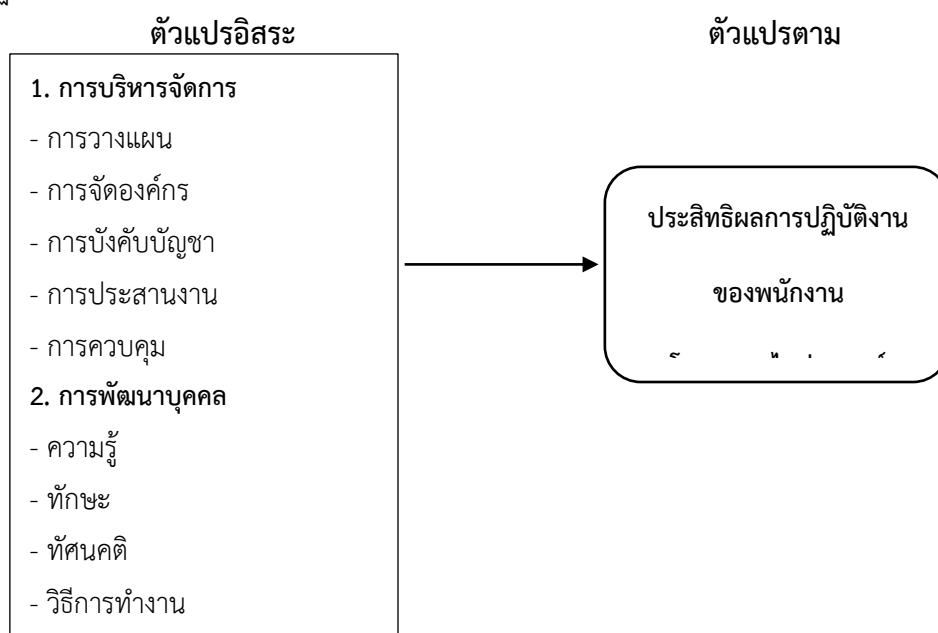
ประสิทธิผลขององค์กร

Lawrence & Lorsch (1967) พบว่า องค์กรที่ปฏิบัติงานได้ผลสูงสามารถปฏิบัติงานสนองตอบข้อเรียกร้องของสภาพแวดล้อมมากกว่าองค์กรคู่แข่ง จึงทำให้องค์กรคู่แข่งนั้นมีประสิทธิผลน้อยกว่า ทั้งองค์กรที่ประสบความสำเร็จที่สุดมีแนวโน้มที่จะสามารถรักษาสภาวะแห่งความแตกต่างของโครงสร้างให้สอดคล้องกับความแตกต่างกันของส่วนต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อม ซึ่งองค์กรต้องพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งยังมีความสามารถในการประสานความแตกต่างให้สามารถทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ด้วยทั้งองค์กร และ Schein (1970) ให้ความเห็นว่า ประสิทธิภาพขององค์กรอยู่ที่ความสามารถในการผสมผสาน ส่วนย่อยขององค์กรเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อไม่ให้เกิด

ทำงานของแต่ละส่วนซึ่งแตกต่างกันภายในองค์กรเดียวกันขัดแย้งกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างเป้าหมายของบุคคลและเป้าหมายขององค์กร

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดและทฤษฎีประสิทธิผลการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ หัวหน้างานและพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอะไหล่ทดแทนของบริษัททงนำอุตสาหกรรม (1990) จำกัด กรุงเทพมหานคร บริษัท ช.ชัยชนะกิจ จำกัด จังหวัดสมุทรสาคร และบริษัท ซีแอล เอ็นจิเนียริง จำกัด จังหวัดชลบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 388 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูล 400 คน และใช้วิธีการสุ่มแบบระบบกับโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ที่มีขบวนการผลิต กรรมวิธีการผลิต ที่ใกล้เคียงกัน และเป็นบริษัทขนาดเล็ก ที่ดำเนินการเป็นธุรกิจครอบครัว และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการรวบรวมแนวคิดทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคล และส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ลักษณะของข้อคำถามทั้ง 3 ส่วน เป็นคำถามปลายปิดโดยคำตอบแบ่งเป็น 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด (rating scales) โดยค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha - coefficient) ตามวิธีของครอนบาคของแบบสอบถามการวิจัยทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.840

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถามหัวหน้างานและพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอะไหล่ทดแทนของบริษัท จงนำอุตสาหกรรม (1990) จำกัด กรุงเทพมหานคร บริษัท ช.ชัยชนะกิจ จำกัด จังหวัดสมุทรสาคร และบริษัท ซีแอล เอ็นจิเนียริง จำกัด จังหวัดชลบุรี โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสาร รายงาน งานวิจัย ข้อมูลที่รวบรวมได้จากหน่วยงานราชการและเอกชน และข้อมูลจากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลการบริหารจัดการ การพัฒนาบุคคล และประสิทธิผลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็นตัวชี้วัดตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ตามแนวคิดของ เบสท์ (Best, 1997, p. 190) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis: MRA)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า โรงงานอะไหล่รถยนต์มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มักจะมีวิธีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมาคือ การส่งมอบสินค้าที่ผลิตทันต่อความต้องการของลูกค้าทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 3.80$) มักจะค้นพบวิธีการทำงานให้มีประสิทธิผลมากกว่าเดิม ($\bar{X} = 3.78$) มักจะทำงานได้ดีกว่าโดยเฉลี่ยของคนส่วนใหญ่ ($\bar{X} = 3.74$) และมักจะผลิตผลงานที่ดีเลิศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.73$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์

ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
1. มักจะมีวิธีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	3.84	0.70	มาก	1
2. มักจะผลิตผลงานที่ดีเลิศ	3.73	0.71	มาก	5
3. มักจะทำงานได้ดีกว่าโดยเฉลี่ยของคนส่วนใหญ่	3.74	0.68	มาก	4
4. การส่งมอบสินค้าที่ผลิตทันต่อความต้องการของลูกค้าทั้งภายในและภายนอก	3.80	0.66	มาก	2
5. มักจะค้นพบวิธีการทำงานให้มีประสิทธิผลมากกว่าเดิม	3.78	0.70	มาก	3
เฉลี่ยรวม	3.77	0.64	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มักจะมีวิธีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.84$, S.D.=0.70) รองลงมาคือ การส่งมอบสินค้าที่ผลิตทันต่อความต้องการของลูกค้าทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 3.80$, S.D.=0.66) มักจะค้นพบวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ($\bar{X} = 3.78$, S.D.=0.70) มักจะทำงานได้ดีกว่าโดยเฉลี่ยของคนส่วนใหญ่ ($\bar{X} = 3.74$, S.D.=0.68) และมักจะผลิตผลงานที่ดีเลิศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.73$, S.D.=0.71) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์คือ การพัฒนาบุคคล เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ได้ดีที่สุดคือ การพัฒนาบุคคล ($B = .890$) ซึ่งมีค่าเป็นบวก แสดงให้เห็นว่า หากการพัฒนาบุคคลเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression analysis)

การวิจัย 2 แนวทางในการหาผลของปัจจัย (Multiple Regression analysis)

Dependent Variable	ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน (Y)			
Independent Variable	การบริหารจัดการ (X ₁) การพัฒนาบุคคล (X ₂)			
Prediction: Goodness-of-Fit				
Multiple R	.797			
R Square	.635			
Adjusted R Square	.633			
Standard Error	.38842			
Analysis of Variance	Degree of Freedom	Sum of Square	Mean Square	
Regression	2	104.064	52.032	
Residual	397	59.896	.151	
F = 344.874	Sig. = .000	Durbin-Watson = 1.804		
Explanation: Variable in Equation				
Independent Variable	Unstandardized Coefficients (B)	Standardized Coefficients (Beta)	t - Value	Sig.
ค่าคงที่	.313		2.213	.027*
การบริหารจัดการ (X ₁)	.056	.053	1.336	.182
การพัฒนาบุคคล (X ₂)	.890	.762	19.366	.000*

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ค่า adjusted r square เท่ากับ .633 อธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 63.3 เหลืออีก 36.7 อธิบายได้ด้วยตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในสมการนี้

จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนเป็นค่าสมการที่แสดงว่าค่านี้ได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = .313 + .056X_1 + .890X_2$$

(2.213)** (1.336) (19.366)**

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t statistic

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากสมการพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ขึ้นอยู่กับการพัฒนาบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ได้ดีที่สุดคือ การพัฒนาบุคคล ($B = .890$) ซึ่งมีค่าเป็นบวก แสดงให้เห็นว่า หากการพัฒนาบุคคลเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมักจะมียุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อาจเนื่องมาจากพนักงานมีประสบการณ์การทำงานโดยเฉลี่ย 4-6 ปี ซึ่งถือว่าทำงานกับองค์กรเป็นระยะเวลานานพอสมควร จึงทำให้มีวิธีการจัดการกับปัญหาในการทำงานได้เป็นอย่างดี เนื่องจากได้พบกับปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน และพยายามหาวิธีการแก้ไขและนำมาเป็นบทเรียนในการแก้ไขปัญหาในคราวต่อ ๆ ไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ประภัสสร เจริญนาม (2561) ได้ศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชนในเขตบริการสุขภาพที่ 3-6 อยู่ในระดับดีมาก และยิ่งสอดคล้องกับ มยุรี วรรณสกุลเจริญ และชาญณรงค์ รัตนพนากุล (2563) พบว่า ความสำเร็จขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าภายใต้สภาวะของการเปลี่ยนแปลงอย่างสูงนั้น ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็คือ ผู้นำที่มีลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ขององค์กร และก่อให้เกิดประสิทธิผลเป็นอย่างดีแก่องค์กร และสอดคล้องกับ บายศรี จันอาจ (2563) พบว่า ความสำเร็จของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน ในเขตอุตสาหกรรม จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยองค์กรมีกำไรเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด องค์กรมียอดขายเพิ่มขึ้นและลูกค้ามีเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ขึ้นอยู่กับการพัฒนาบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งการพัฒนาบุคคล ($B = .890$) ซึ่งมีค่าเป็นบวก แสดงให้เห็นว่า หากการพัฒนาบุคคลเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย อาจเนื่องมาจากการพัฒนาบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย หากพนักงานได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้องค์กรเกิดประสิทธิผลในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ ตรีไชย (2562) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 2 แตกต่างกันได้แก่ ปัจจัยด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล การได้รับความยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า ค่าตอบแทน โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต สถานะทางอาชีพ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นโยบายและการบริหารงาน สภาพการทำงาน ความมั่นคงในงาน และวิธีการปกครองบังคับบัญชา และแตกต่างจาก อาณัฐ พรหมอ่อน (2559) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายการบริหารงาน ด้านการประสานงาน ด้านใช้หลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน วิชาการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ จากกลุ่มตัวอย่างคือ หัวหน้างานและพนักงานที่ปฏิบัติงานอยู่ในอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอะไหล่ทดแทน จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า พนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมักจะมียุทธวิธีในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ขึ้นอยู่กับการพัฒนาบุคคล

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ผู้ประกอบการโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์สามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการองค์กร และการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานและองค์กรมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงการบริหาร

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พนักงานโรงงานอะไหล่รถยนต์มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตผลงานที่ดีเลิศน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารโรงงานอะไหล่รถยนต์ควรกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมสนับสนุนให้พนักงานสร้างสรรค์ผลงานที่โดดเด่น เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ และมีการกระตุ้นโดยการแข่งขันด้านผลงานภายในองค์กรและภายนอกองค์กร ให้รางวัลสำหรับพนักงานที่มีผลงานดี

จากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ขึ้นอยู่กับการพัฒนาบุคคล ดังนั้น ฝ่ายทรัพยากรบุคคลของโรงงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ควรกำหนดแผนการพัฒนาบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้ด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การฝึกอบรมพนักงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง การพัฒนาวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล และการสร้างทัศนคติที่ดีต่อองค์กร เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะพนักงานโรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ในกรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร และชลบุรี เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทุกภาคส่วน ในอนาคตจึงควรทำการศึกษาในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- บายศรี จันอาจ. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนในนิคมอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภัสสร เจริญนาม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลชุมชน ในเขตบริการสุขภาพที่ 3-6. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 26(51), 316-341.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2559). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พัชราภรณ์ เนียมมณี และวลัยลักษณ์ อัครธีรวงศ์. (2558). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเสี่ยงของโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมยานยนต์ (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มยุรี วรรณสกุลเจริญ และชาญณรงค์ รัตนพนากุล. (2563). ประสิทธิภาพขององค์การ. วารสารศิลปการจัดการ, 4(1), 193-204.

- วลัยพรรณ พรไพโรธสาร. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มอะไหล่รถยนต์ จังหวัดนครราชสีมา*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุชาติ ตรีไชย. (2562). *ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการสืบสวน สอบสวน ตำรวจภูธรภาค 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาณัฐ พรหมอ่อน. (2559). *ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 6(2), 58-67.
- Griffin, R. W. (1999). *Management* (6th ed.). USA: Houghton Mifflin.
- Koontz, H. (1974). *Principles of Management*. New York: McGraw Hill
- Lawrence, P. R., & Lorsch, J. W. (1967). *Organization and environment*. Boston, MA: Cambridge
- Robbins, S. P., & Decenzo, D. A. (2005). *Management* (6th ed.). New York: Prentice Hall.
- Schein, E. H. (1970). *Organizational Psychology* (2nd ed.). NJ: Prentice-Hall.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.

**แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่**
**Sustainable development guidelines for eco-friendly tourism within the
boundaries of Khao Yai National Park in the new normal era**

ธนกร จินดาดวงรัตน์¹, ทวี แจ่มจำรัส², ชัยเดช ช่างเพียร³ และ ชัยวัฒน์ รวีโรจนวงศ์⁴
Thanakorn Chindaduangratn¹, Tawee Jamjumrus², Chaidet Changpian³, Tanavich Chindapradist⁴
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2,3,4}
Doctor of Philosophy Program in Development Administration, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2,3,4}
E-mail: wichai.jdar@gmail.com¹

Received: February 2, 2023

Revised: December 20, 2023

Accepted: December 21, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน 2) ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และ 3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 400 ตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้หลักเกณฑ์ 20 เท่าของตัวแปรสังเกต สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกประกอบด้วย ข้าราชการระดับผู้บริหารในระดับชาติและท้องถิ่นที่เป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวนทั้งสิ้น 17 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ การมีส่วนร่วม การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ พฤติกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากทั้งหมด 2) การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลเชิงสาเหตุโดยรวมต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่มากที่สุด รองลงมา พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ 3) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในยุคปกติใหม่ มีลักษณะเป็นภาพแผนภูมิประกอบด้วย การมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลรวมมากที่สุด เป็นฐานผลึกดันอยู่ล่างสุด มีพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ตรงกลาง และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมอยู่ในระดับบน

คำสำคัญ: การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, เชิงอนุรักษ์, อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Abstract

This research aims to study 1) the level of sustainable development of ecotourism destinations, 2) causal factors influencing the sustainable development of ecotourism destinations, and 3) present guidelines for sustainable development. It is mixed methods research. The quantitative study consisted of a sample of 400 tourists who traveled to Khao Yai National Park. The sample size was determined using the criterion of 20 times the observed variable. Stratified random sampling: Use questionnaires to collect data. Data were analyzed using structural equation modeling for qualitative research. Data were collected through in-depth interviews with government officials at the executive level at the national and local levels who were policymakers. The critical information provider is Khao Yai National Park Officials. There was 17 people, and the content was analyzed.

The research results found that 1) Sustainable development of eco-tourism destinations in Khao Yai National Park. Participation in tourism promotion Management of tourist attractions and tourism behavior All are at a high level. 2) Participation has an overall causal influence on the development of sustainable ecotourism destinations. in the Khao Yai National Park area in the new normal era the most, followed by the consumption behavior of tourists, tourism promotion, and management of tourist attractions, respectively. 3) Guidelines for developing sustainable ecotourism destinations in Khao Yai National Park. In the new normal era, it appears to be a chart with the most influential contribution overall. It is the bottom pushing base. There is a middle ground between tourist consumption behavior and tourism promotion. Management of tourist attractions helps promote them at the top level

Keywords: Tourism Development, Conservation-oriented, Khao Yai National Park

บทนำ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมและมีชื่อเสียงระดับโลก เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและทรงคุณค่า อยู่ในประเทศแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญและใหญ่ที่สุดในจังหวัดนครราชสีมา กับการเดินทางที่สะดวกทำให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับความนิยมและมีแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่จังหวัดนครราชสีมา เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทยประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาพนมดงรักหรือบริเวณขอบทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของที่ราบสูงโคราช มีเนื้อที่ประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,396 ไร่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกันถึง 11 อำเภอ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี นครนายก นครราชสีมา และสระบุรี ได้รับสมญานามว่าเป็น อุทยานมรดกของอาเซียน เป็นผืนป่าใหญ่ต้นกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้และสัตว์ป่านานาชนิด ตลอดจนมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สวยงามสภาพโดยทั่วไปประกอบด้วยเทือกเขาสลับซับซ้อน ได้แก่ เขาร่ม เป็นยอดเขาที่สูงที่สุด 1,351 เมตร เขาแหลมสูง 1,326 เมตร เขาเขียวสูง 1,292 เมตร เขาสามยอดสูง 1,142 เมตร เขาผ้าผาสูง 1,076 เมตร ประกอบด้วยทุ่งกว้างสลับกับป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ สภาพพื้นที่ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกจะลาดลง ส่วนทางทิศใต้ และทิศตะวันออกเป็นสูงชันขึ้นไปเรื่อย ๆ และเป็นแหล่งกำเนิดของต้นลำธารที่สำคัญ 5 สาย ได้แก่ แม่น้ำปราจีนบุรี แม่น้ำนครนายก แม่น้ำลำตะคอง แม่น้ำลำพระเพลิง และห้วยมวกเหล็ก (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, 2564)

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการจัดการบริการบ้านพัก บ้านพักเรือนแถว และค่ายพักเรือนแถว และค่ายพักแรมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว จำนวน 4 โซน ได้แก่ โซนศูนย์บริการนักท่องเที่ยว โซนศูนย์บริการท่องเที่ยว โซนบนเขา-จุดชมวิว โซนค่ายสุรัสวดี และโซนบ้านธาระไรต์ เพื่อให้ท่องเที่ยวสามารถพักค้างคือในอุทยานได้อย่างสะดวกและปลอดภัย โดยมีเจ้าหน้าที่ของอุทยานเป็นผู้จัดการบริการให้นักท่องเที่ยว โดยให้มีการจองล่วงหน้าก่อนเข้าพัก (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, 2564) โดยได้มีประกาศมาตรการจำกัดนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันนักท่องเที่ยวล้นอุทยานแห่งชาติ และกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปริมาณขยะและจำนวนรถยนต์ ดังนั้น จึงกำหนดให้มีการจองล่วงหน้าก่อนจะเข้าได้ท่องเที่ยวอุทยาน โดยเฉพาะการนอนพักค้างคืนบ้านพัก เจ้าหน้าที่อุทยานจะพิจารณาให้เข้าพักตามลำดับการจองที่พัก และจากสถิติที่ผ่านมาพบว่าส่วนใหญ่ท่องเที่ยวจะเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคมในปีถัดไป

จากสถานการณ์การประสบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจในประเทศไทยเป็นอย่างมาก จะเกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วม การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และพฤติกรรมผู้บริโภค ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงปัญหาข้างต้นของการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อกระตุ้นให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษา “แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่” เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในเกิดความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่ การมีส่วนร่วม การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และพฤติกรรมผู้บริโภคของนักท่องเที่ยว
2. เพื่อปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่
3. เพื่อนำเสนอแนวการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วม การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการแหล่งท่องเที่ยวและพฤติกรรมผู้บริโภคของนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่
2. การมีส่วนร่วม การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมผู้บริโภคของนักท่องเที่ยว
3. การมีส่วนร่วม การส่งเสริมการท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
4. การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

Ceballos (2016) กล่าวว่า เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำลายสิ่งแวดล้อมแต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชมศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพพืชพรรณ และสัตว์ป่าตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

Elizabeth (2018) ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นพร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

จากความหมายข้างต้นสรุปความได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวน หรือทำลายสิ่งแวดล้อมแก่ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมแต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชมศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพพืชพรรณลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่นด้วยแนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การจัดการแหล่งท่องเที่ยว (tourist management: TOMA)

การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำอย่างมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านี้ยังต้องคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม การกำหนดแนวทาง มาตรการ และแผนปฏิบัติการที่ดีต้องคำนึงถึงกรอบความคิดที่ได้กำหนดไว้ มิฉะนั้นแล้วการจัดการท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างไร้ทิศทางและประสบความสำเร็จล้มเหลว (มนัส สุวรรณ และคณะ, 2561)

ในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะมีรูปแบบการบริหารใน 2 ระดับ คือระดับแนวนอนซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้งคือ หน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์การที่ไม่ใช่ของรัฐบาล แต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้ ซึ่งการบริหารงานควรครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ (วรรณพร วณิชชานุกร, 2560)

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

อภิชัย พันธเสน (2563) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามาเกี่ยวข้องประการใด ๆ ของบุคคล ในการร่วมรู้เห็น การตัดสินใจ ควบคุม ดูแล ตลอดจนการตรวจสอบให้กระทำนั้น ๆ เกิดความถูกต้อง สุจริต และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

United Nations (2015) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการในการพัฒนา การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านตัดสินใจเพื่อเป้าหมายของสังคมและการจัดการทรัพยากรเพื่อ ให้บรรลุเป้าหมาย 2) แผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ และ White (2016) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติ มิติที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำ และทำอย่างไร มิติที่สองมีส่วนร่วมในการเสียสละในการลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติสาม มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

International Labour Office (2017) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง ความร่วมมือ (cooperating) การมีส่วนร่วมในบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วม

หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ (mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (group situation)

พฤติกรรมผู้บริโภคของนักท่องเที่ยว (consumer behavior: COBE)

พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง การแสดงออกที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว และใช้บริการที่สถานที่นั้น ๆ โดยจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม มีองค์ประกอบอยู่ 7 ประการ คือ (ณัฐชนก เพชรพรหม, 2562) 1) เป้าหมาย คือ เดินทางเพื่อศึกษาวัฒนธรรมหรือพักผ่อน 2) ความพร้อม ต้องมีความพร้อมของร่างกาย เช่น จะดำน้ำลึกต้องมีร่างกายที่แข็งแรง 3) สถานการณ์ เวลาที่เหมาะสมในการเดินทาง เช่น จะไปเที่ยวเกาะควรไปตอนฝนฟ้าไม่คึกคะนอง 4) การแปลความหมาย วิธีการคิดในรูปแบบต่าง ๆ 5) การตอบสนอง คือ การทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้บรรลุ เช่น จะเดินทางไปเที่ยวพักผ่อนก็ควรเตรียมแผนการเดินทางล่วงหน้าไว้ เป็นต้น 6) ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ เกิดความพึงพอใจหรือไม่ และ 7) ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คือ ความรู้สึกที่เดินทางท่องเที่ยวแล้วไม่พึงพอใจ

ชวัลนุช อุทยาน (2561) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้น นักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง โดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว (tourist's overt behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (tourist's covert behavior) เป็นการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่

สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้บริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมถึงกระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงในการท่องเที่ยว

ทฤษฎีเกี่ยวกับความปกติวิถีใหม่ของการท่องเที่ยว

Krungthai (2020) การท่องเที่ยวก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ได้รับผลกระทบของการระบาดของโควิด-19 และสถานะเศรษฐกิจถดถอยล้วนทำให้พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของผู้คนเปลี่ยนไป โดยปกติ สถานที่ที่ไปเที่ยว มักมีความสะอาดปลอดภัยดีอยู่แล้วแต่การระบาดของโควิด -19 ทำให้เวลาจะไปเที่ยว นักท่องเที่ยวมักคำนึงถึงความปลอดภัยเพิ่มขึ้นอย่างมาก ประกอบกับสถานะเศรษฐกิจที่ถดถอย ทำให้พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบนี้จนกว่าวัคซีนจะถูกค้นพบ และผู้คนส่วนใหญ่ได้รับการฉีดวัคซีน โดยพฤติกรรม 3 New Normal ของการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศหลังวิกฤติโควิด-19 ได้แก่ 1) เที่ยวในประเทศเป็นตัวเลือกแรก 2) เที่ยวใกล้ ๆ สั้น ๆ ขับรถไป และ 3) เที่ยวที่ Unseen คนไม่พลุกพล่าน

สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวในยุคปกติใหม่ ที่เกิดจากการได้รับผลกระทบของการระบาดของโควิด-19 และสถานะเศรษฐกิจถดถอยล้วนทำให้พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของผู้คนเปลี่ยนไป โดยปกติสถานที่ที่ไปเที่ยวมักมีความสะอาดปลอดภัยดีอยู่แล้ว แต่การระบาดของโควิด -19 ทำให้เวลาจะไปเที่ยว นักท่องเที่ยวมักคำนึงถึงความปลอดภัยเพิ่มขึ้นอย่างมาก ประกอบกับสถานะเศรษฐกิจที่ถดถอย ทำให้พฤติกรรมในการท่องเที่ยวของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบนี้จนกว่าวัคซีนจะถูกค้นพบ และผู้คนส่วนใหญ่ได้รับการฉีดวัคซีน โดยพฤติกรรมในยุคปกติใหม่ ของการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศหลังวิกฤติโควิด-19 ได้แก่ เที่ยวในประเทศเป็นตัวเลือกแรกเที่ยวใกล้ ๆ สั้น ๆ ขับรถไป และเที่ยวที่ Unseen คนไม่พลุกพล่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2562)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 2,080,000 คน กลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้เกณฑ์ 20 เท่า ของตัวแปรสังเกตได้จำนวน 20 ตัวแปร คือ 20X20 เท่ากับ 400 ตัวอย่าง (Kline, 2005) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) คำนวณแบบสัดส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศของนักท่องเที่ยว

เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ข้าราชการระดับผู้บริหาร ทั้งในระดับประเทศและจังหวัดนครราชสีมา ที่เป็นผู้กำหนดนโยบายหรือขับเคลื่อนนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเขาใหญ่ และยินยอมเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นักวิชาการด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และยินยอมมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ รวมทั้งสิ้น 17 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วม การส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการแหล่งท่องเที่ยว พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่โดยมีการตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผ่านเกณฑ์ด้วยค่า 0.60-1.00 ทุกข้อคำถาม หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 35 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.952 -0.976 จึงนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดได้ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอ้างอิง (Inferential) ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวัดความตรง (Validity) ด้วยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Source of Data) สำหรับความเชื่อมั่น (Reliability) ได้พิจารณาถึงแหล่งข้อมูลว่ามีความน่าเชื่อถือได้ (Credibility) การพึ่งพากับเกณฑ์อื่นๆ (Dependability) การถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability) และการไม่ลำเอียง (Bias) โดยข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก นำมาถอดเทปเพื่อให้ได้บทสรุปของข้อคำถามในการสัมภาษณ์

การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method) โดยนำผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้ค่าอิทธิพลรวม มีค่าน้อยเรียงลำดับที่เป็นจุดอ่อนของการวิจัยเชิงปริมาณ นำไปเป็นหัวข้อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเป็นการปิดจุดอ่อนและยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณ ให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรแฝง

ตัวแปรแฝง	$\bar{x}$	SD	ลำดับที่	ระดับ
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน (SCTK)	3.97	0.74	2	มาก
การมีส่วนร่วม (PART)	3.90	0.75	4	มาก
การส่งเสริมการท่องเที่ยว (TOPR)	3.89	0.72	5	มาก
การจัดการแหล่งท่องเที่ยว (TOMA)	4.04	0.66	1	มาก
พฤติกรรมกรบิโรคของนักท่องเทียว (COBE)	3.95	0.71	3	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การจัดการแหล่งท่องเที่ยว (TOMA) มีระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) จัดเป็นลำดับ 1 นอกนั้น พฤติกรรมกรบิโรคของนักท่องเทียว (COBE) การมีส่วนร่วม (PART) การส่งเสริมการท่องเที่ยว (TOPR) มีระดับมากทั้งหมดเช่นกัน โดยจัดเป็นลำดับ 3, 4 และ 5 โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงกันตามลำดับ $\bar{x} = 3.95, 3.90, 3.89$ ส่วนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน (SCTK) อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$)

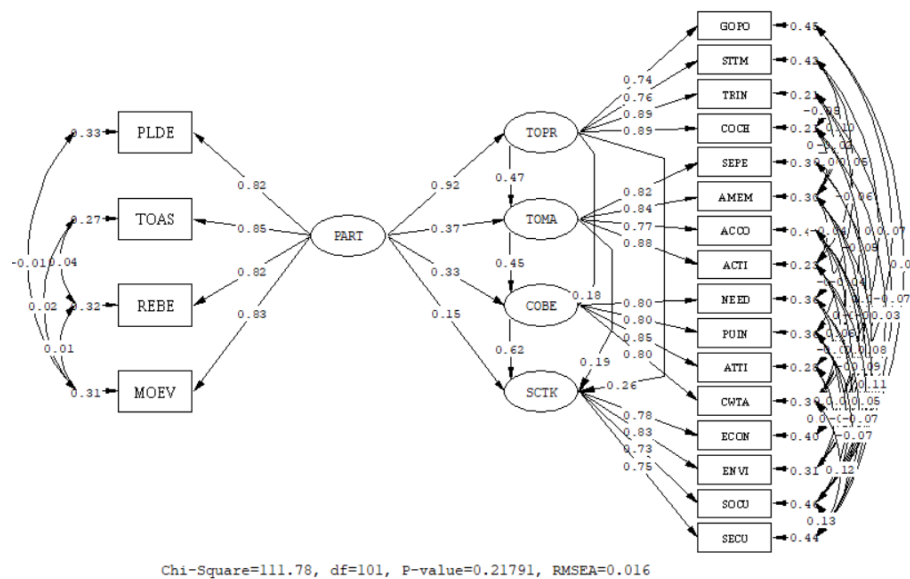
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่ โดยพิจารณาจากแบบจำลองทางเลือกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ต้องพิจารณาค่าของแบบจำลองผ่านเกณฑ์มาตรฐานก่อน

ตารางที่ 2 ค่าการผ่านเกณฑ์มาตรฐานของแบบจำลองทางเลือก

รายการ	ค่าสถิติ	แบบจำลองตาม สมมติฐาน	แบบจำลอง ทางเลือก
1. Chi-square (χ^2)	*ต่ำใกล้ 0	552.72	111.78
	*เท่ากับ df	160	101
Relative Chi-square	ผลหาร(χ^2 / df) < 2.00	3.455	1.107
2. GFI	> 0.90	0.88	0.97
3. AGFI	> 0.90	0.84	0.94
4. RMR	เข้าใกล้ 0.00	0.024	0.012
5. RMSEA	< 0.05	0.078	0.016
6. CFI	*0.00-1.00	1.00	1.00
7. CN	> 200	146.63	487.19

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าของแบบจำลองทางเลือกที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าผ่านเกณฑ์ทุกค่า

ภาพที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์แบบจำลองตามสมการโครงสร้างที่เป็นการจำลองทางเลือกที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หลักจากปรับค่าต่างๆ ของโมเดลแล้ว

ภาพที่ 2 แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์แบบทางเลือก (standardized solution)

จากภาพที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient) ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝงและค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรประจักษ์มีค่าในเชิงบวกทุกตัว

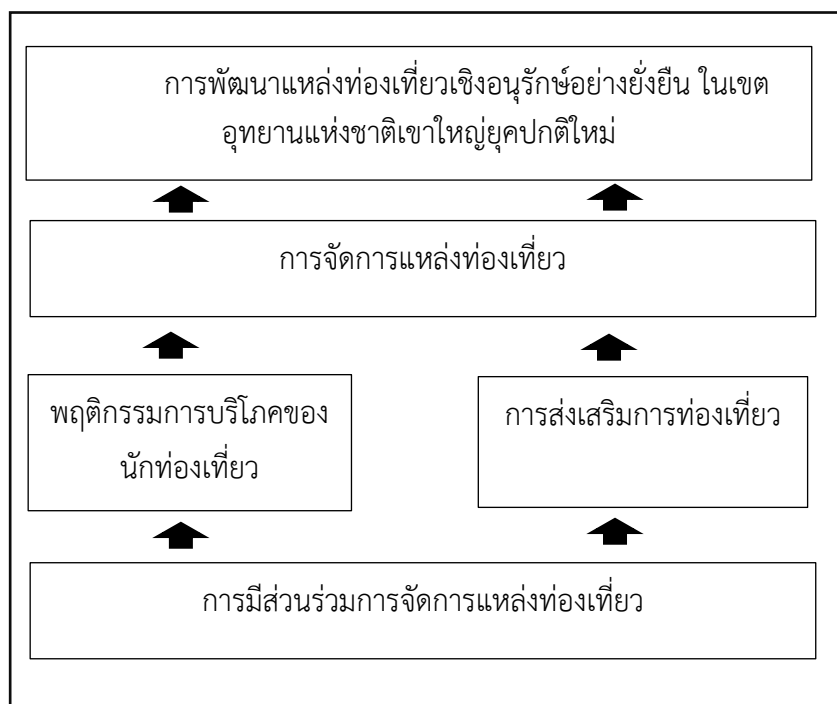
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (DE) ทางอ้อม (IE) อิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรแฝง

ตัวแปรตาม	ความสัมพันธ์	ตัวแปรอิสระ				
		PART	TOPR	TOMA	COBE	SCTK
TOPR	DE	0.92**	N/A	N/A	N/A	N/A
	IE	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
	TE	0.92**	N/A	N/A	N/A	N/A
TOMA	DE	0.37*	0.47**	N/A	N/A	N/A
	IE	0.44**	N/A	N/A	N/A	N/A
	TE	0.81**	0.47**	N/A	N/A	N/A
COBE	DE	0.33**	0.18*	0.45**	N/A	N/A
	IE	0.53**	0.21**	N/A	N/A	N/A
	TE	0.86**	0.39**	0.45**	N/A	N/A
SCTK	DE	0.15*	0.26*	0.19*	0.62**	N/A
	IE	0.83**	0.33**	0.28**	N/A	N/A
	TE	0.98**	0.59**	0.47**	0.62**	N/A

Chi-Square= 111.78, df=101, p-value = 0.218, GFI=0.97, AGFI=0.94, RMR=0.012, RMSEA=0.016, CFI=1.00, CN=487.19

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน (SCTK) เรียงตามลำดับ 1 คือ การมีส่วนร่วม (PART) มีค่า 0.98 ลำดับ 2 คือ พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว (COBE) มีค่า 0.62 ลำดับ 3 คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยว (TOPR) มีค่า 0.59 และลำดับที่ 4 คือ การจัดการแหล่งท่องเที่ยว (TOMA) มีค่า 0.47 ทั้งหมดที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ยุคปกติใหม่

ภาพที่ 3 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่

จากภาพที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่ที่ได้จากผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีลักษณะเป็นภาพแผนภูมิประกอบด้วย การมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลรวมมากที่สุดเป็นฐานผลัดกันอยู่ล่างสุด พฤติกรรมกรบิโภค การส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ตรงกลาง และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับบนด้วย ทั้งนี้การกำหนดภาพแผนภูมิได้จากอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมจากตัวแปรแฝงทุกตัวที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อกัน

อภิปรายผล

โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ อภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานกับโมเดลสมการโครงสร้าง และอภิปรายผลคุณค่า ด้านระเบียบวิธีวิจัย คุณค่าด้านแนวคิดทฤษฎี ซึ่งผลตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทุกข้อดังนี้

1. อภิปรายผลการทดสอบสมการโมเดลโครงสร้างวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบจำลองทางเลือกอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

1.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยว พฤติกรรมกรบิโภคของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางตรงกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากที่สุด สามารถอธิบายได้ว่า หากนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการวางแผน การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว การรับรู้ผลประโยชน์ การติดตามประเมินผลจะทำให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว รองลงมา คือ มีอิทธิพลทางตรงกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พฤติกรรมกรบิโภคของนักท่องเที่ยว และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางอ้อม

กับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า หากนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากขึ้น ทำให้มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีพฤติกรรมการบริโภค และมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจจะมาเหตุผล เนื่องจาก การส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งการประเมินความต้องการของนักท่องเที่ยว ที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปร่วมกัน

การส่งเสริมการท่องเที่ยว มีอิทธิพลตรงกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด สามารถอธิบายได้ว่า หากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจะทำให้มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น รองลงมา คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางอ้อมกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน และพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว และตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่าหากมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จะทำให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจจะมากเหตุผลที่ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากไม่จัดการแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็จะไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคสังคมต้องมีบทบาทเข้าไปส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

การจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงกับพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ตามลำดับ และมีอิทธิพลทางอ้อมกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน สามารถอธิบายได้ว่าหากมีการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรผู้ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก การบริหารที่พักแรม กิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจะทำให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวและเกิดการพัฒนแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเนื่องจาก การจัดการแหล่งท่องเที่ยว นั้น เป็นการจัดการเกี่ยวกับที่พักแรม เจ้าหน้าที่กิจกรรมต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น การจัดการแหล่งท่องเที่ยวจึงมีการจัดการให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว มีอิทธิพลทางตรงกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน สามารถอธิบายได้ว่า หากนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการบริโภค ตามเป้าหมาย มีความตั้งใจซื้อมีทัศนคติที่ดี และให้ความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยวจะทำให้เกิดการพัฒนแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้นที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในยุคปัจจุบันหรือยุคปกติใหม่ นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีการคำนึงถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน

2. อธิบายคุณค่าด้วยระเบียบวิธีวิจัย คุณค่าด้านแนวคิดทฤษฎี

จากการเสนอข้อค้นพบ และการอภิปรายผลตามที่นำเสนอมาแล้วนั้น มีข้อเสนอแนะที่จะนำมาเสนอต่อไปนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอคุณค่าด้านต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ออกเป็นด้านคุณค่าด้านระเบียบวิธีวิจัย คุณค่าทางด้านทฤษฎี ดังนี้

1. คุณค่าด้านระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method design) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการสร้างแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผ่านคณะกรรมการพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง (ioc) และทดสอบความเชื่อมั่น ของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการคำนวณด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (cronbach's alpha) เมื่อการตอบแบบสอบถามสมบูรณ์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง (structural equation model: SEM)

ซึ่งถือเป็นเทคนิคทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ องค์ประกอบ (factor analysis) การวิเคราะห์อิทธิพล (path analysis) และการประมาณค่าพารามิเตอร์ ในการวิเคราะห์ถดถอย (regression analysis) ไปด้วยกันในรูปของ สมการโครงสร้าง (SEM) การเลือกใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเนื่องจากเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ถือว่าทันสมัยและนิยมใช้กันมากที่สุดในปัจจุบันเป็นการวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ ทุกค่า ด้วยการประมาณค่าเพียงครั้งเดียว สามารถวิเคราะห์โมเดลได้พร้อมกัน และสามารถกำหนดให้ตัวแปร สังเกตได้มีความคลาดเคลื่อนได้ (dynamic) ทั้งนี้มีการทดสอบความตรงของโมเดลว่าสอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์หรือไม่ และการทดสอบไม่แปรเปลี่ยนโมเดล เมื่อกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยน ดังนั้นการวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง จึงเป็นเทคนิควิเคราะห์เชิงปริมาณที่ทันสมัยมีความถูกต้อง ทั้งในระเบียบวิธี และในเชิงเนื้อหาสาระเชิง วิชาการ มีการประเมินความพอเหมาะ ความพอดีของแบบจำลอง โดยใช้ดัชนีวัดความเข้ากันได้ของแบบจำลอง และมีการปรับเปลี่ยนแบบจำลอง

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) จากกลุ่ม ข้าราชการระดับผู้บริหาร ทั้งในระดับประเทศและจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นผู้กำหนดนโยบายหรือขับเคลื่อน นโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเขาใหญ่ นักวิชาการด้านอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขา ใหญ่ และตัวแทนนักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 17 คน

2. การวิจัยครั้งนี้ต้องอาศัยการทบทวนวรรณกรรม เพื่อเลือกตัวแปรที่เป็นผลจากทฤษฎี ดังนี้

2.1 การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย บุคลากรผู้ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการที่พักรวม และกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งพิจารณาได้จาก กิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักของ องค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ บุคลากรผู้ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการที่พักรวม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่า อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการจัดเจ้าหน้าที่มาดูแลรักษาความปลอดภัย แก่นักท่องเที่ยวตลอดเวลา มีร้านค้าและร้านจำหน่ายของที่ระลึกไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว มีพื้นที่พักรวมที่ เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และมีกิจกรรมสนุก ส่องสัตว์ เป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศศิวิมล เลิศสุรัตน์ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยว มีความคิดเห็นความต้องการต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูด ใจ ที่พัก อาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว คมนาคมขนส่ง ด้านสินค้าของที่ระลึก และผลงานวิจัยของ Duffy, R. (2018) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรได้รับการ พิจารณาว่า การประสบความสำเร็จ หากชุมชนท้องถิ่นมีมาตรการควบคุมแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะทำให้เกิดกรอบการเพิ่มขีดความสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อชุมชนท้องถิ่น

2.2 การส่งเสริมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย นโยบายของหน่วยงานภาครัฐ กลยุทธ์ทางการตลาด ของการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานการคมนาคม และช่องทางการสื่อสาร ซึ่งพิจารณาได้จาก โครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคม มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมา คือ ช่องทางการสื่อสาร กลยุทธ์ทางการตลาดของ การท่องเที่ยว และ นโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่า รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย พัฒนาคุณภาพมาตรฐานธุรกิจท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาช่องทางการจำหน่ายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและรวดเร็ว มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม เพื่อไปยังจังหวัดท่องเที่ยวได้สะดวกสบายมากขึ้น และมีการพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปฐมภัทร พรหมบุตร (2562) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของศูนย์บริหารนักท่องเที่ยว อุทยานแห่งชาติเขาสูง อำเภอตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวควรให้ความ ร่วมมือกับรัฐบาลและผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อการส่งเสริมและชักชวนให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ควร ร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชน ในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น โดยจัดตั้ง

คณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น โดยจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีภาคเอกชนเข้าร่วมด้วย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Coria & Calfucura, (2018) ผลการวิจัยพบว่า ความจำเป็นในส่งเสริมความเป็นไปได้ในการดำรงชีวิตของชุมชนพื้นเมืองที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการครอบครองที่ดินและการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน และงานวิจัยของ Adriana, Istrat, Dumitrescu & Cornu, (2018) ผลการวิจัยพบว่า การเปิดกว้างให้กับผู้เข้าชมและในการส่งเสริมความคิดในการหาโซลูชันใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและนักท่องเที่ยวที่จะเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อความงามตามธรรมชาติของโรมาเนีย มั่นสรุปภาระหน้าที่ของผู้จัดการในสาขาเพื่อเพิ่มคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.3 พฤติกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ความต้องการตามเป้าหมาย ความตั้งใจซื้อ ความมีทัศนคติที่ดี และความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งพิจารณาได้จากความมีทัศนคติที่ดี มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมา คือ ความตั้งใจซื้อ ความต้องการตามเป้าหมาย และความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน โดยนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการแนะนำให้บุคคลอื่นมาท่องเที่ยว มีทัศนคติเชิงบวก ต่อแหล่งท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ และสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน และมีความยินดีให้ความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รุ่งราตรี อึ้งเจริญ (2560) ได้ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร และผลงานวิจัยของ Casado, Sánchez & Bastidas (2021) ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยวและการรับรู้ความเสี่ยงของนักท่องเที่ยวเป็นลำดับที่ค่อยพัฒนาด้วยความเกี่ยวข้องและการเติบโตอย่างมากในภาวะปกติใหม่ ผลกระทบของ COVID-19 ต่อสุขภาพของพลเมืองและผลกระทบทางเศรษฐกิจต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ตามสถานการณ์การระบาดของ COVID-19

2.4 การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การช่วยวางแผนและการตัดสินใจ การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว การรับรู้ประโยชน์ และการติดตามและประเมินผลซึ่งพิจารณาได้จากการติดตาม และประเมินผล มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมา คือ การช่วยเหลือวางแผน และการตัดสินใจ การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และการรับรู้ประโยชน์ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพ ว่านักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นจัดโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้ช่วยเหลือเกี่ยวกับความปลอดภัยจากอาชญากรรม ได้รับความรู้เรื่องพิษจากพิษฟูแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่สภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น และมีโอกาสประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สอดคล้องन्छา ทิพนตร (2565) ได้ศึกษาแนวทางการการมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการ พัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา และรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็มีส่วนให้เกิดการพัฒนาในการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในด้านการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร และด้านการรับฟังความคิดเห็น ส่งผลต่อ การพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา และผลงานวิจัยของ Benjamin, Dillette & Alderman, (2020) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเตรียมผู้นำในปัจจุบันและอนาคต ความมุ่งมั่นต่อความเสมอภาคคือการเปลี่ยนแปลงเฉพาะในการปฏิบัติและการตัดสินใจในหลายระดับพร้อมกับการเพิ่มกรอบจริยธรรมที่กว้างขึ้น

2.5 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ยุคปกติใหม่ ประกอบเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม และการรักษาความปลอดภัย ซึ่งพิจารณาได้จากสังคมและวัฒนธรรม มีค่าน้ำหนักขององค์ประกอบมากที่สุด รองลงมา คือ การรักษาความปลอดภัย สังคมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเชิงคุณภาพว่าการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่สามารถสร้างรายได้แก่คนในชุมชน เช่น การจำหน่ายของที่ระลึก น้ำดื่ม เป็นต้น อีกทั้งช่วยพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนช่วยให้การท่องเที่ยวในยุคปกติใหม่มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับอาชญากรรมเกิดในแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลงานวิจัยของธนวิทย์ เพียรดี (2564) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปสู่แหล่งท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม: กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังได้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาชุมชนไปสู่แหล่งท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม คือ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เริ่มจากกระบวนการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวสีเขียว โดยการใช้แนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเริ่มต้น และมีหน่วยงานภาครัฐ 2) ด้านองค์กรชุมชน จำเป็นต้องมีการจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาชุมชนสู่แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว โดยใช้หลักการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในการ ดำเนินงานตามแผน 3) ด้านการจัดการ ชุมชนต้องร่วมกันสร้างกติกาตามลักษณะเฉพาะของชุมชนให้ชัดเจนและควรมีกฎระเบียบ และระบบกำกับดูแลเพื่อให้จำนวนนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และสิ่งแวดล้อมชุมชน 4) ด้านการเรียนรู้ชุมชนควรเพิ่มการเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้สีเขียวที่มีอยู่เดิมควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวสุขภาพ การท่องเที่ยวอาสาสมัครและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายมากขึ้น และทุกกิจกรรมให้มีส่วนร่วมระหว่าง ชุมชนและนักท่องเที่ยว และหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนงบประมาณ และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวสีเขียว และที่สำคัญผู้ประกอบการภาคเอกชนควรให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียวแบบมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยนำเสนอรายงานประเภณีแก่นักท่องเที่ยว และผลงานวิจัยของ Dima, Burlacu & Buzoianu (2020) ผลการวิจัยพบว่า การเน้นย้ำถึงการเชื่อมโยงระหว่างกันระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและโลกาภิวัตน์ในโลกซึ่งจะนำไปสู่ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ส่วนท้องถิ่นควรมีการกำหนดนโยบายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสะดวก รวดเร็ว ในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ควรส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยว มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรม
3. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ เกิดความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ให้มีการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐมีอิทธิพลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสนับสนุนผู้ประกอบการ นโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น
2. ให้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มากยิ่งขึ้น

3. ให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน ในพื้นที่อื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำตก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (2564). อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. ค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://portal.dnp.go.th>
- ชวัลนุช อุทยาน. (2561). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://touristbehaviour.wordpress.com>
- ณัฐชนก เพชรพรหม. (2562). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (Tourist Behavior). ค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2565, จาก <http://www.elearning.msu.ac.th>
- ธนวิทย์ เพียรดี. (2564). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปสู่แหล่งท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม: กรณีศึกษาบ้านเกาะเคียม ตำบลกันตังใต้ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 4(1), 24 – 38.
- นัชชา ทิพนตร. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการ พัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 9(8) 395-396.
- ปฐมภัทร พรหมบุตร. (2562). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของศูนย์บริหารนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาสก อำเภอตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *School of Administrative Studies Academic Journal*, 2 (2), 15 – 23.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2561). *การจัดการการท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 8.) กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รุ่งราตรี อึ้งเจริญ. (2562). ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(1), 22-35.
- วรรณพร วณิชชานุกร. (2560). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ศศิวิมล เลิศสุรัตน์. (2559). แนวทางการท่องเที่ยวพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. *วารสารการท่องเที่ยว*, 8 (1), 22-48.
- อภิชัย พันธเสน. (2563). *การเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.
- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. (2564). รู้จักอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. ค้นเมื่อ 29 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.khaoyainationalpark.com/about/get-to-know>.
- Adriana Tisca, I., Istrat, N., Dumitrescu, C.D. and Cornu, G. (2018). *Management of sustainable development in ecotourism. Case Study Romania. Procedia Economics and Finance*, 39, 427-432.
- Benjamin, S., Dillette, A. and Alderman, D.H. (2020). *We can't return to normal: committing to tourism equity in the post-pandemic age. Tourism Geographies*, 22(3), pp.476-483.
- Casado-Aranda, L.A., Sánchez-Fernández, J. and Bastidas-Manzano, A.B. (2021). *Tourism research after the COVID-19 outbreak: Insights for more sustainable, local and smart cities. Sustainable Cities and Society*, 73, 103126.
- Coria, J. and Calfucura, E. (2018). *Ecotourism and the development of indigenous communities: The good, the bad, and the ugly. Ecological Economics*, 73, 47-55.

- Ceballos Lascurain. (2016). *Tourism, eco-tourism, and protected areas*. In Kusler, (ed.) *Ecotourism and Resource Conservation*. Eco-tourism and resource conservation project.
- Dima, C., Burlacu, S. and Buzoianu, O.A.C. (2020). Strategic Options for the Development of Ecotourism in the Danube Delta in the Context of Globalization. *In SHS Web of Conferences*, 74, 4005.
- Duffy, R. (2018). Neoliberalising nature: Global networks and ecotourism development in Madagascar. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(3), 327-344.
- Elizabeth Boo. (2018). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Washington D.C.: World Wildlife Fund-US.
- International Labour Office. (2017). *Participation by Employers' and Workers' Organization Economic and Social Planning*. Geneva: International Labour Office.
- Krungthai Compass. (2020). *เจาะพฤติกรรมท่องเที่ยวใน New Normal: เมื่อโควิดทำชีวิตเปลี่ยน*. Retrived September 25, 2565, from <https://krungthai.com>
- United Nations. (2015). *Development of international economic and social affairs: Popular participation as a strategy for promoting community level action and national development report of the meeting or the ado group of experts held at UN*. New York: United Nation.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์

Factors Affecting Buying Decisions Online Pet Products

นฤชิต สุนทรกิติ¹ เอี่ยมพร ศิริรัตน์² และ สโรชนี ศิริวัฒนา³

Nareuchit Soonthornkiti¹ Euamporn Sirirat² and Srochinee Siritwattana³

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2,3}

Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2,3}

Email: s63563827047@ssru.ac.th¹

Received: November 29, 2023

Revised: December 26, 2023

Accepted: December 27, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เคยมีประสบการณ์ซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ จำนวน 400 ราย วิเคราะห์ด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ละด้านการให้บริการส่วนบุคคล ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านการให้บริการส่วนบุคคล ตามลำดับ

คำสำคัญ: การตัดสินใจซื้อ, สินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the marketing mix factors that influence the decision to purchase pet-related products online and 2) to study the online marketing mix factors (6Ps) that influence the purchasing decision. Related to pets online: Use quantitative research methods. Data were collected using questionnaires from the population in Bangkok and surrounding areas. Four hundred people who had experience purchasing pet-related products online were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. Multiple regression analysis: The research results found 1) marketing mix factors. Overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that the distribution channels It has the highest average, followed by price and product. Marketing promotion Privacy aspect and personal service, respectively. 2) Product factors influence the decision to purchase pet-related

products online. Price factors, distribution channel factors, and personal service factors, respectively.

Keywords: Buying Decision, Pet Products, Online Marketing Mix

บทนำ

ปัจจุบันสัตว์เลี้ยงได้เข้ามามีส่วนสำคัญกับชีวิตของคนเรามากขึ้น เนื่องจากสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากครอบครัวใหญ่มาเป็นครอบครัวเดี่ยว จากสังคมชนบทมาเป็นสังคมเมือง เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนไปจากเดิมจึงทำให้มีผลต่อสภาพจิตใจของคน จึงเกิดความเหงาและความเครียดขึ้นมาได้ สิ่งหนึ่งที่จะเข้ามาทดแทนและดูแลจิตใจได้ดีที่สุด ก็คือ เป็นสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ แนวทางการเลี้ยงสัตว์ของคนรุ่นใหม่เปลี่ยนไป จากพฤติกรรมการเลี้ยงแบบอยากเลี้ยงเพื่อแก้เหงา หรือเลี้ยงเพราะความชอบ เปลี่ยนมาเป็นความรักความผูกพันเหมือนกับเป็นสมาชิกในครอบครัวตัวเอง โดยจะเห็นได้ว่าผู้เลี้ยงสัตว์ในปัจจุบันรักสัตว์เลี้ยงเสมือนลูก (กิ่งกาญจน์ ย่าหลี, 2557)

ภาพรวมของอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงมีการเติบโตต่อเนื่องเฉลี่ยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี ทุกปี ทั้งในกลุ่มอาหารสัตว์ ร้านค้าผลิตภัณฑ์สำหรับสัตว์เลี้ยง เวชภัณฑ์ยาสำหรับสัตว์เลี้ยง และธุรกิจบริการ (โรงพยาบาลสัตว์ โรงแรม ฯลฯ) ซึ่งจากสัตว์เลี้ยง 13 ล้านกว่าตัว แบ่งเป็นสุนัข ร้อยละ 61 แมว ร้อยละ 24 และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ ร้อยละ 15 และข้อมูลจากบริษัท โรงพยาบาลสัตว์ทองหล่อ จำกัด ระบุว่าสาเหตุที่ทำให้จำนวนประชากรสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้นเกิดจากพฤติกรรมคนที่เปลี่ยนไป ดังนี้ (ทีมข่าว TCJ, 2562)

1. Ageing Population จำนวนคนโสด และคนมีอายุยืนมากขึ้น ต้องการสัตว์เลี้ยงมาเติมเต็ม
2. Dual Income, No Kids จำนวนคนแต่งงานน้อยลงหรือการอยู่กับคู่ในเพศเดียวกัน LGBT
3. Pet Humanization กลุ่มคนรักสัตว์เลี้ยงเหมือนลูก เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว
4. Pet Health Care improved วิวัฒนาการทางการแพทย์ที่ดีขึ้นทำให้สัตว์เลี้ยงมีอายุยืนขึ้น
5. Friendly Pet Community ที่พักอาศัยสำหรับสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้น เช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ คอนโดมีเนียม เป็นต้น

รัฐบาลไทยได้มีนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยสังคมไทยนั้นได้เข้าสู่สังคมที่คนไทยทุกช่วงอายุ ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวัน ถือได้ว่าไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้อินเทอร์เน็ตได้ในเกือบทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็น การทำงาน การส่ง Email ค้นหาข้อมูล การสั่งอาหาร Social Network การประชุม การเดินทาง (ดูแผนที่) การเล่น Social Media จองโรงแรม จองตั๋วเครื่องบิน รวมไปถึง การซื้อของออนไลน์ เป็นต้น ปัจจัยที่ส่งผลให้คนไทยสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น เป็นเพราะตลาดสินค้าเกี่ยวกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ (Computer) โน้ตบุ๊ก (Notebook) และโทรศัพท์มือถือ มีการแข่งขันกันอย่างดุเดือด ทำให้มีราคาที่ถูกลง และสามารถเข้าถึงผู้บริโภคในทุกระดับรายได้ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2562) และข้อมูลจาก Economic Intelligence Center ธนาคารไทยพาณิชย์ (2561) ระบุว่าคนไทยนิยมซื้อสินค้าออนไลน์ผ่าน Social Media เป็นอันดับสอง รองจาก Lazada ซึ่งเป็นภาพสะท้อนว่ายังมีผู้ประกอบการไทยจำนวนมากที่ขายสินค้าผ่านช่องทาง Social Commerce ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการรายย่อย โดยสินค้าที่ซื้อขายมักมีมูลค่าไม่สูง และเน้นจำหน่ายตลาดภายในประเทศ

จากข้อมูลดังกล่าวมา ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ ช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจหรือผู้วิจัยอื่น ๆ ที่ต้องการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและ

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์จากการศึกษานี้ และสามารถนำมาปรับธุรกิจให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์

สมมติฐานของการวิจัย

การตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps)

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์

Defleur and Rokeach (1996) กล่าวว่า ลักษณะทางประชากร เป็นลักษณะที่สามารถอธิบายเป็นกลุ่ม ๆ ได้ คือ บุคคลที่มีพฤติกรรมคล้ายกันมักอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะเลือกรับและตอบสนองต่อข่าวสารในแบบเดียวกัน

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2550) กล่าวว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ มีความสำคัญต่อนักการตลาดเพราะมีความเกี่ยวข้องกับอุปสงค์ (Demand) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ จะชี้ให้เห็นถึงช่องว่างของตลาดใหม่ และตลาดอื่นจะถูกลดความสำคัญลง หรือหมดไป

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับ ผู้บริโภคเป็นอย่างมาก องค์ประกอบของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ สามารถนำมาใช้เพื่อศึกษาการตัดสินใจของกลุ่มลูกค้าที่มีความหลากหลายของ ลักษณะประชากรศาสตร์ได้เป็นอย่างดีต่อการตอบสนองความต้องการให้กับผู้บริโภคได้ โดยอาศัยตัวแปรศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ศาสนา ขนาดครอบครัว วางแผนกำหนดกลยุทธ์สร้างความต้องการหรือจูงใจ ให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อให้เข้าถึงและตรงต่อกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการมากที่สุด

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps)

Kotler (2000) ให้ความหมายของไว้ว่าส่วนประสมทางการตลาด หมายถึงกลุ่มเครื่องมือทางการตลาดซึ่งธุรกิจใช้ร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดในตลาดเป้าหมายกล่าวคือ เป็นการสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ

สุณิสรา ทรงจิตร (2559) อธิบายว่า ส่วนประสมการตลาดออนไลน์ของ eCommerce มีรายละเอียดที่แตกต่างจากการทำการตลาดแบบ Offline Marketing ประกอบด้วย

1. ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) แบ่งได้ 2 ประเภท คือ สินค้าดิจิทัล และสินค้าที่ไม่ใช่ดิจิทัล
2. ด้านราคา (Price) คือ ราคาสินค้าหรือบริการที่มีราคาถูกหรือแพง ขึ้นอยู่กับสินค้าที่รวมค่าขนส่งแล้ว ถ้ามีราคาที่สูงขึ้นอาจทำให้ได้รับความสนใจน้อยลง หรือควรตั้งราคาที่ต่ำเพื่อให้ผู้บริโภคเปลี่ยนใจ หรือหากไม่สามารถปรับราคาได้ เน้นที่การสะดวกในการสั่งซื้อ แต่ต้องแจ้งรายละเอียดราคาสินค้าและค่าขนส่งด้วย
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็นการนำเสนอผ่านทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ออนไลน์ เพื่อสามารถเลือกชมสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อให้ลูกค้าเข้าถึงสินค้าได้ง่ายขึ้น

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นการส่งเสริมการขาย เพื่อสร้างการดึงดูดความสนใจให้ติดตามอย่างต่อเนื่อง การให้ส่วนลดให้สิทธิแก่สมาชิก

5. ด้านรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy) คือ จรรยาบรรณที่ต้องรักษาข้อมูลความเป็นส่วนตัวเป็นนโยบาย การปฏิบัติเพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวให้ได้และสามารถเข้าถึงและแก้ไขได้เพียงผู้เดียว

6. ด้านการให้บริการส่วนบุคคล (Personalization) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บริโภค ในการปฏิบัติสิ่งที่ดี

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

Kotler (2000) กล่าวว่า การตัดสินใจของผู้บริโภคเกิดจากปัจจัยภายใน คือ แรงจูงใจ การรับรู้การเรียนรู้ บุคลิกภาพ และทัศนคติ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความต้องการ และตระหนักว่ามีสินค้าให้เลือกมากมาย กิจกรรมที่มีผู้บริโภคเข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับข้อมูลที่มีอยู่หรือข้อมูลที่ฝ่ายผู้ผลิตให้มาและสุดท้าย คือ การประเมินค่าของทางเลือกเหล่านั้น

ธารินี พชรเจริญพงศ์ (2554) กล่าวว่า การตัดสินใจ (Decision making) เป็นกระบวนการทางเลือกที่ดีที่สุดจากหลายทางเลือก ก่อนที่จะนำทางเลือกนั้นไปปฏิบัติ โดยใช้หลักเหตุผลจากทางเลือกหรือข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อให้เกิดบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (Schiffman & Kanuk, 1994) หมายถึง ขั้นตอนในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากสองทางเลือกขึ้นไป พฤติกรรมผู้บริโภคจะพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจทั้งด้านจิตใจ (ความรู้สึกนึกคิด) และพฤติกรรมทางกายภาพ การซื้อเป็นกิจกรรมของทางด้านจิตใจ และทางกายภาพซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง กิจกรรมเหล่านี้ทำให้เกิดการซื้อ และเกิดพฤติกรรมการซื้อตามบุคคลอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มเป้าหมายเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัลทางออนไลน์ (6Ps) ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านการให้บริการส่วนบุคคล (Personalization) ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่เคยมีประสบการณ์ซื้ออุปกรณ์และของเล่นสื่อดิจิทัลทางออนไลน์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่เคยซื้อสินค้าเกี่ยวกับสื่อดิจิทัลผ่านทางออนไลน์ เนื่องจากไม่ทราบประชากรที่แน่นอน จึงใช้ สูตรของคอกแรน (Cochran, 1977) ในกรณีที่ไม่มีทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 385 คน เพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาด ที่อาจเกิดขึ้นจากการตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น รวมเป็นทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้ที่เคยซื้อสินค้าเกี่ยวกับสื่อดิจิทัลทางออนไลน์ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการจัดทำแบบสอบถาม โดยการทบทวนวรรณกรรมทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check-List) หรือเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อสินค้า ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเป็นแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเป็นแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านทาง Google Form เนื่องจากเป็นช่องทางที่ในปัจจุบันนั้นถือว่ามีความสะดวก และสามารถทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าถึงได้โดยง่ายอย่างมาก สามารถลดระยะเวลา และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถามนั้นเพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่ตรงกลุ่ม จะมีการคัดกรองก่อนการตอบแบบสอบถาม คือ เคยสั่งซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์หรือไม่ ซึ่งถ้าเคยสั่งซื้อ ผู้ตอบแบบสอบถามจะสามารถทำแบบสอบถามในส่วนถัดไปได้ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แต่ถ้าไม่เคยสั่งซื้อ จะถือว่าจบแบบสอบถาม และจะไม่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ และลักษณะพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistical) เพื่อใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ภายใต้สมมติฐานการวิจัย โดยมีสถิติที่ใช้ดังนี้

2.1 สถิติวิเคราะห์ Independent Sample (t-Test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม

2.2 สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way Analysis of Variance (ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบเป็นรายคู่ ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคกับการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Linear Regression) การวิเคราะห์การถดถอยเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์

ผลการวิจัย

ผลของประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 276 คน (ร้อยละ 69.0) และเพศชาย จำนวน 124 คน (ร้อยละ 31.0) มีอายุ ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 229 คน (ร้อยละ 57.2) รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี จำนวน 81 คน (ร้อยละ 20.3) อายุ 41-50 ปี จำนวน 50 คน (ร้อยละ 12.5) อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 32 คน (ร้อยละ 8.0) และอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 8 คน

(ร้อยละ 2.0) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 261 คน (ร้อยละ 65.2) รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 85 คน (ร้อยละ 21.3) และต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 54 คน (ร้อยละ 13.5) ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 285 คน (ร้อยละ 71.2) รองลงมาคือ สมรส จำนวน 109 คน (ร้อยละ 27.3) หย่าร้าง จำนวน 4 คน (ร้อยละ 1.0) และหม้าย จำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.5) และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาท จำนวน 130 คน (ร้อยละ 32.4) รองลงมาคือ 25,001 - 35,000 บาท จำนวน 95 คน (ร้อยละ 23.8) รายได้มากกว่า 45,000 ขึ้นไป จำนวน 71 คน (ร้อยละ 17.8) รายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท จำนวน 57 คน (ร้อยละ 14.2) และรายได้ 35,001 – 45,000 บาท จำนวน 47 คน (ร้อยละ 11.8) ตามลำดับ

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ภาพรวม

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.14	0.64	มาก
2. ด้านราคา	4.17	0.66	มาก
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.47	0.59	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.95	0.78	มาก
5. ด้านการให้บริการส่วนบุคคล	3.92	0.79	มาก
6. ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว	3.94	0.89	มาก
รวม	4.10	0.60	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมาคือ ด้านราคา ($\bar{X} = 4.17$) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.14$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.95$) ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ($\bar{X} = 3.94$) และด้านการให้บริการส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์

ตารางที่ 2 ผลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์

Prediction: Goodness-of-Fit			
Multiple R	.538 ^a		
R Square	.289		
Adjusted R Square	.278		
Standard Error	.90963		
Analysis of Variance	Degree of Freedom	Sum of Square	Mean Square
Regression	6	132.305	22.051
Residual	393	325.180	.827
F = 26.650	Sig. = .000 ^b		

Explanation: Variable in Equation				
Independent Variable	Unstandardized	Standardized	t - Value	Sig.
	Coefficients (B)	Coefficients (Beta)		
ค่าคงที่	.679		1.847	.066
ด้านผลิตภัณฑ์ (X ₁)	.343	.205	2.881	.004**
ด้านราคา (X ₂)	.272	.167	2.297	.022**
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X ₃)	-.527	-.290	-4.590	.000**
ด้านการส่งเสริมการตลาด (X ₄)	.141	.103	1.679	.094
ด้านการให้บริการส่วนบุคคล (X ₅)	.348	.258	3.503	.001**
ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว (X ₆)	.133	.110	1.807	.072

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ถดถอยพหุสมการเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4$$

โดยที่ Y คือ การตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์

X₁ คือ ด้านผลิตภัณฑ์

X₂ คือ ด้านราคา

X₃ คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

X₄ คือ ด้านการให้บริการส่วนบุคคล

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า F = 26.650 Sig. = .000 เมื่อกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 พบว่า Sig. น้อยกว่าระดับนัยสำคัญ สรุปได้ว่า สมการถดถอยที่สร้างขึ้นนี้ ตัวแปรอิสระทั้ง 4 สามารถอธิบายตัวแปรตามในภาพรวม

จากค่า Adjusted R Square เท่ากับ .278 อธิบายได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ร้อยละ 27.8

จากผลการวิเคราะห์สามารถนำมาเขียนเป็นค่าสมการที่แสดงว่าค่านี้ได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = .679 + .343X_1 + .272X_2 - .527X_3 + .348X_4$$

(1.847) (2.881)** (2.297)** (-4.590)** (3.503)**

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่า t statistic

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านการให้บริการส่วนบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงของการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ ได้ดีที่สุด คือ ช่องทางการจัดจำหน่าย (B = -.527) รองลงมาคือ การให้บริการส่วนบุคคล (B = .348) ด้านผลิตภัณฑ์ (B = .343) และด้านราคา (B = .272) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านการให้บริการส่วนบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่ส่งผลในการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ ได้ดีที่สุด คือ ช่องทางการจัดจำหน่าย รองลงมาคือ การให้บริการส่วนบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา ตามลำดับ ซึ่งผู้บริโภคมองความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งการสั่งซื้อทางออนไลน์มีความสะดวกต่อการใช้งาน สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ทุกที่ ทุกเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันสังคมของไไทยนั้นถือได้ว่าอินเทอร์เน็ตนั้นสามารถเข้าถึงได้กับทุกคน และถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับ สุนิสา ไตรสกุลวงศ์ (2562) ทำการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อเจตคติในการซื้อสินค้าออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อเจตคติที่มีต่อการซื้อสินค้าออนไลน์ พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อเจตคติที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ได้ดีที่สุด คือ ช่องทางการจัดจำหน่าย รองลงมาคือ การให้บริการส่วนบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา ตามลำดับ เมื่อทำการพิจารณาเป็นรายปัจจัยเป็นรายข้อนั้น ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($B = -.527$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความสะดวกต่อการใช้งาน สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ทุกที่ทุกเวลา แต่เนื่องจากค่า B การที่มีค่าติดลบ เป็นการแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบัน ผู้บริโภคค่อนข้างมีความพึงพอใจต่อมาตรฐานของช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นอย่างมาก มีความสะดวกสบายมากแล้ว ซึ่งถ้ามีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นไปกว่านี้ อาจจะเกินความจำเป็น หรือส่งผลในเชิงลบต่อการตัดสินใจสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ได้ รองลงมาคือ การให้บริการส่วนบุคคล ($B = .348$) โดยที่ร้านค้ามีระบบการชำระเงิน แต่ละช่องทางที่ปลอดภัยและน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ต่อมา ด้านผลิตภัณฑ์ ($B = .343$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ช่องทางออนไลน์ มีสินค้า และร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าสัตว์เลี้ยงที่หลากหลาย ครอบคลุมทุกประเภทสินค้า สุดท้ายคือปัจจัยด้านราคา ($B = .272$) พบว่าร้านค้าส่วนใหญ่มีระดับราคาสินค้าที่หลากหลายให้เลือก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งจากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) ทั้ง 4 ปัจจัยนั้น ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์เป็นอย่างมากซึ่งผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับ อรุณทัย ปัญญา (2562) ทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่น ผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) พบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ (6Ps) ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่น อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ ด้านช่องทางการจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ โดยที่ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับสุดท้าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงการบริการสำหรับผู้ประกอบการ

จากผลการศึกษาวิจัย ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ (6Ps) และปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด พัฒนาสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน และสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้บริโภค มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้ประกอบการที่ต้องการขายผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ควรให้ความสำคัญแก่ผลิตภัณฑ์ของสุนัขมาเป็นอันดับต้น ๆ และให้ความสำคัญแก่ผลิตภัณฑ์ของสัตว์ชนิดอื่น รองลงมา เนื่องจากในปัจจุบันผู้บริโภคที่เลี้ยงสุนัขในประเทศไทยมีสัดส่วนที่มากกว่า และควรมุ่งเน้นการคัดเลือก หรือผลิตสินค้าที่มีคุณภาพที่ดี เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญเป็นอย่างมากและควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมทันยุคสมัย มีความหลากหลายและให้เหมาะสมกับราคาที่ผู้บริโภคสามารถยอมรับได้
2. ผู้ประกอบการควรรักษาระดับคุณภาพของช่องทางการจัดจำหน่าย ให้มีความสะดวก การบริการแก่ผู้บริโภค ให้มีมาตรฐานตามที่ผู้บริโภคมีความต้องการในปัจจุบัน เพื่อผู้บริโภคมีความมั่นใจในการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์กับทางร้านค้า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยการส่งเสริมการตลาดโดยเฉพาะว่า การส่งเสริมการตลาดแบบใดที่เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด เพื่อให้เกิดการซื้อสินค้าที่เพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคตได้
2. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ ในครั้งหน้าควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อจะได้นำไปพัฒนาและปรับปรุงสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์ ในภูมิภาคอื่น ๆ หรือจังหวัดอื่น ๆ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ ย่าหลี. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทิมข่าว TCIJ. (2562). คนไทยรู้ยัง: ธุรกิจสัตว์เลี้ยงไทยมีมูลค่ากว่า 3.2 หมื่นล้านบาท: ปี. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.tcijthai.com/news/2019/01/scoop/8726>
- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2561). ความนิยมในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของคนไทย. ค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/3924>
- ธารินี พัทธเจริญพงศ์. (2554). ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาหลักสูตรนานาชาติของนักศึกษาชาวต่างชาติในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล. (2562). (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 – 2565. ค้นเมื่อ 18 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2019/12/file_a4896b965af230086779f7fc85041235.pdf
- สุนิสา ตรงจิตร. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Marketplace) (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนิสา ไตรสกุลวงศ์. (2562). อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อเจตคติในการซื้อสินค้าออนไลน์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณทัย ปัญญา. (2562). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ และการตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าแฟชั่น ผ่านสังคมออนไลน์ (เฟซบุ๊ก) (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley and Sons.

Kotler, P. (2000). *Marketing Management* (The Millennium ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Schiffman, L. G. & Kanuk, L. L. (1994). *Consumer Behavior* (5th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ Product Development from Eemblica Fruit Extract in Gummy Form

ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์¹, รุ่งรัตนา เจริญจิตต์², ณัฐฐชัย เอกนราจินดาวัฒน์³

และ ณัฐริกานต์ แก้วโกสฐาภ⁴

Duangsamorn Rungsawanpho¹, Roongrattana Jaroenjit², Nattachai Aeknarajindawut³
and Natarikarn Kaewkorath⁴

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2,3,4}

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2,3,4}

E-mail: duangsamorn.ru@ssru.ac.th¹

Received: November 29, 2023

Revised: December 26, 2023

Accepted: December 27, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์และความต้องการของผลิตภัณฑ์จากสารสกัดมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์จากสารสกัดมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ 3) เปรียบเทียบระดับสภาพผิวหนังก่อนและหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ และ 4) ประเมินความพึงพอใจของอาสาสมัครที่ใช้ผลิตภัณฑ์นี้ โดยแบ่งเป็น 4 ระยะ คือระยะที่ 1 ขึ้นเตรียมการวิเคราะห์สภาพปัญหา ระยะที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ ระยะที่ 3 ขั้นตอนการทดลองใช้ และระยะที่ 4 ขั้นตอนการประเมินผล ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบข้อมูลสัณย ความกระจ่างใส ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยใช้สถิติ PAIRED T-TEST

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์มะขามป้อมในรูปแบบต่าง ๆ แต่มีความเปรี้ยวทำให้ไม่ได้รับความนิยมมาก 2) ผลการพัฒนาได้ผลิตภัณฑ์กัมมี่ที่ผสมน้ำมะขามป้อมเข้มข้นและสารสกัดอื่น ๆ ที่มีคุณค่าโภชนาการ 3) การทดลองแสดงผลแสดงถึงปรับปรุงทั้งด้านความขาวและคะแนนสวยงามที่มีความสำคัญทางสถิติ 4) คุณภาพและความพึงพอใจในการใช้งานได้รับความพอใจมากถึงปานกลางโดยอาสาสมัครเป็นหลัก

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์, มะขามป้อม, กัมมี่

Abstract

This research article aims to 1) study the situation and needs of products from gooseberry extract in gummy form 2) develop products from gooseberry extract in gummy form 3) compare the level of facial skin condition before and after Use the product from gooseberry extract in gummy form and 4) assess the satisfaction of volunteers who use this product, divided into 4 phases: Phase 1, preparation for problem analysis; Phase 2, product development. From the

gooseberry pulp extract in gummy form, Phase 3, trial phase, and Phase 4, evaluation phase. Data were collected and analyzed using a ready-made program. Statistics used include percentages and averages and comparing skin color data. radiance Before and after participating in the research project using Paired t-test statistics.

The results of the research found that 1) Currently there are gooseberry products in various forms, but they are sour, making them not very popular. 2) The results of the development are gummy products that are mixed with concentrated gooseberry juice and other valuable extracts. Nutrition 3) Experiments show results showing a statistically significant improvement in both whiteness and beauty scores. 4) Quality and satisfaction in use were rated very to moderately satisfactory mainly by volunteers.

Keywords: Product Development, Gooseberry, Gummy

บทนำ

ปัจจุบันประชากรในประเทศไทยแสดงพฤติกรรมดีต่อสุขภาพมากขึ้น ด้านกิจกรรมออกกำลังกาย เช่น เลิกงานแล้วเข้าร่วมกิจกรรมนี้เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง นอกจากการออกกำลังกาย การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เป็นที่นิยม เช่น อาหารเจ อาหารมังสวิรัติ และอาหารคลีนฟู้ด เป็นต้น การดูแลตัวเองไม่เฉพาะในด้านอาหารเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมด้านเครื่องสำอางที่มีประโยชน์ นำไปใช้ได้เต็มประสิทธิภาพ (Derma-health, 2565) ทั้งการแข่งขันทางด้านราคาที่สูงขึ้นและราคาที่เหมาะสม นอกจากนี้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและอาหารที่ออกใหม่ได้มีผลในการลดหรือชะลอความเสื่อมของร่างกาย ซึ่งทุกคนมีความสนใจในการรักษาสุขภาพ ผิว กระจุก ขัดต่อ ผอม และเล็บ อาหารเสริมรูปแบบเจลลี่ที่พัฒนาจากธัญพืชเป็นตัวอย่างของนวัตกรรมนี้ที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน (กุสุมา ทินกร ณ อยุธยา และ นัทธน พุดตวง, 2559)

มะขามป้อมเป็นสมุนไพรชนิดหนึ่งที่ชาวอินเดียใช้มาหลายพันปีแล้ว เพราะเป็นยาอายุวัฒนะ อยู่ในวงศ์ EUPHORBACEAE พบสาร ASTRAGALIN, GLUCOGALLIN, GALLIC ACID, เนื้อผล มีวิตามินซีสูงถึง 1-2 % (มะขามป้อม 1 ผล มีปริมาณวิตามินซีเทียบเท่ากับผลส้มสด 2 ผล) ในประเทศไทยพบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคกลาง มักขึ้นในธรรมชาติในป่าเบญจพรรณแล้ง และป่าแดง แต่มีมากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประโยชน์และสรรพคุณของมะขามป้อม คือ บรรเทาหวัด ลดอาการเจ็บคอ ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ บรรเทาอาการท้องผูกการศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ด้านอนุมูลอิสระพบว่าสารจากมะขามป้อมต้านอนุมูลอิสระได้ดีมาก แม้ว่ามะขามป้อมจะมีวิตามินซีสูงมากแต่ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระมิได้เกิดจากวิตามินซีเพียงอย่างเดียว ปัจจุบันพบว่าในมะขามป้อมมีสารพวกแทนนินซึ่งประกอบด้วย EMBLICANIN A 37% EMBLICANIN B 33% PUNIGLUCONIN 12% และ PEDUCULAGIN 14% ลดคอเลสเตอรอล ปกป้องตับ หัวใจและหลอดเลือด มะขามป้อมมีวิตามินซีสูงกว่าและผลไม้อื่นหลายชนิด เนื่องจากมีสารแทนนินและโพลีฟีนอลที่ช่วยป้องกันไม่ให้วิตามินซีสลายตัว และทำให้วิตามินซีคงตัวได้นานขึ้น มะขามป้อมมีวิตามินซีมากกว่าส้มถึง 20 เท่าส่งผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด สารสกัดจากผลมะขามป้อมจะมีระดับของ CARDIAC GLYCOGEN เพิ่มขึ้น ระดับของเอนไซม์ SGOT, SGPT และ LDH เพื่อลดการชื้อยา

จากต่างประเทศในการรักษาผู้ป่วย ข้อมูลเหล่านี้ จำเป็นต้องวิจัยและพัฒนาให้เป็นระบบการผลิต มะขามป้อม อย่างมีคุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้ง ในเชิงคุณภาพและปริมาณ (พัชรภัค สุริวงค์ และ ริชาร์ดฟง, 2022) นอกจากนี้ ยังมีการทดลองพบว่าสารสกัดของมะขามป้อมมีฤทธิ์ลดไขมันในเลือดทั้งใน สัตว์ทดลองและคน มีฤทธิ์ต้านมะเร็ง มีฤทธิ์ต้านไวรัส มีฤทธิ์ลดการอักเสบ มีฤทธิ์ เพิ่มภูมิคุ้มกัน จึงทำให้มีการ นำมะขามป้อมไปทำเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปมะขามป้อมเกิดขึ้นมากมาย เช่น เครื่องดื่มสุขภาพจาก มะขามป้อม สบู่มะขามป้อม โทเนอร์มะขามป้อม โลชั่นมะขามป้อม และมะขามป้อมยังสามารถประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ใน รูปแบบต่าง ๆ ได้อีกมากมาย จากการศึกษาของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เผยผล ศึกษาวิจัยสารสกัดจากมะขามป้อม พบว่า มีประสิทธิภาพในการบำรุงผิวพรรณ ลดริ้วรอย ทำให้ผิวกระจ่างใส เพิ่มความยืดหยุ่นและกระชับผิว ช่วยยกระดับศักยภาพสมุนไพรไทยให้มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้มี รายงานวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติการบำรุงดูแลผิวพรรณ ได้แก่ ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและคุณสมบัติทำให้ผิวขาว ขึ้น

ดังนั้น กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยสถาบันวิจัยสมุนไพร จึงพัฒนาสมุนไพรไทยชนิดนี้เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง โดยศึกษาวิธีการเตรียมสารสกัดจากมะขามป้อม ที่มีการควบคุมคุณภาพและการทดสอบ ความปลอดภัยในห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน นำมาวิจัยและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ซึ่งมีการ ทดสอบด้านความปลอดภัยและประสิทธิภาพ (เจาะระบบสุขภาพ, 2018) ในอาสาสมัครผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า สารสกัดมะขามป้อม สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางได้หลายรูปแบบ ได้แก่ เซรั่มมะขาม ป้อม (EMBLICA SERUM) มาส์กหน้ามะขามป้อม (EMBLICA SLEEPING MASK) โลชั่นบำรุงผิวมะขามป้อม (EMBLICA BODY LOTION) และ เจลบำรุงผิวหน้ามะขามป้อม (EMBLICA FACIAL GEL) ทั้งนี้ผลิตภัณฑ์ที่ พัฒนาทั้ง 4 รูปแบบ ผ่านการประเมิน ความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ในอาสาสมัคร โดยไม่ก่อให้เกิดการระคาย เคืองต่อผิว สำหรับการประเมินด้านประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว พบว่า ผลิตภัณฑ์เซรั่มมะขามป้อมมี คุณสมบัติทำให้ผิวขาวกระจ่างใสสูงสุด รองลงมา คือ มาส์กหน้ามะขามป้อม, โลชั่นบำรุงผิวมะขามป้อม และ เจลบำรุงผิวหน้ามะขามป้อม ตามลำดับ สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลด้านการลดเลือนริ้วรอยและปรับสภาพผิวให้ เรียบเนียนที่สุด คือ มาส์กหน้ามะขามป้อม และผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มความยืดหยุ่นและกระชับผิวได้ดีที่สุด คือ เจล บำรุงผิวหน้ามะขามป้อม แต่เนื่องจากมะขามป้อมเป็นสมุนไพรที่มีรสชาติฝาด ๆ เปรี้ยว ๆ ไม่อร่อยเท่าไรนัก จึงไม่เป็นนิยมนำมารับประทานเหมือนพืชสมุนไพรหรือผลไม้ทั่ว ๆ ไป อีกทั้งในปัจจุบันประชาชนทั่วไปหันมา นิยมรับประทานยาแผนปัจจุบันที่รับประทานง่ายกว่าแทน สารสกัดที่ได้จากผลมะขามป้อม มีฤทธิ์ต้านอนุมูล อิสระ มีฤทธิ์ลดเม็ดสีผิว กระตุ้นการสร้างคอลลาเจน และยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส (TYROSINASE) ในปริมาณสูงพอๆกับสารสกัดที่ได้จากเมล็ดองุ่นที่มีราคาแพงกว่า เพราะผลมะขามป้อมเป็น พืชในท้องถิ่นทำให้ราคาต้นทุนถูก สารสำคัญในผลมะขามป้อมที่มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ คือ วิตามินซี และแทน นิน ซึ่งวิตามินซีนี้มีประสิทธิภาพเหนือกว่าวิตามินซีจากการสังเคราะห์ประมาณ 12 เท่า วิตามินซีเป็นสารต้าน อนุมูลอิสระที่มีประสิทธิภาพสูง (SANTOSH AND DAVID, 2017) และมีประโยชน์กับผิวหน้าคือ วิตามินซีเป็น สารต้านอนุมูลอิสระที่ละลายในน้ำได้ ช่วยลดริ้ว รอยบนใบหน้า และทำให้ผิวเต่งตึงช่วยป้องกันอันตรายจาก รังสียูวีของแสงแดด และช่วยให้เซลล์ผิวหน้าได้ปรับสภาพคอลลาเจนซึ่งเป็นไโปรตีนในหนังแท้ ทำให้ผิวดู สวยงาม การผลิตผลิตภัณฑ์เสริมอาหารชนิดโคชนิดหนึ่งก่อนออกสู่ท้องตลาด จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัย เพื่อให้เข้าใจถึงประโยชน์ ด้วยการทดลองเพื่อประเมินคุณสมบัติและประสิทธิผล (อัญชลี พลอยเพชร, 2558)

ซึ่งอาจมีผลที่แตกต่างกันไปตามประเภทด้านกายภาพที่แตกต่างกัน รวมถึงแนวทางที่จะเกิดอาการไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้การวิจัยที่ดำเนินการพัฒนาและประเมินผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่พัฒนามาจากสารสกัดจากมะขามป้อม

จากโอกาสดังกล่าวข้างต้น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภายใต้การสนับสนุนจาก บริษัท ทัชอินโนเวทิฟ รีเสิร์ช แอนด์ เทคโนโลยี จึงได้จัดทำโครงการ “การพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่” โดยคิดค้นและพัฒนาสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ กัมมี่ที่มีส่วนผสมจากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อม และผลการศึกษาที่ได้จะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารดูแลสุขภาพผิวหน้าชนิดใหม่โดยการใช้สารตั้งต้นจากธรรมชาติ และเป็นนวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคสำหรับผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพผิวหน้าที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย รวมถึงเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันอุตสาหกรรมความงามให้เติบโตและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ ปัญหาและความต้องการของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับสภาพผิวหน้าของอาสาสมัคร ทั้งก่อนและหลังรับประทานผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของอาสาสมัครที่มีต่อผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่

การทบทวนวรรณกรรม

ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กัมมี่และเยลลี่

ผลิตภัณฑ์ประเภทกัมมี่ (GUMS) และเยลลี่ (JELLIES) เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทลูกกวาดกลุ่มใหญ่ที่มีกรรมวิธีการผลิตที่น่าสนใจแตกต่างกัน (LEES AND JACKSON, 1973) ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้สำหรับผู้บริโภคทั่ว ๆ ไปมักจะเข้าใจว่าเป็นผลิตภัณฑ์เดียวกันและมักเรียกรวม ๆ กันว่า เยลลี่ เพราะมีลักษณะคล้าย ๆ กันคือเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความหยุ่น นุ่ม เหนียว ต้องเคี้ยวกิน มีเนื้อสัมผัส ที่แตกต่างกันออกไปตั้งแต่อ่อนนุ่มแต่มีความยืดหยุ่นสูง จนเหนียวแข็งกัดขาดได้ยาก กัมมี่และเยลลี่เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความขึ้นสูง คือ มีความขึ้นร้อยละ 10-25 แต่มีค่าความชื้นสัมพัทธ์สมดุไม่สูงมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากไฮโดรคอลลอยด์ที่เป็นส่วนประกอบทำหน้าที่ในการยึดจับน้ำส่วนหนึ่งไว้ เจลาตินเป็นส่วนประกอบที่ใช้กันโดยทั่วไปในการผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทลูกกวาด เจลาตินจะมีหน้าที่ในการขึ้นรูปและปรับปรุงโครงสร้างและเนื้อสัมผัสของผลิตภัณฑ์ (GARCIA, 2000) ผลิตภัณฑ์กัมมี่และเยลลี่เจลาติน จะมีเนื้อสัมผัสค่อนข้างนุ่ม เหนียวและมีความยืดหยุ่น เจลาติน เป็นโปรตีนชนิดหนึ่งที่ได้จากเส้นใยคอลลาเจน ประกอบด้วยกรดอะมิโนทั้งหมด 19 ชนิดต่อกันด้วยพันธะเปปไทด์ (PEPTIDE) เป็นสายยาว ย่อยง่าย เจลาตินเป็นโปรตีนที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากขาดกรดอะมิโนที่จำเป็น คือ ทริปโตเฟน เจลาตินผลิตจาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ หนังหมู กระดูกวัวและหนังวัวที่กำลังเดือดเนื้อออกแล้ว เจลาตินที่ได้จากแต่ละแหล่งจะมีองค์ประกอบที่แตกต่างกัน (GLICKSMAN, 1969)

องค์ประกอบโดยทั่วไปของเจลาคตินประกอบด้วยคาร์บอนร้อยละ 50.11 ไฮโดรเจนร้อยละ 56 ไนโตรเจนร้อยละ 17.81 ซัลเฟอร์ร้อยละ 0.26 และออกซิเจนร้อยละ 25.26 (WINTON AND WINTON, 1949)

ความแข็งแรงของเจล (GEL STRENGTH) คุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งของเจลาคติน คือสามารถเปลี่ยนกลับได้ (REVERSIBLE) โดยขึ้นอยู่กับอุณหภูมิ (BORCHARD AND LECHTENFELD, 2001) การเกิดเจลของเจลาคตินเกิดจากโมเลกุลของเจลาคตินจับกับน้ำด้วยพันธะไฮโดรเจน ความแข็งแรงของเจลจะวัดโดยใช้เครื่อง BLOOM GELOMETER ซึ่งเป็นเครื่องมือมาตรฐานสำหรับอุตสาหกรรม เจลาคตินโดยทั่วไปจะมีความแข็งแรงประมาณ 50-300 BLOOM

DOESBURG (1965) น้ำตาล เป็นสารตัวหนึ่งในกลุ่มคาร์โบไฮเดรต มีอยู่หลายชนิด แต่เมื่อกกล่าวถึงน้ำตาลมักเป็นที่เข้าใจว่าน้ำตาล หมายถึง น้ำตาลทรายหรือซูโครส (SUCROSE) ซึ่งเป็นส่วนผสมหลักในการผลิตลูกกวาดทั่วไป น้ำตาลมีคุณสมบัติ คือ ให้ความหวาน ซึ่งเป็นลักษณะที่เด่นมากของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มที่มีน้ำตาลเป็นส่วนผสมหลัก ให้เนื้อและน้ำหนักรวมผลิตภัณฑ์ เนื่องจากในส่วนผสมโดยทั่วไป จะมีการใช้น้ำตาลถึงร้อยละ 70 ของชนิดและปริมาณของน้ำตาลที่ใช้มีผลต่อลักษณะความแข็งแรงของเจล โดยเจลจะมีความ แข็งแรงสูงขึ้นหากปริมาณน้ำตาลที่ใช้เพิ่มขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ หมายถึง การจัดระบบความคิดของมนุษย์โดยผ่านกระบวนการ สร้างสรรค์ ประสานกับองค์ประกอบของการออกแบบแล้วถ่ายทอดออกมาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์และสวยงาม

ความหมายของการออกแบบ มีผู้เชี่ยวชาญได้ นิยามความหมายของการออกแบบ (DESIGN) ไว้ ดังนี้ กูด (GOOD, 1973) กล่าวว่า การออกแบบ เป็นการวางแผนหรือกำหนดรูปแบบรวมทั้งการตกแต่งในโครงสร้างรูปทรงของงานศิลปะ ทัศนศิลป์ดนตรี ตลอดจนวรรณกรรม

บัญญัติ 10 ประการ ของงานออกแบบที่ดีของดีเทอร์ รามส์ (Dieter Rams) ได้ถูกนำมา ขยายความและอธิบายเพิ่มเติมโดย James และ Donald ในการประชุม วิชาการด้านการออกแบบและจัดการองค์กรโดยมีรายละเอียดสรุปสั้น ๆ คือ หลักการของ ดีเทอร์ รามส์ (Dieter Rams) เป็นหลักของการออกแบบ ที่มีผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง (User-centered Design) ซึ่งความงามที่แท้จริง หมายถึง การที่ผลิตภัณฑ์ สามารถตอบสนองผู้บริโภคได้อย่างสูงสุด (ส่วนรูปลักษณ์ความสวยงามเป็นสิ่งส าคัญอันดับ รองลงมา) การจัดล าดับความส าคัญ เรื่องความสะดวก และความเป็นระเบียบ คือการสร้าง ประโยชน์สูงสุด เพราะงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีควรจะดูเรียบง่าย สามารถ “ใช้งานได้ง่ายที่สุด” มี วงจรชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและใช้งานได้ยืนยาวที่สุด (James and Donald, 2012)

บรีสตันและเนลล์ (Briston And Neill, 1972) ได้ให้ความหมายของบรรจุภัณฑ์ไว้ 2 ประการกว้าง ๆ คือ 1) การบรรจุภัณฑ์ คือ ศิลปะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการเตรียมสินค้าเพื่อการขนส่งและการขาย 2) การบรรจุภัณฑ์คือวิธีการส่งมอบผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภคให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยสมบูรณ์และมีราคาที่เหมาะสม

การป้องกันและการรักษาผิวหนังเสื่อมสภาพ

ในการป้องกันและรักษาความแก่ของผิวหนังมีวิธีการแตกต่างกันออกไปซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557)

การป้องกันผิวหนังเสื่อมสภาพ

1. ป้องกันรังสี UV ใช้ผลิตภัณฑ์กันแดดที่ป้องกันรังสี UV โดยแบ่งเป็นสารกันแดดกายภาพและเคมี เพื่อปกป้องผิวจากรังสี UVB และ UVA อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ป้องกันอนุมูลอิสระจากรังสี UV ใช้สารเสริมอาหารที่ลดอนุมูลอิสระเช่น VITAMIN E, VITAMIN C, COENZYME Q, POLYPHENOLS, และ CAROTENOIDS
3. ป้องกันการอักเสบจากรังสี UV ใช้สารที่ลดอักเสบเช่น COENZYME Q10 เพื่อลดการสร้าง CYTOKINES ที่เกิดจาก KERATINOCYTES
4. จำกัดพลังงาน (CALORIC RESTRICTION) รับประทานอาหารในปริมาณที่จำกัดเพื่อลดการสะสมของ AGES ที่ทำให้ผิวเสื่อมสภาพ
5. ผลิตภัณฑ์ที่มีผสมเอสโตรเจน ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีเอสโตรเจนช่วยเพิ่มการสร้างคอลลาเจนในผิว
6. เสริมอาหารป้องกัน AGES ใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ช่วยป้องกันเกิด AGES เช่น ASCORBIC ACID, A-TOCOPHEROL, NIACINAMIDE, PYRIDOXAL, SODIUM SELENITE, SELENIUM YEAST, TROLOX, RIBOFLAVIN, ZINC, และ MANGANESE

การรักษาผิวหนังเสื่อมสภาพ

1. การใช้อนุพันธ์ของวิตามินเอ ใช้ ALL-TRANS-RETINOIC ACID (ATRA) หรือ N-RETINOYL-D-GLUCOSAMINE เพื่อลดความรุนแรงของริ้วรอยที่เกิดจากความแก่ โดยไม่ก่อให้เกิดอาการระคายเคือง
2. การใช้สารลอกผิว ใช้สารลอกผิวเช่น A-HYDROXY ACID, SALICYLIC ACID หรือ TRICHLOROACETIC ACID เพื่อทำให้ริ้วรอยตื้นๆ ลดลง แต่อาจทำให้ผิวไวต่อแสงแดด
3. การทำ LASER RESURFACING ใช้หลักการทำลายพื้นผิวของเซลล์ผิวหนังเพื่อกระตุ้นการลอกเป็นจุดเล็กๆ ทำให้ริ้วรอยลดลง เช่น FRACTIONAL CO2 LASER
4. การใช้คลื่นความถี่วิทยุ (RADIOFREQUENCY) ใช้คลื่นความถี่วิทยุเพื่อกระตุ้นผิวชั้นบนและบางส่วนของผิวชั้นล่าง เพื่อกระตุ้นคอลลาเจนหดกระชับ อย่างไรก็ตามอาจเกิดปวดและอักเสบได้

สรุป ผลิตภัณฑ์กัมมีและเยลลี่ ได้เน้นที่ความแตกต่างในกรรมวิธีการผลิตและลักษณะทางเคมีของส่วนประกอบ เช่น การใช้เจลาตินจากแหล่งต่าง ๆ และคุณสมบัติทางกลเช่นความหยุ่น นิ่ม เหนียว เป็นลักษณะที่เด่นของกัมมีและเยลลี่ ทั้งนี้ ความแข็งแรงของเจลาตินมีความสำคัญและสามารถเปลี่ยนกลับได้โดยขึ้นอยู่กับอุณหภูมิ ในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์นั้น แนวคิดดีเทอร์ รามส์ (DIETER RAMS, 2020) ที่เน้น USER-CENTERED DESIGN และความงามที่สามารถตอบสนองผู้บริโภคได้เป็นจุดประสงค์หลัก และแนวคิดของบรรจุภัณฑ์ก็ได้ถูกกล่าวถึงโดยการกำหนดบรรจุภัณฑ์เป็นศิลปะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเตรียมสินค้า นอกจากนี้ การป้องกันและการรักษาผิวหนังเสื่อมสภาพมีหลายวิธี เช่น การใช้ผลิตภัณฑ์กันแดด สารเสริมอาหาร การจำกัดพลังงาน การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีผสมเอสโตรเจน การใช้ลอกผิว LASER RESURFACING และ RADIOFREQUENCY เป็นต้น ซึ่งแต่ละวิธีมีวัตถุประสงค์และการใช้งานที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ อาสาสมัครเพศชายและหญิง อายุระหว่าง 25-61 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ คำนวณหาจำนวนผู้ทดสอบโดยใช้สูตร

เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยก่อนและหลัง ใช้ผู้เข้าร่วมทดสอบ 30 คน ได้แก่ อาสาสมัครที่รับประทานเยลลี่เป็นประจำ จำนวน 5 คน ใช้ในขั้นตอนการสนทนากลุ่ม เพื่อ วิเคราะห์สถานการณ์ระดับตัวชี้วัดสภาพผิวหน้า และความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์มะขามป้อมเยลลี่ ด้วยนวัตกรรมไชนิกซ์ อาสาสมัครเพศชายและหญิงที่มีความสนใจ จำนวน 25 คน โดย 5 คนจะเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และ 25 คนจะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองผลิตภัณฑ์มะขามป้อมเยลลี่ด้วยนวัตกรรมไชนิกซ์ ซึ่งมีการ คัดกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกและผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 5 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 ใช้คำถามการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัญหาของผลิตภัณฑ์มะขามป้อมเยลลี่ SYRINX จากอาสาสมัครที่รับประทานและอาสาสมัครทั่วไป จำนวน 10 คน ด้วยคำถาม 4 ข้อเกี่ยวกับรูปแบบ, ปัญหา, ความต้องการใหม่, และลักษณะผลิตภัณฑ์ ประเภทที่ 2 เป็นแบบประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญเภสัชภัณฑ์ จำนวน 3 คน โดยประเมิน 11 ข้อด้านรูปลักษณะ, การใช้งาน, ความคงตัว, และบรรจุภัณฑ์ ประเภทที่ 3 เป็นแบบบันทึกเครื่องมือในการประเมินตัวชี้วัดสภาพผิวและผลิตภัณฑ์ ประเภทที่ 4 ใช้แบบประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์มะขามป้อมเยลลี่ SYRINX (แพรวภัทร ยอดแก้ว, 2556)

การวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป 1. วิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามกลุ่มสนทนาเพื่อสรุปปัญหาและความต้องการของอาสาสมัครในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มะขามป้อมเยลลี่ SYRINX 2. ใช้ข้อมูลทั่วไปและประวัติของอาสาสมัครเพื่อทำสถิติเชิงพรรณนา ด้วยการแจกแจงความถี่และร้อยละ 3. เปรียบเทียบระดับตัวชี้วัดสภาพผิวหน้าก่อนและหลังใช้ผลิตภัณฑ์มะขามป้อมเยลลี่ SYRINX ด้วย CUTOMETER® DUALMPA580 และหาค่าเฉลี่ย 4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อผลิตภัณฑ์มะขามป้อมเยลลี่ SYRINX คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D).

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สถานการณ์ ปัญหาและความต้องการของผลิตภัณฑ์ ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมหลากหลายรูปแบบ เช่น มะขามป้อมสกัดในรูปแบบแคปซูล มะขามป้อมให้รูปแบบผงขงติ่ม มะขามป้อมในรูปแบบชาขง มะขามป้อมในรูปแบบแช่ดื่ม และมะขามป้อมในรูปแบบยาแก้ไอ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีความสะดวกและจุดมุ่งหมายต่อการรับประทานที่แตกต่างกัน อีกทั้งผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมยังมีในรูปแบบเวชสำอางอื่น ๆ อีกเช่น สบู่ เซรั่มบำรุงผิว โทเนอร์ ครีมบำรุงผิว เป็นต้น สถานการณ์การใช้ผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามมีความแพร่หลายในท้องตลาดทั้งในตลาดของผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และในตลาดของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางบำรุงผิว

ปัญหาเนื่องจากมะขามป้อมเป็นสมุนไพรที่มีรสชาติฝาดๆ เปรี้ยวๆ ไม่อร่อยเท่าไรนัก จึงไม่เป็นนิยมนำมารับประทานเหมือนพืชสมุนไพรหรือผลไม้ทั่วไป ทำให้ไม่ค่อยพบเห็น ผลิตภัณฑ์ทานเล่นที่แปรรูปมาจากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อม ผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมถึงแม้ว่าจะมีหลากหลายรูปแบบ แต่ก็ยังเป็นรูปแบบเดิมซ้ำๆ ไม่ได้มีการพัฒนาแปรรูปที่ต่างจากเดิมมากนักจึงต้องการผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบใหม่ ที่เป็นเนื้อกัมมี่ สัมผัสอ่อนนุ่ม ยืดหยุ่น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์กัมมี่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อมะขามป้อมเข้มข้น สำหรับรับประทาน โดยคงไว้ซึ่งรสชาติของมะขามป้อม

ความต้องการควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อม เป็นการนำน้ำมะขามป้อมเข้มข้น มาผสมเข้ากับส่วนประกอบสำคัญต่างๆ ได้แก่ เกลาติน, โซเดียมเบนโซเอต, วิตามินซี, กลูโคสไซรัป เป็นต้น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์กัมมี่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อมเข้มข้น สำหรับรับประทาน โดยคงไว้ซึ่งรสชาติของผลไม้ขามป้อม รวมถึงมีคุณค่าทางโภชนาการจากผลไม้ขามป้อมมีสารพวกแทนนินซึ่งประกอบด้วย emblicanin A 37% emblicanin B 33% punigluconin 12% และ pedunculagin 14% มีสารแทนนินและโพลีฟีนอลที่ช่วยป้องกันไม่ให้วิตามินซีสลายตัว และทำให้วิตามินซีคงตัวได้นานขึ้น สารสกัดที่ได้จากผลไม้ขามป้อม มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ มีฤทธิ์ลดเม็ดสีผิว กระตุ้นการสร้างคอลลาเจน และยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส (tyrosinase) และช่วยให้เซลล์ผิวหนังได้ปรับสภาพคอลลาเจนซึ่งเป็นไฮโปตีนในหนังแท้ ทำให้ผิวดูสวยงามในรูปแบบกัมมี่

วัตถุประสงค์ที่ 2 พัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อม เป็นการนำน้ำมะขามป้อมเข้มข้น มาผสมเข้ากับส่วนประกอบสำคัญต่างๆ ได้แก่ เกลาติน, โซเดียมเบนโซเอต, วิตามินซี, กลูโคสไซรัป เป็นต้น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์กัมมี่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อมเข้มข้น สำหรับรับประทาน โดยคงไว้ซึ่งรสชาติของผลไม้ขามป้อม รวมถึงมีคุณค่าทางโภชนาการจากผลไม้ขามป้อมมีสารพวกแทนนินซึ่งประกอบด้วย emblicanin A 37% emblicanin B 33% punigluconin 12% และ pedunculagin 14% มีสารแทนนินและโพลีฟีนอลที่ช่วยป้องกันไม่ให้วิตามินซีสลายตัว และทำให้วิตามินซีคงตัวได้นานขึ้น สารสกัดที่ได้จากผลไม้ขามป้อม มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ มีฤทธิ์ลดเม็ดสีผิว กระตุ้นการสร้างคอลลาเจน และยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส (tyrosinase) และช่วยให้เซลล์ผิวหนังได้ปรับสภาพคอลลาเจนซึ่งเป็นไฮโปตีนในหนังแท้ ทำให้ผิวดูสวยงามในรูปแบบกัมมี่ เมื่อได้ผลิตภัณฑ์แล้ว จึงนำมาให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเภสัชภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ลงความเห็นให้ผลิตภัณฑ์ผ่านการประเมินคุณภาพ

ผลการพัฒนาได้ผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อม เป็นการนำน้ำมะขามป้อมเข้มข้น มาผสมเข้ากับส่วนประกอบสำคัญต่างๆ ได้แก่ เกลาติน, โซเดียมเบนโซเอต, วิตามินซี, กลูโคสไซรัป เป็นต้น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์กัมมี่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลไม้ขามป้อมเข้มข้น สำหรับรับประทาน โดยคงไว้ซึ่งรสชาติของผลไม้ขามป้อม รวมถึงมีคุณค่าทางโภชนาการจากผลไม้ขามป้อมมีสารพวกแทนนินซึ่งประกอบด้วย emblicanin A 37% emblicanin B 33% punigluconin 12% และ pedunculagin 14% มีสารแทนนินและโพลีฟีนอลที่ช่วยป้องกันไม่ให้วิตามินซีสลายตัว และทำให้วิตามินซีคงตัวได้นานขึ้น สารสกัดที่ได้จากผลไม้ขามป้อม มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ มีฤทธิ์ลดเม็ดสีผิว กระตุ้นการสร้างคอลลาเจน และยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส (tyrosinase) และช่วยให้เซลล์ผิวหนังได้ปรับสภาพคอลลาเจนซึ่งเป็นไฮโปตีนในหนังแท้ ทำให้ผิวดูสวยงามในรูปแบบกัมมี่

วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า อาสาสมัครไม่มีอาการแพ้ ไม่ระคายเคือง ไม่มีใครถอนตัวออกจากการทดลอง พบว่ากลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศหญิงทั้งหมด 25 คน ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 25 ปี ถึง 60 ปี อายุเฉลี่ย 32.4 ± 6.3 ปี มีอาสาสมัครที่มีโรคประจำตัว 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ไม่มีอาสาสมัครที่รับประทานยาใด ๆ เป็นประจำไม่มีอาสาสมัครที่สูบบุหรี่ ระยะเวลาเฉลี่ยที่สัมผัสแสงแดดต่อวันประมาณ 2.1 ± 1.5 ชั่วโมง โดยมีอาสาสมัครที่สัมผัสแสงแดดน้อยสุดครึ่งชั่วโมงต่อวันและสัมผัสแสงแดดมากที่สุด 9 ชั่วโมงต่อวัน มีอาสาสมัครที่รับประทานอาหารเสริม

3 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ซึ่งเป็นวิตามินซี 1 คน คอลลาเจน 2 คน และมีอาสาสมัครที่ใช้ผลิตภัณฑ์บำรุงผิวหน้าเป็นประจำ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 68

การประเมินความขาวของผิวหนังของผิวหน้าในระลอกก่อนการทดลอง

ตารางที่ 1 ความขาวของผิวหนังด้านควบคุมและผิวหนังด้านทดลองก่อนเริ่มทำการทดลองในสัปดาห์ที่ 0 (n=25)

ตำแหน่ง	ด้านควบคุม Mean $\pm$ S.D.	ด้านการทดลอง Mean $\pm$ S.D.	P-value
หน้าผาก	311.9 $\pm$ 53.37	313.7 $\pm$ 54.23	0.9121
แก้ม	253.5 $\pm$ 43.83	248.9 $\pm$ 41.09	0.7203
คาง	313.8 $\pm$ 54.57	312 $\pm$ 55.36	0.5246

จากการตรวจวัดความขาวของผิวหนังในระลอกก่อนการทดลองดังแสดงในตารางที่ 1 ด้านควบคุมและด้านทดลองในตำแหน่งหน้าผาก แก้มและคาง ระดับความขาวของหน้าทั้งสองด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการประเมินความขาวของผิวหนังด้านควบคุมด้วยเครื่อง Mexameter พบว่า ความขาวของผิวหนังในตำแหน่ง หน้าผาก แก้มและคางในสัปดาห์ที่ 0 กับ สัปดาห์ที่ 7 และ 14 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการประเมินความขาวของผิวหนังด้านทดลอง ด้วยเครื่อง Mexameter พบว่าค่าเฉลี่ยความขาวของผิวหนังในตำแหน่งหน้าผาก แก้ม และคาง ในสัปดาห์ที่ 0 กับ สัปดาห์ที่ 7 และ 14 ผิวหน้ามีความขาวขึ้นตามเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีแนวโน้มจะขาวเพิ่มขึ้นอีกอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่นานขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านควบคุมกับด้านทดลองในตำแหน่งหน้าผาก มีระดับคะแนนเฉลี่ย 304.0 $\pm$ 51.93 และ 290.3 $\pm$ 49.11 ตามลำดับ ระดับตัวชี้วัดสภาพผิวด้านความขาว แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = <0.0001 ***) ในตำแหน่งแก้ม มีระดับคะแนนเฉลี่ย 263 $\pm$ 72.38 และ 221.45 $\pm$ 61.39 ตามลำดับ ระดับตัวชี้วัดสภาพผิวด้านความขาว แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = <0.0001 ***) และในตำแหน่ง คาง มีระดับคะแนนเฉลี่ย = 310.1 $\pm$ 72.38 และ 291.6 $\pm$ 52.19 ตามลำดับ ระดับตัวชี้วัดสภาพผิวด้านความขาว แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value=<0.0001***)

วัตถุประสงค์ที่ 4 จากการประเมินความพึงพอใจของอาสาสมัครต่อการทดลองตลอดระยะเวลาการวิจัย หลังจากการรับประทานทั้งหมด 14 สัปดาห์ พบว่าในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี อาสาสมัครร้อยละ 84 มีความพอใจมาก รองลงมาคือพอใจปานกลางร้อยละ 12 ในด้านความสะดวกในการใช้รับประทานของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมีอาสาสมัครร้อยละ 88 มีความพอใจมาก รองลงมาคือพอใจมากที่สุดร้อยละ 8 ในด้านการบรรจุกีบห่อ ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี อาสาสมัครร้อยละ 60 มีความพอใจมาก รองลงมาคือพอใจมากที่สุดร้อยละ 40 ในด้านสรรพคุณและประโยชน์ผลิตภัณฑ์จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี อาสาสมัครร้อยละ 96 มีความพอใจมาก รองลงมาคือพอใจปานกลางร้อยละ 4 และ ความพึงพอใจในภาพรวมของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี ในอาสาสมัครทั้ง 25 คน มีความพอใจมากที่สุดร้อยละ 64 รองลงมาคือพอใจมากร้อยละ 28 และ พอใจปานกลางร้อยละ 8

อภิปรายผล

ผลจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมหลากหลายรูปแบบ เช่น มะขามป้อมสกัดในรูปแบบแคปซูล มะขามป้อมให้รูปแบบผงขงดื่ม มะขามป้อมในรูปแบบชาขง มะขามป้อมในรูปแบบแช่ดื่ม และมะขามป้อมในรูปแบบยาแก้ไอ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละรูปแบบมีความสะดวกและจุดมุ่งหมายต่อการรับประทานที่แตกต่างกัน อีกทั้งผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมยังมีในรูปแบบเวชสำอางอื่น ๆ อีกเช่น สบู่ แชมพู บำรุงผิว โทนเนอร์ ครีมบำรุงผิว เป็นต้น สถานการณ์การใช้ผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมมีความแพร่หลายในท้องตลาดทั้งในตลาดของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและในตลาดของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางบำรุงผิว ปัญหาเนื่องจากมะขามป้อมเป็นสมุนไพรที่มีรสชาติฝาดๆ เปรี้ยวๆ ไม่อร่อยเท่าไรนัก จึงไม่เป็นนิยมนำมารับประทานเหมือนพืชสมุนไพรหรือผลไม้ทั่วไปทำให้ไม่ค่อยพบเห็น ผลิตภัณฑ์ทานเล่นที่แปรรูปมาจากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อม ผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมถึงแม้ว่าจะมีหลากหลายรูปแบบ แต่ก็ยังเป็นรูปแบบเดิมๆ ไม่ได้มีการพัฒนาแปรรูปที่ต่างจากเดิมมากนัก กลุ่มอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ในคลินิกความงามต้องการผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมเป็นการนำน้ำมะขามป้อมเข้มข้น มาผสมเข้ากับส่วนประกอบสำคัญต่างๆ ได้แก่ เจลาติน, โซเดียมเบนโซเอต, วิตามินซี, กลูโคสไซรัป เป็นต้น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์กัมมี่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมเข้มข้น สำหรับรับประทาน โดยคงไว้ซึ่งรสชาติของมะขามป้อม ในรูปแบบกัมมี่ สอดคล้องกับบทความวิจัย สุกัญญา เขียวสะอาด, สรัญญา ชวนพงษ์พานิช และอศวิณ ดาตุเคล. (2563) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เยลลี่จากสารสกัดดอกบุนนาค โดยศึกษาปริมาณเจลาติน ที่เหมาะสมในการผลิตกัมมี่เยลลี่ (ร้อยละ 6, 8 และ 10 โดยน้ำหนัก) และศึกษาความเข้มข้นของน้ำสกัดจากดอกบุนนาคที่เหมาะสมในการผลิตกัมมี่เยลลี่จากสารสกัดดอกบุนนาค (ร้อยละ 5, 10 และ 15 โดยน้ำหนัก) ผลการศึกษา พบว่าปริมาณเจลาตินที่เหมาะสมในการผลิตกัมมี่เยลลี่ คือ ร้อยละ 8 โดยน้ำหนัก ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีค่าเนื้อสัมผัสใกล้เคียงที่จำหน่ายในท้องตลาดและผู้บริโภคให้คะแนนความชอบสูงสุด และความเข้มข้นน้ำสกัดดอกบุนนาคร้อยละ 15 โดยน้ำหนัก เป็นสูตรที่เหมาะสมในการผลิตกัมมี่เยลลี่จากสารสกัดดอกบุนนาค เนื่องจากผู้บริโภคให้คะแนนความชอบสูงสุด ดังนั้นสูตรที่เหมาะสมในการผลิตกัมมี่เยลลี่จากสารสกัดดอกบุนนาค ประกอบด้วยความเข้มข้นของน้ำสกัดดอกบุนนาค (ร้อยละ 15) ร้อยละ 6.50 เจลาตินร้อยละ 8 น้ำอุ่นร้อยละ 18 น้ำตาลทรายร้อยละ 33 กลูโคสไซรัปร้อยละ 31.50 และสารละลายกรดซิตริก (ร้อยละ 50) ร้อยละ 3 (โดยน้ำหนัก) โดยผลิตภัณฑ์มีความเป็นกรด-ด่าง 3.24 มีปริมาณของแข็งที่ละลายได้ทั้งหมด 73.5 องศาบริกซ์ มีปริมาณสารประกอบฟีนอลิกทั้งหมด 87.04 มิลลิกรัม สมมูลของกรดแกลลิกต่อกัมมี่เยลลี่ 100 กรัม มีความสามารถในการต้านอนุมูล DPPH 75.64 มิลลิกรัม สมมูลของ trolox ต่อกัมมี่เยลลี่ 100 กรัม นอกจากนี้คุณภาพด้านจุลินทรีย์ของผลิตภัณฑ์ที่ได้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช. 520/2547) และมาตรฐานของประกาศ กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 213 พ.ศ. 2543

ผลจากวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี่ ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อม เป็นการนำน้ำมะขามป้อมเข้มข้น มาผสมเข้ากับส่วนประกอบสำคัญต่างๆ ได้แก่เจลาติน, โซเดียมเบนโซเอต, วิตามินซี, กลูโคสไซรัป เป็นต้น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์กัมมี่ที่มีส่วนผสมของสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมเข้มข้น สำหรับรับประทาน โดยคงไว้ซึ่งรสชาติของมะขามป้อม รวมถึงมีคุณค่าทางโภชนาการจากมะขามป้อมมีสารพวกแทนนินซึ่งประกอบด้วย emblicanin A 37% emblicanin B 33% punigluconin 12% และpedunculagin 14% มีสารแทนนินและโพลีฟีนอลที่ช่วยป้องกันไม่ให้วิตามินซีสลายตัว

และทำให้วิตามินซีคงตัวได้นานขึ้น สารสกัดที่ได้จากผลมะขามป้อม มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ มีฤทธิ์ลดเม็ดสีผิว กระตุ้นการสร้างคอลลาเจน และยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ไทโรซิเนส (tyrosinase) และช่วยให้เซลล์ผิวหนังได้ ปรับสภาพคอลลาเจนซึ่งเป็นไฮโปตีนในหนังแท้ ทำให้ผิวดูสวยงามในรูปแบบกัมมีจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำทิพย์, สุขสมาน และ ปรีนา (มปป) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์กัมมีสมุนไพรมีฤทธิ์สารต้านอนุมูลอิสระ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับทางประสาทสัมผัสของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์กัมมีสมุนไพรมีฤทธิ์ สารต้านอนุมูลอิสระ โดยศึกษาน้ำสมุนไพรรวม 7 ชนิด ได้แก่ น้ำตะไคร้สมุนไพรรวม น้ำคำฝอยผสมน้ำสับปะรด น้ำใบบัวบก ผสมน้ำขิง น้ำมะละกอผสมอบเชย น้ำกระเทียมผสมน้ำฝรั่ง น้ำมะนาวผสมน้ำดอกอัญชัน และน้ำ กระเจี๊ยบแดงพบว่าผู้บริโภคให้การยอมรับผลิตภัณฑ์กัมมีน้ำสมุนไพรมีฤทธิ์ เนื่องจากการใช้ น้ำสมุนไพรมีฤทธิ์ จะให้ลักษณะ ปรากฏของผลิตภัณฑ์ที่มีสีสันทันรับประทาน รวมทั้งในแง่ของคุณประโยชน์ทางอาหารด้วย อย่างไรก็ตามการผลิต ผลิตภัณฑ์ กัมมีสมุนไพรมีฤทธิ์จะมีปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพทางกายภาพ และคุณค่าทาง โภชนาการ กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์กัมมีที่ผลิตจากน้ำสมุนไพรมีฤทธิ์จะให้ลักษณะปรากฏต่อสายตาที่มีสีแตกต่างกันไปตามสีของพืชสมุนไพรมีฤทธิ์ นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์กัมมีที่ผลิตจากพืชสมุนไพรมีฤทธิ์ประกอบความเป็นกรดจะมีผลต่อความหนืดและความ แข็งแรงของเจลในผลิตภัณฑ์กัมมีที่ใช้ เจลาตินเป็นสารก่อเจล โดยน้ำสมุนไพรมีฤทธิ์ ความเป็นกรดสูง (ผลิตภัณฑ์กัมมีที่ผลิตจากน้ำกระเจี๊ยบ หรือน้ำมะนาว) จะทำให้ได้ผลิตภัณฑ์กัมมีที่มีความหนืด และความแข็งแรง ของเจลต่ำ เพราะความเป็นกรดมีผลต่อ การควบคุมสภาพความเป็นกรดต่างในตัวผลิตภัณฑ์ โดยความเป็นกรดต่าง มีผลในการป้องกันการเกิดอินเวอร์ชันของน้ำตาล ป้องกันการเกิดไฮโดรไลซิสของเจลาติน ซึ่งจะมีผล ให้ความแข็งแรง ของเจลาตินลดลง (Woo, A. 1996) สำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์กัมมีสมุนไพรมีฤทธิ์ที่ผู้บริโภคให้การยอมรับ สูงสุดผลิตได้ จากการใช้น้ำมะนาวผสมน้ำดอกอัญชัน ซึ่งมี ความชื้น ร้อยละ 68.82 โปรตีน ร้อยละ 2.12 ไขมัน ร้อยละ 0.11 เถ้า ร้อยละ 0.22 โยอาหาร ร้อยละ 0.42 คาร์โบไฮเดรต ร้อยละ 28.31 น้ำตาล ร้อยละ 19.76 โซเดียม 201 มิลลิกรัมต่อ 100 กรัม และมีสารต้านอนุมูลอิสระ 219.42 มิลลิกรัมต่อสมมูล Trolox equivalent ต่อ 100 กรัม

ผลจากวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้านควบคุมกับด้านทดลองในตำแหน่งหน้าผาก มีระดับคะแนนเฉลี่ย 304.0 ± 51.93 และ 290.3 ± 49.11 ตามลำดับ ระดับตัวชี้วัดสภาพผิวด้านความขาว แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = <0.0001$ ***) ในตำแหน่งแก้ม มีระดับคะแนนเฉลี่ย 263 ± 72.38 และ 221.45 ± 61.39 ตามลำดับ ระดับตัวชี้วัดสภาพผิวด้านความขาว แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = <0.0001$ ***) และในตำแหน่ง คาง มีระดับคะแนนเฉลี่ย = 310.1 ± 72.38 และ 291.6 ± 52.19 ตามลำดับ ระดับ ตัวชี้วัดสภาพผิวด้านความขาว แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = <0.0001$ ***) สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Pullar, Carr, & Vissers (2017) ได้ศึกษาสรรพคุณของวิตามินซีที่นอกจากจะมีผลดีต่อหลอดเลือดแล้ว ก็ยัง ประโยชน์ในการเสริมสร้างความแข็งแรงของผิว ด้วยผลจากการสร้างคอลลาเจนและ ฤทธิ์ต้าน อนุมูลอิสระ โดย ในงานวิจัยพบว่าการสังเคราะห์คอลลาเจน โดยเซลล์ไฟโบรบลาสที่ผิวหนัง และการควบคุมสมดุลของคอลลาเจน และอีลาสตินที่ชั้นหนังแท้ (dermis) จะขึ้นอยู่กับระดับวิตามินซี, keratinocytes ที่ผิวหนังสามารถสะสมวิตามินซี ได้ในปริมาณสูงและเมื่อรวมกันกับวิตามินอีแล้ว จะสามารถป้องกันการทำร้ายจากรังสี UV ได้, มีการวิเคราะห์โดย เพาะเลี้ยงเซลล์ keratinocytes พบว่าวิตามินซีมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของยีนอนิซามิต้านอนุมูลอิสระ การ จัดเรียงตัวและการ สะสมของฟอสโฟลิปิด ช่วยส่งเสริมการก่อตัวของชั้น comoum และการเจริญของเยื่อหุ้มผิว, มี งานวิจัยในมนุษย์บางรายงาน พบว่า การให้วิตามินซีทางผิวหนังผ่านการทา จะมีประสิทธิภาพในการป้องกันรังสี UV ได้มากที่สุด สูตรที่ทาแล้วที่มีประสิทธิภาพสูงประกอบด้วย วิตามิน C และ E เสริมด้วยตัวพา (delivery

vehicle) มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งให้การสนับสนุนว่าวิตามินซีสามารถแก้ไขสัญญาณแห่งวัยในผิวหนังของมนุษย์ได้ โดยวัดผลจากการเรียงตัวของคอลลาเจน และความลึกของริ้วรอย, การให้วิตามินซีทางผิวหนังสามารถลดการเกิดแผลเป็นนูนได้

ผลจากวัตถุประสงค์ที่ 4 ความพึงพอใจ ภายหลังจากรับประทานทั้งหมด 14 สัปดาห์ พบว่า ในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี อาสาสมัครร้อยละ 84 มีความพอใจมากที่สุด รองลงมาคือพอใจปานกลางร้อยละ 12 ในด้านความสะดวกในการใช้รับประทานของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมีอาสาสมัครร้อยละ 88 มีความพอใจมากที่สุด รองลงมาคือพอใจมากที่สุดร้อยละ 8 ในด้านการบรรจุหีบห่อ ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ ของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี อาสาสมัครร้อยละ 60 มีความพอใจมากที่สุด รองลงมาคือพอใจมากที่สุดร้อยละ 40 ในด้านสรรพคุณและประโยชน์ ผลิตภัณฑ์จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี อาสาสมัครร้อยละ 96 มีความพอใจมากที่สุด รองลงมาคือพอใจปานกลางร้อยละ 4 และ ความพึงพอใจในภาพรวมของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี ในอาสาสมัครทั้ง 25 คน มีความพอใจมากที่สุดร้อยละ 64 รองลงมาคือพอใจมากที่สุดร้อยละ 28 และพอใจปานกลางร้อยละ 8 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิมาภรณ์ มีแสง (2564) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาผลิตภัณฑ์กัมมีเยลลี่รสมะนาววิตามินซีสูงมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์กัมมีเยลลี่รสมะนาววิตามินซีสูง ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคเนื่องจากมะนาวเป็นผลไม้ที่มีวิตามินซีสูง มีน้ำมาก ผู้บริโภคส่วนใหญ่คุ้นเคยกับมะนาวเป็นอย่างดีและยังนิยมบริโภคน้ำมะนาว นอกจากนี้วิตามินซีเป็นวิตามิน ที่มีความจำเป็นต่อร่างกาย ไม่เป็นพิษและไม่สะสมในร่างกายจึงทำการศึกษาค้นคว้าพัฒนาผลิตภัณฑ์กัมมีเยลลี่ รสมะนาววิตามินซีสูง

ข้อเสนอแนะ

1. ได้ผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี
2. อาสาสมัครมีระดับตัวชี้วัดสภาพผิวหน้าที่ดีขึ้น มีสีผิวที่ขาวขึ้น หลังจากได้ใช้ผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี
3. เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมีให้ตอบสนองความต้องการต่อตลาดมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมีกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารชนิดอื่น ๆ ในระยะเวลาเท่ากัน
2. ควรพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ จากสารสกัดเนื้อผลมะขามป้อมในรูปแบบกัมมี ให้มีหลากหลายสูตร เพื่อตอบสนองการใช้งานที่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา ทินกร ณ อยุธยา และนันทมน พุฒดวง. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เยลลี่ธัญพืชเพื่อสุขภาพ. *วารสารเทคโนโลยีการอาหาร มหาวิทยาลัยสยาม*, 11(1), 13-20.
- เจาะระบบสุขภาพ, (2018). *กรมวิทย์ฯ วิจัย ‘สารสกัดจากมะขามป้อม’ ลดริ้วรอย บำรุงผิว เตรียมผลิตเชิงพาณิชย์*. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.hfocus.org/content/2018/05/15875>

- น้ำทิพย์ วงษ์ประทีป และคณะ. (มปป.). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์กัมมีสมุนไพรที่มีฤทธิ์สารต้านอนุมูลอิสระ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พิษณุโลก.
- พัชรภักดิ์ สุริวงศ์ และริชาร์ด ฟง. (2022). *สารเพิ่มชีวประสิทธิผลจากธรรมชาติ นวัตกรรมไซน์ิกส์*. ค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2564, จาก http://www.AVS%20Cell%20Synapse™Thai_05032022.pdf
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2557). *ทบทวนวรรณกรรมความรู้ทั่วไปของระบบผิวหนัง*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2566, จาก Downloads/ม.เชียงใหม่.pdf
- ศิมาภรณ์ มีแสง. (2564). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์กัมมีเยลลี่สมะนาววิตามินซีสูง* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุกัญญา เขียวสะอาด, สรัญญา ขวนพงษ์พานิช และอัศวิน ดาดูเคล. (2563) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เยลลี่จากสารสกัดดอกบุนนาค *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 28(12), 2185-2200.
- อัญชลี พลอยเพชร. (2558) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยนครพนม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ*, 3(1), 71-82.
- Borchard, W. & Lechtenfeld, M. (2001). Time dependent properties of thermoreversible gels. *Mat Res Innovat* 4, 381-387.
- Briston, J. H. & Neill, T. J. (1972). *Packaging Management*. Essex UK: Gower Press.
- Derma-health. (2565). *อาหารเสริมรูปแบบ Jelly Strip คืออะไร*. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.derma-health.co.th/content/28252/อาหารเสริมรูปแบบ-jelly-strip-คืออะไร>
- Doesburg, J. J. (1965). *Pectic substances in fresh and preserved fruits and vegetables*. Wageningen: Institute for Research on Storage and Processing of Horticultural Produce.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. (3rd ed.). New York: McGraw – Hill Book Inc.
- Garcia, T. (2000). Analysis of Gelatin-Based Confections. *The Manufacturing Confectioner*, 80(6), 93-101.
- Glicksman, M. (1969) Gum Technology in the Food Industry. *American Journal of Analytical Chemistry*, 8(11), 895-902.
- Lees, R. & Jackson, E. B. (1973). *Sugar Confectionery and Chocolate Manufacture*. New York: Leonard Hill Books.
- Pullar, J. M., Carr, A. C. & Vissers, M. C. M. (2017). *The Roles of Vitamin C in Skin Health*. New Zealand: Department of Pathology, University of Otago, Christchurch.
- Rams_and_its_implications_for_organizations_and_management_education National Center for Metal and Materials Technology (2020). *Strategies for doing Ecodesign*. Retrieved December 26, 2023, from https://www.researchgate.net/publication/329008011The_design_ethos_of_Dieter_
- Santosh, H. N., & David, C. M. (2017). Role of ascorbic acid in diabetes mellitus: a comprehensive review. *Journal of Medicine, Radiology, Pathology and Surgery*, 4(1),1-3.

- Spee, J. C. & McCormick, D. W. (2012). *The design ethos of Dieter Rams and its implications for organizations and management education*. Article in *Academy of Management Proceedings*. Retrieved December 16, 2023, from https://www.researchgate.net/publication/329008011_The_design_ethos_of_Dieter_Rams_and_its_implications_for_organizations_and_management_education
- Woo, A. 1996. Use of organic acids in confectionery. *The Manufacturing Confectioner*, 78(8), 63-70.
- Winton, A. L. & Winton, K. B. (1949). *The Structure and Composition of Foods*. vol. 3. (2nd ed.). New York: John Wiley and Sons, Inc..

การพัฒนานวัตกรรม ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick
Innovation Development Dietary Supplement Product, Boesenbergia Rotunda
(L.) Mansf., Honey and Citrus Aurantifolia (Christm.)
Swingle in the form of a Jelly Stick

นัฐริกานต์ แก้วโกธธำ¹, ดวงสมร รุ่งสวรรค์โพธิ์², อานุกาพ ศิริพัฒน์³,
ณัฐรัชย์ เอกนราจินดาวัฒน์⁴ และ สุภาพ พงษ์เพ็ง⁵

Nattarikarn Kaewkorath¹, Duangsamorn Rungsawanpho², Arnupab Kerepat³

Nattachai Aeknarajindawut⁴ and Suparp Pongpheng⁵

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา^{1,2,3,4,5}

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand^{1,2,3,4,5}

E-mail: nattarikarn.ke@ssru.ac.th¹

Received: December 18, 2023

Revised: December 27, 2023

Accepted: December 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick 2) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของอาสาสมัครที่ใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ด้วยวิธีการศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้ง กลุ่มตัวอย่างคืออาสาสมัครเพศชายและหญิงผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคภูมิแพ้ระบบหายใจส่วนบน ที่มีอาการคัดจมูก น้ำมูกใสไหลลงคอ ไอ จาม คันจมูก และไม่มีไข้ ซึ่งสมัครใจเข้ารับการรักษานในคลินิกแพทย์แผนไทยจำนวน 30 คน ซึ่งมีเกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิตินพารามetric เนื่องจากผลของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ลักษณะข้อมูลเมื่อทดสอบมีการกระจายแบบไม่เป็นปกติโดยใช้สถิติ Wilcoxon

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวที่ขามีทั้งแบบพร้อมดื่มและแบบชนิดผง ปัญหาคือมีตะกอนในน้ำ และความต้องการผลิตภัณฑ์ที่บรรเทาอาการคัดจมูก น้ำมูกใส ไอ จาม ได้ดีโดยคงไว้ซึ่งรสชาติความเป็นเอกลักษณ์ของกระชายน้ำผึ้งมะนาวและไม่มีตะกอนเนื้อสมุนไพรในขวดหรือเมื่อนำมาชงแล้ว 2) พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่เป็น Jelly Stick เพื่อลดปัญหาตะกอนผงสมุนไพรที่ไม่ละลายและยังคงส่วนผสมจากสารสกัดกระชายที่มีคุณค่าทางโภชนาการ 3) ความพึงพอใจต่อระดับอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบน เปรียบเทียบระหว่าง สัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 1 กับ สัปดาห์ที่ 8 มีแนวโน้มพึงพอใจสูงขึ้น

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์, กระชายน้ำผึ้งมะนาว, เยลลี่สติค

Abstract

This research aims to 1) analyze the situation, problems, and needs for dietary supplements, *Boesenbergia rotunda*, honey, *Citrus aurantifolia*, and Swingle in the form of a jelly stick, 2) develop Dietary supplement product, *Boesenbergia rotunda* (L.) Mansf., honey, and *Citrus aurantifolia* (Christm.) Swingle in the form of a jelly stick, 3) evaluate the satisfaction of volunteers who use a Dietary supplement product, *Boesenbergia rotunda* (L.) Mansf., honey, and *Citrus aurantifolia* (Christm.) Swingle in the form of a jelly stick. This research is research and development. The study method is the one-group pretest-posttest design. The study subjects were male and female volunteers diagnosed by a doctor with upper respiratory tract allergies. With a stuffy nose, Clear mucus running down the throat, coughing, sneezing, itchy nose, and no fever. Thirty people volunteered to receive treatment at Touch Innovative Thai Traditional Medicine Clinic, which had Purposive Sampling. Data were analyzed by finding percentages, means, and standard deviations. In nonparametric statistics, due to the sample results, the data, when tested, are distributed non-normally using Wilcoxon statistics.

The results showed that 1) dietary supplements, *Boesenbergia rotunda*, honey, *Citrus aurantifolia*, and swingle are sold in ready-to-drink and powder form. The problem is that there is sediment in the water, and the need for a product that can relieve nasal congestion, clear mucus, coughing, and sneezing by maintaining the unique flavor of *Boesenbergia rotunda*, honey, *Citrus aurantifolia*, Swingle, and having no herbal sediment in the bottle or when brewed, 2) developed into a new form of product, Jelly Stick, to reduce the problem of undissolved herbal powder sediment and still contain *Boesenbergia Rotunda* (L.) Mansf., nutritional value 3) satisfaction with upper respiratory system symptoms. Comparing week 1 and week 4, week 1 and week 8 had a trend of higher satisfaction.

Keywords: Development Product, *Boesenbergia Rotunda* Honey *Citrus Aurantifolia*, Jelly Stick

บทนำ

ประชากรในประเทศไทยมีพฤติกรรมที่ใส่ใจกับสุขภาพของตัวเองมากขึ้นและสม่ำเสมอในปัจจุบัน เห็นได้จากการออกกำลังกายหลังจากเลิกงานที่เป็นกิจกรรมของประชากรให้ความสนใจ เพื่อทำให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงโดยกิจกรรมการออกกำลังกายจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของช่วงวัยในแต่ละบุคคล นอกจากการออกกำลังกายที่จะทำให้ร่างกายแข็งแรงแล้ว การเลือกรับประทานอาหารและการเลือกเครื่องดื่มมีความสำคัญต่อสุขภาพในการดำรงชีวิต การเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ทางด้านร่างกาย โภชนาการทางด้านสุขภาพ อาหารที่พบว่ามีไขมันต่ำเพื่อสุขภาพที่ดีต่อร่างกายหลีกเลี่ยงโรคต่างๆและมีมุมมองว่าอาหารเพื่อสุขภาพสามารถทำให้น้ำหนักคงที่ แล้วยังส่งผลให้ร่างกายแข็งแรงและห่างจากโรคต่าง ๆ ซึ่งคนไทยถือว่าการไม่มีโรคนั้นเป็นลาภอันประเสริฐ การเลือกบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพที่ประชาชนนิยมเช่น อาหารเจ อาหารมังสวิรัติ อาหารชีว

จิต อาหารคลีนฟู๊ด และสมุนไพรต่าง ๆ (ัญญลักษณ์ ธรรมจักร์ และภัทรวรรณ แทนทอง, 2562) นับเป็นโภชนาการที่ส่งเสริมสุขภาพให้ดีขึ้น ในส่วนของเครื่องดื่มน้ำมีจัดจำหน่ายในท้องตลาดเป็นจำนวนมากทั้งเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ต่อร่างกายและเครื่องดื่มที่ให้โทษแก่ร่างกาย สามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งมีราคาที่ถูกและราคาแพง ช่องทางในการจัดจำหน่ายยังมีหลากหลายช่องทางให้สามารถเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้ง่าย สะดวกสบายสำหรับเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของสมุนไพรเป็นจะได้รับคามนิยมเพราะมีประโยชน์กับร่างกายทำให้สุขภาพดี

จากสถานการณ์การติดเชื้อโควิด 19 ระหว่างวันที่ 28 พฤษภาคม - 3 มิถุนายน 2566 พบจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ที่รักษาในโรงพยาบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 จากสัปดาห์ที่แล้ว เป็นจำนวน 3,085 ราย เฉลี่ย 440 ราย/วัน จำนวนผู้ป่วยปอดอักเสบ 386 ราย ผู้ป่วยใส่ท่อช่วยหายใจ 243 ราย และพบผู้เสียชีวิตจำนวน 68 ราย เฉลี่ย 9 คน/วัน ซึ่งเป็นกลุ่ม 608 มากถึง 66 ราย (ร้อยละ 97) พบว่าผู้เสียชีวิตทั้งหมดเป็นผู้ที่ไม่ได้รับวัคซีนครบสองเข็ม (31 ราย) เท่ากับร้อยละ 45.6 หรือไม่ได้รับวัคซีนเข็มกระตุ้น (22 ราย) หรือได้รับวัคซีนเข็มกระตุ้น นานเกิน 3 เดือน (15 ราย) (กรมควบคุมโรค, 2566) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าช่วงที่มีโรคระบาด เป็นช่วงที่ผู้ป่วยเร่งด่วนที่ไม่ได้ติดเชื้อโควิด-19 ได้ผลกระทบค่อนข้างมาก เช่น เป็นช่วงที่ผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น โรคความดัน เบาหวาน เอชไอวี(เอดส์) และโรคจิตเวชเรื้อรัง ซึ่งให้อยู่รักษาที่บ้านหรือรับยาผ่านไปรษณีย์ไปก่อน รอสถานการณ์ให้ดีขึ้นแน่นอนว่า ในระยะยาวจะเกิดผลกระทบใน 3 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ (Economic Injury) ซึ่งส่งผลกระทบด้านสุขภาพจิต เช่น คนมีความเครียด ซึมเศร้า หรือฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ การให้บริการในภาวะวิกฤติมาอย่างยาวนานยังส่งผลต่อสุขภาพจิตของบุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งทำงานหนักเกิดความเครียดจากการระบาดของโควิด 19 ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกหน่วยทางสังคม ได้แก่ บุคคล ครอบครัว และชุมชน ซึ่งระบบสาธารณสุขต้องเข้าไปช่วยในการดูแลเรื่องสุขภาพ จิตใจ ของผู้คนในสังคม และบุคลากรทางการแพทย์ที่มีผลกระทบโดยตรง (Hfocus, 2020)

ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสารสกัดกระชายน้ำผึ้งมะนาว เป็นเครื่องดื่มที่มีสารสกัดของกระชายที่เป็นสมุนไพรไทย โดยสรรพคุณของกระชาย บรรเทาอาการหวัดจากไวรัส รักษาโรคปากเปื่อย และปากเป็นแผล รักษาอาการจุกไม่ไ้กลืน ไซนัสอักเสบ ช่วยย่อยอาหาร แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้เป็นยาบำรุงร่างกายและชูกำลัง บรรเทาอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย แก้อาการวิงเวียนศีรษะ แน่นหน้าอก ช่วยปรับฮอร์โมนในร่างกายให้สมดุล ใช้เป็นยาขับปัสสาวะ (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสุรินทร์, 2563) มีน้ำผึ้งเป็นส่วนผสม ซึ่งในน้ำผึ้งจะมีประโยชน์คือ ช่วยเพิ่มความสดชื่นให้แก่ร่างกาย มีสารต่อต้านอนุมูลอิสระ ช่วยชะลอวัย ช่วยลดและป้องกันการเกิดริ้วรอยแห่งวัย ช่วยบำรุงผิวพรรณให้เปล่งปลั่งสดใส คุมน้ำมีนวลเป็นธรรมชาติ ช่วยบำรุงรักษาผิวหน้าที่แห้งแตกลอกเป็นขุย ช่วยบำรุงสมอง ช่วยในเรื่องของความจำ ช่วยปกป้องผิวจากรังสี UV ช่วยเสริมสร้างเซลล์ผิวหนัง ช่วยบำรุงเส้นผมให้นุ่มสวยเงางาม ช่วยบำรุงเสียงให้ใส ลดอาการเจ็บคอ (Medthai.com, 2020) และส่วนผสมอีกหนึ่งอย่างที่สำคัญคือมะนาวซึ่งในมะนาวจะมีสรรพคุณคือ ช่วยบรรเทาอาการปวดศีรษะ ช่วยแก้ไอเจ็บ เป็นลมวิงเวียนศีรษะ ช่วยรักษาโรคความดันโลหิตสูงและต่ำ ช่วยในการเจริญอาหาร แก้อาการวิงเวียนหลังคลอดบุตร แก้อาการลมเียงบใช้อมกลั้วคอเพื่อช่วยฆ่าเชื้อโรค ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสารสกัดกระชายขาวน้ำผึ้งมะนาว จึงเป็นเครื่องดื่มสมุนไพรที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย (disthai.com, ม.ป.ป.)

การผลิตผลิตภัณฑ์เสริมอาหารหรือผลิตภัณฑ์ดูแลเพื่อดูแลสุขภาพชนิดใดชนิดหนึ่งก่อนออกสู่ท้องตลาด จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพื่อให้เข้าใจถึงประโยชน์ ด้วยการทดลองเพื่อประเมินคุณสมบัติและประสิทธิภาพ ซึ่ง

อาจมีผลที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล รวมถึงแนวทางที่จะเกิดอาการไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การวิจัยที่ดำเนินการพัฒนาและประเมินผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ผสมผสานระหว่างสารสกัดจากกระชายขาวร่วมกับน้ำผึ้งและมะนาวในปัจจุบันยังมีจำนวนน้อย ประกอบกับอุตสาหกรรมอาหารเสริมและผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพมีการแข่งขันสูง ผลิตภัณฑ์ใหม่จำเป็นต้องนำเสนอความเป็นเอกลักษณ์และนวัตกรรมเพื่อให้ได้รับความสนใจในตลาด จากโอกาสดังกล่าว มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ภายใต้การสนับสนุนจากบริษัท ทักษิณโนเวทีฟ รีเสิร์ช แอนด์ เทคโนโลยี ได้จัดทำโครงการ “การพัฒนานวัตกรรม ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick” โดยคิดค้นและพัฒนาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในรูปแบบ Jelly Stick ที่มีส่วนผสมสารสกัดจากกระชายขาวร่วมกับน้ำผึ้งและมะนาว ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้จะนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพชนิดใหม่โดยการใช้สารตั้งต้นจากธรรมชาติ และเป็นนวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคสำหรับผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย รวมถึงเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันอุตสาหกรรมอาหารเสริมให้เติบโตและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ สถานการณ์ ปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของอาสาสมัครที่ใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ด้วยวิธีการศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้ง (The One-group Pretest-posttest Designs) (Fitz – Gibbon & Morris, 1987) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick นำเสนอวิธีการศึกษาเรียงตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ว่าเป็นโรคมะเร็งในระบบหายใจส่วนบน ที่มีอาการคัดจมูก น้ำมูกไหล หายใจไม่สะดวก ไอ จาม คันจมูก และไม่มีไข้ ซึ่งสมัครใจเข้ารับการรักษาใน ทักษิณโนเวทีฟคลินิกแพทย์แผนไทย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า มีอาการของโรคมะเร็งในระบบหายใจส่วนบนที่รับการรักษาในทักษิณโนเวทีฟคลินิกแพทย์แผนไทย การเลือกตัวอย่างใช้วิธีให้ผู้ป่วยสมัครใจ (Volunteer Sampling) จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบบันทึกและผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 5 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 ข้อคำถามการสนทนากลุ่ม เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อศึกษาสถานการณ์และปัญหาของผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick จากผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ว่าเป็น

โรคภูมิแพ้ระบบหายใจส่วนบน ที่มีอาการคัดจมูก น้ำมูกใสไหลลงคอ ไอ จาม คันจมูก และไม่มีไข้ ซึ่งสมัครใจเข้ารับการรักษาใน หัตถ์คลินิกแพทย์แผนไทย จำนวน 5 คน โดยมีประเด็นคำถามจำนวน 4 ข้อ

ประเภทที่ 2 ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ในรูปแบบที่มีส่วนผสมจากสารสกัดกระชายที่มีคุณค่าทางโภชนาการจากสาร พิโนสโตรบิน (Pinostrobin) และ แพนดูราทินเอ (Panduratin A) (ดวงเพ็ญ ปัทมดิลก และอภิรักษ์ ศักดิ์เพชร, 2564) ซึ่งมีสรรพคุณ มีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อโควิด-19 หากเชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายแล้วจะสารสำคัญสองตัวนี้ในปริมาณที่เหมาะสม ทำให้เชื้อไวรัสฝ่อ แบ่งตัวไม่ได้ บรรเทาอาการคัดจมูก น้ำมูกใสไหลลงคอ ไอ จาม คันจมูก นำมาผสมเข้ากับส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ คาราจีแนน เด็กโตรส แอนไฮดรัส ผงบุก เป็นต้น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์เจลลี่ที่มีส่วนผสมของกระชายน้ำผึ้งมะนาว สำหรับรับประทานในรูปแบบ Jelly Stick โดยคงไว้ซึ่งรสชาติความเป็นเอกลักษณ์ของกระชายน้ำผึ้งมะนาว

ประเภทที่ 3 แบบประเมินคุณภาพผลิตภัณฑ์ เป็นการประเมินคุณภาพของพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเภสัชภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน มีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบ ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ประกอบด้วยการประเมินด้านด้านรูปลักษณะ จำนวน 3 ข้อ ด้านการใช้งาน จำนวน 3 ข้อ ด้านความคงตัว 2 ข้อ ด้านบรรจุภัณฑ์ 3 ข้อ รวม 11 ข้อ

ประเภทที่ 4 แบบบันทึกระดับอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบน

ประเภทที่ 5 แบบประเมินความพึงพอใจ ต่อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

การรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 เตรียมการวิเคราะห์สภาพปัญหา

- 1.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
- 1.2 ศึกษาหาแนวทาง สร้างหัวข้อคำถามสนทนากลุ่ม
- 1.3 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสนทนากลุ่ม
- 1.4 ประสานงานทางมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเพื่อขอจริยธรรมในการทำวิจัยในมนุษย์และประสานกับ หัตถ์คลินิกแพทย์แผนไทยเพื่อขออนุญาตใช้สถานที่ในการจัดทำวิจัย
- 1.5 ประสานกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้
- 1.6 วิเคราะห์สถานการณ์และปัญหา โดยการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 2 ขั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

- 2.1 ทำการผลิต ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick โดยผู้วิจัย
- 2.2 สร้างเครื่องมือ แบบบันทึกระดับอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบน แบบประเมินผลิตภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจ
- 2.3 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน
- 2.4 ปรับปรุงแบบวัดระดับอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบน, แบบประเมินผลิตภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจ ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา ก่อนนำไปใช้
- 2.5 ทำการผลิต ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว
- 2.6 ประเมินคุณภาพของผลิตภัณฑ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านเภสัชภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน

2.7 ปรับปรุงผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ภายหลังการประเมินคุณภาพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเภสัชภัณฑ์ก่อนนำไปใช้

ระยะที่ 3 ขั้นตอนการทดลองใช้

3.1 ผู้วิจัยชี้แจงและให้คำแนะนำในการรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

3.2 ผู้วิจัยเตรียมผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

3.3 ตรวจร่างกายเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างโดยการวัดความดันโลหิต จับชีพจร วัดอุณหภูมิทุกสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และชั่งน้ำหนัก ก่อนทดลอง หลังทดลองในสัปดาห์ที่ 1, 4 และ 8

3.4 ตรวจประเมินระดับอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบนก่อนทำการทดลอง และบันทึกค่าลงในแบบบันทึกข้อมูล

3.5 ผู้ช่วยวิจัยสุ่มเลือกอาสาสมัครที่รับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ให้อาสาสมัครทุกราย จดบันทึกและเก็บข้อมูลเป็นความลับ

3.6 ผู้ช่วยวิจัยแจกจ่ายผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ให้อาสาสมัคร พร้อมทั้งแนะนำ ให้อาสาสมัครรับประทานทุกวัน วันละหนึ่งครั้งก่อนนอน เป็นเวลานาน 12 สัปดาห์

3.7 ตรวจประเมินระดับอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบนหลังทำการทดลอง และบันทึกค่าลงในแบบบันทึกข้อมูล

3.8 ให้อาสาสมัคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

ระยะที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 เปรียบเทียบระดับอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบนก่อนกับหลังการรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

4.2 การวิเคราะห์ผล ข้อมูล, ความพึงพอใจและสรุปผลต่อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคำถามการสนทนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหาของอาสาสมัครในปัจจุบัน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปออกมาเป็นประเด็นปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

2. ข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัคร และประวัติอาสาสมัคร ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

3. เปรียบเทียบระดับอาการทางระบบทางเดินหายใจส่วนบนระหว่างรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ในสัปดาห์ที่ 1 ต่อสัปดาห์ที่ 4 และ สัปดาห์ที่ 1 ต่อสัปดาห์ที่ 8 ด้วยสถิตินพารามetriks เนื่องจากผลของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ลักษณะข้อมูลเมื่อทดสอบมีการกระจายแบบไม่เป็นปกติ โดยใช้สถิติ Wilcoxon

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของของกลุ่มตัวอย่างต่อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์ปัญหาและความต้องการผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวรูปแบบเดิมเป็นในลักษณะน้ำสมุนไพรกระชายน้ำผึ้งมะนาวพร้อมดื่ม และมีแบบผงชงดื่มสำเร็จรูป มีวางขายหลากหลายยี่ห้อ โดยผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวที่พัฒนาขึ้นมาแล้วในท้องตลาดจะพบเห็นในรูปแบบของสก็ดเข้มข้นจากกระชายเหลือง ผสมผสานความหวานจากน้ำผึ้งเกสรดอกกล้วย และมะนาวทำให้ได้รสชาติที่กลมกล่อมเปรี้ยวอมหวาน ปัญหาที่พบคือ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวทั้งในรูปแบบน้ำสมุนไพรกระชายน้ำผึ้งมะนาวพร้อมดื่มและรูปแบบผงชงดื่มสำเร็จรูป มักจะพบเห็นตะกอนเนื้อสมุนไพรในขวดหรือเมื่อนำมาชง ทำให้เกิดความรู้สึกไม่ดี จึงต้องมีคำแนะนำให้เขย่าก่อนดื่มทุกครั้งเพื่อให้ตะกอนเนื้อสมุนไพรผสมในน้ำขณะดื่ม และความต้องการคือ ต้องการผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวที่ไม่ใช่รูปแบบขวดน้ำ มีบรรจุภัณฑ์ขนาดเล็กสามารถพกพาติดตัวเพื่อรับประทานเป็นของว่างระหว่างวันได้อย่างสะดวก และลดปัญหาตะกอนผงสมุนไพรที่ไม่ละลาย โดยที่ยังมีส่วนผสมจากสารสกัดกระชายที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และสามารถบรรเทาอาการคัดจมูก น้ำมูกไหล คัดจมูก ไอ จาม คันจมูก เป็นต้น ทั้งหมดนี้สรุปได้เป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว รูปแบบใหม่ที่พัฒนามาในรูปแบบ Jelly Stick เพื่อลดปัญหาตะกอนผงสมุนไพรที่ไม่ละลาย และให้มีรสชาติกลมกล่อมน่ารับประทานคงไว้ซึ่งรสชาติความเป็นเอกลักษณ์ของกระชายน้ำผึ้งมะนาว

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick ผลการวิจัยพบว่า ได้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ที่มีส่วนผสมจากสารสกัดกระชายที่มีคุณค่าทางโภชนาการจากสารพิโนสโตรบิน (Pinostrobin) และ แพนดูราทินเอ (Panduratin A) สรรพคุณมีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อโควิด-19 หากเชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายแล้วจะสารสำคัญสองตัวนี้ในปริมาณที่เหมาะสม ทำให้เชื้อไวรัสฝ่อ แบ่งตัวไม่ได้ ช่วยบรรเทาอาการคัดจมูก น้ำมูกไหล คัดจมูก ไอ จาม คันจมูก นำมาผสมเข้ากับส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ คาร์ราจีแนน เด็กโตรส แอนไฮดรัส ผงบุก เป็นต้น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์เยลลี่ ที่มีส่วนผสมของกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ประกอบด้วยขั้นตอนกระบวนการผลิตดังนี้ (1) ขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบ (2) ขั้นตอนการผสมวัตถุดิบตามสูตร (3) ขั้นตอนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ (4) ขั้นตอนการนำผลิตภัณฑ์ไปใส่บรรจุภัณฑ์ที่ได้ออกแบบไว้

3. การประเมินความพึงพอใจของอาสาสมัครที่ใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick ผลประชากรศาสตร์ สรุปดังนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อายุ ในกลุ่ม 51- 60 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือกลุ่มอายุในช่วง 31 - 40 ปี 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 สถานภาพสมรส จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา โสด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมาอนุปริญญา 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 มีอาชีพลูกจ้าง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาอาชีพข้าราชการจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 รายได้รวมต่อเดือน มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 11 คนคิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมา รายได้ 15,001 -30,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30

และมีประวัติเป็นโรคมะเร็งมากกว่า 1 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 80 เป็นมาน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20

ตารางที่ 1 แสดง ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แบบประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick

รายการ	N	ร้อยละ	สัปดาห์ที่ 1		สัปดาห์ที่ 4		สัปดาห์ที่ 8	
			$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
1.บรรเทาอาการไอจาม	12	17.91	3.33	0.65	4.00	0.73	4.83	0.38
2.บรรเทาอาการน้ำมูกไหล	12	17.91	3.08	0.99	3.92	0.90	4.67	0.65
3.บรรเทาอาการคัดจมูก	12	17.91	3.17	0.57	3.92	0.51	4.83	0.38
4.บรรเทาอาการคันจมูก	12	17.91	3.33	0.65	3.83	0.57	4.83	0.38
5.บรรเทาอาการน้ำตาไหล	19	28.36	2.95	0.78	3.42	0.50	4.32	0.67
รวม	67	100	3.17	0.73	3.82	0.64	4.70	0.49

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ในสัปดาห์ที่ 1 พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}$ = 3.17, S.D = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพึงพอใจเมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick ต่ออาการไอจามลดอาการคันจมูก อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจเมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick ต่อการบรรเทาอาการน้ำตาไหล ในสัปดาห์ที่ 4 พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}$ = 3.82, S.D = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพึงพอใจเมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick ต่อการบรรเทาอาการไอจาม อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือด้านความพึงพอใจเมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick ต่อการบรรเทาอาการน้ำตาไหลและคอแห้ง และในสัปดาห์ที่ 8 ส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, S.D = 0.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความพึงพอใจเมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวในรูปแบบ Jelly Stick สามารถบรรเทาอาการไอจาม คัดจมูก คันจมูก อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุด คือด้านความพึงพอใจเมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ต่อการบรรเทาอาการน้ำตาไหล

ตารางที่ 2 สถิติเชิงอนุมานจากการทดสอบการกระจายพบว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่อิสระ การกระจายตัวไม่ปกติ ใช้สถิติ Wilcoxon

รายการ	N	เปรียบเทียบสัปดาห์ที่ 1-4 Asymp.Sig. (2-tailed)	เปรียบเทียบสัปดาห์ที่ 1-8 Asymp.Sig. (2-tailed)
1.บรรเทาอาการไอจาม	12	0.011	0.002
2.บรรเทาอาการน้ำมูกไหล	12	0.004	0.002
3.บรรเทาอาการคัดจมูก	12	0.003	0.002
4.บรรเทาอาการคันจมูก	12	0.014	0.002
5.บรรเทาอาการน้ำตาไหล	19	0.007	0.000

จากตารางที่ 2 ใช้สถิติเชิงอนุมาน กลุ่มตัวอย่างไม่อิสระต่อกันทดสอบการกระจายตัวพบว่า ไม่ปกติ ใช้สถิติ Wilcoxon พบว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาการภูมิแพ้ในระบบทางเดินหายใจส่วนบน เมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick เปรียบเทียบ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 1 กับ สัปดาห์ที่ 8 มีแนวโน้มพึงพอใจสูงขึ้นแตกต่างจากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาการไอจาม จำนวน 12 คน เมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ในสัปดาห์ที่ 8 พึงพอใจมากขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$ ($P = 0.002$)

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาการน้ำมูกไหล จำนวน 12 คน เมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ในสัปดาห์ที่ 8 พึงพอใจมากขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$ ($P = 0.002$)

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาการคัดจมูก จำนวน 12 คน เมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ในสัปดาห์ที่ 8 พึงพอใจมากขึ้นจากสัปดาห์ที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$ ($P = 0.002$)

สรุป กลุ่มตัวอย่างที่ เมื่อรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick มีความพึงพอใจมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$ ($P = 0.002$)

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว รูปแบบเดิมเป็นในลักษณะน้ำสมุนไพรกระชายน้ำผึ้งมะนาวพร้อมดื่ม และมีแบบผงชงดื่มสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาวที่พัฒนาขึ้นมาแล้วในท้องตลาดจะพบเห็นในรูปแบบของสกัดเข้มข้นจากกระชายเหลือง ผสมผสานความหวานจากน้ำผึ้งเกสรดอกกล้วย และมะนาว ปัญหาที่พบคือจะพบเห็นตะกอนเนื้อสมุนไพรในขวดหรือเมื่อ

นำมาขงแล้ว จึงมักมีคำแนะนำให้เขย่าก่อนดื่มทุกครั้ง กลุ่มตัวอย่างจึงมีความต้องการ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร กระชายน้ำผึ้งมะนาว รูปแบบใหม่ที่จะพัฒนาในรูปแบบ Jelly Stick เพื่อลดปัญหาตะกอนผงสมุนไพรที่ไม่ละลาย และมีรสชาติกลมกล่อม สอดคล้องกับการวิจัยของภคารักษ์ จาวจักรศิริ (2562) ได้ศึกษาวิเคราะห์ สถานการณ์ ปัญหาและความต้องการ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เยลลี่เคลอรีต้าจากไซเดอร์มะเขือเทศโดยวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาผลิตภัณฑ์เยลลี่เคลอรีต้าจากไซเดอร์มะเขือเทศโดยเริ่มจากการวิเคราะห์คุณลักษณะที่เหมาะสมของ ผลิตภัณฑ์ที่มีต่อความพึงพอใจของผู้บริโภค ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ชื่นชอบเยลลี่ที่มีเนื้อสัมผัสอ่อนนุ่ม มีความแข็งหรือคงตัวเล็กน้อยในลักษณะกึ่งเหลวแต่ไม่เป็นน้ำ กลิ่นรสผลไม้ได้รับความนิยมสูงสุด ต้องการ คุณประโยชน์เพิ่มด้านเสริมสร้างผิวพรรณสุขภาพดี รองลงมาเป็นเคลอรีต้าและลดปริมาณน้ำตาล โดยยังให้ความสำคัญในเรื่องของความอร่อย กลิ่นรสดีและมีมาตรฐานการผลิต โดยราคา ปริมาณ และคุณภาพต้องมีความเหมาะสมและคุ้มค่า

2. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ได้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ในรูปแบบที่มีส่วนผสมจากสารสกัดกระชายที่มีคุณค่าทางโภชนาการจากสาร ฟินอสโตรบิน (Pinostrobin) และ แพนดูราทินเอ (Panduratin A) ซึ่งมีสรรพคุณ มีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อโควิด-19 หากเชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายแล้วจะ สารสำคัญสองตัวนี้ในปริมาณที่เหมาะสม ทำให้เชื้อไวรัสฝ่อ แบ่งตัวไม่ได้ บรรเทาอาการคัดจมูก น้ำมูกไหล คอ ไอ จาม คันจมูก นำมาผสมเข้ากับส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ คาร์ราจีแนน เด็กโตรส แอนไฮดรัส ผงบุก เป็นต้น นำมาจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์เยลลี่ที่มีส่วนผสมของกระชายน้ำผึ้งมะนาว สำหรับรับประทานในรูปแบบ Jelly Stick โดยคงไว้ซึ่งรสชาติความเป็นเอกลักษณ์ของกระชายน้ำผึ้งมะนาวจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสุรี ฤทธิเลิศและกมลวรรณ วารินทร์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์กัมมีเยลลี่จากน้ำมะม่วงหาวมะนาวโห่ที่ได้จาก ผลมะม่วงหาวมะนาวโห่ระยะผลสุก วิเคราะห์ผลของน้ำมะม่วงหาวมะนาวโห่ที่ปริมาณ 150, 250 และ 350 g ต่อ คุณภาพของกัมมีเยลลี่ และผลของการใช้มอลทิทอลทดแทนซูโครส ต่อคุณภาพของกัมมีเยลลี่มะม่วงหาวมะนาวโห่ สำหรับสมบัติทางเคมีพบว่ามีความค่ากิจกรรมของน้ำ (aw) 0.87-0.90 และค่าความเป็นกรด-ด่าง (PH) 2.84-3.34 การเพิ่มขึ้นของปริมาณน้ำมะม่วงหาวมะนาวโห่มีแนวโน้มทำให้ค่าความสว่าง (L*) ค่าสีแดง (a*) ค่าสีเหลือง(b*) และค่า pH เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) น้ำมะม่วงหาวมะนาวโห่ยังมีผลต่อเนื้อสัมผัสของกัมมีเยลลี่โดยทำให้ค่าความแข็ง (hardness) การบดเคี้ยว (chewiness) และความยืดหยุ่น (springiness) ลดลง ($p < 0.05$) ผลการ ประเมินทางประสาทสัมผัสพบว่าปริมาณน้ำมะม่วงหาวมะนาวโห่ 250 g ได้รับคะแนนความชอบรวมในระดับชอบ ปานกลางสูงที่สุด

3. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่าง สัปดาห์ที่ 1 กับสัปดาห์ที่ 4 สัปดาห์ที่ 1 กับ สัปดาห์ที่ 8 มีแนวโน้มพึงพอใจสูงขึ้นแตกต่างจากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนนท์ กล่อมมนรา และคณะ (2561) ที่ได้ศึกษาสูตรที่เหมาะสมในการผลิตเยลลี่ จากลองกองถูกรวบรวม โดยการออกแบบสูตรเยลลี่ด้วยวิธี mixture design และศึกษาปัจจัยส่วนผสม 5 ปัจจัยใน สูตรเยลลี่ลองกอง 25 สูตร รวมทั้งศึกษาคุณสมบัติด้านกายภาพเคมีและจุลชีววิทยา ผลการศึกษาพบว่าเยลลี่ ลองกอง 5 สูตร มีคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 519/2547 คุณสมบัติด้านกายภาพพบว่าเยลลี่มีสีเหลือง ใส เป็นประกาย คงตัวดีที่อุณหภูมิห้อง รอยตัดเรียบ คงรูป ไม่เหนียวติดช้อน และพบว่าเยลลี่ลองกองสูตรที่ 4 ประกอบด้วย น้ำลองกอง 25.2 มิลลิลิตร น้ำ 31.1 มิลลิลิตร น้ำตาล 35 กรัม เจลาติน 2.2 กรัม และกรดซิตริก 0.5 กรัม ได้รับคะแนนประเมินด้านประสาทสัมผัสด้านความชอบรวมมากที่สุด คุณสมบัติด้านเคมี ประกอบด้วย

ปริมาณของแข็งที่ละลาย 4.7 องศาบริกซ์ พีเอช 3.2 คุณค่าทางโภชนาการประกอบด้วย โปรตีน ไขมัน ความชื้น เถ้า เยื่อใยและ คาร์โบไฮเดรต เท่ากับร้อยละ 2.06, 0.05, 55.64, 0.14, 1.63 และ 42.11 ตามลำดับ และให้พลังงานทั้งหมด 177.13 กิโลแคลอรี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยและพัฒนาครั้งนี้

1. ได้ผลิตผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick
2. อาสาสมัครมีระดับภูมิแพ้ทางเดินหายใจส่วนบนที่ดีขึ้นหลังจากได้ใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick
3. เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick ให้ตอบสนองความต้องการต่อตลาดมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารกระชายน้ำผึ้งมะนาว ในรูปแบบ Jelly Stick กับผลิตภัณฑ์ยาลื่นชนิดอื่นๆ ในระยะเวลาเท่ากัน
2. ควรพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้มีหลากหลายสูตรและรสชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการรับประทานของผู้บริโภคที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2566). สถานการณ์ผู้ติดเชื้อโควิด 19 รายสัปดาห์ วันที่ 28 พค - 3 มิย 2566. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566, จาก <https://ddc.moph.go.th/covid19-dashboards/?dashboard=main>
- จิรนนท์ กล่อมมรนา และคณะ. (2561). การพัฒนาสูตรยาลื่นจากลองกองลูกร่วง. วารสารวิทยาศาสตร์บูรพา, 23(2), 767-778.
- ดวงเพ็ญ ปัทมดิลก และ อภิรักษ์ ศักดิ์เพชร. (2564). การแยกสารฟีนอลโตรบินจากกระชายเพื่อการควบคุมคุณภาพ. วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก, 19(2), 424-434.
- ธัญลักษณ์ ธรรมจักร และภัทรวรรณ แท่นทอง. (2562). พฤติกรรมการบริโภคอาหารเจ ในอำเภอเมือง จังหวัดตรัง. WMS Journal of Management Walailak University, 8(1), 84-97.
- ภคารักษ์ จาวจักรศิริ. (2562). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาลื่นเคลือบผิวจากไซเดอร์มะเขือเทศ. (สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ภาสุรี ฤทธิเลิศ และ กมลวรรณ วารินทร์. (2563). การพัฒนาผลิตภัณฑ์กัมมีเยลลี่มะม่วงหาวมะนาวโห่. Thai Journal of Science and Technology, 9(2), 342-354.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสุรินทร์. (2563). กระชายสรรพคุณและประโยชน์ของกระชายเหลือง. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก https://www.opsmoac.go.th/surin-local_wisdom-preview-422891791854
- disthai.com. (ม.ป.ป.). มะนาว ประโยชน์ดีๆ สรรพคุณเด่น ๆ และข้อมูลงานวิจัย. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.disthai.com/16941374/มะนาว>

- Fitz – Gibbon, C. T. & Morris, L. L. (1987). *How to design a program evaluation*. Newbury Park, CA: Sage.
- Hfocus. (2020). “4 wave” ระบบสาธารณสุขไทย กับผลกระทบระยะยาวจาก “โควิด-19”. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.hfocus.org/content/2020/04/19160>
- Medthai.com. (2020). น้ำผึ้ง สรรพคุณและประโยชน์ของน้ำผึ้ง 54 ข้อ !. ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก <https://medthai.com/น้ำผึ้ง>

อิทธิพลของคุณภาพข้อมูลทางการเงินและกระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณ
แบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

The Influence of Quality of Accounting Information and Management Processes
on Efficient Budget Management of Schools under
the Secondary Educational Service Area of the Three Southern
Border Provinces

จิตาภรณ์ ใจดี¹ และ มัตติมา กรงเต็น²

Titapon Jaidee¹ and Matthima Krongten²

หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชีมหาวิทยาลัยศรีปทุม^{1,2}

Master of Accounting Program Faculty of Accountancy, Sripatum University, Thailand^{1,2}

E-mail: nanjangjaidee@gmail.com¹

Received: December 1, 2023

Revised: December 27, 2023

Accepted: December 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพข้อมูลทางการเงินที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษากระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงานงบประมาณ และ หัวหน้ากลุ่มสาระฯ จำนวน 237 ราย ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยมีการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับข้อมูลทางการเงิน มีอิทธิพลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ด้านมีความยุติธรรม ด้านความโปร่งใสตรวจสอบได้ ด้านการสร้างการมีส่วนร่วม ด้านกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานได้ชัดเจน ด้านผลสัมฤทธิ์ของงานเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 0.05

คำสำคัญ: ข้อมูลบัญชี, กระบวนการจัดการ, เพิ่มประสิทธิภาพ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the influence of accounting information quality on efficient budget management of schools under the Office of Secondary Educational Service Area in the three southern border provinces. 2) To study the management process that affects the efficient budget management of schools under the Office of Secondary Education Service Area in the three southern border provinces. This Research was Quantitative research. There sample group were 237 heads of the budget management group and heads of the substantive group. By specifying the sample size from the use of Taro Yamane formula at the confidence level of 95% the tolerance level 0.05. The research instrument is a questionnaire. Descriptive statistical analysis was performed including frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential analysis by analyzing the correlation coefficient and multiple regression analysis.

The study found that acceptance of accounting information Influence on efficient budget management All 6 aspects, namely the correctness according to the law fairness Transparency can be checked. Participation in terms of setting clear goals and standards Achievement of the work to achieve the goal. Statistically significant at the .01 and 0.05 levels.

Keywords: Account Information, Management Process, Efficiency Improvement

บทนำ

งบประมาณแผ่นดิน เป็นกลไกสำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของรัฐบาลภายใต้ทรัพยากรภาครัฐที่มีอยู่จำนวนจำกัด ดังนั้นในแต่ละปีงบประมาณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการตามกระบวนการงบประมาณตั้งแต่การจัดทำงบประมาณ การอนุมัติงบประมาณ การบริหารงบประมาณ การควบคุมและติดตามประเมินผลงบประมาณเพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปีเป็นไปอย่างเหมาะสม เป็นธรรม คุ่มค่า และเกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด ทั้งนี้ เมื่อการจัดทำงบประมาณ และการอนุมัติงบประมาณดำเนินการเสร็จสิ้นลงแล้วกระบวนการงบประมาณขั้นต่อไปก็คือการบริหารงบประมาณ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการงบประมาณเพื่อนำเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติจากรัฐสภาไปใช้จ่ายในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากงบประมาณแผ่นดินเป็นของประชาชนทุกคน ประชาชนทุกคนจึงเป็นผู้มีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดินนั้น หากใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินไปในทางที่เกิดประโยชน์เฉพาะบางกลุ่ม ไม่เพียงจะนำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้งแต่ยังอาจส่งผลให้การพัฒนาประเทศไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลตั้งไว้ ดังนั้น ทุกภาคส่วนจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องการใช้จ่าย งบประมาณแผ่นดินโดยคำนึงถึงหลักความประหยัด ความคุ้มค่า และความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่าย รวมทั้งการรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของประเทศมีเสถียรภาพ มั่นคงและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

เร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายภาครัฐในทุกหน่วยรับงบประมาณ และคาดหวังที่จะให้เป็น การกระตุ้น เศรษฐกิจของประเทศ พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณภาครัฐในภาพรวม รายจ่ายประจำ และรายจ่ายลงทุนเป็นรายไตรมาส และสิ้นปีงบประมาณ ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการดำเนินการ เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณรายจ่ายให้ทุกหน่วยรับงบประมาณถือปฏิบัติเพื่อเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณให้ เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนด สำนักงานงบประมาณของรัฐบาล สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, (2662)

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของคุณภาพข้อมูล ทางการบัญชีและกระบวนการ จัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา วางแผน ปรับปรุงและเป็น แนวทางในการบริหารงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่ม ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ

เพ็ญพรรณ บางอร (2562) สรุปได้ว่างบประมาณ น่าจะหมายถึงแผนการจัดการที่แสดงออกในรูปตัวเงิน ซึ่งแสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่ง รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและ ค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงานให้บรรลุตามแผนซึ่งประกอบด้วย การทำงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การจัดเตรียม 2) การอนุมัติ 3) การบริหาร

สันต์ทัศน์ เพ็ญจันทร์ (2564) สรุปได้ว่างบประมาณ หมายถึง การกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินหรือประมาณ การ รายรับ-รายจ่าย ล่วงหน้า การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งแสดงในรูปตัวเงิน มี ระยะเวลากำหนดที่แน่นอน โดยแสดงกิจกรรมหรือโครงการที่จะปฏิบัติ ซึ่งแผนนี้จะรวมถึงการ ประมาณการ บริการ โครงการ/กิจกรรม และค่าใช้จ่ายต่างๆ ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการ สนับสนุนการดำเนินงานให้ บรรลุตามแผนที่กำหนดไว้

สมนิต บุญญาสัย (2561) กล่าวว่า "งบประมาณ" ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Budget" มาจากภาษา ฝรั่งเศสโบราณว่า "bougette" รากศัพท์เดิม หมายถึง กระเป๋าหรือถุงของรัฐบาล ซึ่งเสนอบิตคลัง (รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง ของกษัตริย์ใช้บรรจุเอกสารต่าง ๆ ที่แสดงถึงความต้องการของประเทศ และทรัพยากรที่มีอยู่ และในปัจจุบันคำว่า "งบประมาณ" มีความหมายแตกต่างกันออกไปตามเวลา สถานการณ์ และลักษณะ งบประมาณ โดยทั่วไปจะมองในรูปของตัวเลขเป็นส่วนใหญ่ รัฐบาลถือว่างบประมาณเป็นส่วนสำคัญของการ ดำเนินงานตามเป้าหมายอย่างเห็นได้ชัดกว่าองค์การธุรกิจภาคเอกชนอื่น ๆ ด้วยความจำเป็นที่กล่าวมา งบประมาณจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยประกอบการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และมี

ประสิทธิภาพมากที่สุด โดยบรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้ ดังนั้น นักวิชาการซึ่งมีมุมมองต่างกันออกไปได้ให้ความหมายของงบประมาณ ดังนี้งบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานที่แสดงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในรูปตัวเลขอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรขององค์การใดองค์การหนึ่ง สำหรับระยะเวลาหนึ่ง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานในอนาคต และควบคุมการดำเนินงานในปัจจุบัน อาจจะมีลักษณะเป็นแผนระยะยาว เช่น งบประมาณที่มีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี หรืออาจเป็นแผนระยะสั้น เช่น รายเดือน 3 เดือน 6 เดือน โดยจะต้องระบุระยะเวลาที่เริ่มต้นและสิ้นสุดไว้ในงบประมาณ

ปราณี สาไพรวัน (2558) ได้สรุปว่า งบประมาณ เป็นเงินที่ทางราชการจัดสรรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สิ่งที่เป็นอุปสรรคเข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณของสำนักงาน คือ อิทธิพลของความถดถอยทางเศรษฐกิจนโยบายของรัฐบาล อย่างไรก็ตามการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องมีการวางแผนการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐาน และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยระบบบัญชี และวิธีการต่างๆ ในการตรวจสอบ การจัดการงบประมาณเกี่ยวกับรายรับ - จ่ายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องให้สอดคล้องกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ หลักการบริหารรวมทั้งหลักการคลังทั่วไป

วาทีทยา ราชภักดี (2561) ได้สรุปว่า งบประมาณ หมายถึงแผนการจัดการที่จัดทำขึ้น และแสดงออกมาในรูปแบบโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่มีการประมาณค่าใช้จ่ายล่วงหน้า และมีระยะเวลาการใช้จ่ายที่แน่นอน โดยต้องจัดการบริหารทรัพยากรที่จำเป็นในการลงทุนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามแผนที่วางไว้ จะมีขั้นตอนของการกระทำ 3 ขั้นตอน คือ การจัดเตรียม การอนุมัติ และการบริหารจากความหมายของงบประมาณข้างต้น สรุปได้ว่า งบประมาณ หมายถึง เงินที่ทางราชการจัดสรรให้สถานศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาและจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน โดยอาศัยการวางแผนทางการเงิน การจัดการและใช้จ่ายเงินงบประมาณให้ถูกต้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2565) การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง ภารกิจงานเกี่ยวกับการศึกษา วิเคราะห์การจตและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีการวางแผนกลยุทธ์ จัดทำข้อมูลทรัพยากร จัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์และจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษา มีการกำกับ ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้งบประมาณของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 (2565) การบริหารงานด้านงบประมาณ หมายถึง กระบวนการวางแผนการใช้งบประมาณการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุ การควบคุมการใช้งบประมาณ สรุป รายงานผล การบริหารงบประมาณและการตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบ มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และนิเทศงานด้านงบประมาณรวมถึง การขับเคลื่อนนโยบายลงสู่การปฏิบัติโดยยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

ชนิษฐา ยศเมฆ (2560) การบริหารงบประมาณทางการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดสรรเงินงบประมาณที่ได้จากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ที่ทางรัฐจัดให้ หรือเป็นงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากองค์กรเอกชนหรือการบริจาคจากแหล่งอื่น ๆ สถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ถูกต้องตามระเบียบและวิธีการ และจะต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีการนำงบประมาณไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนใต้ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา ประจำปีงบประมาณศึกษา 2565 จำนวนทั้งสิ้น 516 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 102 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ จำนวน 46 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ จำนวน 368 คน จากทั้งหมด 46 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ใช้การคำนวณหากลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.05 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 237 ราย จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 60 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงบประมาณ จำนวน 46 คน และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ จำนวน 131 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลครบถ้วน ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) ตามวิธีการศึกษาทางสถิติ และดำเนินการประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Average) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ตามวิธีการของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) โดยแปลความหมายค่าสหสัมพันธ์ตามเกณฑ์ (Hinkle, 1998.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) เพื่อวิเคราะห์สมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 191 คน (ร้อยละ 80.60) ส่วนใหญ่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 114 คน (ร้อยละ 48.10) ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 169 คน (ร้อยละ 71.30) ส่วนใหญ่มีอายุราชการทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 79 คน (ร้อยละ 33.30) ส่วนใหญ่ตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มสาระฯ จำนวน 131 คน (ร้อยละ 55.27) และส่วนใหญ่ ตามขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ จำนวน 105 คน (ร้อยละ 44.30)

1. อิทธิพลของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีและกระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 1 คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีและกระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ความถูกต้องของข้อมูลทางการบัญชี	4.01	.78	มาก
2. ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลทางการบัญชี	4.07	.76	มาก
3. ความทันสมัย/ข้อมูลเป็นปัจจุบัน	4.14	.69	มาก
4. ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	4.09	.75	มาก
ภาพรวม	4.08	.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความทันสมัย/ข้อมูลเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาคือ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลทางการบัญชี ($\bar{X} = 4.07$) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลทางการบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ

2. กระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

2.1 ด้านการวางแผนและการจัดทำงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.13$) โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านการวางแผนและการจัดทำงานงบประมาณมากที่สุดคือ ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการและการวางแผนการจัดทำงานงบประมาณ มีการวางแผนที่สอดคล้องตามแนวการทำงานของมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ($\bar{X} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการและการวางแผนการจัดทำงานงบประมาณ มีการประมาณการและกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุนของแต่ละผลผลิตในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.14$) อยู่ในระดับมาก ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการและการวางแผนการจัดทำงานงบประมาณ มีการวางแผนการจัดตั้งงบประมาณที่สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานประจำปี ($\bar{X} = 4.13$) อยู่ในระดับมาก ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการและการวางแผนการจัดทำงานงบประมาณ มีการทบทวนประสิทธิภาพการใช้จ่ายตามแผนปฏิบัติการในปีที่ผ่านมาเพื่อจัดทำประมาณการค่าใช้จ่ายปีต่อตั้งงบประมาณและค่าใช้จ่ายล่วงหน้า ($\bar{X} = 4.12$) และท่านคิดว่ากระบวนการจัดการและการวางแผนการจัดทำงานงบประมาณ มีการจัดทำแผน ปฏิบัติราชการประจำปีที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.12$) และน้อยที่สุดคือ ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการและการวางแผนการจัดทำงานงบประมาณ มีการขอความเห็นชอบแผนงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.10$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.2 ด้านการขออนุมัติงบประมาณ ($\bar{X} = 4.24$) อยู่ในระดับมาก โดย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านการขออนุมัติงบประมาณมากที่สุดคือ ท่านคิดว่าการขออนุมัติงบประมาณ ผู้บริหารพิจารณาอนุมัติตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.28$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ท่านคิดว่าการขออนุมัติงบประมาณ บุคลากรที่มีความรับผิดชอบดำเนินการขออนุมัติใช้จ่ายงบประมาณตามขั้นตอนการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.27$) อยู่ในระดับมากที่สุด และท่านคิดว่าการขออนุมัติงบประมาณผู้บริหารสถานศึกษาอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณตามงานโครงการที่

กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปีและแผนการใช้จ่ายประจำปี ($\bar{X} = 4.26$) อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ท่านคิดว่าการขออนุมัติงบประมาณ แผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินเป็นไปตามสภาพการใช้จ่ายจริงในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.16$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.3 ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 4.30$) อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านการขออนุมัติงบประมาณมากที่สุดคือ ท่านเห็นว่าการจัดทำคู่มือบริหารงานการเงินในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.35$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ท่านเห็นการจัดให้มีการตรวจสอบและติดตามให้กลุ่ม ฝ่าย งาน ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.34$) อยู่ในระดับมากที่สุด ท่านเห็นว่าการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณไปยังผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.33$) อยู่ในระดับมากที่สุด ท่านเห็นว่าการรายงานผลการปฏิบัติงาน และรายงานผลค่าใช้จ่ายประจำปีงบประมาณ ($\bar{X} = 4.30$) อยู่ในระดับมากที่สุด ท่านเห็นว่าการอบรมการพัฒนาทักษะปฏิบัติงานด้านการเงินบัญชีทุกปีงบประมาณ ($\bar{X} = 4.27$) อยู่ในระดับมากที่สุด ท่านเห็นว่าการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณได้อย่างถูกต้องและตามความเป็นจริง ($\bar{X} = 4.25$) อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ ท่านเห็นว่าการควบคุมค่าใช้จ่ายในการบริหารงานในองค์กร ($\bar{X} = 4.24$) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2.4 ด้านการติดตามประเมินผลงบประมาณ ($\bar{X} = 4.09$) อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านการติดตามประเมินผลงบประมาณมากที่สุดคือ ท่านเห็นว่าการติดตามประเมินผลงบประมาณมีการรายงานประจำปีที่แสดงถึงความสำเร็จในการปฏิบัติงานทุกสิ้นปีงบประมาณ ($\bar{X} = 4.13$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านเห็นว่าการติดตามประเมินผลงบประมาณมีการวางแผนประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.10$) อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ท่านเห็นว่าการติดตามประเมินผลงบประมาณมีการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.04$) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง อิทธิพลของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีและกระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้ออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. อิทธิพลของคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า ด้านความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลทางบัญชี ความทันสมัย/เป็นปัจจุบันของข้อมูล มีอิทธิพลต่อ คุณภาพข้อมูลทางการบัญชีแบบเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านความยุติธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้ ด้านกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานได้ชัดเจน ด้านผลสัมฤทธิ์ของงานเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ คำฟั่นและจิราภรณ์ พงศ์พันธุ์พัฒนะ (2560) ทำการศึกษาเรื่อง วิสัยทัศน์ทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านบัญชีของธุรกิจโรงแรมในเขตภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลวิสัยทัศน์ทางบัญชีของธุรกิจ ด้านความถูกต้องในการปฏิบัติงานด้านบัญชีด้านการทำบัญชีที่สอดคล้องกับมาตรฐานทางด้านบัญชี และมาตรฐานการรายงานทางการเงินด้านระบบบัญชีคุณภาพ และด้านกรรายงานแบบบูรณาการ มีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่าการติดตามประเมินผลงบประมาณ การวางแผนและการจัดทำงบประมาณ การบริหารงบประมาณ มีอิทธิพลต่อกระบวนการจัดการที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย โปร่งใสตรวจสอบได้ ด้านสร้างการมีส่วนร่วม ด้านผลสัมฤทธิ์ของงานเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันต์ทัศน์เพ็ญจันทร์ (2564) สรุปได้ว่างบประมาณ หมายถึงการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินหรือประมาณการ รายรับ-รายจ่ายล่วงหน้า การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งแสดงในรูปตัวเงิน มี ระยะเวลาที่กำหนดที่แน่นอน โดยแสดงกิจกรรมหรือโครงการที่จะปฏิบัติ ซึ่งแผนนี้จะรวมถึง การประมาณการบริการ โครงการ/กิจกรรม และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการ สนับสนุน การดำเนินงานให้บรรลุตามแผนที่กำหนดไว้ สมินิต บุญญาสัย (2561) กล่าวว่า "งบประมาณ" ซึ่งในภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Budget" มา จากภาษาฝรั่งเศสโบราณว่า "bougette" รากศัพท์เดิม หมายถึง กระเป๋หรือถุงของรัฐบาล ซึ่งเสนอบิตคลัง (รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง ของกษัตริย์ใช้บรรจุเอกสารต่าง ๆ ที่แสดงถึงความต้องการของประเทศ และทรัพยากรที่มีอยู่ และในปัจจุบันคำว่า "งบประมาณ" มีความหมายแตกต่างกันออกไปตามเวลา สถานการณ์ และลักษณะงบประมาณ โดยทั่วไปจะมองในรูปของตัวเลขเป็นส่วนใหญ่ รัฐบาลถือว่างบประมาณเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินงานตามเป้าหมายอย่างเห็นได้ชัดกว่าองค์การธุรกิจภาคเอกชนอื่น ๆ ด้วยความจำเป็นที่กล่าวมา งบประมาณจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยประกอบการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยบรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้ ดังนั้น นักวิชาการซึ่งมีมุมมองต่างกันออกไป ได้ให้ความหมายของงบประมาณ ดังนี้งบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานที่แสดงการใช้ทรัพยากรต่างๆ ในรูปตัวเลขอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรขององค์การใดองค์การหนึ่ง สำหรับระยะเวลาหนึ่ง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานในอนาคต และควบคุมการดำเนินงานในปัจจุบันอาจ จะมีลักษณะเป็นแผนระยะยาว เช่นงบประมาณที่มีระยะเวลา 3 ปี 5 ปี หรืออาจเป็นแผนระยะสั้น เช่น รายเดือน 3 เดือน 6 เดือน โดยจะต้องระบุระยะเวลาที่เริ่มต้นและสิ้นสุดไว้ในงบประมาณ ปราณี สาไพรวิน (2558) ได้สรุปว่า งบประมาณ เป็นเงินที่ทางราชการจัดสรรให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สิ่งที่เป็นอุปสรรคเข้ามาเกี่ยวข้อง ข้องกับการบริหารงบประมาณของสำนักงาน คือ อิทธิพลของความถดถอยทางเศรษฐกิจนโยบายของรัฐบาล อย่างไรก็ตามการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องมีการวางแผนการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐาน และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบไปด้วยระบบบัญชี และวิธีการต่างๆ ในการตรวจสอบ การจัดการงบประมาณเกี่ยวกับรายรับ-จ่ายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องให้สอดคล้องกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ หลักการบริหารรวมทั้งหลักการคลังทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยทางบวกต่อสมมุติฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถนำผลการวิเคราะห์ไปเป็นแนวทางการพิจารณาการบริหารงบประมาณแบบเพิ่มประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญต่อการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามจังหวัดชายแดนใต้ ที่มีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพ

ทางการบัญชีและบริหารงานงบประมาณ เพื่อให้ผู้ที่ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทักษะทางด้านบัญชีในยุคดิจิทัล กับระบบการจัดทำงบประมาณและ ความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี เป็นต้น

2.2 การดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หากมีการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการต่อยอดด้วยการทำการศึกษาในวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ได้งานวิจัยที่หลากหลายมุมมองและหลากหลายรูปแบบ

2.3. ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการปรับปรุงดูแลซ่อมแซมอาคารสถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้การเรียนการสอนให้มีความปลอดภัยและความพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ เขียวไสว. (2559). การรับรู้สภาพแวดล้อมในการทำงานและความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงาน ในกลุ่มอุตสาหกรรมอมตะนคร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกวรินทร์ ละเอียดตินันท์. (2557). การยอมรับเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (2553). ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลคนละความหมาย. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/321886>
- จักรพงษ์ สือประเสริฐสิทธิ์. (2554). การยอมรับบริการการสื่อสารระหว่างกันผ่านข้อความและรูปภาพแบบทันทีผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Instant Messaging: MIM) ของประชากรในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จารุวรรณ พิมเสน. (2564). คุณลักษณะของผู้ใช้ระบบสารสนเทศที่มีผลต่อความสำเร็จของระบบสารสนเทศกรณีศึกษา การยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร 23 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2559). คู่มือสู่องค์กรแห่งความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ณัฐมน พิจิตรไพรวัลย์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์คอมพิวติ้ง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐพงศ์ ศาลาพฤกษ์. (2562). ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ในจังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- แดน กุลรูป. (2558). การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชี : กรณีศึกษา กลุ่มข้าวกล้องงอกเพื่อสุขภาพ ตำบลไหล่มื่น อำเภอกะเคาะ จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- เมธี ไพรชิต. (2556). การหาปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท สุธานี จำกัด (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- สาวิตรี พรหมรักษา. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของสารสนเทศทางการบัญชี และประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร (วิทยานิพนธ์ปรัชญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Rule of Law and Public Participation in Law Drafting Process หลักนิติธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการร่างกฎหมาย

Roongrattana Jaroenjitt¹ and Panumas Kudngaongarm²

รุ่งรตนา เจริญจิตต์¹ และ ภาณุมาศ ขัดเงางาม²

Krirk University, Thailand^{1,2}

มหาวิทยาลัยเกริก^{1,2}

Email: roongrattana09@gmail.com¹

Received: November 11, 2023

Revised: December 27, 2023

Accepted: December 30, 2023

Abstract

Studying the rule of law and public participation in the lawmaking process under a democratic regime with the King as Head of State is essential in setting the framework of all types of laws that affect the enforcement of people within the country and promote genuine public participation. The objectives of this study are to 1) study the definition, meaning, and origin of the words "Rule of law" and "Rule of legal state" and 2) Study the relationship between the rule of law and the principles of human rights. Principles of good governance and democratic processes and public participation, and 3) Study problems and guidelines for promoting public participation in the legislative process according to the rule of law using a study method in the form of Document Research in which the researcher studies and researches information, especially information that is documents or text. I have written an Analysis and synthesis of knowledge from various documents and found that direct political participation of citizens by proposing laws has problems and obstacles during the process of submitting laws according to the Act on Proposing Laws B.E. 2013 and the problems and obstacles in the consideration process that are caused by both the executive and legislative branches playing a high role in the Thai legislative process. In the process of proposing laws by the people, it is seen that relevant laws can be amended to push the process forward. Bills with citizens' signatures can effectively push through legislation. Solving any problem must be based on the correct conceptual framework regarding the rule of law, the rule of legal state, human rights principles, and good governance. It proposes a solution in two dimensions: the first short-term dimension is legal amendments and new laws, and the long-term second dimension is to promote public participation in the legislative process by strengthening citizens.

Keywords: Rule of Law, Public Participation, Law Drafting

Introduction

Countries in the liberal democratic world have found that to develop strong democratic politics, it is necessary to have quality citizens. Political development, therefore, means making politics effective with quality citizens. The results of the action between political elements will cause a political change from old methods to new methods, which should be better, and many elements must be in harmony. Doing things together are social members, citizens, political society, principles or regulations (constitution), state mechanisms or tools (various agencies), and the liberal economic system. In these five elements, the people are the most essential part. However, the people within the state will be an important variable. That will cause political change and change political rules or the constitution.

It is well known that the people rule democracy. Democracy cannot be successful if people do not participate in the exercise of sovereignty under a fair legal framework, or in other words, according to the Rule of Law. The rule of law is an important principle that will be cited to support the legitimacy of law enforcement, whether on the side of the law enforcer or the side of the person enforcing the law. It is a basic philosophy. Every lawyer knows, is familiar with, and has the meaning of the rule of law, meaning “Basic Principles of Law” Royal Institute Dictionary 1999. This is because the rule of law is a fundamental legal philosophy of the state for governing and enforcing the law under democratic governance. There is a true justice process and protection of the rights and liberties of people under government. In practice, there are often conflicts in interpreting or enforcing the law under different principles of the law due to differing opinions. However, lawyers recognize the importance of the rule of law that must be established and maintained in every society. (Attthaphon, 2014)

Therefore, if academics or lawyers are aware of and adhere to the importance of the rule of law, it will result in the enforcement or compliance of the law to be efficient and effective with fairness according to the intent of the Constitution, which is truly the highest law of the country and will result in development, knowledge, and understanding, and increasing the potential of officials. Government personnel, including users of state power at all levels, must have attitudes, knowledge, and a thorough understanding of the rule of law to create a society governed by effective laws acceptable to people in society and provide opportunities for citizens to enter. Participate in expressing opinions in politics and national administration, jointly deciding to solve problems, allocating resources, and receiving equal and fair protection of rights and freedoms according to international human rights principles.

Therefore, if academics or lawyers are aware of and adhere to the importance of the rule of law, it will result in the enforcement or compliance of the law to be efficient and effective with fairness according to the intent of the Constitution, which is truly the highest law of the

country and will result in development, knowledge, and understanding, and increasing the potential of officials. Government personnel, including users of state power at all levels, must have attitudes, knowledge, and a thorough understanding of the rule of law to create a society governed by effective laws acceptable to people in society and provide opportunities for citizens to enter. Participate in expressing opinions in politics and national administration, jointly deciding to solve problems, allocating resources, and receiving equal and fair protection of rights and freedoms according to international human rights principles.

The student, as a lawyer, is therefore interested in studying to gain a thorough understanding of the principles of law, which will be an essential piece of legal knowledge that will be useful as a basis. In drafting and analyzing draft laws to comply with the rule of law.

Objectives of the Study

1. to study the definition, meaning, and origin of the words “Rule of law” and “Rule of legal state.”
2. To study the relationship between the rule of law, the principles of human rights and good governance. and the principles of democracy and public participation.
3. To study problems and guidelines for promoting public participation in the process of proposing draft legislation that follows the rule of law.

Methods of Conducting the Study

1. This study was conducted in the form of Document Research, especially information that documents or written texts, and then analyzing and synthesizing knowledge from various documents will be the source of this research.
2. Data collection tools and methods Collected from document books Various academic articles published in the relevant content are Public Documents.
3. Presented in the form of Academic articles.

Scope of Study

The content scope of the study consists of

1. Origin and definition of “Rule of law” and “Rule of legal state.”
2. Analyze the context of the relationship between the rule of law, human rights principles, good governance, democracy, and public participation.
3. Problems and limitations of public participation in the draft law proposal process.
4. Guidelines and suggestions for promoting public participation in the law-making process.

Study Period

Starting from February - July 2022

Literature Review

Development of the modern rule of law in England. In 1214, King John II, who ruled England then, used his power unfairly. The people suffered, resulting in 25 nobles and cardinals. Rise to resist and force King John II. They signed the promulgation of a law, "The Great Charter" or "Magna Carta" on June 21, 1215 AD, containing 63 clauses to limit some of King John II's royal powers. The essence of the Magna Carta is that no person is above the law, and a ruler cannot arbitrarily exercise power over the people even the King. Therefore, it can be said that the rule of law first appeared in 1215 AD. At that time, the concept of the rule of law emphasized that the rule of law must be supreme, basing administration on the body of the law and not on the individual. Because any person can easily use power as they wish. Later, the rule of law concept was developed and summarized through systematic and well-established explanations. Dicey, a famous British jurist, looked back to Aristotle and saw that a king who ruled using power according to his own will was less valuable than one who led according to the law. Dicey saw that all actions of the executive or government must be subject to the law and not infringe on the rights and freedoms of the people arbitrarily. Suppose it appears that the executive branch or administration has acted in violation of the law. In that case, such action must be filed with the Court of Justice or the Ordinary Court, which protects the rights and liberties of the people and confirms equality before the law according to the principles. Rule of Law therefore, Dicey calls for the state to have a duty to protect people's rights and freedoms through the power of the courts. Later, the rule of law was significantly developed in the United States. The rule of law has two meanings depending on which state uses the law: between a legal system like the United Kingdom and a legal system like the United States. (Suntareeya Mueanpawong, 2011) In cases where the King cannot collect taxes without the consent of the assembly of priests and nobles or refraining from using or not imposing laws on any person, it cannot be done, contrary to the principle of equality legally. Moreover, the King cannot arbitrarily arrest and imprison anyone. If that person has not been convicted of an offense, etc. Although the Magna Carta did not expressly express the concept of freedom and the rule of law had not yet fully materialized, it was sometimes criticized as protecting the aristocracy more than the public. Magna Carta, which is in force in England today, contains many principles of the rule of law, all of which have been formed and developed into a clearly defined rule of law. Many scholars believe that the Magna Carta originated the modern concept of the rule of law. When the King signed the Magna Carta, the people wanted to limit the King's power. By negotiating for the King's recognition and protection, in order to increase their rights and liberties, many laws protected the rights and liberties of citizens, including in the year 1628 AD, during the era of King Charles I, Parliament enacted the

Petition of Rights. To protect property rights and personal freedom by declaring that parents, governments, and courts must respect such rights. This law can be considered to have given birth to the jury trial method, which has four essential points:

1. The trial and adjudication of the case must proceed without delay.
2. Prohibiting the excessive demand for collateral in bail.
3. Prohibition of cruel and cruel punishment, and
4. Guarantee the right of citizens to a jury trial.

The three legal documents reflect two essential principles: "The use of written law to replace uncertain administrative customs to limit the power of the ruler and guarantee the rights and freedoms of the people." They are also the starting point of the social contract because the King signed the above documents based on the idea that the King must rule the people according to the correct customs that existed in the past, which was a contract between the people and the King. The King does not follow the customs, and it is considered that he does not follow the social contract. The people have the right to demand that the King comply with the social signs or customs that have come about. This concept of the social contract is an idea that was developed significantly in the European continent. As a result of these three laws, the power of the British King was progressively limited, with the power of the British Parliament increasing until it became a true monarchy. The monarchy's power was purely symbolic, and the courts established the supremacy of Common Law. Judge Sir Edward Coke ruled that the King and Parliament were subject to Common Law. Therefore, the King's legislation and the Parliament's enactment cannot contradict the Common Law the court developed. The court retains the absolute power to decide whether a law or rule conflicts with Common Law, even though the concept and The Coke ruling would not make the court the highest authority in the British system of government because laws passed by Parliament bind the court. Common Law cannot reject laws passed by Parliament, although Coke's ideas appear. In the judgment, it has been an essential component of the rule of law in England until today. (Chitaporn Pisonyabut, 2013)

In addition, many foreign academics explain the concept of the rule of law (Suksa Umcharoen, 2000), such as Professor Joseph Rez, a famous political scientist who influences ideas in the academic circle. The rule of law embodies the need to provide guidelines for individual conduct and to set the minimum level of harm resulting from arbitrary discretion. Because the rule of law, it has no meaning and must respect the basic principles of Dicey's theory of constitutional law. Professor Jiffery Jowell stated that since the past, the rule of law had been a principle regarding the mechanisms of legal enforcement, from controlling discretion to setting principles for exercising administrative power. Legal matters and determining the process for issuing laws or orders, but at the same time, the rule of law must also be related to the substance

of various administrative actions of the executive branch, which is a matter of substance (Substance). The rule of law is the principle of the Constitution that is not written. Most of the main points have the same principles; only the topic of the rule of law has been rearranged, and the principles of the law have been added to ensure that a democratic society does not distort the use of power. Professor E.C.S. Wade of the University of Cambridge has mentioned the rule of law in one of his constitutional textbooks, *The Rule of Law*.

In this modern era, there are characteristics of the law that will help create governance according to the rule of law. As explained by professor Lon L. Fuller, a famous American lawyer who is of the opinion that the law in order for the rule of law to become a reality must have important characteristics (Chaiwat Wongwattanasan, 1998) as follows:

1. The law must be generally applicable to all persons, including government officials.
2. Laws must be openly promulgated.
3. Laws must be enacted to be effective in the future, not enacted to be effective in the past.
4. Laws must be enacted with clear language to avoid unfair enforcement.
5. The law must not contain contradictory statements.
6. The law must not require people to do things that would not be possible.
7. The law must be reasonably stable, but it must also be open to amendments in line with changing social conditions.
8. Laws which have been promulgated must be enforced in accordance with each other. Must enforce compliance with the content of the law that has already been promulgated.

Scope of Human Rights

Human rights have a broader meaning than legal "rights." Lawyers generally describe rights as benefits recognized by law that follow a narrow legal basis in the sense that a person must be recognized by law to have rights. Only. They will not have or receive rights if the law is not written to acknowledge it. But in terms of "human rights," The scope of human rights is broader than what is guaranteed by law. Human rights, which are recognized around the world as minimum standards of human treatment, can be classified into five types of rights:

1. Civil rights include the right to life and body, Freedom and security of life, and not to be tortured, not attacked, or killed. Rights in the justice process include the right to equality before the law and the right to be protected from wrongful arrest or imprisonment. The right to a fair trial by an independent judge in a court of law. The right to acquire citizenship is the Freedom of religious people to believe and act according to their beliefs.

2. Political rights include the right to choose one's way of life, both politically and economically—society and culture, including natural resource management and freedom of expression.

3. Economic rights include the right to employment, to choose work freely and to receive fair wages, the right to own property, and to achieve an adequate standard of living.

4. Social rights include the right to education and health insurance, mothers and children must receive exceptional care, full personality development, social security, and the Freedom to choose a spouse and create a family.

5. Cultural rights include freedom to use language or convey meaning in one's local language, freedom to dress according to one's culture, to perform activities according to one's own local culture and traditions, to practice religious beliefs, and to have recreation. Cultural performance They can be granted without anyone forcing them. Therefore, it can be said that all "legal rights" are not human rights. There are only certain rights. They are considered human rights because they are something humans are born with and cannot be transferred to others. No one can take it away from each human being, and rights that are human rights are considered the minimum standards of conduct between human beings, such as killing or harming each other, even though there is no law stating that breaking or killing is an offense for every person. People know in their hearts that it is an offense. Still, the fact that people in the country do not receive adequate "food" for their survival does not constitute anyone breaking the law, but it is a type of human rights violation that the government must deal with for the people. The nation receives sufficient food for survival, opinions, and expressions, the right to participate with the state in activities of public interest, freedom of peaceful assembly, freedom of association, and the right to free elections.

Principles of good governance, regulations of the Office of the Prime Minister on good governance and social affairs, and royal decrees concerning the principles and methods of good governance, B.E. 2003 that gives importance to 8 essential principles of good governance.

1. Rule of Law (Rule of Laws) essential principles which are the essence of the "rule of law" consists of 7 principles:

- 1.1 Principles of separation of powers
- 1.2 Principles for protecting rights and freedoms
- 1.3 Principles of legality of the judicial and administrative branches
- 1.4 Legality in content
- 1.5 Principles of independence of judges
- 1.6 Principle "There is no guilt and no punishment without law."
- 1.7 The principle of the supremacy of the Constitution

2. The principle of separation of powers is an essential basis of the rule of law because it represents the coexistence of separation of powers, checks, and balances.

3. Principles of protection of rights and freedoms: The rule of law is related to the individual's right to freedom and equality. Both rights mentioned above are considered the basis of "human dignity," which is an essential principle according to the spirit of the Constitution.

4. Principles of legality of the judicial and administrative branches. The judicial or organizational use of laws that limit the rights of the people is the result of laws that the representatives have approved of the people. The judicial branch must not Consider and adjudicate a matter to be different from the provisions of the law. The judiciary is bound to apply the law equally. The judiciary is bound to use its discretion without flaw.

5. The principle of legality in content is the principle that calls for the legislative or administrative branch that enacts secondary laws to set legal criteria to follow the principle of certainty of the primary law, prohibiting the law from having retrospective effect and the principle of legality reasonable.

6. Principle of independence of judges: Judges can carry out their judicial duties without any interference. Judges are bound only by the law and make decisions based on their conscience of freedom from 3 things, namely. Freedom from litigants, freedom from the state, and freedom from society.

7. The principle of "No offense and no punishment without law" is that the person cannot be prosecuted when there is no legal provision to make it an offense.

8. The principle of supremacy of the Constitution means that the Constitution is recognized as the highest law in the legal system of the state, and if a lower law is contrary to or inconsistent with the Constitution, such law is not effective.

Research Methods

The objectives of this study were: 1) to study the definition, meaning and origin of the word "Rule of law" and "Rule of legal state" 2) To study the relationship between the rule of law and human rights principles, good governance and democratic principles, and having public participation and 3) to study problems and ways to promote public participation in the process of proposing draft legislation that is in accordance with the rule of law. The relevant content which is a public document consists of the following important points:

1. This study was conducted in the form of Document Research. Especially information that is a document or written text, then analyze and synthesize knowledge from various documents by source and definition. The meaning of the word "The rule of law" and "Rule of legal state" starting with the evolution of the modern rule of law in England. which is the study

of Chitaporn Phisabutra and the definition of the meaning of the rule of law by Special Professor Thanin Kraiwichian and the concept of the rule of law by Worajet Phakharat and Chanchai Sawangsak who discuss the differences. The difference between the rule of law and the rule of legal state is a difference in the origin of the law. Differences in legal surnames, differences in content differences in the protection of basic rights, differences in the control and inspection of law enactment, and differences in the separation of powers. Important points that must be mentioned It is about the rule of law and development by studying the royal initiatives of His Majesty King Bhumibol Adulyadej as presented in public documents. Trairat Worakul and in the section on the concept of human rights principles by Kumphon Phonwan that discusses the human rights concepts of philosophers and lawyers. Explaining the Preamble of the Universal Declaration of Human Rights discussion of the scope of human rights by the Department of Rights and Freedoms Protection Including the principles of human rights then there is the concept of good governance by Bowonsak Uwanon, Thawinwadee Burikul and others.

2. Data collection tools and methods Collected from document books various academic articles that are published in the relevant content which are Public Documents.

3. Presented in the form of Academic articles

Results

The study will analyze the relationship between each concept and public participation in the democratic legislative process. The analysis will be divided into two parts:

Part One: The rule of Law and the relationship between human rights and good governance.

Academic documents On the international rule of Law and human rights protection (International Rule of Law and the Protection of Human Rights) of the Department of Law Faculty of Political Science and Law Burapha University (2013) mentioned the year B.E. 2004 Kofi Annan, who holds the position of Secretary-General of the United Nations, proposed a definition of the rule of Law that "The rule of Law refers to the principles of good governance in which every person, institution, and organization that exists in both the public and private sectors, including the country itself, is responsible for various laws (accountable to Law) that have been announced. Applied and enforced equally, adjudicated independently, and followed human rights norms and standards. It also stipulates that the principle of supremacy of Law is equality under the Law, Principles of responsibility for the Law, justice in the use of the Law, Principles of separation of powers, Participation in decision-making, clarity of Law, avoidance of arbitrary acts and principles of legal transparency." It can be seen from this definition that the meaning of the rule of Law does not stand alone. Suppose we must consider the surrounding context linked to the principles

of the rule of Law, especially the principles of good governance and democratic principles. In that case, these are interconnected and mutually strengthened, especially in enhancing the rule of Law to protect citizens' human rights or fundamental freedoms. Therefore, Mr. Kofi's definition of the rule of Law is thus closely linked to the principles of human rights, which are internationally guaranteed by several critical international conventions, such as:

1. Convention on the Elimination of Racial Discrimination (CERD)
2. International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)
3. International Covenant on Economic, Social, and Cultural Rights (ICESCR)
4. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)
5. Convention against Torture and Cruel, Inhuman Treatment or Punishment

that degrades one's dignity (CAT)

6. Convention on the Rights of the Child (CRD)
7. Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)

For the ASEAN region, the preamble of the ASEAN Charter, which is the primary constitution of countries in the Southeast Asian region (ASEAN), states that “member countries of the Community of Southeast Asian Nations (ASEAN) must adhere to the principles of democracy and the rule of law and principles of good governance in respecting and protecting human rights and fundamental freedoms.” In addition, Article 1(7) of the Charter also states one of the objectives of ASEAN: “To strengthen democracy, good governance and the rule of law, and to promote and protect human rights and fundamental freedoms,” etc. A Human Rights Resource Center (HRRC) study has proposed vital indicators. The rule of law for human rights in the ASEAN region has four aspects:

First, are the government, public officials, government agencies, and their agents subject to constitutional or other laws?

Second, the law and process of arrest. Are the detentions and punishments lawful and openly lawful and not arbitrary? This principle involves the application of state criminal law to promote and protect human rights and fundamental freedoms, such as the right to freedom. Physical integrity, personal security, procedural justice of the law, and maintenance of fundamental rights, dignity, freedom, and security, including the justice of the law.

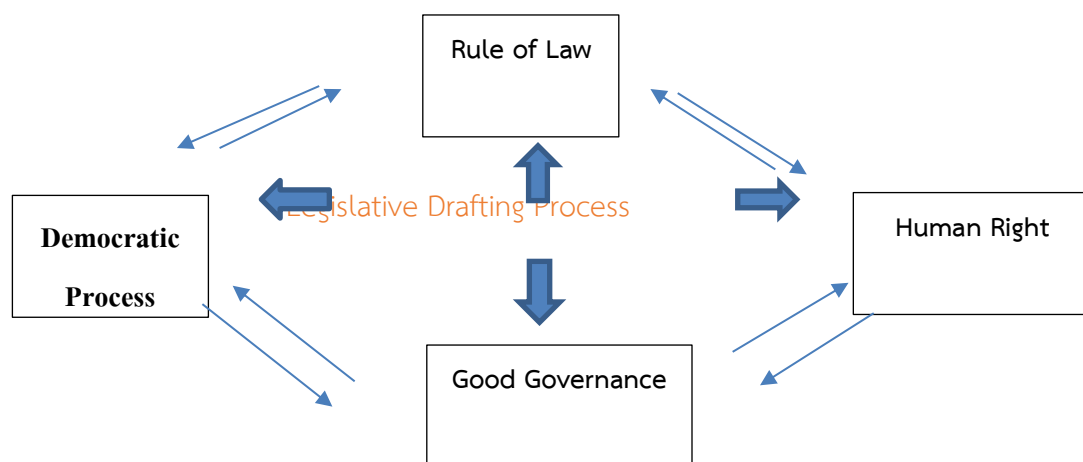
Thirdly, people have access to the justice process as the process that the law has established and enforced is accessible, fair, and efficient. And has been applied equally and equally. Are the principles related to the law universally promulgated and enforced equally? Do people have equal and effective access to the court process?

Fourth, is there administration of justice-by-justice institutions and judicial institutions that are competent, impartial, and independent?

Professor Witit Mantaporn (2015) presented the future of a new dimension of the rule of law and democracy using the 5 P's:

- 1 Prevent(problem) by respecting human rights and democracy
- 2 Protect rights protect rights
- 3 Provide/access remedies/justice to access
- 4 Promote/foster capacity-building on law and law/making and enforcement compliant with international standard
5. Provide people's participation in the legal and judicial process.

In summary, it can be seen that there is a relationship between the rule of law, human rights principles, good governance principles, and the democratic process, which are indicators of each other that are important in affecting the development of political society stable and robust as follows.

The figure shows the connections showing important principles in the lawmaking process

Part Two: Rule of Law and Public Participation according to the Law, Problems and Obstacles for this second part.

All of the above is considered to lay the foundation for a common understanding of the rule of law in various not depends on an important factor: The participation of the people. Thailand has a democratic system of government with the King as Head of State. The Constitution is the highest law in governing the country, which divides the political and administrative structure according to the principle of separation of sovereignty, consisting of executive power, legislative power, and judicial power. Using such power Must be following the principles of the Legal State and the Rule of Law because Thailand is a state ruled by law. Parliament is the main organization for exercising legislative power according to the Constitution, which in the past consisted of two

houses, the House of Representatives and the Senate, which had the power to enact laws. act Constitutional Act and approval of emergency decrees issued by the executive branch Principles of good governance, including having the power to amend the constitution. It also has the power and duty to control government administration, appoint and remove persons as specified by the constitution, and give approval on important matters by exercising the power of Parliament in the capacity of representatives of the people. Therefore, such power must reflect the will of the majority of the people as much as possible. It is accepted that “Sovereignty” belongs to every citizen as the right holder, but the people cannot exercise sovereignty by themselves. Therefore, there is a mechanism for exercising such power through the representatives of the people. Whenever the representatives of the people do not exercise power according to the will of the people or not as promised to the people, the people, as the owners of power, have the right to reclaim that power.

In conclusion, although there is an opportunity for citizens to participate in politics according to the constitution, which every constitution has designed a mechanism for participation, the practical facts and the rules for proposing the draft bill by citizens have steps and processes that are not easy to access and are complicated.

Conclusion and Recommendations

From the study, it was found that the direct political participation of citizens in proposing laws has problems and obstacles during the process of proposing laws according to the Act on Proposing Laws, B.E. 2013, and obstacles in the process. Consideration is caused by both the executive and legislative branches playing a high role in the Thai legislative process. In the process of proposing laws by the people, it is seen that relevant laws can be amended to allow the process of pushing forward bills by signing names. People can effectively push for laws by proposing solutions in two dimensions:

Dimension 1: The short-term solution is legal amendments and new legal provisions as follows. It is seen that the 2013 Act on Legislative Submissions should be revised to facilitate the process of people's submission legislatures and to make it a law that has the image of promoting the participation rights of the people even more by proposing improvements in 3 issues:

- 1.1 It is proposed that people's signatures for legislative proposals use only the signature of voters along with their 13-digit national ID card number as the main basis for submitting bill proposals to the Speaker of the National Assembly for consideration.
- 1.2 Propose to increase the channels for supporting voters to submit their laws,

such as having the Election Commission take part in supporting as they have in the past, in addition to only the Law Reform Committee and the Secretariat of the House of Representatives only

1.3 Proposes the elimination of criminal provisions from the 2013 Act on Legal Entry to make it a law aimed at promoting the direct exercise of political rights by citizens rather than using laws to control them.

1.4 Proposes that the discretion of the Speaker of the House of Representatives in the case of ordering a draft bill to be considered by the House of Representatives must see whether there is a draft bill that is in the process of being submitted for legislative proposal by the people or not, provided that there are not less than 20 public representatives. has submitted a matter to the Speaker of the National Assembly that he will proceed with the signature of a proposed law on a matter and prohibits the Speaker of the House of Representatives, who is the ex officio Speaker of the National Assembly, from introducing a bill that has the same principles and content as the bill that is in the process of being entered People's names are requested unless the people's representative has shown delay in registering the full number of names required by law. In such a case, the Speaker of the House of Representatives can include the bill proposed by the Cabinet or its members. House of Representatives without drafting a people's bill

1.5 Propose that in the case where the House of Representatives resolves not to accept the principles of the draft bill proposed by the signature of the people, the draft bill be submitted to Parliament to consider whether to accept the draft for consideration or not. If Parliament resolves not to accept it for consideration, Representatives of the people who have signed up to propose a law have the right to propose to the Speaker of the National Assembly a request to hold a referendum on the said bill to give the final decision- making power to the people who are the real owners of the power to wish to approve the draft. Is the Act that has been submitted to public law proposed? This is an approach that is accepted and practiced in many countries.

Dimension 2: The long-term operational approach is to promote public participation in the legislative process by strengthening citizenship strengthening public participation in the legislative finalization process to be according to the rule of law Human rights principles and good governance principles as mentioned above, one important way to promote participation in the legislative process, which is a long-term but sustainable operational guideline, is regarding strengthening citizenship by providing education to create citizens, Civic Education is bringing education together with politics to be consistent with 6 important democratic principles: 1. The principle of sovereignty belongs to the people (Sovereignty of the People) 2. Principles of rights

and freedom (Rights and Liberty) 3. Principles of Reason (Rationality) 4. Principles of fraternity (Fraternity) 5. Principles of equality (Equality) and 6. Principles of law (The Rules of Law) both Education in the school system (Formal Education) and informal education (non-formal Education), thus enhancing the important characteristics of citizens in a democracy. That is, the people must be players, not bystanders, and truly exercise their sovereignty to benefit the public at large. Good citizens therefore must have an understanding of rights. Freedom to express opinions and participate in governance within the framework of the principles of human dignity and respect for the rights of others, as well as responsibility for one's own opinions and those of others for the well-being of friends. together with the nation due to their actions, including the problems of the country. For this reason, citizens in a democracy

They should be aware of their responsibilities and that of others. Do not leave the management of the nation or the determination of various policies solely to politicians, leaders, or the government. Please help monitor and make recommendations to those policies, including proposing drafts. Law according to the legislative process the removal of civil servants and politicians who perform their duties illegally. The study sees that the factors that will make the promotion of citizenship successful from the lessons of Germany are two factors that can be used as guidelines:

1. The government sector does not interfere too much because Civic Education was not created to serve government organizations and was not created to induce citizens to learn to respect the system. What are the rules? They are created to provide an opportunity for people to participate in political or social decision-making or to have the ability to propose draft laws that come from the problems and needs of the people themselves. Respect human rights principles and adhere to the principles of good governance.

2. Accepting diversity of thought and having a variety of methods means having a diverse group of organizations, both political and social, that promote political knowledge and democratic governance for the people. The government only provides budget support for those organizations to be able to operate so that people can learn in a variety of ways, dare to think, dare to make decisions to present draft laws according to the legislative process, not using other methods or approaches that do not follow the process. Lastly, in this democracy, the researcher believes that no matter how the law is proposed to be amended it will allow the people to have access to the legislative process in proposing bills if the majority of the people still lack a sense of good citizenship in the way Democracy also makes it difficult for the proposal of bills by the people through the legislative process to have quality or be successful according to the spirit of the law because of the consciousness of citizens who adhere to the rule of law. The principles of human

rights and good governance in a democracy should be in the consciousness of everyone, whether lawmakers, law enforcers, those who must abide by the law, etc.

References

- Auncharoen, S. (2000). *Use of administrative power and democratic development: Study of specific cases of use administrative power of the government* [Master's Thesis]. Ramkhamhaeng University.
- Burikun, T. et al. (2002). *Study project to develop an index to measure the results of the development of a good management system*. Nonthaburi: King Prajadhipok's Institute.
- Kraiwichian, T. (2011). Rule of law. *Parallel Law Journal*, 6(1), 1-62.
- Mantaporn, W. (2015). *The rule of law and sustainable democratic development in Thailand*. Lecture on Date: 7 November 2015. From the 17th Academic Conference on the Rule of Law and Democracy at United Nations Conference Center by King Prajadhipok's Institute.
- Phakharat, W. (2010). *The rule of law and the rule of law*. Niti Rath Journal, Niti Tham.
- Phonwan, K. (1995). *Human rights development*. Bangkok: Winyuchon Publishing.
- Sawangsak, C. (1995). *Basic knowledge of administrative law*. Bangkok: Winyuchon.
- The Universal Declaration of Human Rights. Retrieved 17 July. 2022, from <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=561157&ext=pdf>
- Uwanno, B. (2004). *Public Law Volume 1* (5th ed.). Bangkok: Winyuchon Publishing House.

ผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50

The Effect of Profitability Ratio and Leverage Ratio on Stock Price and Market Value of The Listed Company: SET 50

วริยา สุวปิณฺณยาส¹ และ ดารณี เอื้อชนะจิต²

Variya Suwapinyopas¹ and Daranee Uachanachit²

คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม^{1,2}

School of Accountancy, Sripatum University, Thailand^{1,2}

E-mail: wariya.345@gmail.com¹

Received: July 15, 2023

Revised: December 27, 2023

Accepted: December 30, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 และ 2) ศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิจากกลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 เก็บข้อมูลระหว่างปี พ.ศ.2561 ถึง พ.ศ.2565 รวมระยะเวลา 5 ปี จำนวน 43 บริษัท ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งสิ้น 215 ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล การวิเคราะห์สมมติฐานสัมพัทธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ แต่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด โดยที่ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีผลกระทบทางบวกต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีผลกระทบทางบวกต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี และอัตรากำไรขั้นต้นมีผลกระทบทางลบต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 2) อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมทั้งที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลกระทบทางลบต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี และมีผลกระทบทางบวกต่ออัตราเงินปันผลตอบแทนที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

คำสำคัญ: อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร, อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน, ราคาหลักทรัพย์, มูลค่าทางการตลาด

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the effect of profitability ratios on securities prices and market capitalization of listed companies in the SET 50 group and 2) to study the effects of financial structure ratios. It is quantitative research and effects on stock prices and market value of companies listed on the Stock Exchange of Thailand, SET 50 group. Study data from secondary sources from the sample group, namely companies listed on the Stock Exchange of Thailand, SET 50 group, collected data between 2018 and 2022, totaling five years and destroying 43 companies. The data used in the study were 215 data analyzing data with descriptive statistics to describe the generalization of the data correlation coefficient analysis and multiple regression analysis in hypothesis testing.

The research revealed that 1) Profitability ratio does not affect the stock price. However, it affects the market value, where the return on equity positively affects the market price-to-book value ratio at a significant level of 0.01. The return on assets positively affects the market price-to-book value ratio. The gross profit margin hurt the dividend yield at a significant level of 0.05. 2) Financial structure ratios that affect the stock price are the debt to total assets ratio at a significant level of 0.05, and the financial structure ratio that affects the market value, the debt to equity ratio hurts the market price to book value ratio—and had a positive impact on the dividend yield at the level of 0.01 and 0.05 respectively.

Keywords: Profitability Ratios, Leverage Ratios, Stock Price, Market Value

บทนำ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้มีส่วนสำคัญในการเป็นแหล่งระดมทุน และเป็นศูนย์กลางการระดมทุนขององค์กรธุรกิจและภาครัฐ รวมถึงเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ การจดทะเบียนหลักทรัพย์ การพัฒนาระบบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์ของผู้ลงทุนเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายและสะดวกในการใช้บริการ ดังนั้น การมีความรู้และความเข้าใจ และศึกษาวิธีการลงทุนในตลาดทุน จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจลงทุนในตลาดทุน ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้มีการจัดทำกลุ่มดัชนีเพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของตลาดทุนที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ และเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ลงทุนที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้เป็นเครื่องมือในการสะท้อนการเคลื่อนไหวของหลักทรัพย์ที่มีการซื้อขายอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ฯ หรือการเปรียบเทียบผลตอบแทนจากการลงทุน (Performance Benchmark) เป็นต้น โดยดัชนีราคา SET50 Index เป็นดัชนีราคาหุ้นเพื่อใช้แสดงถึงระดับและความเคลื่อนไหว ของราคาหุ้นสามัญจำนวน 50 ตัวที่มีมูลค่าตามราคาตลาดสูง (Market Capitalization) มีสภาพคล่องสูงและมีการซื้อขายอย่างสม่ำเสมอ และมีสัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2565) เป็นที่นิยมของนักลงทุน เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจแนวหน้าของประเทศไทย

ในทุกประเภทของการประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการต่างมีความต้องการและคาดหวังถึงกำไรหรือผลตอบแทนที่ได้จากการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินงานและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจเกิดความมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือการบริหารจัดการเงินทุน เพื่อให้ธุรกิจนั้น ๆ สามารถดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้โดยปราศจากความเสี่ยงต่างๆ และเกิดสภาพคล่อง ดังนั้นความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจของผู้ประกอบการ รวมถึงส่วนของงบประมาณในที่ใช้ในการลงทุน ขนาดของธุรกิจ สภาพคล่องของธุรกิจ ผลตอบแทนหรือกำไรและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารจัดการด้านเงินทุนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ภัทราวดี สิงห์สุพรรณ (2562) ในการจัดการและการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุนถือเป็นการตัดสินใจด้านการเงินที่สำคัญที่ทุกบริษัทต้องเผชิญ เนื่องจากเป็น การจัดหาเงินทุนเพื่อนำมาดำเนินงานในธุรกิจ รวมถึงความต้องการของบริษัทที่จะมีต้นทุนของเงินทุนต่ำที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจะพิจารณาจากแหล่งที่มา 2 แหล่งคือการกู้ยืมเงินซึ่งจะทำให้บริษัทเกิดหนี้สิน และจากการใช้เงินทุนส่วนของเจ้าของบริษัท (Abor, 2007) และผู้ประกอบการควรคำนึงถึงสิ่งที่สำคัญคือ การจัดโครงสร้างทางการเงินและโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมกับธุรกิจ และควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงให้เหมาะสมกับโครงสร้างธุรกิจ

ผู้ลงทุนจึงต้องศึกษา วิเคราะห์ และติดตามข้อมูลของหลักทรัพย์ที่บริษัทเสนอขายให้รอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน จะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มผลตอบแทนให้กับผู้ลงทุน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการประเมินความสามารถของบริษัทในด้านต่างๆ เช่น ความสามารถในการตลาด การวิจัยและพัฒนา และรูปแบบการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงตัวเลขจากงบการเงิน โดยปกติแล้วงบการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ส่วนใหญ่ ได้แก่ งบแสดงฐานะการเงิน แสดงถึง สินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง และงบกำไรขาดทุน แสดงข้อมูลผลการดำเนินงานของบริษัทในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การวิเคราะห์งบการเงินส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์ถึงแง่มุมของความสามารถในการทำกำไร หรือความเสี่ยงของบริษัท เป็นการประเมินความสามารถในการทำกำไรให้ผู้ลงทุนทราบถึงผลการดำเนินงานของบริษัทในอดีต และช่วยคาดการณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต ขณะที่ความเสี่ยงเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของบริษัทรวมถึงความสามารถในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต ซึ่งปกติจะใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (สุกฤตา โพธิประสาธ, 2550)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 ผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยที่ได้จะก่อให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อ นักลงทุน ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ ในการพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการบริหารกิจการหรือการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาด
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาด

การทบทวนวรรณกรรม

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

เป็นการศึกษาข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทในอดีต เพื่อดูผลการดำเนินงานย้อนหลังและปัจจัยต่างๆที่มีความน่าสนใจของบริษัท เช่น ความมั่นคงทางการเงิน การแข่งขันในภาคอุตสาหกรรม และความสามารถในการทำกำไรของบริษัท ซึ่งการวิเคราะห์ความมั่นคงของบริษัทโดยการศึกษาข้อมูลจากงบการเงินของบริษัท จะสามารถทำให้นักลงทุนประเมินมูลค่าและความมีศักยภาพของบริษัทได้ในระดับหนึ่ง และเห็นภาพรวมของบริษัทว่าตอบสนองต่อการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมนั้น ๆ หรือไม่ และเป็นที่ยอมรับว่า อัตราส่วนทางการเงินนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลในงบการเงิน อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงสถานะทางการเงินของบริษัท ผลการดำเนินงานของบริษัท และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในทางการเงินของบริษัทได้ โดยเฉพาะการวิเคราะห์อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดถึงผลการดำเนินงานและความสามารถในการบริหารงานของบริษัท ที่จะแสดงให้เห็นถึงสภาพคล่อง การจัดการหนี้สินและสินทรัพย์ทั้งหมดของบริษัท (ปทุมดี พรอิสสระเสรี, 2558) และอัตราส่วนทางการเงินที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio) เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ ได้แก่ อัตราส่วนกำไรขั้นต้น อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น

2) อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (Debt Ratio) ซึ่งใช้วัดว่าเงินลงทุนในสินทรัพย์ของบริษัทมาจากเงินกู้ยืมจากภายนอกเป็นสัดส่วนเท่าใด และแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัทด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) แสดงโครงสร้างเงินทุน (Capital Structure) ของบริษัทว่ามีสัดส่วนในการใช้เงินทุนจากภายในของบริษัทเท่าใด

3) อัตราส่วนมูลค่าทางการตลาดที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์หุ้น ได้แก่ อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (Price to Book Value Ratio) โดย Book Value คิดมาจาก $\text{Equity/Number of Shares}$ โดยทั่วไปค่า PBV มีค่าอย่างยิ่งดี อัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (Price to Earning Ratio) เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างราคาตลาดของหุ้นต่อกำไรสุทธิต่อหุ้นที่บริษัททำได้ในรอบปีล่าสุด โดยค่า P/E สามารถประมาณการจุดคุ้มทุนให้กับผู้ลงทุนได้ และอัตราเงินปันผลตอบแทน (Dividend Yield) เป็นการวัดอัตราผลตอบแทนจากเงินปันผล โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ หากมีค่านี้สูงแสดงว่ามีการจ่ายเงินปันผลในอัตราที่สูง ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักลงทุนพอสมควร (ขวัญภา เเค็กศิริ, 2561)

แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุน

การลงทุน (Investment) หมายถึง การนำเอาทรัพย์สินที่มีอยู่ ซึ่งโดยทั่วไปจะหมายถึงเงินสดไปดำเนินการเพื่อให้ได้ผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคต โดยได้รับผลตอบแทนเป็นสัดส่วนกับความเสี่ยง ตลอดระยะเวลาประมาณ 10 ปี แต่ไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งการลงทุนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ (ฐิภัตรา ดิตยานันทกุล, 2559) คือ

1. การลงทุนเพื่อการบริโภค (Consumer Investment) เป็นการลงทุนของผู้บริโภคในการซื้อขายสินค้าประเภทสินทรัพย์ถาวร (Durable Goods) ซึ่งการลงทุนในลักษณะนี้ไม่ได้มีความคาดหวังกำไรในรูปแบบของตัวเงิน แต่ผู้ลงทุนคาดหวังถึงความพึงพอใจจากการใช้สินทรัพย์นั้น ๆ

2. การลงทุนในธุรกิจ (Business or Economic Investment) เป็นการซื้อสินทรัพย์สำหรับการประกอบธุรกิจเพื่อสร้างรายได้ โดยหวังว่ารายได้ที่ได้รับจะเพียงพอในการชดเชยกับความเสี่ยงจากการลงทุน ซึ่งเป้าหมายในการลงทุนของธุรกิจ คือ กำไร โดยกำไรจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้ลงทุนให้นำเงินมาร่วมลงทุน

3. การลงทุนในหลักทรัพย์ (Financial or Securities Investment) เป็นการซื้อสินทรัพย์ (Asset) ในรูปของหลักทรัพย์ (Securities) เช่น หุ้น (Stock) พันธบัตร และหุ้นกู้ (Bond) การลงทุนในลักษณะนี้ถือเป็นการลงทุนในทางอ้อม โดยผู้ลงทุนจะนำเงินของตนเองไปซื้อหลักทรัพย์ที่ต้องการจะลงทุน โดยได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของเงินปันผล หรือดอกเบี้ย ซึ่งแล้วแต่หลักทรัพย์ที่เลือกลงทุนจะให้ผลตอบแทนประเภทใด นอกจากนี้ผู้ลงทุนอาจได้รับผลตอบแทนจากการขายหลักทรัพย์ คือ กำไรหรือขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์ (Capital Gain & Capital Loss)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรีสุดา นามรักษา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิ มีความสัมพันธ์กับราคาตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งอัตราส่วนนี้สะท้อนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น อัตรากำไรขั้นต้น ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาตลาดหลักทรัพย์

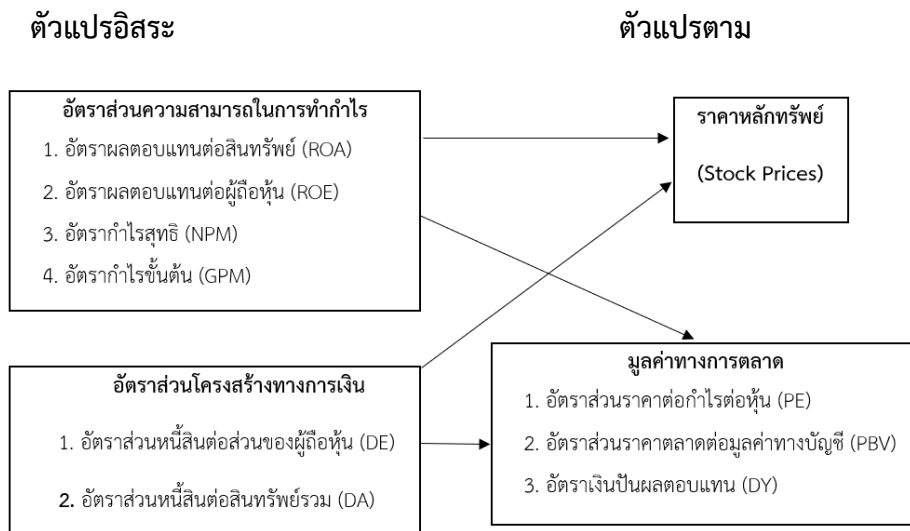
ชิดชนก ภูมิดิษฐ์ (2564) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของอัตราส่วนวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรกับมูลค่าหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตรากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนราคาต่อมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ

กังสตาล วงษ์สกุล (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่อราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน พบว่า อัตราส่วนนี้สะท้อนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางตรงข้ามกับราคาของหลักทรัพย์

พิศมัย กฤตผล (2562) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการดำเนินงานกับมูลค่าทางการตลาด พบว่า อัตราส่วนนี้สะท้อนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าทางการตลาด

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินเป็นตัวแปรอิสระ ส่วนราคาหลักทรัพย์และอัตราส่วนมูลค่าทางการตลาดเป็นตัวแปรตาม เพื่อนำตัวแปรดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ตามกรอบแนวคิดในหัวข้อถัดไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งได้จากฐานข้อมูลที่เปิดเผยโดย งบการเงิน และฐานข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 ระหว่างปี 2561 – 2565 รวมระยะเวลา 5 ปี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 50 จำนวน 50 บริษัท สำหรับรอบระยะเวลาปีพ.ศ. 2561 ถึงปีพ.ศ. 2565 ผู้วิจัยเลือกศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือเลือกศึกษาเฉพาะบริษัทที่มีการจัดทำงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2561 ถึง 2565 รวม 5 ปี และมีการส่งงบการเงินครบทุกปี จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 43 บริษัท โดยเป็นข้อมูลที่น่ามาศึกษาทั้งสิ้น 215 รายบริษัทรายปี (Firm years)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET 50 ในช่วงปี พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และศึกษาข้อมูลเอกสาร (Document Research) โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและทบทวนวรรณกรรมรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิดกลุ่มตัวแปร ผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถ

ในการทำกำไรและอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1.สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแจกแจงหรืออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาทั่วไป สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าต่ำสุดของข้อมูล (Minimum) ค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum) ค่าเฉลี่ยของข้อมูล (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูล (Standard Deviation) 2.สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ การวิเคราะห์ค่าความทนทาน (Tolerance) และค่าองค์ประกอบการขยายความแปรปรวน (Variance Inflation Factor: VIF) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละตัวว่าไม่มีปัญหาความเป็นเส้นตรงรวมอย่างมากหรือตัวแปรอิสระไม่มีความซ้ำซ้อนกัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์และทดสอบสมมติฐานของงานวิจัย

ผลการวิจัย

1) การศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50

ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมและลักษณะทั่วไปของข้อมูล ตามตารางที่ 1 ดังนี้

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Min = -5.93, Max = 7.20 $\bar{X}$ = 8.43, S.D.= 6.04) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Min = -30.06, Max = 57.58, $\bar{X}$ = 14.62, S.D. = 12.07) อัตรากำไรสุทธิ (Min = -212.19, Max = 17,301.20, $\bar{X}$ = 97.84, S.D. = 1,179.28) อัตรากำไรขั้นต้นมี (Min = -20.13, Max = 96.62, $\bar{X}$ = 39.20, S.D. = 27.22) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Min = 0.16, Max = 8.54, $\bar{X}$ = 2.20, S.D. = 2.03) อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (Min = 0.13, Max = 0.90, $\bar{X}$ = 0.59 และ S.D. = 0.18) ราคาหลักทรัพย์ (Min = 1.41, Max = 830, $\bar{X}$ = 75.43, S.D. = 96.44) อัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (Min = 2.62, Max = 1,288.68, $\bar{X}$ = 33.44, S.D. = 90.48) อัตราส่วนราคาต่อมูลค่าทางบัญชี (Min = 0.46, Max = 22.42, $\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 3.76) อัตราเงินปันผลตอบแทน (Min = 0.31, Max = 10.55, $\bar{X}$ = 2.71, S.D. = 2.01)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ROA	215	-9.53	27.20	8.43	6.04
ROE	215	-30.06	57.58	14.62	12.07
NPM	215	-212.19	17,301.20	97.84	1,179.28
GPM	215	-20.13	96.62	39.20	27.22
DE	215	0.16	8.54	2.20	2.03
DA	215	0.13	0.90	0.59	0.18
Prices	215	1.41	830.00	75.43	96.44

ตัวแปร	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ROA	215	-9.53	27.20	8.43	6.04
PE	215	2.62	1,288.68	33.44	90.48
PBV	215	0.46	22.42	4.26	3.76
DY	215	0.31	10.55	2.71	2.01

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าความทนทาน (Tolerance) และค่าองค์ประกอบการขยายความแปรปรวน (Variance Inflation Factor: VIF)

Hypothesis	Tolerance	VIF	Durbin – Watson
Hypothesis 1	0.292 - 0.958	1.043 - 3.426	2.074
Hypothesis 2	0.292 - 0.958	1.043 - 3.426	1.953
Hypothesis 3	0.292 - 0.958	1.043 - 3.426	1.626
Hypothesis 4	0.292 - 0.958	1.043 - 3.426	1.663
Hypothesis 5	0.331	3.017	2.055
Hypothesis 6	0.331	3.017	1.993
Hypothesis 7	0.331	3.017	1.819
Hypothesis 8	0.331	3.017	1.831

จากตารางที่ 2 ทำการทดสอบโดยการวิเคราะห์ค่าความทนทาน (Tolerance) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.292 – 0.958 ซึ่งมีความมากกว่า 0.1 และการวิเคราะห์ค่าองค์ประกอบการขยายความแปรปรวน (Variance Inflation Factor: VIF) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 1.043 – 3.426 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรแต่ละตัวนั้นไม่มีความเป็นเส้นตรงร่วมกันอย่างมาก (Multicollinearity) นอกจากนี้ได้ทำการทดสอบหาความคลาดเคลื่อนของข้อมูลแต่ละค่าต้องเป็นอิสระต่อกัน โดยพิจารณาจากค่า Durbin – Watson พบว่ามีค่าอยู่ในช่วง 1.5 – 2.5 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง (Autocorrelation)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	55.206	15.121		3.651	.000
ROA	2.330	2.011	.146	1.159	.248
ROE	.202	.997	.025	.203	.839
NPM	-.002	.006	-.026	-.369	.713
GPM	-.056	.246	-.016	-.226	.822

a. Dependent Variable: Prices

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, * นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ (Prices)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (PE)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	36.993	14.366		2.575	.011
ROA	.687	1.911	.046	.360	.720
ROE	-.647	.947	-.086	-.683	.495
NPM	-.001	.005	-.008	-.110	.913
GPM	.004	.234	.001	.019	.985

a. Dependent Variable: PE ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, * นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (PE)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.439	.475		3.031	.003
ROA	.140	.063	.225	2.218	.028*
ROE	.128	.031	.410	4.080	.000**
NPM	.000	.000	-.032	-.564	.573
GPM	-.006	.008	-.040	-.715	.476

a. Dependent Variable: PBV ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, * นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีผลกระทบทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีผลกระทบทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในขณะที่อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV)

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	3.437	.314		10.938	.000
ROA	-.046	.042	-.137	-1.090	.277
ROE	.009	.021	.055	.443	.658
NPM	6.209	.000	.036	.526	.600
GPM	-.012	.005	-.165	-2.383	.018*

a. Dependent Variable: DY

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน ได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น (GPM)) มีผลกระทบทางบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะที่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) ไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY)

2) การศึกษาผลกระทบของอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	146.142	27.740		5.268	.000
DE	6.950	5.558	.147	1.250	.213
DA	-146.319	61.276	-.280	-2.388	.018*

a. Dependent Variable: Prices

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่า อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) มีผลกระทบทางลบต่อราคาหลักทรัพย์ (Prices) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ (Prices)

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (PE)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	35.285	26.346		1.339	.182
DE	-5.315	5.278	-.119	-1.007	.315
DA	16.712	58.196	.034	.287	.774

a. Dependent Variable: PE

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, * นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 พบว่า อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) ไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น (PE)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	5.461	1.049		5.206	.000
DE	-.559	.210	-.302	-2.659	.008**
DA	.044	2.317	.002	.019	.985

a. Dependent Variable: PBV

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, * นัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 9 พบว่า อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) มีผลกระทบเชิงบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) ไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV)

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	3.527	.580		6.078	.000
DE	.278	.116	.281	2.390	.018*
DA	-2.420	1.282	-.222	-1.888	.060

a. Dependent Variable: DY

** มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่า พบว่า อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) มีผลกระทบทางบวกที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) ไม่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด วัดค่าจากอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องผลกระทบของอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรและอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 50 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET50 พบว่า อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) ไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ (Prices) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา จันทรทอง และ พรรณทิพย์ อย่างกลั่น (2565) รัชมี ศรีลาวงศ์ (2561) กัญญารัตน์ กิตติสนธิรักษ์ (2562) ศรีสุดา นามรักษา (2561) และ ภาวิณี เดชศิริ และ ณกมล จันทรสม (2564) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ พบว่า อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ซึ่งโดยทั่วไปอัตราส่วนที่นักลงทุนมักให้ความสำคัญในการวิเคราะห์มากกว่าอัตราส่วนอื่น ๆ คือ อัตราส่วนด้านความสามารถในการทำกำไร เนื่องจากผลตอบแทนที่นักลงทุนได้มา ต้องมาจากกำไรของบริษัท และอัตราส่วนในด้านนี้ควรจะมีสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับราคาหลักทรัพย์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลินดา น้อยชนะ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากเป็นอัตราส่วนที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานเพื่อให้เกิดผลตอบแทนแก่บริษัทและผู้ถือหุ้น ซึ่งนักลงทุนสามารถนำอัตราส่วนนี้ไปใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนได้

อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET50 พบว่า ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีผลกระทบเชิงบวกต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชี (PBV) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตชนก ภูมิดิษฐ์ (2564) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของอัตราส่วนวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรกับมูลค่าหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นและอัตรากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนราคาต่อมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้นอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากอัตรากำไรสุทธิบ่งบอกถึงความสามารถในการบริหาร การสร้างรายได้ การควบคุมต้นทุนและค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกิดกำไรสูงสุด ทำให้มูลค่าของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาดา จวงสังข์ (2563) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ความสามารถในการทำกำไรส่วนของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีความสัมพันธ์กับคุณภาพกำไร ที่วัดค่าด้วยราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีเพียงอัตราส่วนเดียว แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ สร้อยทอง (2562) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกับการประเมินมูลค่าหุ้นของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับการประเมินมูลค่าหุ้นด้านราคาต่อมูลค่าทางบัญชี และผลวิจัยยังพบว่า อัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM) มีผลกระทบเชิงลบกับอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ร้อยตรี ธีรพงษ์ กรรณิกา (2562), อภิญญา มาศ ชมภู (2563) และ สิริสุตา เนียมมาก (2556) ที่พบว่าอัตราส่วนกำไรขั้นต้น (GPM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) กล่าวคือ อัตรากำไรขั้นต้นมีค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็จะส่งผลให้เงินปันผลมีค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงในทางตรงกันข้ามกัน ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจ่ายเงินปันผล แต่ละกลุ่มธุรกิจต่างมีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจ่ายเงินปันผลที่แตกต่างกัน

2) ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET50 พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) มีผลกระทบเชิงลบต่อราคาหลักทรัพย์ (Prices) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี เดชศิริ และ ณกมล จันทรสม (2564) และ ศิวัช จันทรโชติ (2559) ที่พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ในทิศทางตรงกันข้าม และสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตของ ธาราวัน เพชรเจริญ (2554) ที่ศึกษาเรื่องอัตราส่วนความเสี่ยงของหนี้สินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมมีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ กล่าวคือ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมถือเป็นอัตราส่วนที่บ่งบอกถึงเงินลงทุนทั้งหมดของกิจการจัดหาโดยการก่อหนี้ เมื่อบริษัทได้มีการประกาศข้อมูล นักลงทุนจะนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี เดชศิริ และ ณกมล จันทรสม (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ กรณีศึกษา บริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมหมวดธุรกิจบรรจุภัณฑ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) ไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ กังสดาล วงษ์สกุล (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่อราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทิศ

ทางตรงข้ามกับราคาของหลักทรัพย์ เมื่อบริษัทมีภาระหนี้สินจำนวนมากเมื่อเทียบกับส่วนของเจ้าของ จะทำให้ราคาหลักทรัพย์นั้นต่ำลงไปด้วย เนื่องจากมีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน

อัตราส่วนโครงสร้างทางการเงินที่มีผลกระทบต่อมูลค่าทางการตลาด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET50 พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) มีผลกระทบต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าหุ้นตามบัญชี (P/BV) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศมัย กฤตผล (2562) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการดำเนินงานกับมูลค่าทางการตลาด พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าทางการตลาด และผลการวิจัยยังพบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) มีผลกระทบต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) สอดคล้องกับงานวิจัย อภิญญา มาศ ชมภู (2563) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100) พบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีความสัมพันธ์กับอัตราเงินปันผลตอบแทน อาจเนื่องมาจากกิจการมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนภายนอกมากกว่าแหล่งเงินทุนจากภายในของกิจการ เพื่อนำไปใช้จ่ายเรื่องที่เป็นของกิจการ นำไปลงทุนเพิ่มเติม หรือขยายกิจการ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากการลงทุนที่สูงขึ้น ส่งผลให้กิจการมีความสามารถในการจ่ายเงินปันผลที่มากขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา อภิชัยมงคล (2565) ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผล กับอัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต อาจเป็นเพราะธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตมีลักษณะโครงสร้างเงินทุนที่มีความแตกต่างจากธุรกิจประเภทอื่น ในขณะที่อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) ไม่มีผลกระทบต่ออัตราเงินปันผลตอบแทน (DY) โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิดชนก ภูมิดิษฐ์ (2564) และ ณัฐวดี โพธิ์พฤกษ์ (2563) พบว่า และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การวิจัยครั้งนี้ พบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (DA) อัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าหุ้นตามบัญชี (P/BV) ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) และอัตราส่วนที่มีผลกระทบต่ออัตราส่วนเงินปันผลตอบแทน (DY) ได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น (GPM) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DE) ซึ่งนักลงทุนสามารถนำไปใช้ในการพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจที่จะเลือกลงทุนได้อย่างเหมาะสม

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของอีกหลายปัจจัยที่นักลงทุนจะใช้พิจารณาในการเลือกลงทุน ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้ลงทุนต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากอัตราส่วนทางการเงิน เช่น การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ การวิเคราะห์อุตสาหกรรม การวิเคราะห์บริษัท เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาโดยใช้ตัวแปรอิสระเป็นอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนโครงสร้างทางการเงิน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ในบางอัตราส่วนไม่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาด

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาโดยการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้เป็นตัวแปรอิสระ หากเห็นว่ามีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์และมูลค่าทางการตลาด เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แตกต่าง

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET50 ในการทำวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มกิจการ หรือกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบกันในกลุ่มธุรกิจนั้น

เอกสารอ้างอิง

- กังสดาล วงษ์สกุล. (2562). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่อราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงาน (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กัญญารัตน์ กิตติสนธิรักษ์. (2562). อัตราส่วนทางการเงินและการเปลี่ยนแปลงมูลค่าของกิจการตามราคาตลาดในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 (สารนิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ขวัญภา เติงศิริ. (2561). อิทธิพลของอัตราส่วนทางการเงินต่อราคาตลาดหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมบริการ. วารสารชุมชนวิจัย, 12(2), 71-84.
- เจนจิรา จันทร์ทอง และ พรรณทิพย์ อย่างกลิ่น. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงิน นโยบายการจ่ายเงินปันผลกับราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 5(3), 372-383.
- ชญาดา จวงสังข์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับคุณภาพกำไรของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ชิดชนก ภูมิดิษฐ์. (2564). ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงิน และความสามารถในการทำกำไรกับมูลค่าหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- จิภัทร ดิตยานันทกุล. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราผลตอบแทน จากการลงทุนในหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่ม อุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐวดี โพธิ์ฤกษ์. (2563). อิทธิพลของโครงสร้างผู้ถือหุ้นและโครงสร้างเงินทุนที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรและผลตอบแทนหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่ม SET100 ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2565). ภาพรวมองค์กรที่มีความเป็นมาและบทบาท. ค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.set.or.th/th/about/overview/journey>
- ธาราวัน เพชรเจริญ. (2554). อัตราส่วนความเสี่ยงของหนี้สินที่มีต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- ธีรพงษ์ กรรณิกา. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหุ้นและอัตราเงินปันผล ตอบแทนของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ปทุมวดี พรอิสสระเสรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าทางบัญชีกับ หลักทรัพย์ ของกลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานในประเทศไทย (ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พิศมัย กฤตผล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการดำเนินงานกับมูลค่าทางการตลาดของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET). วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 7(3), 196-205.
- ภัทราวดี สิงห์สุพรรณ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเสี่ยงด้านโครงสร้างทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่ม SET100 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภาวิณี เดชศิริ และ ณกมล จันทร์สม. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ กรณีศึกษา บริษัทในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมหมวดธุรกิจบรรจุภัณฑ์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, ฉบับพิเศษ ครบรอบ 15 ปี, 372-384.
- รัศมี ศรีลาวงศ์. (2561). การศึกษาอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ กรณีศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- ลินดา น้อยชนะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศราวุธ สร้อยทอง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างผลดำเนินงานกับการประเมินมูลค่าหุ้นของบริษัท กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศิวัช จันทโรตติ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ กรณีศึกษา กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (สารนิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศรีสุดา นามรักษา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาตลาดหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (สารนิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สิริสุดา เนียมมาก. (2556). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผลกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุกฤตา โพธิประสาธ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ กรณีศึกษา: บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (งานวิจัยเฉพาะเรื่องเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุพัตรา อภิชัยมงคล. (2565). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผล กับอัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 12(1), 34-43.
- อภิญญา มาศ ชมภู. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการบริหารหนี้สินกับการจ่ายเงินปันผลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่ม SET100) (การค้นคว้าอิสระปริญญาโท). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Abor, J. (2007). Debt policy and performance of SMEs evidence from Ghana and South Africa firms. *Journal of Risk Finance*, 8(4), 364-79

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาคาร 37 ชั้น 1 เลขที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ถนนอุททองนอก แขวงวชิระพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์: 02-1601240, 097-9359356
โทรสาร: 02-1601240
Email: ajdhs.ssruj@gmail.com